

ZAGREBP LAN

Razvojna strategija Grada Zagreba

2011. – 2013.

—

Nacrt prijedloga

Osnovna analiza

SWOT

Vizija

Popis strateških ciljeva, prioriteta i mjera

GRAD ZAGREB GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA – ZAGREB, 2011.

Koordinacija regionalnog razvoja i priprema strategije:

GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

PROČELNICA
Jadranka Veselić Bruvo, dipl. ing. arh.

Radna skupina Gradskog ureda za strategijsko planiranje
i razvoj Grada:

VODITELJICA
mr.sc. Irena Matković, dipl. ing. arh.

dr. sc. Nada Antić, dipl. oec.
Višnja Bedenko, dipl. ing. arh.
Vladimir Beštak, građ. teh.
Karolina Bui, dipl. ing. arh.
Vojna Celio Cega, dipl. ing. arh.
Mirela Grabundžija, dipl.ing. šum.
mr. sc. Stjepan Kelčec-Suhovec, dipl. ing. prom.
mr.sc. Valerija Kelemen-Pepeonik, dipl. geog.
Milena Kuhta, dipl. ing. prom.
Jasna Mandić, ing. građ.
mr. sc. Mirna Meštrović, dipl. ing. arh.
Ivana Movrić, dipl. ing. prom.
Hrvoje Paić, viši ekonomist
mr.sc. Tomislav Pejaković, prof. geografije
Neda Rački, dipl. oec.
Iva Razumović, dipl. oec.
Stjepan Rendulić, viši statističar
mr. sc. Darko Šiško, dipl. ing. geod.
Rajna Šterk-Valentak, dipl. ing. građ.
Robert Vojnić, prof. geog.
Marijana Vučetić, arh. teh.
Matija Vuger, dipl. ing. prom.

Stručna suradnja drugih upravnih tijela Grada Zagreba
u pripremi Osnovne analize:

URED GRADONAČELNIKA
mr. sc. Nensi Radulović, prof.
Željko Zaninović
Liljana Klačnja, dipl. polit.

GRADSKI URED ZA GOSPODARSTVO
mr. Nela Jurić, dipl. oec.

GRADSKI URED ZA ENERGETIKU, ZAŠTITU OKOLIŠA I ODRŽIVI RAZVOJ
dr.sc. Sandra Tucak-Zorić, dipl.ing. kemijske tehnologije
Melita Borić, dipl. ing. građ.
Vesna Vugec, dipl. ing. biolog.

GRADSKI URED ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I ŠPORT
Mirjana Berislavić, prof.
Milan Čolić, prof.
Ankica Pavlović, dipl. ing. arh.
Đuro Staničić
Laura Topolovšek, prof.
Ivančica Mahovčić-Dasović

GRADSKI URED ZA ZDRAVSTVO I BRANITELJE
Alma Almira Kunst, dipl. polit.

GRADSKI URED ZA SOCIJALNU ZAŠTITU I OSOBE S INVALIDITETOM
Zorana Franjić Staničić, dipl. soc. rad.
Marija Mustač, dipl. soc. rad.
Zorana Uzelac, dipl.socijalna radnica

GRADSKI URED ZA POLJOPRIVREDU I ŠUMARSTVO
Biserka Petošić, dipl. ing. agr.
Vlasta Ranogajac, dipl.ing.agr.
Dinko Herman, dipl.ing.šum.
Jurica Ambrožić, dr. vet. med.

GRADSKI URED ZA PROSTORNO UREĐENJE, IZGRADNJU
GRADA,GRADITELJSTVO, KOMUNALNE I STAMBENE POSLOVE I PROMET
Alan Ordulj, dipl.ing.prom.

GRADSKI URED ZA IMOVINSKO-PRAVNE POSLOVE I IMOVINU GRADA
Katarina Čutuk, dipl. ing. geod.
Boro Kisjelica, dipl. pravnik
Vlasta Pili

GRADSKI URED ZA KATASTAR I GEODETSKE POSLOVE
Blanka Lozo, dipl.ing.geod.
Bruno Pacadi, dipl.ing.geod.

URED ZA UPRAVLJANJE U HITNIM SITUACIJAMA
Kristina Martinović

GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE
Ana Nišević, dipl. ing. arh.

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE GRADA ZAGREBA
Nives Mornar, dipl. ing. arh.

STRUČNI DOPRINOS TIJELA DRŽAVNE UPRAVE / INSTITUCIJA /
TRGOVAČKIH DRUŠTAVA / UDRUGA / STRUČNJAKA
Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Ministarstvo unutarnjih poslova – PU Zagrebačka
Sveučilište u Zagrebu
HGK – Komora Zagreb
Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područna služba Zagreb
Hrvatske ceste d.o.o.
Hrvatske vode
HŽ Putnički prijevoz d.o.o.
Zagrebački holding d.o.o.
Financijska agencija – FINA
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za prostorno,
planiranje, urbanizam i pejzažnu arhitekturu
Analog / Platforma 9.81
Oikon d.o.o.
Pro Silva d.o.o.
Penezić i Rogina arhitekti d.o.o.
dr.sc. Feđa Vukić
dr.sc. Nikola Tvrtković, prof. biol.

Vanjska suradnja / savjetovanje u pripremi Osnovne analize:

Institut za međunarodne odnose – IMO:
dr.sc. Sanja Tišma
dr.sc. Sanja Maleković
dr.sc. Daniela Angelina Jelinčić
dr.sc. Jakša Puljiz
Mario Polić, dipl. oec.

UVOD

PROCES I METODOLOGIJA IZRADE

OSNOVNA ANALIZA

1. GEOPROMETNI POLOŽAJ I ZEMLJOPISNA, PRIRODNA I KULTURNA OBILJEŽJA

- 1.1. Položaj, osnovne prostorne karakteristike Grada Zagreba
 - 1.1.1. Integriranje hrvatskoga prostora
 - 1.1.2. Povezanost s europskim prostorom
- 1.2. Osnovne geološke karakteristike te karakteristike tla, vegetacije i faune
 - 1.2.1. Geološke karakteristike i tlo
 - 1.2.2. Flora i fauna
 - 1.2.3. Karakteristike krajobraza
 - 1.2.4. Šume
- 1.3. Klimatska obilježja
- 1.4. Kulturna baština
- 1.5. Identitet grada

2. ZAŠTITA OKOLIŠA

- 2.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša
- 2.2. Vode
- 2.3. Zrak
- 2.4. Otpad
- 2.5. Buka
- 2.6. Zaštićeni dijelovi prirode

3. STANOVNIŠTVO I TRŽIŠTE RADA

- 3.1. Broj stanovnika
- 3.2. Dobna struktura
- 3.3. Obrazovna struktura
- 3.4. Zaposlenost i nezaposlenost
- 3.5. Novija obilježja zagrebačkog tržišta rada

4. ENERGETIKA I KLIMA

- 4.1. Energetski sustavi
 - 4.1.1. Izvori i potrošnja energije
 - 4.1.2. Opskrba električnom energijom
 - 4.1.3. Opskrba toplinskom energijom
 - 4.1.4. Opskrba plinom
 - 4.1.5. Javna rasvjeta
- 4.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom
- 4.3. Klimatske promjene

5. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

- 5.1. Vodno gospodarstvo
 - 5.1.1. Opskrba pitkom vodom
 - 5.1.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda
- 5.2. Gradske tržnice

6. PROMETNA INFRASTRUKTURA

- 6.1. Uvod
- 6.2. Načinska raspodjela
- 6.3. Zračni promet
- 6.4. Javni promet
- 6.5. Cestovni promet
- 6.6. Promet u mirovanju

7. GOSPODARSTVO

- 7.1. Gospodarsko okružje
- 7.2. Osnovni gospodarski pokazatelji
- 7.3. Strukturni pokazatelji gospodarstva
- 7.4. Analiza poslovanja poduzetnika u razdoblju 2005. – 2009.
- 7.5. Obrtništvo
- 7.6. Ulaganja u fiksni kapital i strana ulaganja
- 7.7. Poslovno okružje u Gradu Zagrebu
- 7.8. Konkurentnost
- 7.9. Vanjskotrgovinska razmjena

8. TURIZAM

9. POLJOPRIVREDA

- 9.1. Poljoprivredno zemljište
- 9.2. Navodnjavanje i vodozaštitna područja
- 9.3. Šumarstvo

10. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

10.1. Obrazovanje

10.1.1. Predškolske ustanove

10.1.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

10.1.3. Srednjoškolsko obrazovanje

10.1.4. Visokoškolsko obrazovanje

10.1.5. Znanost

10.2. Zdravstvo i socijalna skrb

10.2.1. Zdravstvo

10.2.2. Socijalna skrb

10.2.3. Prava iz sustava socijalne skrbi

10.3. Kulturne djelatnosti

10.4. Sportske djelatnosti

10.4.1. Sport u sustavu odgoja i obrazovanja

10.4.2. Sport osoba s invaliditetom

11. PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

11.1. Ravnopravnost spolova

11.2. Nacionalne manjine

11.3. Civilno društvo

12. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM

12.1. Osnovne ustrojstvene jedinice

12.2. Ljudski potencijali za upravljanje

12.3. Koordinacija upravnih tijela

12.4. Razvojno planiranje, provedba i praćenje rezultata rada

13. PLANIRANJE PROSTORNOG RAZVOJA GRADA

13.4. Zemljišna politika

13.5. Stanovanje

13.6. Identitetsko-problemska cjelina: Donji grad

14. SIGURNOSNI POKAZATELJI U GRADU ZAGREBU

15. FINACIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE ŽUPANIJE

16. MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA

16.1. Međužupanijska suradnja

16.2. Međunarodna suradnja

16.3. Projekti međunarodne suradnje

17. RAZVOJNI PLANOVI, STRATEŠKI PROGRAMI, GLAVNI RAZVOJNI PROJEKTI

SWOT

VIZIJA

STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

Društvene promjene koje su se dogodile prije dva desetaka godina, prije svega uvođenje demokracije i prijelaz na slobodno tržišno gospodarstvo, nisu do sada bile praćene odgovarajućim integralnim pristupom u planiranju i upravljanju razvojem Grada. Približavanje Republike Hrvatske Europskoj Uniji, a posebice zaključivanje pretpripravnih pregovora, ukazali su na to da je krajnje vrijeme da Grad Zagreb dobije strateški plan izrađen po novoj metodologiji, temeljen na utvrđenim prednostima Grada i usmjeren iskorištavanju prilika.

Na nužnost pripreme i usvajanja temeljnoga strateškog i razvojnog dokumenta ukazala je Gradska skupština Grada Zagreba zaključkom od 30. ožujka 2006. (Sl. gl. 8/06), a budući je dokument nazvan – ZagrebPlan.

Reorganizacijom Gradskog ureda za stratejsko planiranje i razvoj Grada, u srpnju 2009., nadležnosti s područja postupaka prostornog uređenja, vođenja evidencije o postupcima izrade i donošenja dokumenata prostornog uređenja prenesene su na drugo upravno tijelo. Nadležnost Ureda preciznije je određena upravo u izradi strateških razvojnih dokumenata i praćenja njihove provedbe te u osiguravanju analitičke infrastrukture koja omogućuje strateško odlučivanje i infrastrukture za komunikaciju s javnošću.

Sredinom 2009. Ured se počeo pripremati za provedbu zahtjevnoga projekta – pripremu ZagrebPlana – ponajprije istraživanjem primjera i učenjem iz europske prakse. Istraživanje je pokazalo da se u nekim zemljama članicama EU-a pojam ‘strateško planiranje’ koristi isključivo za označavanje planiranja razvoja gospodarstva. Međutim, ukazalo je i na to da europske metropole, gotovo bez iznimke, nisu koristile isključivo gospodarski orijentirani pristup, već su u podjednako mjeri uvažavale socijalne i ekološke aspekte, prostorne odlike i lokalne identitete. To je i razumljivo – intenzitet korištenja prostora velikoga grada i njegove

aglomeracije iznimno je visok i u njemu sudjeluje velik broj dionika. Početno usmjerenje u pripremi izrade ZagrebPlana bilo je: sagledati vrijednosti, ali i konflikte, te preko ZagrebPlana nastojati umanjiti neke negativne posljedice društvenih promjena: interes individualnoga nad društvenim i prioritet kratkoročnog nad dugoročnim.

Drugo usmjerenje za provedbu projekta izrade ZagrebPlana bilo je: izraditi strateški plan koji je istodobno ambiciozan, ali i ostvariv, te koji vješto balansira između sna i realnosti. Najbolji programski dokument može se pretvoriti u praznu gestu ako je neprovediv i postavlja ciljeve nedostižne u razumnom roku. Posebna je pažnja usmjerena identifikaciji moguće ‘nulte aktivnosti’ – prvoga koraka koji vodi ostvarivanju cilja, koji je mjerljiv i treba ga provesti u najkraćem mogućem roku.

S obzirom na to da je obveza Grada Zagreba, a i drugih hrvatskih županija, tijekom priprema razvojnih strategija poštivati programska razdoblja EU-a, ZagrebPlan je, zapravo, razvojna strategija koja za željenu viziju i dugoročno postavljene ciljeve i prioritete detektira mjere i aktivnosti koje je potrebno provesti do kraja 2013. Upravo ovako ‘kratkoročno’ opisane aktivnosti u sadržajima pojedinih mjera predstavljaju prvi korak prema ostvarivanju strategijom određenih ciljeva, a o sljedećim ćemo koracima zajednički odlučivati tijekom izrade razvojne strategije za programsko razdoblje 2014. – 2020.

PROCES I METODOLOGIJA IZRADE

Izradu Razvojne strategije Grada Zagreba 2011. – 2013. (ZagrebPlan) vodio je Gradski ured za stratejsko planiranje i razvoj Grada. U pripremi pojedinih dijelova strategije sudjelovale su ekspertne radne grupe sastavljene od predstavnika drugih gradskih upravnih tijela, trgovačkih društava u vlasništvu Grada i institucija značajnih za provedbu politika regionalnog razvoja u Gradu Zagrebu, te cijenjeni stručnjaci iz pojedinih područja. Savjetničku podršku pružili su članove posebne Radne skupine sastavljene od predstavnika svih upravnih tijela Grada Zagreba te IMO – institut za međunarodne odnose.

Svrha je izrade ZagrebPlana – Razvojne strategije Grada Zagreba pridonijeti uspješnom i učinkovitom upravljanju razvojem, kao i doprinjeti pripremi tijela gradske uprave i ostalih nositelja razvoja za bolje korištenje pretpristupnih fondova Europske unije te fondova koji će biti dostupni po ulasku Republike Hrvatske u Europsku uniju.

ZagrebPlan – Razvojna strategija Grada Zagreba 2011. – 2013. izrađen je u skladu sa smjernicama politike regionalnog razvoja Republike Hrvatske, dugoročno usmjerene ka poticanju skladnog i uravnoteženog razvoja, uz zaštitu i očuvanje prirodnog okoliša i raznolikosti kulturnog bogatstva.

Zakonski okvir i temeljne smjernice za izradu ZagrebPlana – RSGZ 2011. – 2013. određeni su Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine br. 153/09), Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (Narodne novine br. 63/10), Pravilnikom o Upisniku upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, agencija i drugih pravnih osoba osnovanih s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja (Narodne novine br. 53/10), te Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Ciljevi, prioriteti i mjere ZagrebPlana – RSGZ 2011. – 2013. usklađeni su s prioritetima razvoja statističke regije Sjeverozapadna Hrvatska, kojoj

Grad Zagreb pripada zajedno sa Zagrebačkom, Međimurskom, Varaždinskom, Krapinsko-zagorskom i Koprivničko-križevačkom županijom. ZagrebPlan – Razvojna strategija Grada Zagreba 2011. – 2013. sastojat će se od:

- /// Osnovne analize s ocjenom stanja i utvrđenim razvojnim problemima i potrebama
- /// SWOT-analize s utvrđenim snagama, slabostima, prilikama i prijetnjama
- /// Vizije razvoja Grada Zagreba
- /// Strateških ciljeva, prioriteta i mjera
- /// Financijskog plana
- /// Akcijskog plana
- /// Institucionalnog okvira
- /// Okvira za praćenje provedbe i izvještavanje
- /// Komunikacijske strategije.

Osnovna analiza sadrži pregled i ocjenu stanja, utvrđene probleme i potrebe grupirane u slijedeća područja:

A. RESURSI

(Prirodna, populacijska i simbolička osnova Grada):

- /// Geoprometni položaj, zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja
- /// Zaštita okoliša
- /// Stanovništvo i tržište rada

B. FUNKCIJE

(Energetska, infrastrukturna, prometna i gospodarska osnova Grada):

- /// Energetika i klima
- /// Komunalna infrastruktura
- /// Prometna infrastruktura
- /// Gospodarstvo
- /// Turizam
- /// Poljoprivreda

C. DRUŠTVO

(Preduvjeti osobnog napretka i kvalitete življenja u Gradu Zagrebu, prava i paticipacija građana):

- /// Društvene djelatnosti
- /// Prava i paticipacija građana

D. UPRAVLJANJE

(Planska i organizacijska osnova Grada):

- /// Institucionalni okvir za upravljanje razvojem
- /// Planiranje prostornog razvoja Grada
- /// Sigurnosni pokazatelji u Gradu Zagrebu
- /// Financijski izvori za razvojne projekte i za funkcioniranje Grada
- /// Strateški razvojni planovi, programi i projekti

Na temelju Osnovne analize i provedene radionice za izradu SWOT-analize, utvrđene su snage, slabosti, prilike i prijetnje u navedenim područjima. Polazeći od Osnovne analize i SWOT-analize, a sintetizirajući rezultate radionice kojoj je cilj bio utvrđivanje vizije razvoja Grada Zagreba sa strateškim ciljevima, određena je vizija Grada Zagreba:

GRAD ZAGREB – URBANI INKUBATOR ODRŽIVIH KONCEPATA, PODUZETNIŠTVA I NOVIH VRIJEDNOSTI

Vizija Grada Zagreba proizašla je iz potrebe sveobuhvatnog sagledavanja razvoja Grada, u kojem se pojedini koncepti međusobno potiču i nadopunjuju, te se ostvaruje pomicanjem granica u svim, za Grad značajnim područjima rada i djelovanja, primjenom poduzetničkog pristupa – pristupa koji se ne zadovoljava s postojećim, koji u kreativnom procesu traži nove ideje i teži stvaranju novih vrijednosti. Vizija se također ostvaruje sinergijskim djelovanjem na ostvarivanju šest zacrtanih strateških ciljeva razvoja:

1. Konkurentno gospodarstvo
2. Razvoj ljudskih potencijala
3. Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom
4. Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada
5. Unapređivanje kvalitete življenja
6. Unapređivanje sustava upravljanja razvojem

Ostvarenje vizije i ispunjenje strateških ciljeva se planira provedbom aktivnosti sadržanih u prioritetima i provedbenim mjerama – ukupno je određeno 16 razvojnih prioriteta:

STRATEŠKI CILJ	RAZVOJNI PRIORITET
1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. RAZVOJ POTICAJNOG PODUZETNIČKOG OKRUŽENJA
	1.2. RAZVOJ GOSPODARSTVA TEMELJENOG NA ZNANJU, INOVACIJAMA I KVALITETI PONUDE ROBA I USLUGA
2. RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	2.1. ZAGREB – GRAD ZNANJA I SVEUČILIŠNI GRAD
	2.2. RAZVOJ I UNAPREĐIVANJE TRŽIŠTA RADA

STRATEŠKI CILJ	RAZVOJNI PRIORITET
3. ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM	3.1. ZAŠTITA PRIRODE, OČUVANJE I UNAPREĐIVANJE OKOLIŠA
	3.2. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM, POVEĆANJE UDJELA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, SMANJENJE EMISIJE STAKLENIČKIH PLINOVA I SVJETLOSNOG ONEČIŠĆENJA
4. UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA	4.1. ODRŽIVO KORIŠTENJE CJelokUPNOG PROSTORA GRADA
	4.2. UNAPREĐIVANJE NASELJENIH DIJELOVA GRADA
	4.3. UNAPREĐENJE INFRASTRUKTURNIH I PROMETNIH SUSTAVA
	4.4. UNAPREĐENJE REGIONALNE PROMETNE POVEZANOSTI
5. UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA	5.1. UNAPREĐIVANJE KVALITETE STANOVANJA
	5.2. SOCIJALNA INTEGRACIJA LOKALNIH ZAJEDNICA, SIGURNOST I KVALITETNO SLOBODNO VRIJEME
	5.3. POBOLJŠAVANJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE
6. UNAPREĐENJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM	6.1. RAZVOJ PARTNERSTVA S GRAĐANIMA I DIONICIMA RAZVOJA
	6.2. UNAPREĐENJE ZNANJA I VJEŠTINA ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM
	6.3. UČINKOVITO UPRAVLJANJE GRADSKIM PROSTOROM I GRADSKOM IMOVINOM
	6.4. POBOLJŠANJE RADA GRADSKE UPRAVE, INSTITUCIJA I JAVNIH PODUZEĆA
	6.5. JAČANJE MEĐUŽUPANIJSKE SURADNJE, TE MEĐUNARODNE POVEZANOSTI I PREPOZNATLJIVOSTI GRADA

U tijeku je izrada nacrtu financijskog okvira za provedbu ZagrebPlana - Razvojne strategije Grada Zagreba 2011.-2013., kao okvirnog i orijentacijskog plana financiranja provedbe mjera, odnosno aktivnosti i projekata koji su njima predviđeni. Usporedno se odvija rad na pripremi akcijskog plana koji će sadržavati pregled razvojnih projekata planiranih u sklopu provedbe pojedinih mjera te će se upotpunjavati i razvijati daljnjim razvojem sustava pripreme županijskih razvojnih projekata i vođenjem središnje baze razvojnih projekata.

PROCES IZRADE

LIPANJ 2009.

Početak rada na izradi ZagrebPlana javno je najavljen 17. lipnja 2009. predavanjem u Društvu arhitekata Zagreba koje su, uz predstavnice Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, održale i predstavnice Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Na predavanju je prikazan očekivani plan rada usklađen s našim tadašnjim spoznajama o metodologiji izrade razvojnih strategija, posebice strategija kojima se planira razvoj velikih gradova - europskih metopola, što je također nezaobilazna uloga Grada Zagreba.

SRPANJ – LISTOPAD 2009.

17. srpnja 2009. upućena je prethodna obavijest svim gradskim upravnim tijelima o početku rada na razvojnoj strategiji, uz molbu da se odredi kontakt-osoba za ostvarivanje međusektorske suradnje na ovom zajedničkom projektu, a, 22. listopada 2009., plan rada je prezentiran predstavnicima Gradske uprave.

STUDENI – PROSINAC 2009.

Istodobno sa zahtjevima svim upravnim tijelima, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada, te drugim javnim institucijama za dostavu podataka na

temelju kojih se mogu precizno utvrditi razvojni problemi i potrebe u okvirima njihovih nadležnosti, nastavljeno je s proučavanjem dobre prakse strategijskog planiranja europskih metopola usporedivih sa Zagrebom po broju stanovnika i veličini ili po sličnom povijesno-društveno-političkom naslijeđu, pa smo naša saznanja odlučili prezentirati stručnoj javnosti. Stoga je, u suradnji s Društvom arhitekata Zagreba, u studenom i prosincu 2009., održano predavanje o razvojnim strategijama europskih glavnih gradova (Copenhagen, Prag, Ljubljana), a veliki stručni doprinos i inspiraciju dao je prof. dr. sc. Tihomir Jukić sa suradnicama Marinom Smokvinom i Mojcom Smode, s Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji su pokazali kako svoj razvoj planiraju 'veliki': Pariz, London i Tokio.

18. OŽUJAK 2010.

O ZagrebPlanu, metodologiji njegove izrade i iznimno značajnim temama za promišljanje razvoja, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada govorio je i na tematskoj sjednici Gradske skupštine Grada Zagreba o prostornom planiranju Grada, održanoj 18. ožujka 2010., te dobio strateške inpute gradskih zastupnika iskazane u zaključcima sjednice.

TRAVANJ 2010.

U travnju 2010. usvojen je Pravilnik o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/2010), koji je korigirao neke dijelove ranije zamišljenog sadržaja strategije i plana rada na njoj, ali je istodobno potvrdio temeljne, koncepcijske odrednice rada.

26. TRAVANJ 2010.

O razvoju grada i pripremi ZagrebPlana raspravljalo se i na sjednici Gospodarsko-socijalnog vijeća Grada Zagreba 26. travnja 2010., tema koje je bila

racionalno gospodarenje gradskim prostorom i stvaranje planskih preduvjeta za gospodarski rast. Vijeće je, nakon stručne elaboracije koju su pripremili Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada i druga pozvana tijela Gradske uprave i institucija, dalo preporuke za planiranje razvoja.

RUJAN 2009.

U sklopu Jesenskoga zagrebačkog velesajma 2010. predstavljen je projekt ZagrebPlan, a posjetitelji manifestacije (građani Grada Zagreba i gosti) anketirani su u anketi pod zajedničkim nazivom 'Kakav Zagreb želite?'

30. RUJAN 2010.

Za tematsku sjednicu Odbora za gospodarski razvoj i Odbora za financije Gradske skupštine Grada Zagreba, održanu 30. rujna 2010., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada pripremio je studije 'Makroekonomski razvoj i financijski rezultati poslovanja poduzetnika Grada Zagreba 2005.-2009.' i 'Prostorno-planski aspekti zagrebačkog gospodarstva', nastale kao separatna istraživanja za potrebe pripreme ZagrebPlana. Tematska je sjednica bila odlična prilika za razmjenu znanja i iskustava s gradskim zastupnicima, stručnjacima Sveučilišta u Zagrebu, Razvojnom agencijom Zagreb, Gradskim uredom za gospodarstvo, rad i poduzetništvo i Gradskim uredom za financije, te s drugim uglednim stručnjacima koji su bili pozvani na sjednicu.

LISTOPAD – PROSINAC 2010.

Na zahtjev Odbora za prostorno uređenje Gradske skupštine Ured je, u suradnji s Rektoratom Sveučilišta, 20. listopada 2010., organizirao prezentaciju Studije razvoja Sveučilišta u Zagrebu te sudjelovao u raspravi o toj nezaobilaznoj poluzi razvoja Grada. 10. prosinca 2010. se, na zahtjev istoga odbora, u Gradskoj skuštini raspravljalo o

prijedlozima za unapređenje prometnoga sustava (Prostorno-prometna studija cestovno-željezničkog prometnog sustava šireg područja Grada Zagreba, studija tunela kroz Medvednicu i sjeverne tangente).

26. STUDENI 2010.

Dotadašnja suradnja s drugim upravnim tijelima Grada Zagreba na stručnoj je razini dobila institucionalnu podršku osnivanjem i imenovanjem posebne Radne skupine za izradu ZagrebPlana – Razvojne strategije Grada Zagreba, 26. studenoga 2010., predsjednik koje je gradonačelnik Milan Bandić, a članovi su pročelnici svih gradskih ureda, zavoda i službi. Osnovna je zadaća radne skupine bila osigurati punu sinergiju Gradske uprave u radu na ZagrebPlanu i osiguravanje najkompetentnijih stručnjaka za rad na pojedinim područjima.

STUDENI 2010.

Godina 2010. protekla je i u prikupljanju podataka gradskih upravnih tijela, Zagrebačkog holdinga, drugih institucija i tvrtki (FINA, HŽ, HC...), u utvrđivanju razvojnih problema i potreba, te u izradi niza tematskih studija o identitetu grada, prostornim i demografskim tendencijama, stanovanju, gradskim projektima, krajobrazu Grada Zagreba, mogućnostima revitalizacije Donjega Grada, te o komunalnoj djelatnosti koja u velikoj mjeri utječe na način života i percepciju posjetitelja – tradiciji opskrbe domaćim proizvodima na gradskim tržnicama. Sva je analitika objedinjena u prednacrtu Osnovne analize – ocjene stanja koji je dovršen u studenome 2010..

26. studenoga 2010. Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada imenovan je regionalnim koordinatorom i upisan u Upisnik upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao tijelo odgovorno za poslove poticanja i koordinacije regionalnog razvoja Grada Zagreba.

PROSINAC 2010.

Na Tribini Grada Zagreba održana je, 6. prosinca 2010., radionica za izradu SWOT-analize s predstavnicima gradskih upravnih tijela i značajnih institucija. Otvorio ju je gradonačelnik Milan Bandić, a svim sudionicima podijeljeni su radni materijali Osnovne analize – ocjene stanja, uz poziv da se dostave završne dopune i korekcije. Na temelju rezultata radionice sastavljen je Nacrt SWOT-analize.

VELJAČA 2011.

2. veljače 2011. održana je radionica za na kojoj su predstavnici gradskih upravnih tijela i značajnih institucija raspravljali o viziji razvoja grada Zagreba, strateškim ciljevima i prioritetima razvoja.

OŽUJAK – SVIBANJ 2011.

U suradnji s Društvom arhitekata Zagreba, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada organizirao je ciklus javnih razgovora o aktualnim temama urbanističkog planiranja, identitetu Grada i ulozi kreativnih industrija u stvaranju gradskog 'branda'. Predstavljen je dio opsežne analize i ocjene aktualnog stanja pripremljene u sklopu izrade ZagrebPlana, nastale tijekom 2010.. Posebna je pažnja posvećena prostornom razvoju Grada, s fokusom na nekoliko tema koje su, zbog čestoga isticanja u stručnim krugovima i javnosti, ocijenjene presudnima za kvalitetu života i identitet Grada. Niz priznatih institucija i stručnjaka predstavio je tematske studije o krajobrazu, stanovanju, gradskim projektima, o tematsko-problemskoj cjelini Donjega grada, ali i o prostornim i demografskim razvojnim tendencijama, identitetu i kulturnom proizvodu Grada: prof. dr. sc. Tihomir Jukić, dr. sc. Daniela Angelina Jelinčić, dr. sc. Feđa Vukić, mr. sc. Biserka Bilušić Dumbović, mr. sc. Vesna Koščak Miočić-Stošić, dr. sc. Vladimir Kušan, sa suradnicima, te udruge Platforma 9.81/ Analog. Cilj ciklusa nije bio samo prezentacija izrađenih

studija koje precizno utvrđuju aktualno stanje, nego stručni dijalog o predloženim temama kako bi se dobili odgovori na pitanja: Je li se dosadašnja praksa pokazala uspješnom? Koje je zaštitne mehanizme i smjernice potrebno ugraditi u novu generaciju planova? Koji bi model rješenja bio najprihvatljiviji?

SRPANJ 2011.

U sklopu tematske sjednice Odbora za gospodarski razvoj Gradske skupštine Grada Zagreba, održane 4. srpnja 2011., predstavljen je Prijedlog strategije razvoja poduzetništva Grada Zagreba do 2020., što ga je izradila Razvojna agencija Zagreb – TPZ. Temeljne postavke strategije: poduzetništvo koje raste, razvija se, zapošljava i izvozi; poduzetništvo temeljeno na znanju, konkurentno na svjetskom tržištu; promjena uvozno orijentiranog gospodarstva u gospodarstvo koje izvozi; unapređivanje veza znanosti i poduzetništva; te Zagreb kao motor razvoja hrvatskog društva i gospodarstva bile su još jedna prigoda za bolje definiranje strateških prioriteta u sklopu ZagrebPlana i poticaj za provjeru je li 'poduzetnički pristup' – pristup usmjeren stvaranju nove vrijednosti – dovoljno zastupljen u svim područjima koje pokriva ZagrebPlan.

Partnersko vijeće Grada Zagreba kojega čine predstavnici javnoga, privatnog i civilnog sektora s područja Grada Zagreba osigurava konsenzus među relevantnim dionicima u procesu utvrđivanja i ostvarivanja zajedničke vizije razvoja Grada Zagreba. Partnersko vijeće aktivno djeluje i razmatra sve faze izrade i provedbe ZagrebPlana.

OSNOVNA ANALIZA

Ocjena stanja

Osnovna analiza je sastavni i obvezni dio razvojne strategije prema Pravilniku o metodologiji za izradu županijske strategije Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva Republike Hrvatske. Materijal sadrži ocjene i stavove o ključnim razvojnim problemima i potrebama Grada Zagreba.

Tijekom izrade osnovne analize, a u skladu s metodologijom koju propisuje Pravilnik, fokus je stavljen na odabir i prikaz samo onih podataka i činjenica koje na najbolji način oslikavaju obilježja pojedinih sektora i njihovu važnost za razvoj Grada Zagreba. Širi opisi, povijesni prikazi i niz razrađenih detalja u pojedinim razvojnim područjima sadržani su u posebnim sektorskim i granskim studijama, specijalističkim analizama i podlogama što su pripremljene u Gradskom uredu za strategijsko planiranje, u suradničkim gradskim upravnim tijelima, institucijama, tvrtkama, udrugama i u onima koje su izradili istaknuti stručnjaci, a posebno se navode:

- studija 'Klasifikacija i valorizacija šumskih krajobraza na području Grada Zagreba', 2010., OIKON d.o.o.;
- studija 'Klasifikacija i vrednovanje poljoprivrednih i ruralnih krajobraza na području Grada Zagreba', 2010., Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ;
- studija 'Vrednovanje i tipologija kulturnih krajobraza na području Grada Zagreba', 2010., Pro Silva d.o.o.;
- atudija 'Topografija identiteta Grada Zagreba—simbolički potencijali grada kao alati strategijskog komuniciranja urbanih posebnosti', 2010., dr.sc. Feđa Vukić;
- studija 'Kvalitetno stanovanje u urbanom centru Hrvatske', 2010., Analog/Platforma 9,81;
- studija 'Zagreb—prostorno-demografske

promjene—stanje, procesi, tendencije', 2010., Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za prostorno, planiranje, urbanizam i pejzažnu arhitekturu;

- studija 'Studija prostora i sadržaja zagrebačkih tržnica', 2010., Penezić i Rogina arhitekti d.o.o.;
- studija 'Makroekonomski pokazatelji i financijski rezultati poslovanja poduzetnika Grada Zagreba 2005. – 2009.', 2010., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada;
- studija 'Gradski projekti', 2010., Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za prostorno, planiranje, urbanizam i pejzažnu arhitekturu;
- studija 'Analiza stambenih naselja', 2010., Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za prostorno, planiranje, urbanizam i pejzažnu arhitekturu.

U pripremi Osnovne analize korišteni su i vrijedni podaci i rezultati istraživanja iz stručnih podloga, znanstvenih radova i usvojenih dokumenata koji nisu rađeni kao tematska istraživanja u sklopu izrade ZagrebPlana:

- Bežovan, G. (2004.) Procjena standarda stanovanja u Zagrebu kao razvojnog resursa, Pregledni znanstveni članak, UDK 365.4, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu;
- 'Socijalna slika grada Zagreba 2008.', Udruga za inicijativu u socijalnoj politici, Socijalno vijeće Grada;
- 'Prijedlog Programa zaštite okoliša Grada Zagreba 2010. – 2014.', OIKON d.o.o., Institut za primijenjenu ekologiju, 2010., za naručitelja: Gradski ured za energetske učinkovitost, zaštitu okoliša i održivi razvoj;
- Akcijski plan održivog razvitka Grada Zagreba

(SEAP), Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske, 2010., za naručitelja: Gradski ured za energetske učinkovitost, zaštitu okoliša i održivi razvoj (prihvaćen Zaključkom Gradske skupštine Grada Zagreba od 20. travnja 2010.);

- Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Grada Zagreba 2010. – 2012., (ZUKE) 2010., Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske i Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj (prihvaćen Zaključkom Gradske skupštine Grada Zagreba od 14. srpnja 2010.);
- Program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Gradu Zagrebu 2009. – 2012., 2009. ECOINA (prihvaćen Zaključkom Gradske skupštine Grada Zagreba 26. veljače 2009.);
- Program mjerenja razine onečišćenosti zraka na području Grada Zagreba (prihvaćen Zaključkom Gradske skupštine Grada Zagreba 26. veljače 2009.);
- 'Prijedlog Programa zaštite okoliša Grada Zagreba 2010. – 2014.', OIKON d.o.o. Institut za primijenjenu ekologiju 2010., za naručitelja: Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj.

Ključni dio analize su ocjene i stavovi o tome kakvo je stanje razvoja pojedinog područja ili sektora te kakvo značenje ono ima za razvoj Grada Zagreba. Ocjene su promišljene i sagledane prvenstveno s aspekta budućeg razvoja Grada Zagreba, a ne samo kao vrednovanje prošlosti.

Na kraju analize za svako područje ili sektor sažeto su iskazani ključni razvojni problemi i razvojne potrebe. Problemi su izravno povezani s ocjenama razvoja, a na temelju podataka i činjenica detaljno razrađenih u sektorskim i granskim studijama te specijalističkim analizama.

Osnovna analiza služi kao podloga za daljnje

faze izrade Strategije razvoja Grada Zagreba, za utvrđivanje razvojne vizije, razvojnih ciljeva, prioriteta, a onda i mjer koje su okvir za pripremu i provedbu konkretnih razvojnih projekata. Sljedeći korak u izradi Strategije je SWOT-analiza kojom se ponovno propituje relevantnost i konzistentnost osnovne analize za utvrđivanje strateških ciljeva, prioriteta i mjera, te spremnost za javnu raspravu kroz partnerstvo.

RESURSI

Prirodna, populacijska i simbolička osnova Grada

1. GEOPROMETNI POLOŽAJ I ZEMLJOPISNA, PRIRODNA I KULTURNA OBIJEŽJA
2. ZAŠTITA OKOLIŠA
3. STANOVNIŠTVO I TRŽIŠTE RADA

1. Geoprometni položaj i zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja

1.1. Položaj, osnovne prostorne karakteristike Grada Zagreba

POLOŽAJ

Grad Zagreb, površine 641,35 km² čini 1,13% površine Republike Hrvatske. U 17 gradskih četvrti živi 788 850 stanovnika (2008. procjena; 779 145 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2001.). Uz Zagreb (690 953 stanovnika 2001.) i Sesvete (44 914 stanovnika 2001.), administrativni prostor Grada obuhvaća i 68 naselja s ukupno 42 507 stanovnika pri čemu manji broj naselja (13) ima više od 1 000 stanovnika.

Grad Zagreb je samostalna, jedinstvena teritorijalna

i upravna jedinica sa statusom županije. Graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom. Prometno-geografski položaj Grada važan je čimbenik njegova razvoja. Ovu važnost određuju: smještaj Grada u srednjoeuropskom prostoru, svekoliko povezivanje s europskim prostorom i integriranje hrvatskog prostora. Povijesno gledajući, geoprometni je položaj Gradu davao velike komparativne prednosti (stečene i naslijeđene) koje i danas mogu poslužiti kao dobra osnova za jačanje njegovih komparativnih prednosti (stvorene prednosti) u europskom prostoru.

Položaj Grada Zagreba u regionalnom – srednjoeuropskom prostoru obilježava međudnos tri najveća grada koja povezuju povijest i sadašnjost i budućnost – trokut Zagreb – Beč – Budimpešta, niža razina veza je Zagreb – Graz – Trst s Ljubljanom u središtu, a u Hrvatskoj je to trokut Rijeka – Split – Osijek sa Zagrebom u središtu.

Položaj Grada Zagreba u regionalnom prostoru jugoistočne Europe obilježavaju turbulentna prošlost i prilika da se u tom prostoru afirmira kao žarište gospodarskih, financijskih, političkih, kulturnog i drugih aktivnosti.

IZVOR: STUDIJA ZAGREB – PROSTORNO-DEMOGRAFSKE PROMJENE – STANJE, PROCESI I TENDENCIJE, AF 2010.

▲ PRIKAZ 1. GRAD ZAGREB U REGIONALNOM PROSTORU

IZVOR: HTTP://EN.WIKIPEDIA.ORG

▲ PRIKAZ 2 | POLOŽAJ GRADA ZAGREBA NA PANEUROPSKIM INTERMODALNIM KORIDORIMA

1.1.1. Povezanost s europskim prostorom

Zagreb je danas međunarodno i nacionalno čvorište kroz koje prolaze dva od tri najvažnija europska koridora u Hrvatskoj. To su paneuropski Vb cestovni i željeznički koridor: Rijeka – Zagreb – Budimpešta te paneuropski željeznički koridor x: Graz – Maribor – Zagreb koji je i najvažniji željeznički pravac u Republici Hrvatskoj.

Posebno značenje Zagreb, kao međunarodno prometno čvorište i gospodarsko/političko središte, dobiva ulaskom Hrvatske u EU. Osim što će to pridonijeti jačanju prometnih i gospodarskih tokova sa zemljama članicama EU-a, Zagrebu se pruža prilika da ojača ulogu međunarodnog središta jugoistočne Europe, osobito u zemljama bivše Jugoslavije.

Zbog dobre prometne mreže Zagreb istodobno ima i ulogu poveznice nacionalnog s europskim prostorom. Mreža autocesta približila je Hrvatsku Europi i pozitivno utjecala na regionalnu integraciju Hrvatske sa Zagrebom kao nacionalnim središtem. Sve autoceste A1 Zagreb – Split, A2 Zagreb – Macelj, A3 Bregana – Zagreb – Lipovac, A4 Zagreb – Goričan,

A6 Zagreb – Rijeka i A11 Zagreb – Sisak (u gradnji), imaju svoje ishodište na Zagrebačkoj obilaznici.

Sve to predstavlja razvojni potencijal Zagreba i temelj da osnaži svoju ulogu važnog, ne samo europskog i nacionalnog prometnog i tranzitnog središta nego i jakoga međunarodnoga gospodarskog, političkog, kulturnog, znanstvenog i sportskog središta.

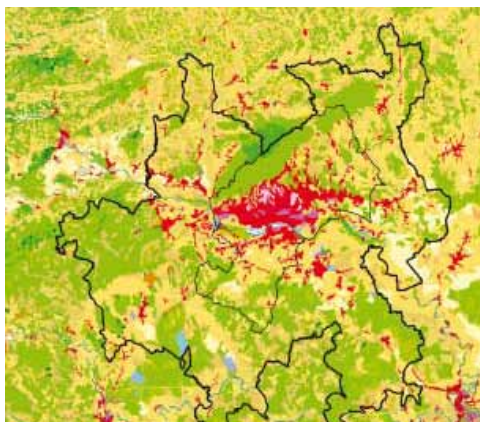
1.1.2. Integriranje hrvatskoga prostora

Zagreb je na spoju dva ključna hrvatska prostora – podunavskog i jadranskog. Istodobno ima središnji položaj u odnosu na tri sekundarna hrvatska središta – Rijeku, Split i Osijek i na većinu središta nižega reda. Tako povoljan prostorni odnos rezultira pogodnim udaljenostima koje uglavnom ne prelaze 400 km, računano najkraćim cestovnim prometnicama magistralnog značenja. Iznimku čine samo veze do udaljenijih južnodalmatinskih prostora.

Zagreb se koristi i pogodnostima regionalnog prometnog sustava koji se razvio u okvirima središnje Hrvatske. Oko Zagreba se, na udaljenosti do 100 km, formirao sustav središta razvitak kojih je međuzačisan s razvitkom Zagreba. Ta su središta (Karlovac, Sisak, Bjelovar, Čakovec, Koprivnica i Varaždin) dostigla višu razinu urbanizacije i predstavljaju važne gradove. Oni su gravitacijski u punoj mjeri orijentirani prema Zagrebu i razvijaju se pod utjecajem njegovih regionalno-organizacijskih funkcija. Uz to, Zagreb ima i poseban položaj u teritorijalnom sklopu Hrvatske jer je prema njemu upućena glavnina unutrašnjih prometnih tokova i ciljno-izvorišnih i tranzitnih. Iz takvih odnosa proizlazi i integrirajuća uloga Zagreba u povezivanju Hrvatske. On je koncentracijska točka međuregionalnih prometnica i refrakcijska točka raznovrsnih prometnih tokova.

Važna je i uloga Zagreba kao glavnoga grada Hrvatske, odnosno funkcija državnog i upravnog središta.

Značajna je i uloga Grada Zagreba prema njegovom bližem okruženju, tj. široj metropolitanskoj regiji. Zagreb okružuje Zagrebačka županija koja

▲ PRIKAZ 3 | ISTRAŽIVANJE ŠIREGA URBANOG PODRUČJA GRADA ZAGREBA

predstavlja njegovu najbližu prostornu periferiju. Iz prostora Zagrebačke županije Grad Zagreb dobiva dio potrebnih prirodnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad na posao, u škole i sl.. U tom prostoru grad najintenzivnije ostvaruje potrebe svojih stanovnika za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim, ali sve više i primarnim stanovanjem, što pojačava intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i poticanje rasta satelitskih naselja u zagrebačkoj okolici.

Šire urbano područje Grada Zagreba prikazuje Slika 3., na temelju podataka o udjelu dnevnih migranata nastanjenih u okolnim gradovima i općinama, na kojoj je tankom crnom linijom označeno administrativno područje Grada Zagreba, a debljom šire urbano područje.

Zagreb ima brojne značajne razvojne mogućnosti, ali i ograničenja, uključujući u prvom redu: a) poticaj gospodarskim aktivnostima zbog postojanja zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preselečenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; b) viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (natprosječne mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije 'središte – periferija'); c) pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovan većom naseljenošću, intenzitetom prometa i gospodarskih aktivnosti.

Posljedično, iako su prema trenutnom ustroju Grad

Zagreb i Zagrebačka županija dvije zasebne administrativne cjeline, valja naglasiti činjenicu da je za kvalitetno upravljanje razvojem u bilo kojem od ova dva prostora neophodna institucionalizirana, bliska i trajna suradnja preko njihovih političko-teritorijalnih granica i nadilaženje pojedinačnih interesa.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// geoprometni položaj Grada Zagreba se u osmišljavanju njegova razvoja ne percipira dovoljno kao važan razvojni potencijal
- /// u razvojnim programima Grada Zagreba njegov se geoprometni položaj pretežno tretira kao komparativna prednost, a ne kao jedna od komponenti za jačanje konkurentskih prednosti
- /// pogodnosti geoprometnog položaja Grada Zagreba ne koriste se, u kombinaciji s njegovim drugim razvojnim potencijalima, za to da se on profilira u lidera (gospodarskoga, financijskog, političkog, tehnološkog, kulturnog i sportskog) u široj regiji jugoistočne Europe
- /// nedovoljno jasno artikulirani i operacionalizirani smisao i ciljevi umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama i mogućnost da se suradnja koristi za njegov razvoj
- /// nelogične upravno-teritorijalne granice Grada Zagreba
- /// smještaj značajnih prirodnih i razvojnih resursa izvan granica Grada Zagreba (podzemne zalihe pitke vode, zračna luka...)
- /// nema cjelovitog pristupa planiranju i korištenju razvojnog potencijala cjelokupnog 'zagrebačkog prostora' – u cilju integriranog razvoja Grada Zagreba i Zagrebačke županije

RAZVOJNE POTREBE

- /// vrednovati geoprometni položaj Grada Zagreba kao razvojni potencijal i resurs za jačanje njegove konkurentnosti
- /// postojeće pogodnosti geoprometnog položaja Grada Zagreba treba razvijati, planirati i koristiti kako bi on preuzeo ulogu gospodarskoga, financijskog političkog, tehnološkog, kulturnog i sportskog lidera u široj regiji jugoistočne Europe

- /// izraditi strateški program umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama i utvrditi mogućnost da se suradnja iskoristi za njegov razvoj i jačanje konkurentskog položaja
- /// ojačati svijest o nužnosti razvoja cjelokupnog 'zagrebačkog prostora' izradom studija i programa te organizacijom javnih tribina, rasprava u medijima i dr.
- /// provoditi učinkovitu suradnju Grada Zagreba i Zagrebačke županije na pripremi i realizaciji konkretnih razvojnih projekata, inicijativa i aktivnosti koje se odnose na razvojne prioritete (suradnja u planiranju i programiranju)

1.2. Osnovne geološke karakteristike te karakteristike tla, vegetacije i faune

1.2.1. Geološke karakteristike i tlo

Prostor Grada Zagreba složenog je sastava i s naslagama od najstarijeg paleozoika do onih koje se danas talože. Osnovna je karakteristika da najstarije naslage izbijaju na Medvednici. Glavninu gradskog prostora čine mlađe tercijarne naslage znatnim dijelom pokrivene najmlađim pleistocenskim i holocenskim pokrovom.

Pedološki sloj oblikuju automorfna i hidromorfna tla koja su raširena sukladno postanku (pri-brežja, nizinsko područje, brežuljkasto područje). Karakteristike tala razvijenih iz ovih jedinica određuju i karakteristične kultivirane krajobrazne unutar Grada te dinamičnost i različitost pejzaža.

Poljodjelske površine, uz šume u urbanom prostoru, i izvan njega čine ekološki neprocjenjiv, biološki raznolik i krajobrazno prepoznatljiv dio grada koji je nužno štiti kao neizgrađene gradske prostore i racionalno ga koristiti.

Tlo u urbanom gradskom području ima specifičnu funkciju i prostor je na koji se šire sve urbane funkcije, počevši od stambene i gospodarske do infrastrukturnih sadržaja, čime su povećani stvarna i potencijalna ugroženost i gubitak tla.

Nagnuti tereni na gradskom području izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta, ovisno o količini i intenzitetu oborina i svojstvima tla. Posljedica erozije tla s padina nije samo nepovratni gubitak tla nego i onečišćavanje vode. Jedan od oblika incidenata na gradskom prostoru je i pojava klizišta na terenima koji su prije početka građevinskih zahvata bili u stanju labilne ravnoteže ili čak predstavljaju i aktivna klizišta. Na području Grada to je posebno podsljemenska zona zbog korištenja neažuriranih geotehničkih podloga. Hrvatski geološki institut je, 2007., izradio Detaljnu inženjersko-geološku kartu podsljemenske urbanizirane zone. Poljoprivredno se zemljište kontinuirano prenamjenjuje u nepoljoprivredne svrhe. Najveći gubitak poljoprivrednog zemljišta zbog gradnje odvija se baš na najvrednijim tlima (tlima najbolje klase uporabne vrijednosti) u dolini Save (k.o. Blato, Brezovica, Klara, Jakuševac, Čehi, Demerje).

Gubitak poljodjelskog tla izražen je u svim kategorijama. Najizrazitije je smanjenje površine pašnjaka, ali je znatno i smanjenje površine oranica i vrtova, osobito u urbanim sredinama.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// trajna konverzija tla najbolje uporabne vrijednosti u nepoljoprivredne svrhe
- /// nekontrolirano širenje stambenih, gospodarskih i infrastrukturnih sadržaja
- /// gradnja na nestabilnim padinama s potencijalnim otvaranjem klizišta
- /// eksploatacija mineralnih sirovina
- /// pretvaranje nesaniranih kopova u divlje deponije
- /// ugroženost kvalitete tla zbog neracionalne uporabe gnojiva, pesticida i nekontroliranog ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda

RAZVOJNE POTREBE

- /// transparentnim planskim propozicijama ograničiti nekontrolirano širenje građevinskih područja
- /// saniranje nestabilnih padina sukladno inženjersko-geološkim podlogama
- /// stroža kontrola eksploatacije mineralnih sirovina na odobrenim eksploatacijskim kopovima

- ▄ obvezna sanacija eksploatacijskih kopova
- ▄ jačanje svijesti o važnosti tla kao elementa biosfere
- ▄ kontinuirana provedba analize tala i sustavno poduzimanje mjera u očuvanju njihove čistoće
- ▄ edukacija poljoprivrednika o racionalnoj primjeni gnojiva i pesticida i primjeni 'zelene gnojidbe'

1.2.2. Flora i fauna, biološka raznolikost

Nedostaje cjelovita slika biološke raznolikosti jer nisu provedena sustavna istraživanja flore, faune i utjecaja djelovanja čovjeka na životinjske i biljne vrste u procesu urbanizacije na području Grada Zagreba.

Zagrebački prostor karakterizira raznolikost te prisutnost rijetkih i ugroženih staništa. Zabilježeno je 59 stanišnih tipova. Na temelju prostorne razdiobe glavnih tipova staništa može se zaključiti da su podjednako zastupljene šumske, poljoprivredne i urbane površine, što je vrlo povoljan omjer kojega bi svakako trebalo održati.

Na području Grada Zagreba zabilježeno je oko 1 500 vrsta biljaka ne računajući alge, gljive, lišajeve i mahovine (što čini 37,5% flore Hrvatske). Ukupno 119 svojiti, odnosno 7,3% flore suočeno je s rizikom izumiranja, 44 svojite nisu dovoljno poznate da bi se provela procjena rizičnosti od izumiranja, iako su neke od njih, veoma vjerojatno, suočene s rizikom nestanka. Dvije su vrste koje su bile zabilježene na zagrebačkom području u međuvremenu u ovom prostoru izumrle.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ▄ nedovoljna istraženost flore i faune
- ▄ nedostatak karte biotopa Grada
- ▄ nedovoljna educiranost građana

RAZVOJNE POTREBE

- ▄ sistematska istraživanja postavljanjem trajnih ploha, inventarizacija i praćenje flore i faune
- ▄ kartiranje gradskih biotopa
- ▄ edukacija javnosti i populariziranje prirode

1.2.3. Karakteristike krajobraza

Na području Grada Zagreba izdvaja se šest krajobraznih cjelina: gorsko-brdski prirodni krajobraz, brežuljkasto-brdski krajobraz, nizinski urbani krajobraz, nizinski riječni krajobraz, nizinski ruralni krajobraz i brežuljkasti krajobraz.

Pritisци koji dominantno utječu na krajobrazne cjeline su neobazrivo (oblikovno, sadržajno, prostorno) urbano širenje na neizgrađene prostore strukturiranih krajobraznih obilježja prirodnih i doprirodnih staništa, ali i izgrađenih gradskih prostora.

ZASTUPLJENOST STANIŠNIH TIPOVA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA	POVRŠINA/HA
ŠUME	20 364
KONTINENTALNE ŠIKARE	82
TRAVNJACI (LIVADE I PAŠNJACI)	69
POLJOPRIVREDNE POVRŠINE	24 090
STANIŠTA S KOROVNOM I RUDERALNOM VEGETACIJOM	—
URBANE / GOSPODARSKЕ / INFRASTRUKTURNE POVRŠINE	18 995
POVRŠINSKE KOPNE NE VODE I MOČVARNA STANIŠTA	532
SVEUKUPNO ¹	64 132

▲ TABELA 1 | ZASTUPLJENOST STANIŠNIH TIPOVA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA

1. RAZLIKA IZMEĐU ISKAZANE UKUPNE POVRŠINE STANIŠTA I POVRŠINE GRADA ODNOSI SE NA TIPOVE STANIŠTA POVRŠINA KOJIH NIJE MOGLA BITI ISKAZANA.

Osim širenja gradnje kao dominantne prijetnje očuvanju krajobraza, urbani, prirodni i doprirodni krajobrazi ugroženi su unošenjem tipologija kojima se ne uvažava urbani, vizualni i ekološki karakter krajobraznog područja (neusklađenosti mjerila, gabariti, materijali i oblikovanje koje ne uvažava naslijeđene urbane uzorke). To je osobito izraženo u širenju industrijskih, rekreacijskih, servisnih i trgovačkih sadržaja na rubovima grada i u doprirodnim područjima uz Savu te neusklađenosti mjera i uzoraka koji se unose u područja jakoga krajobraznog karaktera kao što su Donji grad i planski regulirana stambena naselja. Dodatne negativne promjene odnose se na neodržavanje povijesnog gradskog prostora, gubitak lokalnih obilježja u ruralnim naseljima, razvitak neobazriv prema izvornim uzorcima naselja, nepovezanost s krajolikom te na osiromašeni odnos vizura, znakova i drugih krajobraznih obilježja.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ▄ nedostatak konceptualnog okvira i mjera za zaštitu krajobraznog karaktera i integriranje u razvojno i prostorno planiranje
- ▄ provedena je opća klasifikacija krajobraza, no nedostaje niža razina klasifikacije
- ▄ nema praćenja i provjere razvojnih i prostornih dokumenata u odnosu na karakter krajobraza
- ▄ nedovoljno poznavanje, a time i afirmacija vrijednosti krajobraza u procesima prostornog razvitka
- ▄ nedovoljno prema krajobrazu senzibilizirana i educirana javnost

RAZVOJNE POTREBE

- ▄ izrada konceptualnog okvira i mjera za zaštitu karaktera krajobraza i integriranje u razvojne i prostorne dokumente
- ▄ stvaranje okvira za detaljne studije s uspostavljanjem baze podataka
- ▄ praćenje i kontrola provedbe mjera za razvitak Grada i njihovog utjecaja na stanje krajobraza;
- ▄ opće jačanje svijesti u procesu planiranja o značenju karaktera krajobraza
- ▄ obavješćavanje i educiranje javnosti o uspostavljenim krajobraznim politikama i značenja biološke raznolikosti

1.2.4. Šume

Gotovo trećina teritorija Grada Zagreba (22 337,87 ha) nalazi se pod šumama koje su po vegetacijskim karakteristikama raznolike – zastupljen je velik dio kontinentalnih zajednica vrlo raznolikog i brojnog flornog sastava.

Vlasnička je struktura šuma u Gradu Zagrebu mješovita, privatne šume s velikim brojem vlasnika sudjeluju s gotovo 50% površine, što u uvjetima nesrazmjerno visoke cijene građevinskog zemljišta otežava provedbu uzgojnošumskih radova, ugrožava njihove općekorisne ekološke i društvene funkcije i dovodi do smanjivanja šumskih površina na području Grada.

Nedovoljna je istraženost šuma u privatnom vlasništvu, a izostala je valorizacija socijalnih i ekoloških funkcija šuma i podizanje svijesti o višestrukim vrijednostima urbanih šumskih ekosustava.

U nizinskom pojasu, uz savsko korito, autohtono je stanište ritske vegetacije šuma vrba i topola koje je većim dijelom u prošlosti iskrceno, a tlo je iskorišteno za poljodjelstvo.

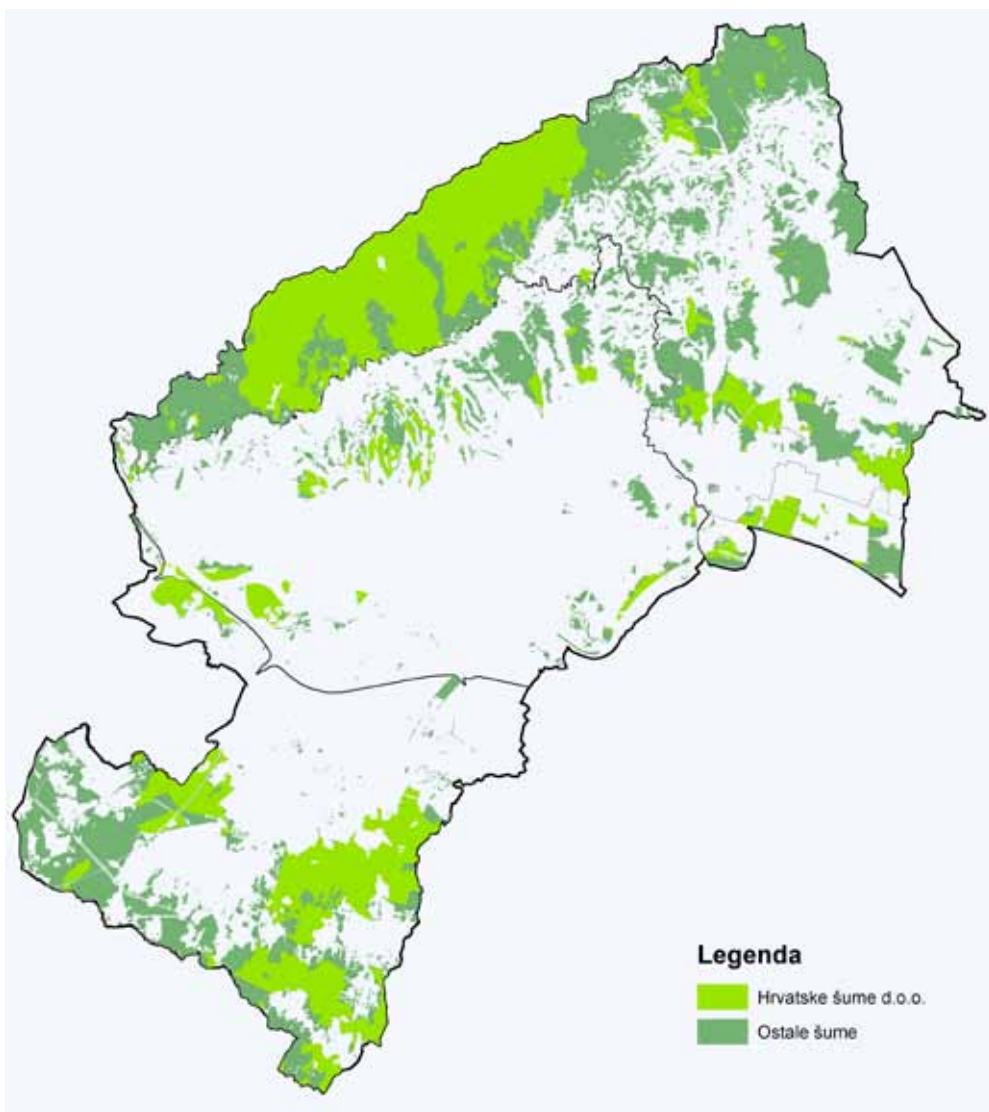
Zbog problema koje donosi urbanizacija ključno pitanje u očuvanju šumskih resursa je kako najbolje iskoristiti prednosti i istodobno minimizirati negativne učinke tog procesa. Svjesno ili iz neznanja nanose se štete šumskom ekosustavu nezakonitim sječama i uzurpacijama, otuđivanjem šumskih proizvoda, odlaganjem otpada i ugrožavanjem biljnih i životinjskih vrsta, čime se povećava i opasnost od biljnih bolesti, štetnika i šumskih požara.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ▄ nedovoljna senzibiliziranost javnosti za općekorisne funkcije šuma
- ▄ velik udio privatnih usitnjenih šumskih parcela u ukupnoj površini šuma
- ▄ nedovoljno definiran način upravljanja i mogućnosti korištenja

RAZVOJNE POTREBE

- ▄ senzibilizirati javnost za šume u njihovu okruženju (kritična točka su šume u gradskom središtu)

▲ PRIKAZ 4 | POVRŠINE ŠUMA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA

- osigurati opstanak šume na malom posjedu privatnih šumovlasnika
- dovršiti i staviti u funkciju program gospodarenja privatnim šumama

1.3. Klimatska obilježja

Prema geografskom smještaju područje Grada Zagreba spada u umjerene širine u kojima su razvijena sva četiri godišnja doba. Srednja godišnja temperatura iznosi 11,20°C. Najviša prosječna temperatura zraka u Zagrebu je u srpnju (21,30°C), ponekad s tendencijom zakašnjenja i pojava najviših srednjih temperatura u kolovozu, a najniža u siječnju (0,5°C).

Godišnja količina oborina iznosi 900 mm. Godišnji hod pokazuje dva maksimuma: jedan u rano ljeeto (kontinentalni utjecaj), drugi u jesen (maritimni utjecaj). Općenito, količina padalina opada od zapada prema istoku, a najmanja količina padalina zabilježena je u veljači.

Gradsko područje Zagreba ima manje od 40 dana sa snježnim pokrivačem, a prostori južno od grada više od 40 dana. Maksimalna visina snijega u gradu i nizinskim predjelima je 50–80 cm, a na Medvednici više od 100 cm (90 dana sa snijegom). Vлага zraka na gradskom području Zagreba kreće se, u prosjeku, od 60–70%. Dominantna strujanja zraka na zagrebačkom području su iz smjerova NE i WSW.

Prosječno godišnje trajanje sijanja sunca kreće se u vrijednostima do 1808 sati (stanica Zagreb-Maksimir). Maksimum naoblake u prosincu povezan je s najvećom ciklonskom aktivnošću, a minimum je u kolovozu.

1.4. Kulturna baština

Grad Zagreb ima bogatu kulturnu baštinu, zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti koje se ne prepoznaju, ne vrednuju i ne koriste u dovoljnoj mjeri kao jedan od razvojnih resursa. Također nisu dovoljna financijska sredstva za sustavnu obnovu kulturne i prirodne baštine.

Na području Grada Zagreba nalazi se 500 nepokretnih kulturnih dobara upisanih u Registar kulturnih dobara RH (16 kulturno-povijesnih cjelina, 55 graditeljskih sklopova, 426 objekata, tri arheološka lokaliteta). 33 zaštićena dijela prirode upisana su u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Iako je prema važnosti ili prema zastupljenosti spomeničke baštine teško izdvojiti neka područja, ipak, kao ishodište i temelj kulturno-povijesnog identiteta Zagreba treba istaknuti prostor Gornjega grada i Kaptola te središnjeg dijela Donjega grada. Zagreb ima dugu urbanu i graditeljsku tradiciju te je naglašena nužnost očuvanja njegova povijesnog izgleda i karakterističnih povijesnih vizura.

Nema dovoljno brige za očuvanje identiteta i tradicijskih vrijednosti niti brige vlasnika o održavanju i obnovi kulturnih dobara. Također, neprimjeren

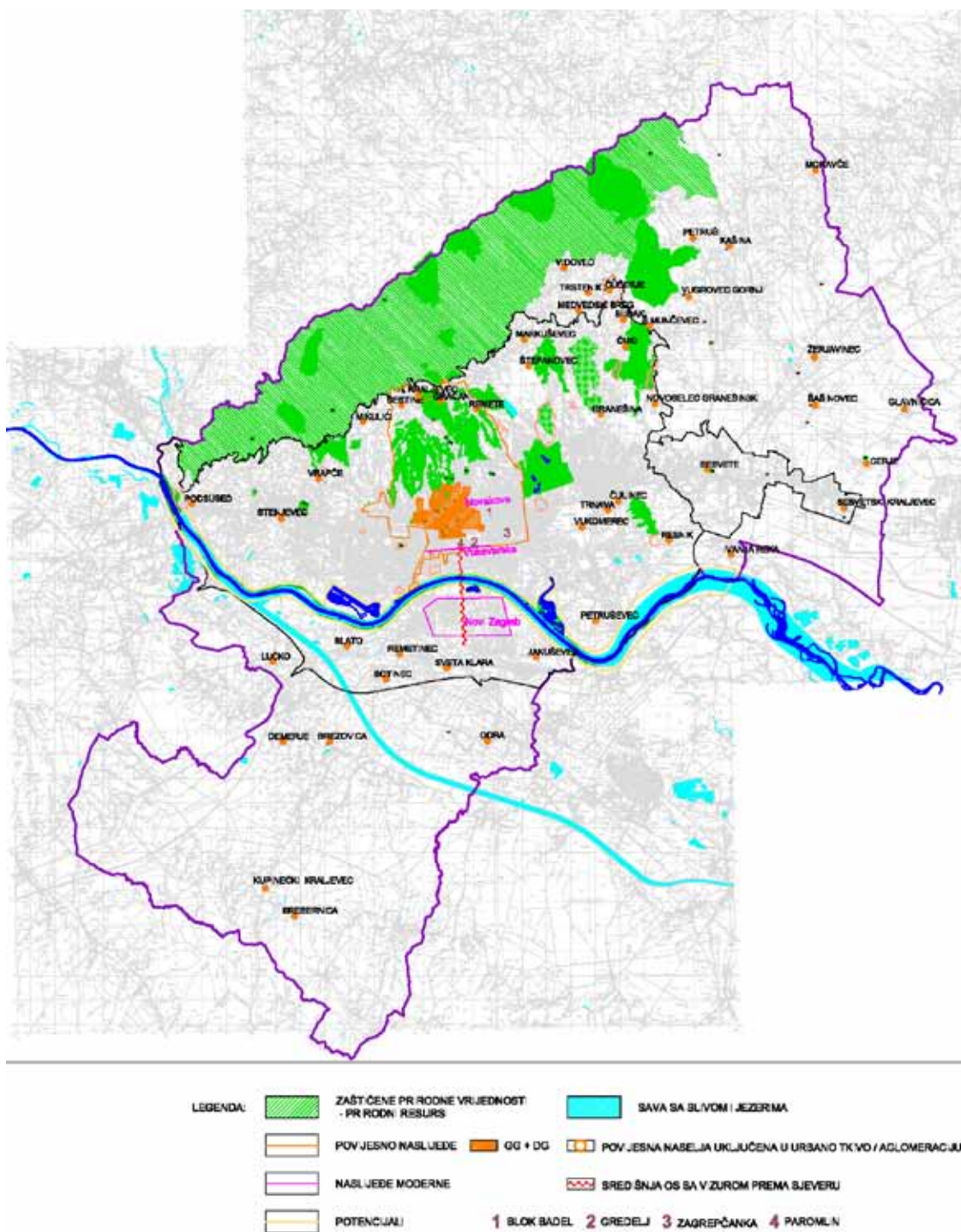
odnos građana prema kulturnoj baštini dodatni je otežavajući faktor (devastacija zaštićenih spomenika kulture, grafiti, neriješeni imovinsko-pravni odnosi i dr.).

RAZVOJNI PROBLEMI

- bogata kulturna baština, zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti koje se u dovoljnoj mjeri ne prepoznaju i ne koriste kao jedan od razvojnih resursa
- nedovoljna briga za očuvanje identiteta i tradicijskih vrijednosti
- nedovoljna briga vlasnika o održavanju i obnovi kulturnih dobara
- nedovoljna financijska sredstva za sustavnu obnovu kulturne i prirodne baštine
- neprimjeren odnos građana prema kulturnoj baštini (devastacija zaštićenih spomenika kulture, grafiti, neriješeni imovinsko-pravni odnosi...).

RAZVOJNE POTREBE

- u cijelosti očuvati povijesni identitet Grada sa svim karakterističnim elementima i dijelovima koji tvore njegovo povijesno određenje te ga afirmirati kvalitetom novog građenja
- planirati korištenje prostora na način da se omogući očuvanje i unapređivanje sveukupnih vrijednosti kao nositelja prepoznatljivosti kulturno-povijesnog identiteta Grada
- predvidjeti i provesti interdisciplinarne mjere koje će osigurati očuvanje kulturne baštine na svim razinama planiranja
- poticati kvalitetu i raznolikost u arhitekturi kao nastavak duge urbane i graditeljske tradicije Grada, uz obvezu očuvanja njegove povijesne slike i karakterističnih povijesnih vizura
- uklanjati izrazite elemente degradacije ambijenta
- planirati uređenje i urbano definiranje nedovršenih i degradiranih prostora s ciljem ispravne spomeničke prezentacije karakterističnoga urbanog koncepta povijesne matrice
- sustavno pratiti stanje kulturnih dobara, vrednovati povijesne graditeljske strukture te predlagati mjere zaštite.

▲ PRIKAZ 5 | KULTURNA I PRIRODNA BAŠTINA KAO NOSITELJI IDENTITETA GRADA ZAGREBA

1.5. Identitet Grada

Pitanje identiteta je osobito aktualno radi globalizacijskih procesa koji, s jedne strane, dovode do posebne osjetljivosti na pojedinačne kulturne identitete, a, s druge, otežavaju definiranje i učvršćivanje tih identiteta.

U identitetskom smislu najizraženije mega-prostorne cjeline Grada Zagreba su: povijesna cjelina s Gornjim i Donjim gradom i Kaptolom, gora Medvednica, te rijeka Sava.

Okvirno identitetsko naslijeđe Grada Zagreba može se diferencirati kao predmoderno i moderno, pri čemu predmoderno naslijeđe opisuje raspon od prvih materijalnih dokaza života na teritoriju Grada do početaka stvaranja moderne građanske industrijalizirane kulture, a moderno naslijeđe opisuju upravo razvoj i promjene od sredine 19. stoljeća do danas.

Tijekom svoje moderne povijesti Zagreb nije uspio stvoriti i održati (iako je poticajnih primjera u povijesti bilo) prepoznatljiv proizvod koji bi mogao asociirati na Grad. Svi su pokušaji predmetne materijalizacije vrijednosti grada bili nesustavni i nepotpuni i temeljili su se, nažalost, na pokušajima osmišljavanja turističkog 'suvenira', a poticaji za takvu akciju dolazili su od različitih aktera.

Stoga je, u nedostatku cjelovitog sustava komunikacijskog vrednovanja povijesne baštine na suvremenoj razini svijesti, moguće zaključiti kako bi najveće identitetske potencijale Grada Zagreba iz njegovih povijesnih slojeva bilo moguće izvesti upravo iz:

- /// vrijednosti prirodnih cjelina na području kojih se razvio Grad Zagreb: Medvednice i Save;
- /// vrijednosti povijesnih i suvremenih gradskih ambijenata – trgovi, parkovi, ulični potezi;
- /// vrijednosti povijesno održanih, memoriranih i suvremenih rituala – od grčkog topa do Hrelića;
- /// vrijednosti tradicije održavanja kulturnih manifestacija – od sajmovanja do Queer festivala.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// globalizacijski procesi otežavaju definiranje i učvršćivanje lokalnih identiteta
- /// tijekom svoje moderne povijesti Zagreb nije uspio stvoriti i održati prepoznatljiv proizvod koji bi mogao asociirati na Grad
- /// nesustavni pokušaji materijalizacije simboličke vrijednosti Grada

RAZVOJNE POTREBE

- /// vrednovanje, zaštita, obnova i održivi razvitak konstitucijskih elemenata slike Grada: povijesne jezgre, Medvednice i Save
- /// nužnost kreiranja 'identitetske mape'
- /// razvoj jedinstvenog pristupa utvrđivanju i promicanju identiteta Grada Zagreba

2. Zaštita okoliša

2.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša

Svoje prvo Izvješće o stanju okoliša (Sl. gl. GZ 8/99) Grad Zagreb je donio 1999. u okviru Programa zaštite okoliša – Lokalne agende 21. Drugo Izvješće o stanju okoliša doneseno je 2006. (Sl. gl. GZ 12/06). U fazi donošenja je Program zaštite okoliša Grada Zagreba 2010. – 2014. Obveza izrade Izvješća o stanju okoliša i Programa zaštite okoliša određena je Zakonom o zaštiti okoliša.

Praćenje kakvoće zraka u Gradu Zagrebu kontinuirano se provodi od 1965., kada je ustrojena i mreža mjernih postaja za trajno praćenje kakvoće zraka. Od 1973. podaci iz tri (od sadašnjih šest) gradskih mjernih postaja u Gradu Zagrebu ulaze u okviru GEMS/AIR City Air Quality Trends programa, u Svjetsku bazu podataka Svjetske zdravstvene organizacije. Sukladno obvezama što su propisane Zakonom, Grad Zagreb je, na početku 2009., usvojio tri važna akta s područja zaštite zraka. To su Program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Gradu Zagrebu 2009. – 2012. (SGGZ 7/09), Odluka o određivanju lokacija mjernih postaja u gradskoj mreži za trajno praćenje kakvoće zraka (SGGZ 7/09) i Program mjerenja razine onečišćenosti zraka na području Grada Zagreba (SGGZ 7/09). Potkraj 2010. usvojen je i Cjeloviti sanacijski programa smanjenja PM₁₀ čestica u zapadnom dijelu Grada Zagreba (Sl. gl. 18/10).

Proces uspostave Katastra emisija u okoliš (KEO) započet je 1997., od kada se u Gradu Zagrebu sustavno prikupljaju podaci o emisijama u zrak i vodu te prate količine i tijek otpada. Sukladno novim propisima Katastar emisija u okoliš je 2007. ukinut, a podaci o onečišćenjima okoliša i količinama i tijeku otpada prijavljuju se u Registar onečišćavanja okoliša na temelju Pravilnika o registru onečišćavanja okoliša (NN 35/08).

Od devedesetih godina sustavno se prati kakvoća podzemnih voda na priljevnim područjima vodo-crpišta. Zaštita voda provodi se prema Planu za zaštitu voda Grada Zagreba.

Sustavna istraživanja, izrada karata buke i akcijskih planova do sada su se provodila sporo. Obveza Grada Zagreba je izrada strateške karte buke i konfliktnih karata buke kao podloge za izradu akcijskih planova (planova sanacije).

RAZVOJNI PROBLEMI

- netransparentni ili nedostupni podaci o financiranju zaštite okoliša na području Grada Zagreba (podjela nadležnosti između Države i Grada)
- necjelovita provedba propisanih mjera zaštite okoliša
- nesustavno praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša, npr. tla, buke, bioraznolikosti
- nedovoljna suradnja ključnih institucija – upravnih tijela Grada Zagreba, pojedinih tijela državne uprave, trgovačkih sruštava i sl.
- područje zaštite okoliša i održivog razvoja nije cjelovito institucionalno objedinjeno u jednoj gradskoj ustrojstvenoj jedinici – gradskom uredu
- nedovoljno razvijena svijest građana / javnosti o pitanjima i problematici zaštite okoliša

RAZVOJNE POTREBE

- donošenje i provedba dokumenata zaštite okoliša i održivog razvoja
- mjere zaštite okoliša implementirati u druge gradske planove / programe i strateške dokumente
- kontinuirano praćenje i obrada podataka o okolišu omogućili bi stalan uvid u stanje i trendove u okolišu, poslužili bi ocjeni učinkovitosti poduzetih mjera, te ukazivali na probleme i potrebe zaštite okoliša
- jačanje uloge nadležnog Ureda za energetske učinkovitost, zaštitu okoliša i održivi razvoj, ključnog tijela u uspostavljanju koordiniranog sustava zaštite okoliša i praćenja stanja okoliša
- uspostava jedinstvenog informacijskog sustava o okolišu radi podizanja kvalitete izvještavanja

2.2. Vode

Zagreb se pitkom vodom opskrbljuje iz podzemlja savskog aluvija na 30 zdenaca. Planom za zaštitu voda Grada Zagreba sve podzemne vode koje se koriste ili planiraju koristiti za vodoopskrbu svrstane su u I. vrstu voda. Glavni uzroci zbog kojih može doći do onečišćenja podzemnih voda su divlja odlagališta i šljunčare na vodozaštitnim i osjetljivim područjima, vodopropusna kanalizacija, industrijski pogoni, obrtničke radionice i skladišta locirani unutar zona sanitarne zaštite, poljoprivredna djelatnost u kojoj se koriste lako isprljivi herbicidi (npr. atrazin) i slično. U novije vrijeme nije bilo zatvaranja vodo-crpišta.

Zone sanitarne zaštite (I., II., III.), s propisanim mjerama zaštite, određene su posebnom odlukom za izvorišta: Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Ivanja Reka, Petruševac, Zapruđe, Mala Mlaka.

Kakvoća vode prati se na stotinjak piezometara i samo povremeno odstupa od planirane I. vrste (najčešće hranjive tvari, mikrobiološki pokazatelji). Rezultati ocjenjivanja kakvoće vode rijeke Save pokazuju, na osnovi analize podataka sa četiri mjerne postaje¹, da kakvoća vode nije zadovoljavala propisanu kategoriju.

Planom za zaštitu voda Grada Zagreba² potoci na području Grada Zagreba, od izvora do prvih naselja, svrstani su u I. kategoriju (planirane vrste vode), a nizvodnije u II. kategoriju. Iznimka je kanal Črnc koji je svrstan u III. kategoriju zbog planiranog ispusta otpadnih voda iz budućeg središnjeg uređaja Seseve-istok.

Kakvoća vode potoka na području Grada Zagreba (12 mjernih postaja) odstupa od planirane vrste vode (kategorije), osobito na dionicama na kojima postoje direktni ispusti iz proizvodnih pogona i drugih djelatnosti, komunalni ispusti i povremeni direktni ispusti iz domaćinstava. To je posebno izraženo na mjernom ispustu potoka Črnc nakon ispusta otpadnih voda iz gospodarske zone Sesevskog Kraljevca (Pellis i Agroproteinka). Najlošije je stanje

najčešće u odnosu na mikrobiološke pokazatelje. U ispitivanim stajalicama (šljunčara Rakitje i jezera – Bunde, Savica, maksimirska jezera), Planom svrstanih u II. kategoriju povišene su vrijednosti prema mikrobiološkim pokazateljima i hranjivim tvarima, a povećani su i nekih drugi pokazatelji (ovisno o stajalici) u odnosu na propisane vrijednosti.

Na sustav javne vodoopskrbe nisu priključena naselja Donji i Gornji Trpuci, Gornji Dragonožec, Havičić Selo, Lipnica, Kašina, Kašinska Sopnica, Vuger Selo.

Na javni sustav odvodnje priključeno je oko 80% stanovnika. Kanalizacijom su najslabije pokrivena naselja na krajnjem sjeveroistočnom i južnom dijelu Grada (42 naselja).

Nepročišćene tehnološke otpadne vode ispuštaju se u prirodne prijemnike na područjima na kojima nema sustava javne odvodnje. Najveći utjecaj na kakvoću vode prijemnika na području Grada Zagreba imaju ispusti iz gospodarske zone Sesevskog Kraljevca, gdje su, na malom prijemniku, locirani veliki onečišćivači.

Kvaliteta i količina podataka o pojedinačnim i kolektivnim izvorima emisija u vode i instaliranih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda ne omogućava kvalitetnu analizu podataka.

RAZVOJNI PROBLEMI

- onečišćenja podzemnih voda
- pogoršanje kakvoće vode rijeke Save između lokacija Sava-Petruševac i Sava-Oborovo
- nepročišćene tehnološke otpadne vode ispuštaju se u prirodne prijemnike na područjima na kojima nema sustava javne odvodnje.
- ne prate se mjere i rezultati koje gospodarstvo samoinicijativno uvodi u cilju unapređivanja tehnologija.

RAZVOJNE POTREBE

- očuvanje voda koje su još čiste, zaustavljanje trenda pogoršanja, saniranje ili uklanjanje izvora onečišćenja, pojačani nadzor
- dovršetak sanacije odlagališta Prudinec i provođenje cjelovitog sustava gospodarenja otpadom

1. SAVA-JESENICE, SAVA-JANKOMIR, SAVA-PETRUŠEVAC I SAVA-OBOROVO
2. SGGZ 4/01.

- ▄ zabrana gradnje na područjima na kojima se ugrožava kakvoća voda izvorista i podzemnih voda koje se koriste ili planiraju koristiti za vodoopskrbu
- ▄ zabrana eksploatacije šljunka
- ▄ korištenje plina kao energenta za zagrijavanje na području Grada, a posebno na priljevnim područjima crpilišta
- ▄ smanjenje opterećenja u otpadnim vodama iz tehnoloških procesa i postizanje dopuštenih koncentracija opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama
- ▄ zamjena postojećih tehnologija boljim i čistim tehnologijama
- ▄ unapređivanje kvalitete podataka što se dostavljaju u Registar onečišćavanja okoliša (ROO)

2.3. Zrak

Najveći pojedinačni izvori emisija u zrak su termoelektrane koje sudjeluju sa 79% u ukupnim emisijama iz stacionarnih izvora, zatim ložišta za grijanje prostorija i pripremu tople vode i pare sa 14,9%, ložišta iz procesne tehnologije sa oko 6%, a emisije iz industrijskih neenergetskih izvora gotovo su zanemarive i iznose svega 0,11%. Od pokretnih izvora emisija dominantan izvor onečišćenja zraka na području Grada Zagreba je cestovni promet. Kakvoća zraka u Gradu Zagrebu je II. kategorije s obzirom na PM₁₀ čestice, dušikove okside i ozon. Sve druge onečišćujuće tvari kao što su sumporov dioksid, dim, olovo, mangan, arsen, nikal, sulfati i benzo(a)piren u PM₁₀ česticama, PM_{2,5} čestice, ukupna taložna tvar, te arsen, olovo, kadmij, nikal i talij u ukupnoj taložnoj tvari, na svim mjernim postajama niže su od propisanih graničnih vrijednosti (GV) i, s obzirom na njih, zrak je I. kategorije. Samo je u zapadnom dijelu Grada zrak prekomjerno onečišćen PM₁₀ česticama te je na tom području utvrđena kakvoća zraka III. kategorije. U proteklih desetak godina smanjena je emisija onečišćujućih tvari u zrak iz stacionarnih izvora. To smanjenje onečišćenosti leži u činjenici da se već četrdesetak godina intenzivno razvijaju plinska

mreža na svim gradskim područjima i centralizirani toplinski sustav, te u činjenici da se sve više koriste čista goriva za potrebe procesnih i energetskih peći. Ipak, nedovršena plinifikacija i dalje uzrokuje onečišćenje zraka izgaranjem fosilnih goriva.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ▄ emisije u zrak iz stacionarnih izvora
- ▄ emisije u zrak iz prometa
- ▄ skromna provedba energetskih ušteda, mjera energetske učinkovitosti i uporabe čistijih goriva, te obnovljivih izvora energije
- ▄ nedostatna mreža postaja za mjerenje i praćenje kakvoće zraka – potreba za proširivanjem, unapređivanjem i osuvremenjivanjem gradske mreže
- ▄ nedosljedno uvažavanje planova, programa i mjera s područja zaštite okoliša prilikom planiranja i upravljanja prostorom.

RAZVOJNE POTREBE

- ▄ smanjiti emisije onečišćujućih tvari u zrak, sukladno članku 129. Uredbe o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz stacionarnih izvora
- ▄ velike uređaje za loženje na lož ulje zamijeniti uređajima na plin
- ▄ nastaviti plinifikacijom i širenjem centraliziranog toplinskog sustava grijanja
- ▄ unapređenje sustava javnog prijevoza, s posebnim naglaskom na unapređenje željezničke infrastrukture i uspostavljanje Park&Ride sustava
- ▄ automatizacija sustava upravljanja prometom radi povećanja propusne moći
- ▄ nastavak provođenja zamjene vozila s pogonom na naftna goriva vozilima na prirodni plin i biodizel u javnome gradskom prijevozu te u društvima u vlasništvu Grada Zagreba
- ▄ promicanje djelotvorne i štedljive uporabe energije, primjene mjera energetske učinkovitosti, uporabe obnovljivih izvora energije i alternativnih čistijih goriva u svrhu proizvodnje električne i toplinske energije, provedba započetih projekata i potpisanih sporazuma
- ▄ uvođenje novih mjernih parametara na

postajama gradske mjerne mreže, kojima se pobliže prate koncentracije onečišćujućih tvari u zraku

- ▄ dogradnja gradske mjerne mreže za trajno praćenje kakvoće zraka, po mogućnosti automatskom mjernom postajom u istočnom dijelu grada u GČ Sesvete
- ▄ provoditi periodička ciljana praćenja specifičnih onečišćujućih tvari iz prometa
- ▄ izbjegavati prekomjernu gradnju većih trgovačkih i poslovnih zgrada s garažama u središnjem gradskom području
- ▄ uvoditi nove pješačke zone i biciklističke staze
- ▄ ugraditi obvezu primjene mjera energetske učinkovitosti i zaštite zraka u prostorno planske dokumente Grada Zagreba
- ▄ nastavak održavanja zelenih površina u Gradu Zagrebu, sprječavanje njihovog smanjivanja i planiranje novih zelenih površina.

2.4. Otpad

Uslugom organiziranog skupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada obuhvaćena su sva domaćinstva, a uslugom odlaganja na odlagalištu Prudinec gotovo svi gospodarski subjekti koji djeluju na području Grada Zagreba. Neopasni otpad s područja Samobora i Svete Nedjelje sada se odlaže na zagrebačkom odlagalištu Prudinec. Jedino legalno odlagalište na koje se danas odlaže komunalni otpad Grada Zagreba je odlagalište Prudinec korištenje kojega je predviđeno do kraja 2010. (Prostorni plan Grada Zagreba). Na temelju potvrđenih tehničkih mogućnosti odlagališta Prudinec koje osiguravaju uvjete za odlaganje otpada do kraja 2018., u tijeku je izrada izmjena i dopuna Prostornog plana koje će omogućiti daljnje odlaganje otpada kao jedinu mjeru trajnog zbrinjavanja otpada u Gradu Zagrebu, do pronalaženja trajnog rješenja. Sanacija odlagališta Prudinec, započeta 1998., u posljednjoj je fazi s planiranim dovršetkom 2015.. Do 2001. u Gradu Zagrebu izgrađeno je sedam reciklažnih dvorišta u koje je moguće odložiti četrdeset različitih vrsta otpada, no danas djeluju svega četiri.

Potkraj 2006. otvorena su i četiri zelena otoka (Kajzerica, Maksimir, Dubrava, Sesvete). Dugoročni cilj je da svaka gradska četvrt ima jedno reciklažno dvorište.

Na javnim gradskim površinama odvojeno se u spremnicima skupljaju papir, staklo i plastika. Biorazgradivi otpad i biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina obrađuje se u tri kompostane (Prudinec, Markuševac i Jankomir).

Glomazni otpad skuplja se od građana dva puta godišnje prema utvrđenom rasporedu odvoza (počinje potkraj veljače i završava na početku prosinca). Mulj uz CUPOVGZ-a odlaže se na vodonepropusnoj podlozi na prostoru uređaja.

Jedan od većih problema u gospodarenju otpadom u Gradu Zagrebu su divlja odlagališta. Akcije njihova saniranja kontinuirano se provode od 2001., međutim, vrlo se brzo pojave nova, uglavnom koncentrirana na rubnim gradskim dijelovima.

2006. izrađen je Program gospodarenja otpadom Grada Zagreba. Najnoviji u slijedu dokumenata s područja gospodarenja otpadom je Prijedlog plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje 2009. – 2015., usklađen sa Strategijom i Planom gospodarenja otpadom RH, Strategijom održivog razvitka RH, te novom Direktivom EU-a o otpadu (2008/98/EC). Slijedi provođenje postupka strateške procjene utjecaja na okoliš.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ▄ nelegalna odlagališta otpada
- ▄ nepovoljni trendovi u sustavu gospodarenja otpadom
- ▄ rast količina svih vrsta otpada
- ▄ nedovoljna provedba mjera za izbjegavanje stvaranja otpada i smanjivanja njegovih količina
- ▄ nerazumijevanje uloga i odgovornosti te nedovoljna suradnja ključnih dionika na području gospodarenja otpadom
- ▄ praćenje količina i tokova otpada nije cjelovito i kontinuirano
- ▄ Grad Zagreb nema rješenje zbrinjavanja otpada nakon zatvaranja odlagališta Prudinec

RAZVOJNE POTREBE

- ▄ uspostaviti cjelovit sustav gospodarenja

otpadom (utvrditi lokaciju i ustrojiti centar za gospodarenje otpadom)

- /// nastaviti gradnju reciklažnih dvorišta
- /// uspostaviti reciklažno dvorište za građevni otpad
- /// odabrati najpovoljniju tehnologiju za zbrinjavanje mulja iz CUPOVGZ-a
- /// dovršiti projekt sanacije odlagališta Prudinec
- /// pronalaženje rješenja zbrinjavanja otpada nakon 2015. i zatvaranja jedinoga legalnog odlagališta Prudinec
- /// unaprijediti sustav odvojenog prikupljanja otpada
- /// uspostaviti sustav za cjelovitu evidenciju o otpadu
- /// jačati nadzor skladištenja otpada, osobito opasnog, količine kojega u većini slučajeva nisu poznate
- /// poticati i promovirati izbjegavanje nastanka otpada i smanjenje njegovih štetnih utjecaja (napredniji tehnološki postupci, čistija i djelotvornija proizvodnja, štednja resursa i energije, itd.)

2.5. Buka

Još 1999. u Programu zaštite okoliša Grada Zagreba – Lokalna Agenda 21 prioritetnim problemom u vezi s bukom ocijenjena je: prekomjerna razina buke na lokacijama uz glavne prometnice, tramvajske pruge, željezničku prugu, te lokacije u neposrednoj blizini semafora; buka, osobito od ugostiteljskih radnji, radionica u stambenim prostorima i uz njih, te neprovođenje preventivnih mjera zaštite od buke prigodom realizacije svih sadržaja.

Danas se kao dominantni izvori buke na području Grada Zagreba navode: promet (cestovni, pružni), industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme (ugostiteljski objekti), te otvoreni i zatvoreni prostori namijenjeni održavanju javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti. Od travnja 2010. u tijeku su pripreme radnje vezane uz definiranje projektnog zadatka izrade strateške karte buke.

RAZVOJNI PROBLEMI

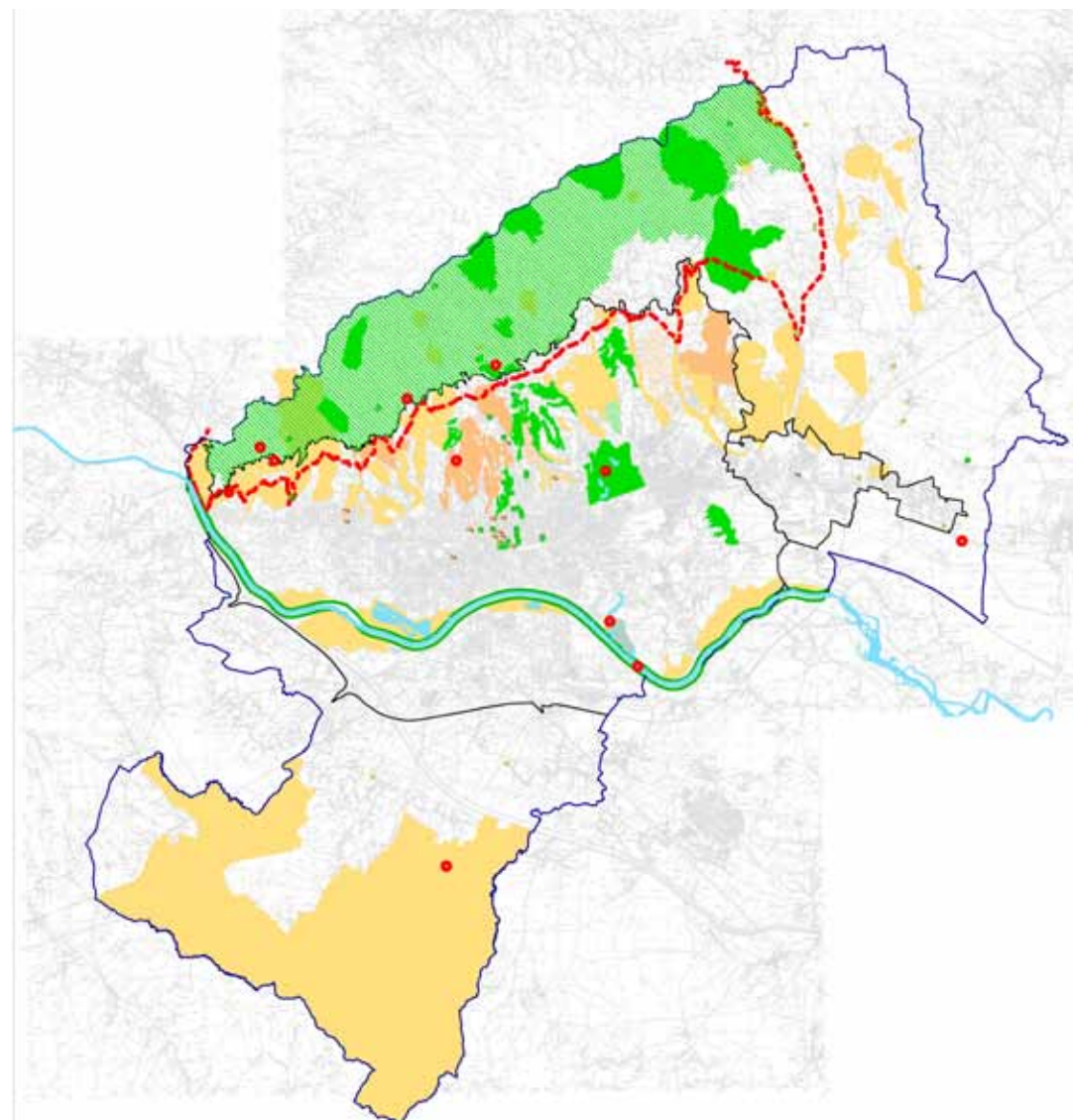
- /// prekomjerna razina buke na lokacijama uz glavne prometnice, tramvajske pruge, željezničku prugu, te lokacije u neposrednoj blizini semafora
- /// buka od ugostiteljskih objekata, radionica u stambenim prostorima i uz njih, sportskih sadržaja
- /// nedovoljan broj mjerenja
- /// nedostaje cjelovita ocjena izloženosti stanovništva buci od različitih izvora (cestovni, pružni i zračni promet, industrijska postrojenja)

RAZVOJNE POTREBE

- /// intenzivnije raditi na preventivnim mjerama zaštite od buke
- /// kvalitetno prostorno i prometno planiranje; urbanističko planiranje gradskih zona (četvrti) i prometnica u njima, posebnu pažnju usmjeriti na planiranje prometnica u odnosu na stambene objekte i obratno
- /// bolja regulacija prometa (modernizacija javnoga gradskog prijevoza, automatizirani sustav upravljanja prometom)
- /// inzistirati na izradi i provedbi projekata zaštite od buke u graditeljstvu, industriji, cestogradnji; osobito se to odnosi na gradske prometnice i druge građevine i zahvate koji su potencijalni izvori buke
- /// tijekom rekonstrukcija prometnica, ovisno o potrebi, provesti mjere zaštite od buke
- /// stalni inspekcijski nadzor i provedba propisa
- /// uspostaviti sustav praćenja
- /// izrada strateške karte buke i akcijskih planova
- /// objava karata i akcijskih planova na službenim stranicama Grada Zagreba radi informiranja građana

2.6. Zaštićeni dijelovi prirode

Grad Zagreb, sukladno raznolikim prirodnim datostima, tradicionalno je orijentiran zaštiti prirode, što je vidljivo iz prijedloga da se medvedničke šume već 1903. zaštite kao 'naravni perivoj' ili iz zaštite

▲ PRIKAZ 6 | ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA

Parka u Jurjevskoj 1948..

Zaštićene prirodne vrijednosti evidentirane su i sistematizirane sukladno Zakonu o zaštiti prirode kao park prirode, posebni rezervati, spomenici prirode, park šume, zaštićeni krajolici i spomenici parkovne arhitekture, te zaštićene biljne, gljivlje i životinjske svojte. Njihova zaštita provodi se radi ekološke, edukativne, društvene, estetske i kulturno-povijesne vrijednosti.

Uz zaštićene prirodne vrijednosti upisane u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti (34 pojedinačna zaštićena prirodna područja, ukupne površine 9683,80 ha, odnosno 15,1% površine Grada) i prirodne vrijednosti koje se predlažu zaštititi na temelju Zakona o zaštiti prirode, pojedini prostori s atributima vrijednih rezervata, krajobraza, gradskih park-šuma, te pojedinačni objekti prirode, vrijedni parkovi, vrtovi i drvoređi štite se posebnim

NAZIV	PP	O	ŠV	PŠ	SP	ZK	PA	POVRŠINA / HA
	PARK PRIRODE	POSEBNI ORNITOLOŠKI REZERVATI	POSEBNI REZERVAT ŠUMSKE VEGETACIJE	PARK ŠUMA	SPOMENIK PRIRODE	ZNAČAJNI KRAJOBRAZ	PARKOVNA ARHITEKTURA	
PARK PRIRODE MEDVEDNICA	8.448,78							8.448,78
RAUCHOVA LUGARNICA* - DESNA TRNAVA			101,01					101,01
MIKULIĆ POTOK - VRABEČKA GORA*			90,93					90,93
TUSTI VRH - KREMENJAK*			20,00					20,00
GRAČEC-LUKOVICA-REBAR*			23,41					23,41
PUŠINJAK-GORŠČICA*			186,80					186,80
LIPA*						200,00		200,00
BLIZNEC - ŠUMAREV GROB*			175,73					175,73
BABJI ZUB - PONIKVE*			148,70					148,70
SPIILJA VETERNICA*					...			
UKUPNO UNUTAR PARKA PRIRODE MEDVEDNICA			746,59			200,00		946,59
DVORAC JUNKOVIĆ, PARK							2,50	2,50
TRG KRALJA PETRA SVAČIĆA							0,57	0,57
BOTANIČKI VRT PMF							4,70	4,70
TRG KRALJA TOMISLAVA							3,45	3,45
TRG J. J. STROSSMAYERA							2,00	2,00
TRG N. Š. ZRINSKOG							3,00	3,00
PARK RIBNJAK							5,00	5,00
VRT, JURJEVSKE ULICE 27							0,75	0,75
JURJEVSKE ULICE 30							0,15	0,15
PERIVOJ SRPANJSKIH ŽRTAVA							2,10	2,10
PARK OPATOVINA							0,69	0,69
MALLINOV PARK							3,11	3,11
BOTANIČKI VRT FBF							2,49	2,49
TRG KRALJA PETRA KREŠIMIRA IV.							2,40	2,40
PRILAZ GJ. DEŽELIĆA 14, VRT							0,02	0,02
PRILAZ GJ. DEŽELIĆA 51., STABLO PUSTENASTE PAULOVNIJE							...	0,00
GRAČANI - OSKORUŠA							...	0,00
PUSTENASTA PAULOVNIJA							...	0,00
MAMUTOVAC NA PAUNOVČU							...	0,00
MLINOVI 72, LEUSTEKOV PARK							0,50	0,50
DOTRŠČINA				58,17				58,17
PARK MAKSIMIR							316,60	316,60
SAVICA		76,80						76,80
UKUPNO UNUTAR GUP-A GRADA ZAGREBA		76,80		58,17			350,05	485,02
GORANEC						550,00		550,00
ĐURKOV PUT - STABLO OSKORUŠE					...			
CERJE, STABLO KLENA					...			
UKUPNO IZVAN GUPOVA I PARKA PRIRODE MEDVEDNICA						550,00		550,00
UKUPNO GRAD ZAGREB / HA	8.448,78	76,80		58,17		750,00	350,05	9.683,80

◀ PRIKAZ 4 | ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA

mjerama prostornih planova (prostorni planovi područja posebnih obilježja, Prostorni plan Grada Zagreba, generalni urbanistički planovi Zagreba i Sesveta, detaljniji planovi).

Na području Grada Zagreba definirani su i sljedeći prostori kao dio nacionalne ekološke mreže: sjeverni dio Grada Zagreba – Medvednica; u građevinskom području naselja Grad Zagreb – termalni izvori kod Podsuseda, livada Vrhovec; šuma Maksimir; Savica; rijeka Sava; istočni dio Grada Zagreba – Plavišće; južni dio Grada Zagreba – Turopoljski Čret; sjeverni dio Grada Zagreba (unutar Parka prirode Medvednica) – Gračec i Varoško rebro; Veternica špilja; Bizečka špilja; Mikulići šuma.

RAZVOJNI PROBLEMI

- valorizacija i procedure zaštite prirode odvijaju se na državnoj razini bez obzira na vrijednosti i potrebe zaštite prirode na lokalnoj razini, osobito u urbanim prostorima
- smanjivanje granica Parka prirode Medvednica generirat će probleme prema zaštićenim dijelovima prirode općenito
- komplicirana, dugotrajna i gotovo neprovediva zaštita prirode na prostorima u vlasništvu građana
- loša educiranost korisnika o potrebi zaštite prirode i poznavanje mogućnosti ograničenja u korištenju zaštićenih dijelova prirode
- upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na urbanom gradskom području povjereno je javnoj ustanovi Park Maksimir koja ovim spomenikom parkovne arhitekture i upravlja, ali joj nije povjereno upravljanje i nad drugim zaštićenim dijelovima prirode u Gradu.

RAZVOJNE POTREBE

- izrada dokumenata kojima se lokalnoj zajednici omogućuje da provede zaštitu na lokalnoj razini uvažavajući specifičnosti prostora i posebnih vrijednosti od značenja biološke i krajobrazne raznolikosti, a time i zaštite okoliša općenito
- svaku eventualnu nužnost smanjivanja

zaštićenih područja zamijeniti posebnim režimom korištenja (primjerice 'buffer-zona' i sl)

- provjera mogućnosti i mehanizama za rješavanje vlasničkih odnosa
- intenziviranje popularizacije i edukacije o zaštićenim dijelovima prirode kao doprinos prepoznavanju ne samo ograničenja nego i vrijednosti i mogućnosti korištenja vrijednih prirodnih resursa u skladu s održivim razvojem
- osnivanje javne ustanove za upravljanje svim zaštićenim dijelovima prirode na području Grada Zagreba (ekipirati postojeću javnu ustanovu Park Maksimir)
- izrada Krajobraznog plana Grada Zagreba i izdvajanje posebno vrijednih i ugroženih biljnih i životinjskih vrsta.

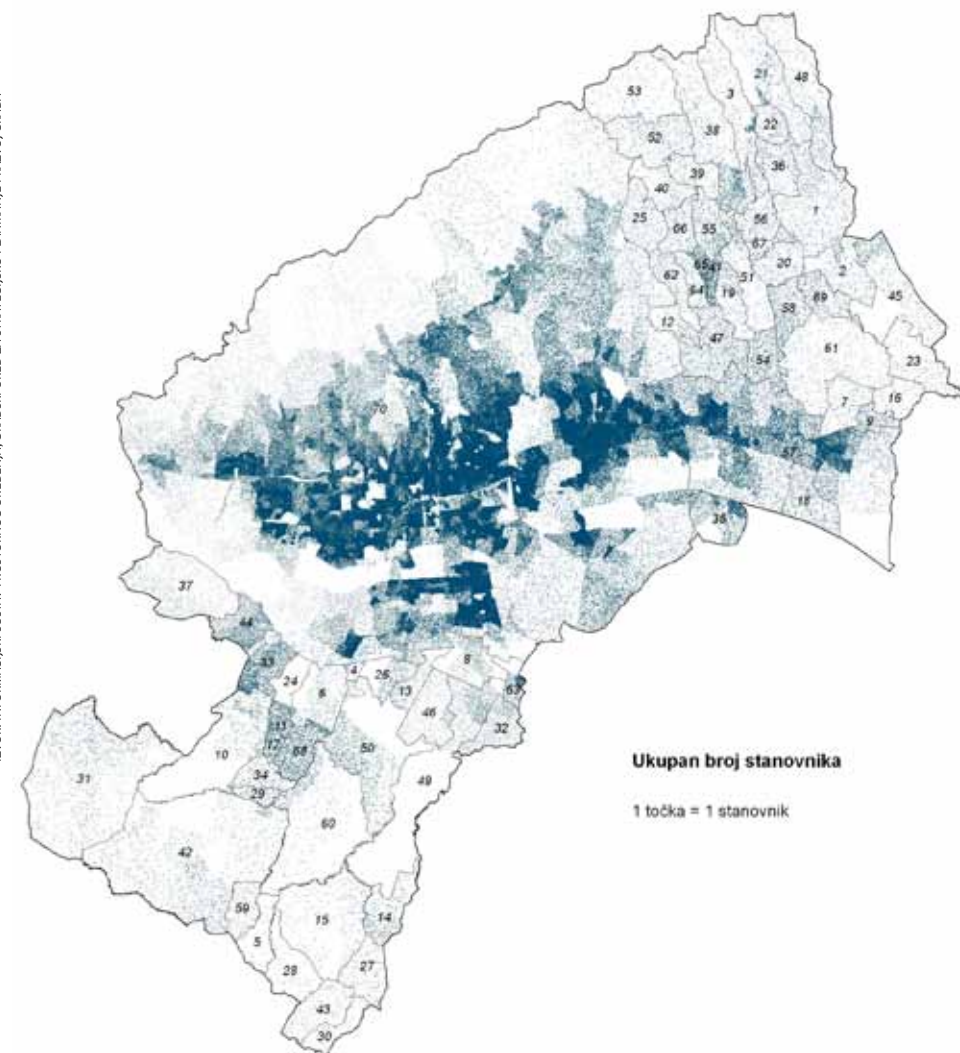
3. Stanovništvo i tržište rada

3.1. Broj stanovnika

Od 1948. do 2008. Grad Zagreb se povećao sa 356 000 na 788 000 stanovnika. Za pedeset godina Zagreb se povećao 2,2 puta. Ubrzani rast imao je sve do 1991.. Središnji dio grada doživljava pad broja stanovnika, druga gradska zona stagnaciju, odnosno minimalni rast, a porast sesvetsko područje i naselja oko zaobilaznice.

Od 2001. do 2008. Zagreb bilježi veći rast broja stanovnika nego 90-tih godina. Razlog tome je što je Zagreb najrazvijeniji dio RH koju karakterizira visok stupanj centralizacije. Upravo zbog slabe razvijenosti ostatka zemlje, Zagreb je još uvijek privlačan brojnim nezaposlenima s tih područja.

IZVOR: INFORMACIJSKI SUSTAV PROSTORNOG UREĐENJA, GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

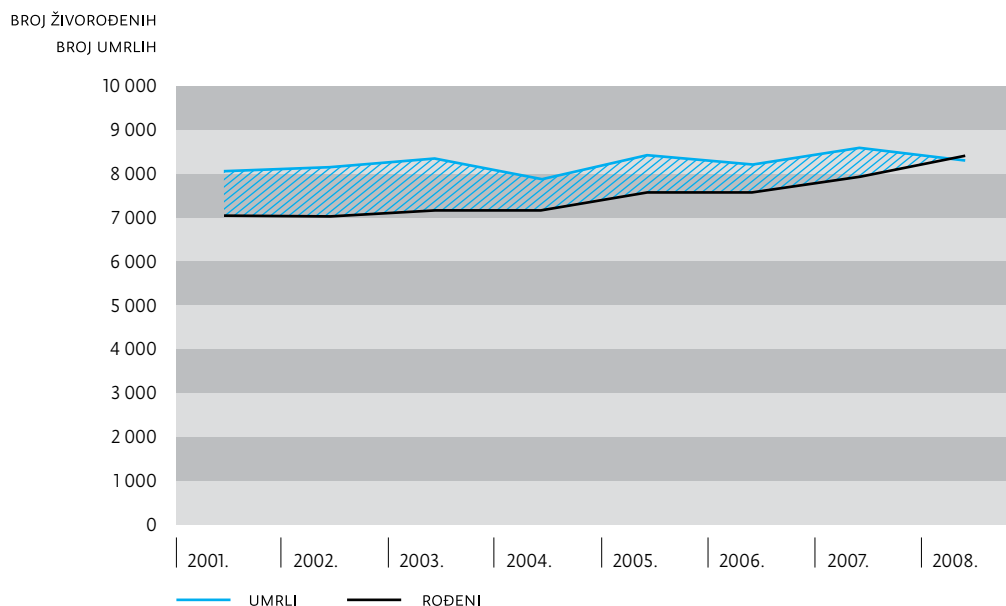

▲ PRIKAZ 7. | PROSTORNI RAZMJESTA STANOVNIŠTVA U GRADU ZAGREBU PREMA PODACIMA POPISA 2001.

IZVOR: NASELJA I STANOVNIŠTVO REPUBLIKE HRVATSKE 1857.-2001., DZS, ZAGREB, 2005.

GRAD ZAGREB	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2008.
BROJ STANOVNIKA	356 529	393 919	478 076	629 896	723 065	777 826	779 145	788 095
MEDUPOPISNA PROMJENA	-	37 390	84 157	151 820	93 169	54 761	1 319	8950
BAZNI INDEKS	100	110,5	134,1	176,7	202,8	218,2	218,5	221
LANČANI INDEKS	-	110,5	121,4	131,8	114,8	107,6	100,2	101,1
STOPE RASTA	-	2,11	2,41	2,82	1,41	0,77	0,02	0,14

▲ TABELA 4. | BROJ STANOVNIKA GRADA ZAGREBA 1948. – 2008.

▲ GRAFIKON 1. | KRETANJE STANOVNIŠTVA GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 2001. – 2008.

3.2. Dobna struktura

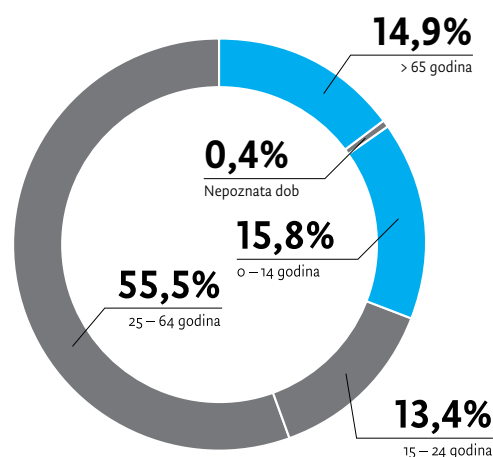
Podaci Popisa stanovništva 2001. pokazuju da je rast, uz nastavak ranijih tendencija, doveo do ubrzanja procesa starenja stanovništva i u Zagrebu kao i u Hrvatskoj. Prema tipu dobnog sastava stanovništvo Zagreba znatno je starije nego 1991. (udio stanovništva starog 65 i više godina porastao sa 11,2% 1991. na 14,9% 2001.), a medijalna starost iznosi 39,7 godina.

Zbog niskog nataliteta smanjuje se broj mladog stanovništva dobnih skupina do 25 godina, a povećan je broj stanovništva dobnih skupina 30–40 godina i stanovništva starijeg od 65 godina.

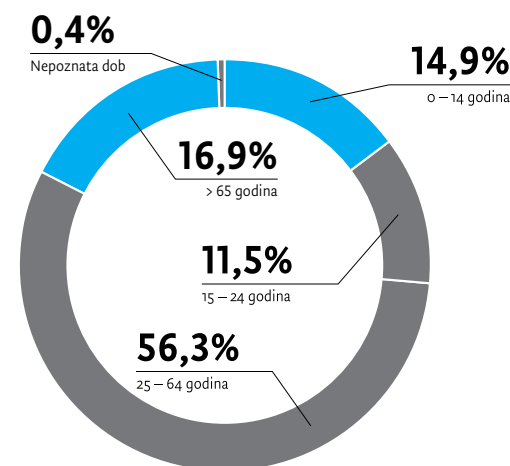
Središnje gradsko područje ima starije stanovništvo, a širi prostor naselja Zagreb i sesvetsko područje imaju znatno mlađe stanovništvo (uglavnom zbog doseljavanja novog stanovništva u ta područja).

Broj živorođenih u Gradu Zagrebu kreće se između 7 00 i 8 000 tisuća godišnje. Umrlih je sve do 2008. bilo više od broja rođenih, tako da je prirodni prirast sve do protekle godine bio negativan. U 2008. više je bilo živorođenih nego što je te godine u Zagrebu

umrlo stanovništva pa je prirodni prirast po prvi puta bio pozitivan, ali za samo 26 stanovnika. Zbog negativnoga prirodnog prirasta ukupan je porast stanovništva Zagreba ovisio o migracijskom priljevu stanovništva s trajnim doseljenjem. Zagreb,

▲ GRAFIKON 2. | DOBNA STRUKTURA U GRADU ZAGREBU 2001. GODINE

▲ GRAFIKON 3. | DOBNA STRUKTURA U GRADU ZAGREBU 2008. GODINE

kao i većina velikih gradova, ne raste na temelju svog populacijskog prirasta već tome pridonose selektivni imigracijski tokovi, u novije vrijeme prvenstveno iz inozemstva.

3.3. Obrazovna struktura

Prema Popisu stanovništva iz 2001. godine 8,6% stanovništva starijeg od 15 godina nije imalo obaveznu osnovnu školu (uglavnom starije generacije), 16,3% imalo je samo osnovno obrazovanje, dok je čak 52,0% imalo srednju stručnu spremu, 5,8% više obrazovanje, 14,9% visoko, a 1,7% magisterij, odnosno doktorat. U odnosu na Hrvatsku, struktura obrazovanosti u Zagrebu je povoljnija sa znatno većim udjelom stanovništva sa stručnim i visokostručnim obrazovanjem.

Udio osoba sa stručnim obrazovanjem (od sss do visokog i specijalističkog obrazovanja) u ukupno školovanom stanovništvu iznosi 74,4% (republički prosjek 59%). Ovaj dio stanovništva najviše pridonosi razvoju na svim područjima.

U razdoblju 1991. – 2001. radi se o blagom porastu

razine obrazovanja zagrebačkog stanovništva, ali još uvijek s dominacijom srednjoškolske razine obrazovanja. Posebno je značajna razlika u većem udjelu visokoobrazovanih, zajedno s magisterijem i doktoratom. Dok je Zagreb na 1.000 stanovnika 2001. imao 140 visokoobrazovanih (1991. je imao 105) na razini Hrvatske, prosječno, tek je 65 visokoobrazovanih na 1.000 stanovnika.

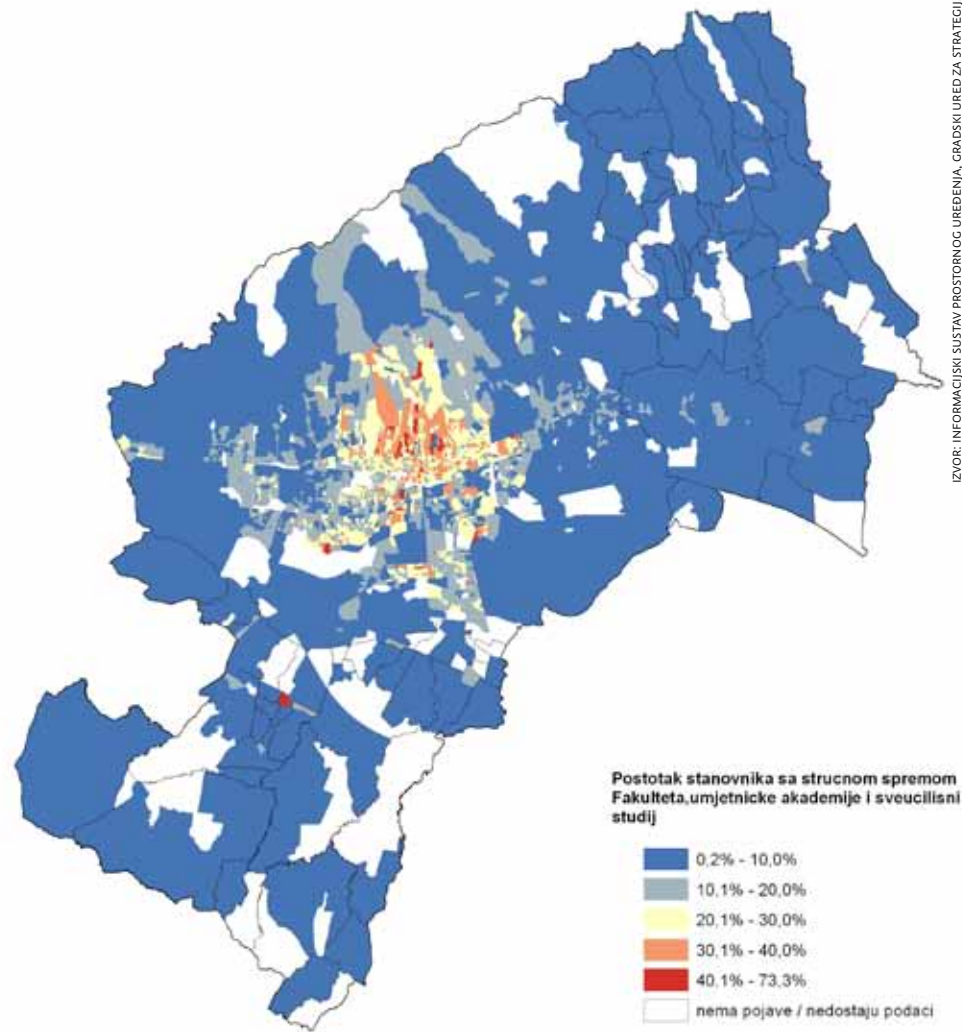
Brojnost visokoobrazovanog stanovništva Grada Zagreba predstavlja njegov najvažniji razvojni potencijal i posebnu razvojnu prednost. Zagreb ima najveću koncentraciju visokoobrazovanih stručnih radnika i znanstvenika u Hrvatskoj, iako je taj udio još uvijek niži u usporedbi s razvijenijim europskim zemljama i velikim gradovima. Primjerice, prema popisu stanovništva iz 2001., od ukupno 7 443 doktora znanosti u Hrvatskoj 4733 (64%) je živjelo i radilo u Zagrebu.

RAZVOJNI PROBLEMI

- izražen proces starenja stanovništva Grada Zagreba
- negativan prirodni prirast
- snažan pritisak na Grad i infrastrukturu zbog imigracijskog priljeva
- neravnomjerna gustoća naseljenosti
- nezadovoljavajuća obrazovna struktura stanovništva, osobito starijih dobnih skupina

RAZVOJNE POTREBE

- unapređenje poticajnih mjera pronatalitetne politike (poticaji za rješavanje stambenog pitanja mladih obitelji, subvencioniranje vrtića, poticanje životnog standarda)
- stimuliranje ravnomjernije naseljenosti Grada i smanjenje stupnja centralizacije
- uvođenje programa za usavršavanje, prekvalificiranje i doškolovanje starijih i slabije konkurentnih na tržištu rada

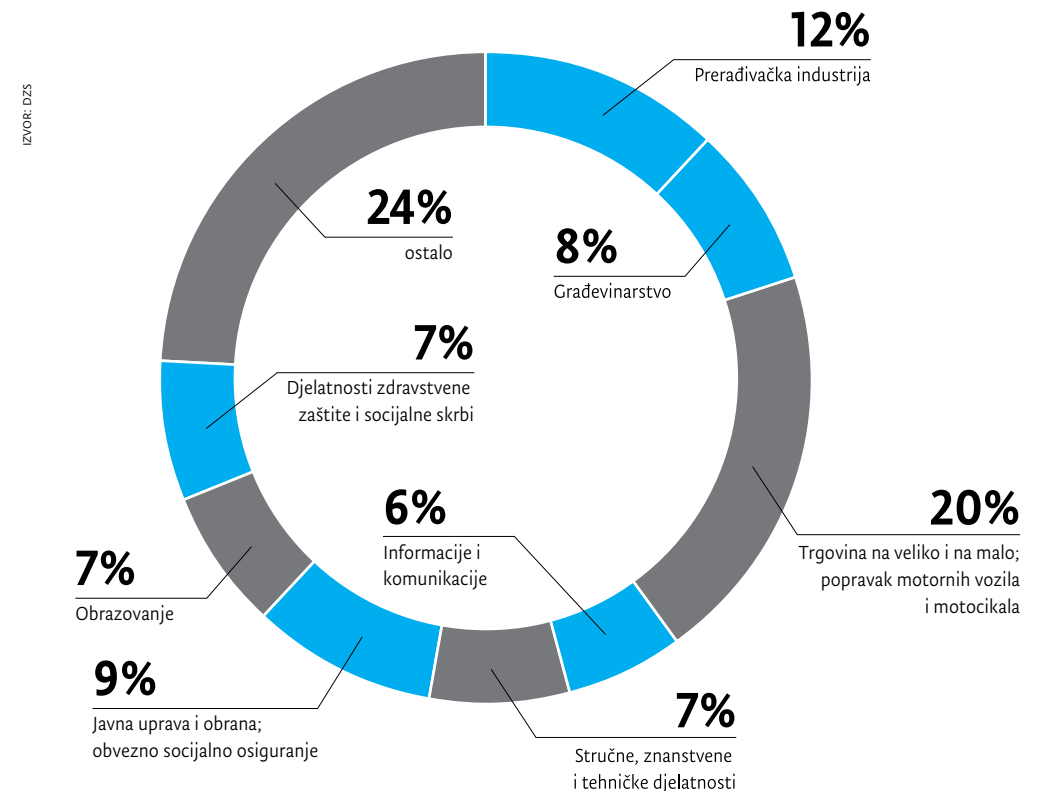
▲ PRIKAZ 8. | POSTOTAK STANOVNIKA STARIJIH OD 15 GODINA SA STRUČNOM SPREMOM FAKULTETA, UMJETNIČKE AKADEMIJE ILI SVEUČILIŠNOG STUDIJA – PROSTORNA KOMPONENTA, PODACI POPISA 2001.

3.4. . Zaposlenost i nezaposlenost

Ukupno je na dan 31. ožujka 2009. bilo 1 216 930 zaposlenih u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj od kojih je u Gradu Zagrebu bilo zaposleno 378 938 (31,1%). U Zagrebu je najviše zaposlenih bilo u djelatnosti trgovine (19,7%) i u prerađivačkoj industriji (12,5%). Slijede javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje (8,9%), građevinarstvo (8,2%), stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (7,4%), obrazovanje (7,1%), te u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (6,6%). Opadajući trend broja nezaposlenih na godišnjoj razini prekinut je u ožujku 2009., od kada se bilježi konstantan rast broja nezaposlenih. U prosincu 2009. u Gradu Zagrebu registrirano je 34 112 nezaposlenih osoba, a nezaposlenost je u Zagrebu

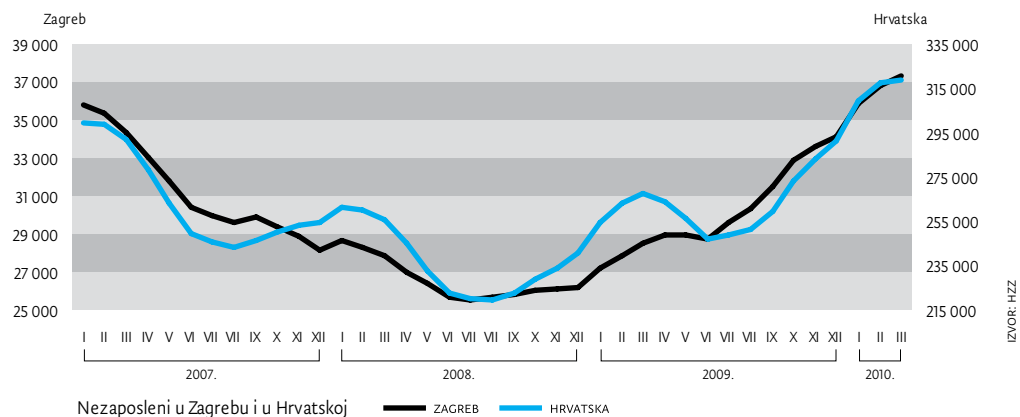
povećana za 30,3% na godišnjoj razini. Dinamika rasta broja nezaposlenih u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji veća je nego na razini Hrvatske, za koju je broj nezaposlenih u zadnjih 12 mjeseci povećan za 19,2%.

Najviše nazapolenih je sa završenom srednjom školom, (60%), starosti od 25–30 godina i 50–60 godina, s radnim iskustvom u prerađivačkoj industriji, trgovini i tijekom 2010. sve više nezaposlnih je s prethodnim iskustvom u građevinskom sektoru. Pad gospodarskih aktivnosti u 2009. uzrokovao je 3,2% pad zaposlenosti na razini Hrvatske, ali se u toj godini još nije preslikao na pad zaposlenosti u Zagrebu, no došlo je do znatnog usporavanja rasta. Vidljivo je kako je u proteklih osam godina ukupna zaposlenost u Zagrebu dinamično povećana, kumulativno za gotovo 30%. Rast zaposlenosti u Zagrebu bio je brži nego na razini Hrvatske te je udio Zagreba u ukupnoj zaposlenosti povećan s

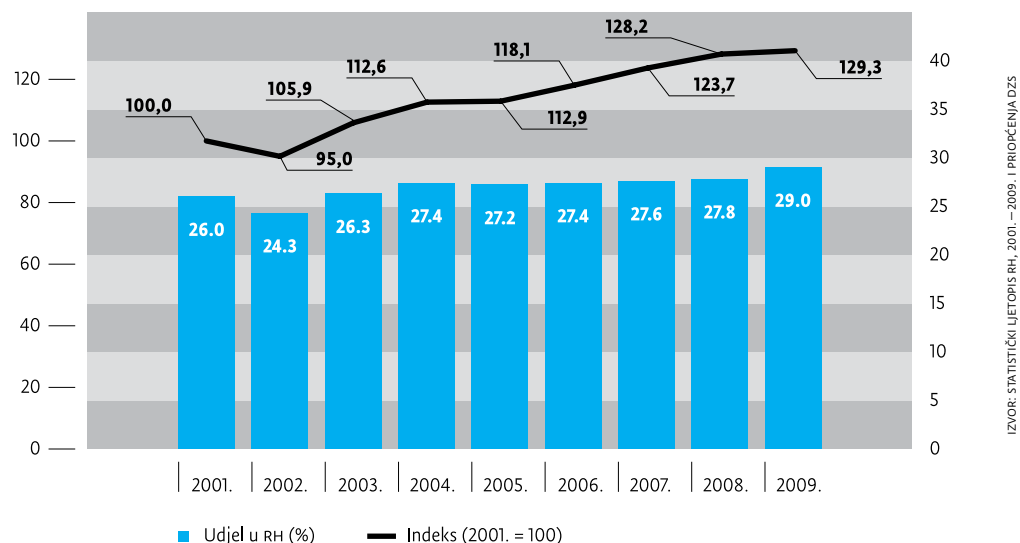

▲ GRAFIKON 4. | STRUKTURA ZAPOSLENIH⁴ PO DJELATNOSTIMA U ZAGREBU

4. ZAPOSLENI U PRAVNIM OSOBAMA U GRADU ZAGREBU (STANJE 31. OŽUJKA 2009.)

GRAFIKON 5 | KRETANJE NEZAPOSLENOSTI U ZAGREBU I U HRVATSKOJ

26% u 2001. na 29% u 2009..

Međutim, unatoč razmjerno dinamičnom rastu zaposlenosti, stopa zaposlenosti (udio broja zaposlenih u ukupnoj radnosposobnoj populaciji) u Zagrebu je na niskoj razini od 45%, dok je isti indikator za zemlje Europske Unije na razini 65%, što oslikava potrebu za daljnjim razvojem i restrukturiranjem gospodarstva Zagreba koje će voditi daljnjem povećanju zaposlenosti.

GRAFIKON 6 | ZAPOSLENOST NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA 2001.-2009. U PRAVNIM OSOBAMA, OBRTIMA I SLOBODNIM PROFESIJAMA (2001.=100) I UDIO U UKUPNOJ ZAPOSLENOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ (%)

3.5. Novija obilježja zagrebačkog tržišta rada

Od 2008. godine broj nezaposlenih je u porastu, od čega je u prosincu 2010. njih čak 73 % dolazilo izravno iz radnog odnosa, pretežito zbog opadanja gospodarske djelatnosti i zbog isteka ugovora na određeno vrijeme. Ponajviše se ostaje bez posla u području prerađivačke industrije, zatim u trgovini, građevinarstvu, restoranima i hotelima te u administrativnim i uslužnim djelatnostima.

U strukturi nezaposlenih u porastu je udjel muškaraca, posebno onih starije životne dobi, (dokle se udjel žena smanjuje (49,9 % čine žene, iako je njihov udjel u ukupnoj populaciji 53,3 %).

Analiza nezaposlenih po dobi pokazuje da je 31,2% osoba starosti do 29 godina, 30–49 g. 38,6 %, a u dobi s 50 i više godina 30, 3 %. Broj i udjel ovih posljednjih je u porastu. Svega oko 30 % nezaposlenih prema zakonskim propisima koristi novčanu naknadu a relativno mali je broj i udjel (4,2%) nezaposlenih u Zagrebu obuhvaćen mjerama aktivne politike prema Nacionalnom programu za poticanje zapošljavanja.

Ponuda rada prema obrazovanju veoma je neadekvatna, budući da glavninu čine osobe sa srednjim školama te osnovnom i bez završene osnovne škole (ukupno njih 81%), a tek je 19% osoba sa višim

školama i fakultetima.

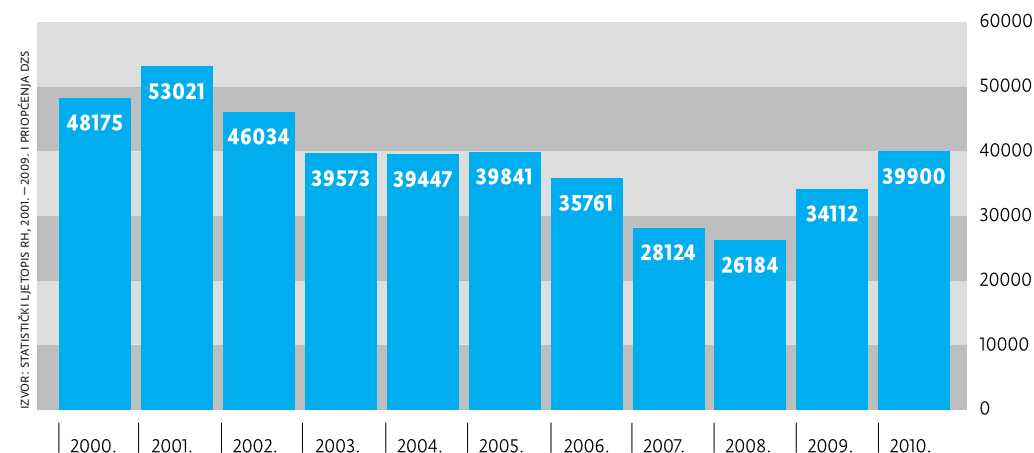
Broj prijavljenih potreba za radnicima u 2010. bio je prosječno mjesečno sve manji (prosinac 2010. iznosio je 1015 osoba), premda veći nego u 2009. Od prijavljenih potreba za radnicima trećina se odnosila na stručnjake i znanstvenike, četvrtina na potrebe za rukovateljima strojeva, vozila, i sastavljače strojeva, slijede potrebe za inženjerima, tehničarima i srodnim zanimanjima, a manje su potrebe za uredskim službenicima, trgovačkim i uslužnim zanimanjima te zanimanjima u obrtu.

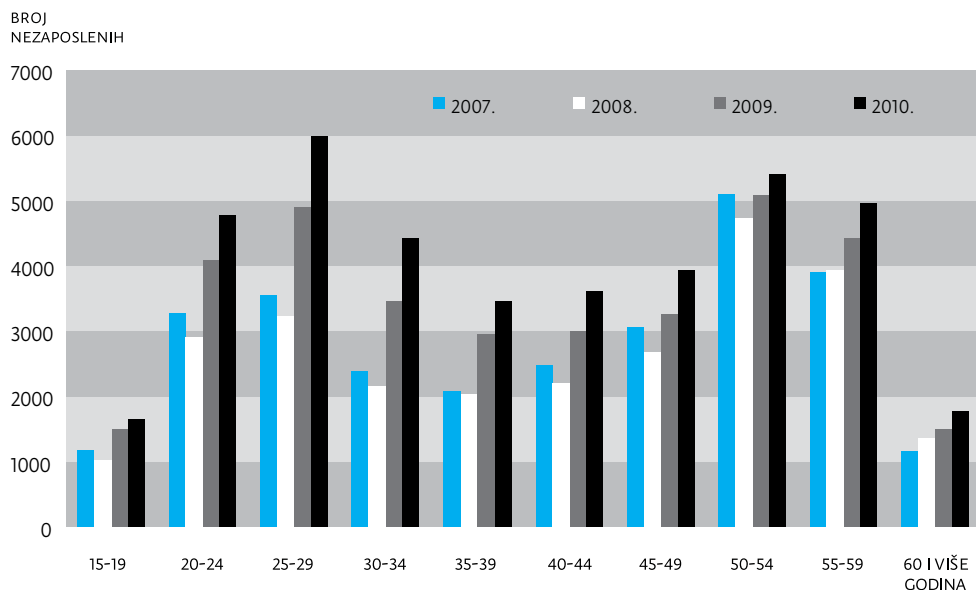
Prema tome, bez obzira na trenutno oslabljenu potražnju, struktura ponude i potražnje za radnicima nije usklađena. Grafikon 10. pokazuje da se ponajviše nudi uredskih i šalterskih službenika srednje ili niže stručne spreme, zatim inženjera, tehničara i srodnih zanimanja, dokle se traže najviše stručnjaci i znanstvenici, potom rukovatelji strojeva ili vozači, dokle su na trećem mjestu potrebe za inženjerima, tekničarima i srodnim zanimanjima, a potrebe su za šalterskim radnicima i trgovcima vrlo male.

Tržište rada kod nas samo po sebi djeluje na sve veće strukturno usklađivanje ponude i potražnje za radnicima, ali se očekuje da tome u znatno većoj mjeri pridonosi i reforma obrazovnog sustava te druge državne i od strane poslodavaca poticajne mjere kroz motivirajuću upisnu politiku, sustav stipendiranja učenika i studenata i drugo.

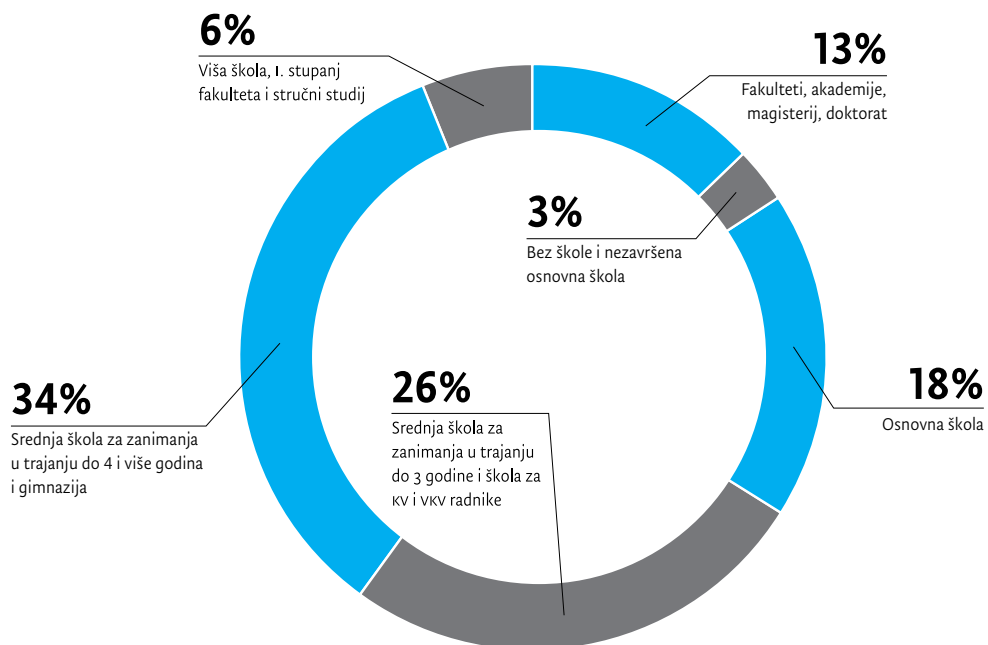
Analiza tržišta rada ukazuje na ogromne disproporcije u odnosima ponude i potražnje, što se očituje

GRAFIKON 7 | KRETANJE BROJA NEZAPOSLENIH U GRADU ZAGREBU OD 2000. - 2010. GODINE

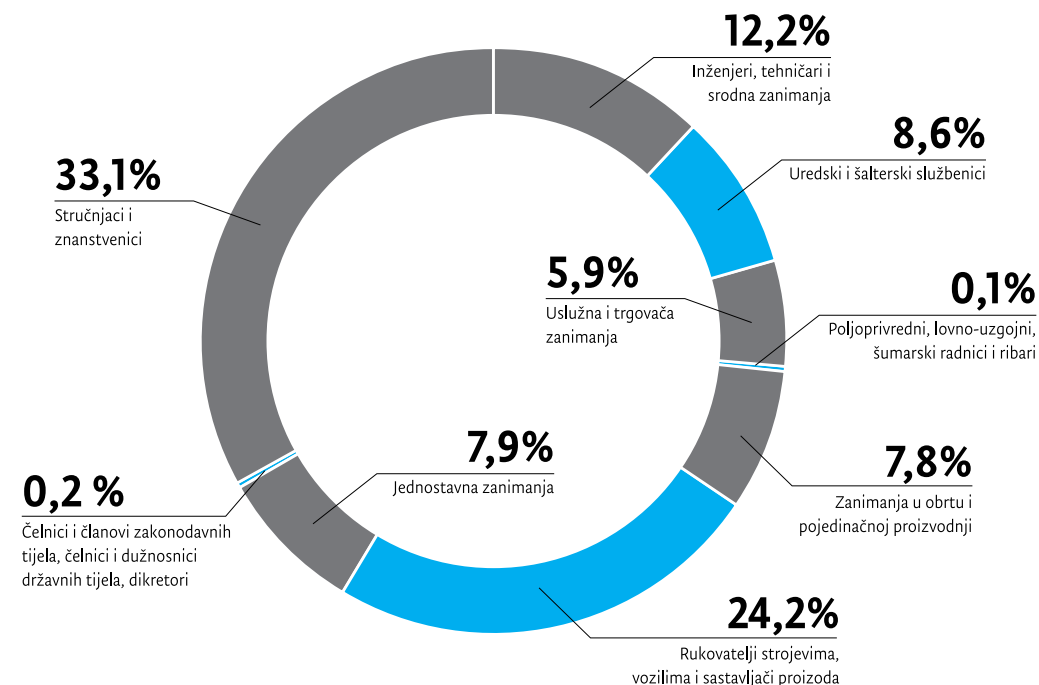

▲ GRAFIKON 8. | OSOBE KOJE TRAŽE ZAPOSLENJE PREMA GODINAMA STAROSTI OD 2007. – 2010.

▲ GRAFIKON 9. | OSOBE KOJE TRAŽE ZAPOSLENJE PREMA RAZINI OBRAZOVANJA 2010.

▲ GRAFIKON 10. | STRUKTURA PRIJAVLJENIH POTREBA ZA RADNICIMA PREMA ZANIMANJIMA, 2010.

u prenisnoj potražnji u odnosu na ponudu radne snage (svega 3,7 % činile su prosječno prijavljene potrebe za radnicima preko HZZ-a u 2010.g., u odnosu na ukupan broj nezaposlenih u evidenciji HZZ-a, Područne službe Zagreb)⁵. Osim toga, radi se, kako je prikazano o relativnoj neusklađenosti strukture ponude u odnosu na potražnju za radnicima prema zanimanjima, dobnoj strukturi i obrazovanju, prostornoj nefleksibilnosti, itd.

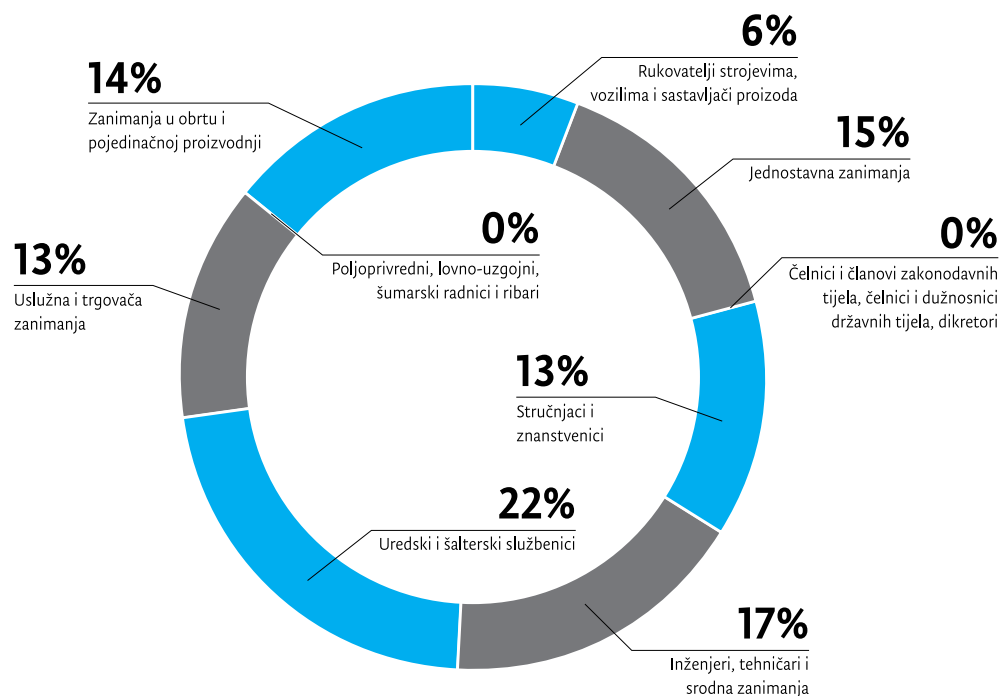
RAZVOJNI PROBLEMI

- izražena je strukturna nezaposlenost – kvalifikacijska struktura nezaposlene radne

⁵ PODACI HZZ-A O NEZAPOSLENOSTI SAMO SU JEDAN STATISTIČKI UZORAK ZA ANALIZU TRŽIŠTA RADA JER TREBA IMATI U VIDU DA OVI PODACI NIKAKO NE ČINE UKUPNU NEZAPOSLENOST, NITI UKUPNO PRIJAVLJENE POTREBE ZA RADNICIMA OD STRANE POSLODAVACA, BUDUĆI U NOVIJE VRIJEME KOD NAS NA TRŽIŠTU RADA FUNKCIONIRAJU I PRIVATNE AGENCIJE ZA ZAPOSŁJAVANJE, A POSLODAVCI TAKOĐER POTRAŽUJU RADNIKE I DIREKTNIM JAVNIM OGLAŠAVANJEM, A DIO MLAĐE RADNE SNAGE U POTRAŽI ZA POSLOM ODLAZI U INOZEMSTVO. I TO NE SAMO POSREDSTVOM HRVATSKOG ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE. OVO POSLEDNJE POSEBNA JE TEMA ISTRAŽIVANJA.

snage u mnogim slučajevima ne odgovara potrebama tržišta rada

- manjak pojedinih stručnih profila u nekim sektorima
- nezainteresiranost srednjoškolske populacije za obrazovanje za pojedina, tražena zanimanja
- velik je udjel nezaposlenih starije dobi koji se teško prilagođavaju zahtjevima tržišta
- nedovoljna je povezanost poslodavaca, obrazovnih ustanova i Zavoda za zapošljavanje u analiziranju potreba tržišta rada i procjeni budućih kretanja
- nedovoljna je uključenost Grada u programe za poticanjem zapošljavanja u okviru Državnog zavoda za zapošljavanje
- poteškoće sa zapošljavanjem visokoobrazovanih kadrova zbog niske konkurentnosti gospodarstva i nespremnosti poslodavaca
- nepostojanje cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih visoko obrazovanih osoba u onim dijelovima gospodarstva koji svoj rast i razvoj zasnivaju

▲ GRAFIKON 11. | STRUKTURA NEZAPOSLENIH PREMA ZANIMANJIMA, 2010.

- na znanju i inovacijama
- stopa zaposlenosti u Zagrebu je na niskoj razini, iako na višoj nego u sličnim EU gradovima
- RAZVOJNE POTREBE**
- razvoj učinkovitog upravljanja ljudskim resursima u skladu s potrebama razvoja gospodarstva Grada
- nastaviti i unaprijediti usklađivanje potreba poslodavaca i stanja na tržištu rada
- jačati lokalno partnerstvo poslodavaca, Zavoda za zapošljavanje i obrazovnih ustanova radi razvoja ljudskih resursa i povećanja zaposlenosti
- izraditi prijedlog mjera za zapošljavanje mladih u skladu sa potrebama gospodarstva Grada, te poticanja gospodarske konkurentnosti (kroz dodatna ulaganja u školovanje i doškovanje, cjeloživotno učenje, te kroz prekvalificiranje postojeće radne snage u skladu sa gospodarskim razvojnim potrebama i

- prioritetima Grada)
- osnaživati uključivanje Grada u programe stipendiranja deficitarnih zanimanja, promocije programa po školama, programe Stipendus, poslovne sajmove i dr.)
- ojačati suradnju i potporu HZZ-u u nastavku organiziranja Sajma poslova i drugih aktivnosti i događanja radi boljeg povezivanja ponude i potražnje za zaposlenjem
- izrada i provedba cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih visoko obrazovnih osoba, posebno u onim dijelovima gospodarstva koji bi svoj razvoj trebali zasnivati na znanju i inovacijama.

FUNKCIJE

Energetska, infrastrukturna, prometna i gospodarska osnova grada

- 4. ENERGETIKA I KLIMA
- 5. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA
- 6. PROMETNA INFRASTRUKTURA
- 7. GOSPODARSTVO
- 8. TURIZAM
- 9. POLJOPRIVREDA

4. Energetika i klima

4.1. Energetski sustavi

Grad Zagreb je relativno veliki potrošač raznih oblika energije. Na području Grada Zagreba potroši se oko 22% od neposredne energetske potrošnje u Republici Hrvatskoj.

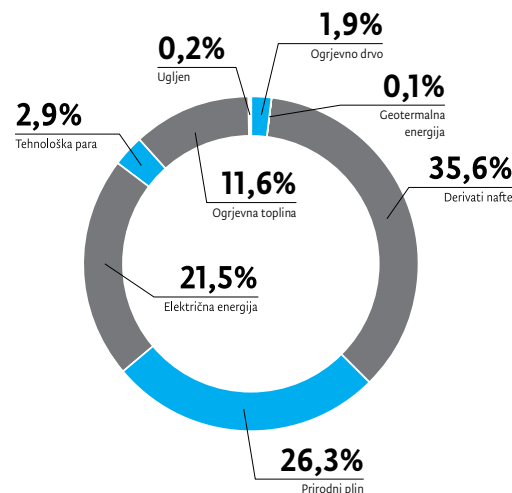
Ova količina energije pretvara se iz iskoristivog u neiskoristivi oblik, osiguravajući energetska osnovu za rad i život u Gradu Zagrebu i stvarajući energetski otpad, u energetskom i fizičkom smislu, neposredno ekološko opterećenje prostora Grada Zagreba.

Racionalno gospodarenje energijom i energetski održivi razvoj je primarni cilj energetske politike Grada Zagreba.

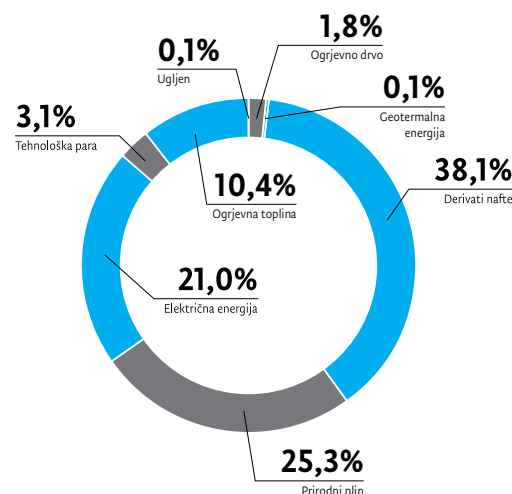
Ukupna potrošnja energije u Zagrebu iznosi oko 58.000 TJ (oko 1.400.000 tona naftnog ekvivalenta). U razdoblju od 2006. potrošnja je rasla po stopi od 2,8% godišnje. Najveći udjel u potrošnji energije ima prirodni plin (51%), slijede naftni derivati (37%), električna energija (10%), ogrijevno drvo (2%). Geotermalna energija i ugljen sudjeluju svaki sa po 0,1%. U razdoblju do 2008. postupno se smanjuje udjel naftnih derivata (37,3%), a raste udio prirodnog plina (51,2%) i električne energije (9,8%).

4.1.1. Izvori i potrošnja energije

Na području Grada Zagreba Zagrebačke elektrane-toplane (EL-TO i TE-TO) proizvode električnu i toplinsku energiju procesom kogeneracije koristeći loživo ulje i prirodni plin. Ukupni instalirani nominalni kapaciteti iznose za EL-TO 86,8 MWe / 493 MWT + 160t/h a za TE-TO 440 MWe / 850 MWT. Proizvodnja električne energije u EL-TO i TE-TO je u razdoblju od 2005. rasla prosječnom godišnjom stopom od 3,2% dok se proizvodnja ogrijevne topline i tehnološke pare smanjivala po stopi od

▲ GRAFIKON 12. NEPOSREDNA POTROŠNJA U 2006. — UDJELI OBLIKA ENERGIJE (47.305 TJ)

▲ GRAFIKON 13. NEPOSREDNA POTROŠNJA U 2008. — UDJELI OBLIKA ENERGIJE (48.788 TJ)

1,6% odnosno 2,1%. Prosječni gubici transformacija, na pragu elektrana—toplana, iznosili su 30,5%. Neposredna potrošnja energije rasla je od 2005. po stopi od 1,7% godišnje.

Analiza ukupne potrošnje, prema sektorima potrošnje, pokazuje da se 53,9% troši u sektoru opće potrošnje, 15,1% u sektoru industrije a 31% u sektoru prometa.

Provedena analiza potrošnje u zgradama pokazuje da se 66% ukupne energije troši u stambenom, 28% u sektoru uslužnih i komercijalnih djelatnosti dok udio zgrada gradske uprave, ustanova i trgovačkih

društava u vlasništvu Grada Zagreba iznosi oko 8%.

U sektoru prometa, 94% goriva troše osobna i komercijalna vozila, 5% javni gradski prijevoz, a 1% vozila u vlasništvu i na korištenju Grada Zagreba. Raste udio čistijih goriva (plina), no ukupna potrošnja raste, čime se povećavaju pritisci na okoliš.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ❖ raste potrošnja energije
- ❖ spora promjena strukture potrošnje
- ❖ povećavaju se pritisci na okoliš i otežava ispunjavanje prihvaćenih ciljeva smanjivanja emisije i neposredne potrošnje

RAZVOJNE POTREBE

- ❖ uvesti i primjenjivati Energetski informacijski sustav za kontinuirano praćenje proizvodnje, kvalitete opskrbe i energetske potrošnje i relevantnih pokazatelja na području Grada Zagreba
- ❖ sustavno mijenjati strukturu potrošnje

4.1.2. Opskrba električnom energijom

Oko 64% ukupnih potreba za električnom energijom u Gradu Zagrebu zadovoljavaju zagrebačke elektrane-toplane

Gubici električne energije u distribuciji i opskrbi opadaju, u 2008. godini iznosili su 6,72%.

Pouzdanost opskrbe, na temelju pokazatelja planiranih (SAIFI) i prisilnih prekida (SAIDI), veća je u Zagrebu nego na ostalim područjima Hrvatske, no ispod je razine prosjeka EU.

Niskonaponska mreža je djelom preopterećena, s lošim naponskim uvjetima.

Porast potražnje za novom energijom i snagom, zbog gradnje brojnih velikih poslovnih građevina, trgovačkih centara i gospodarskih građevina, nije pratila odgovarajuća izgradnja energetske infrastrukture.

U centru grada povećano je opterećenje i potrošnja električne energije, nedostaje energetska infrastruktura.

Nisu osigurane lokacije za nove TS kod širenja

izgradnje niti za interpolaciju u već izgrađenim zonama gdje raste energetska potrošnja.

Nedovoljan je kapacitet u pojnim točkama jer od 1980.-ih do 2006. nisu osigurane nove uklopne 110 kv TS; u postojećim napojnim TS nedostaje slobodnih srednjonaponskih vodnih polja.

Nema sustava daljinskog očitavanja i upravljanja potrošnjom.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ❖ loše naponske okolnosti, preopterećenje niskonaponskih mreža
- ❖ povećanje potražnje za električnom energijom zbog izgradnje velikih poslovnih, trgovačkih i proizvodnih građevina
- ❖ nove konzumne kapacitete nije pratila izgradnja odgovarajuće energetske infrastrukture.
- ❖ nedovoljan kapacitet u pojnim točkama TS, nedostatak slobodnih vodnih polja
- ❖ znatno povećanje potrošnje električne energije i opterećenja novih unutar blokova u centra grada Zagreba
- ❖ nisu osigurane lokacije za nove NTS
- ❖ pozdanost opskrbe ispod prosjeka EU

RAZVOJNE POTREBE

- ❖ podizati kvalitetu, sigurnost i pouzdanost opskrbe
- ❖ povećati kapacitet pojmih točaka izgradnjom novih TS i/ili prelaskom na naponsku razinu od 20kV
- ❖ unaprijediti sustav upravljanja potrošnjom razvojem pametne energetske mreže 'smart grid'
- ❖ sanirati mrežu i interpolirati nove srednjo/niskonaponske trafostanice
- ❖ osigurati lokacije za interpolaciju i izgradnju novih NTS

4.1.3. Opskrba toplinskom energijom

HEP Toplinarstvo Zagreb putem 240 km vrelovodne i 45 km parovodne energetske mreže opskrbljuje toplinskom energijom 101.759 kućanstava i 4.553 poslovna prostora.

U razdoblju od 2005. smanjuje se proizvodnja toplinske energije po stopi od 1,6% godišnje. Prosječna starost magistralnih vrelovoda je 30 do 40 godina (dio mreže je sagrađen 1957.). Ukupni gubici distribucije za ogrjevu toplinu i tehnološku paru u 2009. iznosili su 991 TJ ili 13 %, za tehnološku paru 18,1 % a za ogrjevu toplinu 11,4 %. Uobičajeni gubici u Europi su 6%. Sanacijom vrelovoda gubici distribucije ogrjevu toplinu mogli bi se svesti na uobičajenu europsku razinu.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// dotrajali vrelovodi
- /// veliki gubici
- /// ne postoje individualna mjerenja potrošnje

RAZVOJNE POTREBE

- /// sanirati vrelovode
- /// poboljšati sustav upravljanja potrošnjom

4.1.4. Opskrba plinom

Na području Grada Zagreba postoji infrastruktura za distribuciju i opskrbu prirodnim plinom, no pojedini rubni dijelovi grada još nisu plinificirani. Prirodni plin se u širokoj potrošnji (kućanstva i ustanove) te industriji koristi za grijanje, pripremu potrošne tople vode, kuhanje, hlađenje, tehnološke potrebe uključivo proizvodnju električne energije, za pogon motornih vozila te gradsku rasvjetu.

Plinoopskrbni sustav je djelomično amortiziran, premalog kapaciteta; znatna financijska sredstva troše se na rekonstrukciju i održavanje sustava.

Gubici u distribuciji plina su oko 4 %.

Optimalna tehnološka rješenja za organiziranje distribucije prirodnog plina i pružanja usluga potrošačima (npr. daljinsko očitavanje potrošnje prirodnog

plina) nisu u uporabi. Nedovoljna je sigurnost opskrbe.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// dotrajala plinoopskrbna mreža
- /// nedovoljni kapaciteti plinoopskrbne mreže
- /// rubni dijelovi grada nisu plinificirani
- /// nedovoljna sigurnost opskrbe (nema skladišta)
- /// veliki gubici
- /// ne primjenjuje se sustav daljinskog očitavanja potrošnje
- /// nedostatak financijskih sredstava utječe na brzu plinifikaciju kao i na potrebne rekonstrukcije i optimalno održavanje plinoopskrbnog sustava

RAZVOJNE POTREBE

- /// sanirati postojeću plinoopskrbnu mrežu
- /// proširiti plinoopskrbnu mrežu na neplinificirana područja
- /// podizati kvalitetu, sigurnost i pouzdanost mrežnog sustava i opskrbe
- /// graditi nove ST i NT plinovode i plinske regulacijske stanice za povećanje kapaciteta i opskrbu prirodnim plinom postojećih i još neplinificiranih dijelova grada
- /// unaprijediti organizaciju distribucije prirodnog plina
- /// uvesti sustav daljinskog očitavanja i poboljšati sustav upravljanja potrošnjom

4.1.5. Javna rasvjeta

Grad Zagreb upravlja sustavom električne i plinske javne rasvjete koji objedinjuje oko 105.000 rasvjetnih tijela (svjetiljki) i 132.290 izvora svjetlosti (sijalica). Plinsku rasvjetu čini 214 rasvjetnih tijela sa 290 izvora svjetlosti lociranih u središnjem dijelu i povijesnoj jezgri Gornjeg grada i Kaptola gdje su iste estetski uklopljene u ambijent povijesnih građevina.

Pokrivenost Grada Zagreba javnom rasvjetom uglavnom je zadovoljavajuća uz potrebu stalnog ulaganja u sustav javne rasvjete u rubnim dijelovima grada.

Dijelom zastarjela rasvjeta ne ispunjava sve svjetlotehničke zahtjeve, sa znatnim svjetlosnim onečišćenjem i nedovoljnom energetsom učinkovitosti. Za napajanje sustava električne javne rasvjete, ukupne instalirane snage 20 MW, u 2008. Godini utrošeno je 90.100 MWh električne energije i 38.616 m³ prirodnog plina

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// znatni troškovi održavanja
- /// dijelom zastarjela i energetski neučinkovita rasvjeta
- /// nedovoljna pokrivenost u pojedinim dijelovima grada
- /// nedostaje sustav upravljanja i regulacije
- /// znatno svjetlosno onečišćenje

RAZVOJNE POTREBE

- /// graditi javnu rasvjetu u pojedinim gradskim dijelovima
- /// unaprijediti sustav upravljanja i regulacije
- /// modernizirati i primjenjivati mjere energetske učinkovitosti u postojećem sustavu
- /// smanjivati svjetlosno onečišćenje

4.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

Republika Hrvatska je kandidat za punopravno članstvo i provodi završne aktivnosti u pretpripremnom procesu pristupanja Europskoj uniji. Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju Republika Hrvatska je preuzela i obveze u energetske sektoru. Te se obveze posebice odnose na preuzimanje pravne stečevine Europske unije u području energetike, reformu energetske sektora i usklađivanje hrvatskog energetske zakonodavstva s važećim direktivama i dokumentima Europske unije. Republika Hrvatska prihvatila je i ratificirala Kyoto protokol, sporazum 150 država o smanjenju emisije stakleničkih plinova, koji uzrokuju prekomjerno zagrijavanje Zemlje, a u 80–90 posto slučajeva nastaju kao posljedica izgaranja fosilnih goriva (nafta, ugljena i plina) u energetici.

Usvojena je nova Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. godine, doneseni su energetske zakoni i podzakonski akti, usklađeni u s važećim direktivama i dokumentima Europske unije, koji pred jedinice lokalne i područne samouprave postavljaju nove obveze u planiranju razvoja energetske djelatnosti, obveze za sigurnu i pouzdanu opskrbu energijom i njenu učinkovitu proizvodnju i korištenje, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva i druge obveze.

Gradonačelnik Grada Zagreba je, temeljem Odluke Gradske skupštine Grada Zagreba od 30. listopada 2008., potpisao u Europskom parlamentu u Bruxellesu, Sporazum gradonačelnika Europske unije, kojim je Grad Zagreb prihvatio ciljeve europske energetske politike:

- /// 20% smanjenje emisije stakleničkih plinova do 2020.,
- /// 20% smanjenje ukupne potrošnje energije u odnosu na temeljnu projekciju u 2020. godini, primjenom mjera energetske učinkovitosti i
- /// 20% udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji u 2020. godini.

Sporazum obvezuje gradove i regije potpisnice da nastoje postići i više od cilja EU politike u smanjenju emisija stakleničkih plinova, da smanje emisije i više od 20% do 2020.

Uzimajući u obzir navedene bitne odrednice budućeg energetske razvoja Grada, temeljni je cilj u narednom razdoblju održivi energetski razvoj, najvažnija sastavnica i izazov održivog razvoja grada. Energetski održivi razvoj postići će se racionalnim gospodarenjem energijom, usmjeravanjem energetske opskrbe u pravcu željenih strukturalnih promjena, ulaganjem u učinkovito korištenje energije i obnovljive izvore energije i drugim mjerama, kako bi se istovremeno sačuvao i unaprijedio okoliš, smanjile emisije stakleničkih plinova, omogućio gospodarski razvoj i rast standarda građana.

Izrađena je studija 'Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije u Gradu Zagrebu'. Studija analizira energetske infrastruktura Grada Zagreba, dosadašnja iskustva korištenja obnovljivih izvora energije, daje pregled institucionalnih i legislativnih

dokumenata koji reguliraju ovo područje, procjenjuje potencijale, određuje ciljeve, mjere i aktivnosti u cilju poticanja korištenja obnovljivih izvora energije u Gradu Zagrebu.

Grad Zagreb kontinuirano provodi projekt Sustavno gospodarenje energijom u Gradu Zagrebu. Projektom sustavnoga gospodarenja energijom, Grad Zagreb je pokrenuo proces ušteda energije, kontinuiranoga praćenja energetske potrošnje, primjenu mjera energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije na sve objekte u vlasništvu Grada Zagreba, a prema građanstvu i uslužnom sektoru usmjerene su druge aktivnosti, poput lokalne informativne kampanje o energetskej efikasnosti (EE), seminari, besplatni početni energetski pregledi i savjetovanja.

Prihvaćen je Akcijski plan energetski održivog razvitka Grada Zagreba (SEAP). Akcijski plan energetski održivog razvitka Grada Zagreba je dugoročni programski dokument, do 2020., koji navodi niz mjera i aktivnosti koje treba poduzeti, radi učinkovitog korištenja energije, primjene obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva u cilju smanjenja emisija CO₂ za najmanje 20% do 2020. Usvojen je je Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Grada Zagreba, planskog dokumenta za razdoblje od tri godine, koji sadrži prikaz i ocjenu stanja te potrebe u neposrednoj potrošnji energije, ciljeve, uključujući okvirni cilj ušteda energije na području grada, mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, izvore sredstava za financiranje ulaganja u primjenu mjera poboljšanja energetske učinkovitosti.

U tijeku je izrada Programa poticanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu kojim se utvrđuje politika poticanja povećanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu na području Grada Zagreba.

U tijeku je izrada Strategije razvoja energetske infrastrukture za napajanje električnih vozila na području Grada Zagreba.

Planirana je izrada Energetske strategije Grada Zagreba kojom bi se odredila dugoročna vizija energetske politike Grada Zagreba koja se uklapa u Strategiju energetskog razvitka Republike Hrvatske, te podržava regionalne, europske i svjetske trendove učinkovitog korištenja energije, korištenja

obnovljivih izvora energije i uporabu ekološko prihvatljivih goriva.

Identificirane su mjere energetske učinkovitosti čija će provedba rezultirati smanjenjem emisija CO₂ na razini Grada Zagreba za 21% u 2020. godinu u odnosu na referentnu 2008. godinu. Ukupan potencijal smanjenja emisija svih identificiranih mjera iznosi oko 702 kt CO₂, odnosno nešto više od 25% emisija CO₂ iz 2008. godine, što je više od planiranog cilja od 21%. Iz tog razloga, za ostvarenje cilja nije potrebna provedba svih analiziranih mjera, već je moguće odabir određenih mjera prema mogućnostima provedbe (vremenskim, organizacijskim i financijskim).

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// mali udio obnovljivih izvora energije
- /// nedovoljno diversificirani izvori energije
- /// nedostatna uporaba ekološko prihvatljivih goriva
- /// nedovoljna razina ekološke svijesti

RAZVOJNE POTREBE

- /// diversificirati izvore energije
- /// promicati korištenje čistih tehnologija
- /// promicati i poticati uporabu obnovljivih izvora energije
- /// promicati i poticati uporabu ekološko prihvatljivih goriva
- /// promicati i poticati primjenu mjera energetske učinkovitosti
- /// podizati razinu ekološke svijesti

4.3. Klimatske promjene

Prema podacima Europskog statističkog zavoda (Eurostat) urbana područja u Europskoj uniji odgovorna su za 80% energetske potrošnje i pripadajućih emisija CO₂ s godišnjim trendom porasta od 1,9%. Postavljeni cilj Europske komisije, smanjenja emisije stakleničkih plinova, može se ostvariti samo ako se u proces aktivno uključe veliki gradovi, lokalne i regionalne vlasti, lokalni investitori i gospodarstvenici, obrazovne i znanstvene institucije, građani i nevladine udruge.

Zajedno s nacionalnim vladama, lokalne i regionalne vlasti država Europske unije dijele odgovornost i aktivno preuzimaju obveze za borbu protiv globalnog zagrijavanja kroz provedbu programa učinkovitog korištenja energije, korištenja obnovljivih izvora energije i ekološko prihvatljivih goriva.

Republika Hrvatska prihvatila je 2009. godine Peto nacionalno izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime, (DHMZ, studeni 2009.) koje potvrđuje opažene promjene klime na globalnoj razini.

Porast srednje godišnje temperature zraka iznosio je tijekom 20. stoljeća 0,07° C na 10 godina, trend je nastavljen i pojačan početkom 21. stoljeća, a posebno je izražen u posljednjih 25 godina. Posljedica zagrijavanja atmosfere u posljednjem razdoblju uzrokom je da je u Zagrebu od deset najtoplijih godina od početka 20. stoljeća, od 2000. godine zabilježeno sedam.

Hidrometeorološka postaja Zagreb-Grič bilježi trend godišnjih oborina – 0,3% na 10 godina, a trend smanjenja oborina zabilježen je tijekom 20. stoljeća na cijelom području Hrvatske. Analize pokazuju da ne postoji signal velikih promjena u ekstremima koji se odnose na velike količine oborine i učestalost vlažnih i vrlo vlažnih dana u većem dijelu Hrvatske, već da doprinos smanjenju godišnjih količina oborine daju promjene u učestalosti kišnih dana manjeg intenziteta i značajno povećana učestalost suhih dana u cijeloj Hrvatskoj.

U nastojanju provedbe proaktivne energetske politike i aktivnog učešća u sprečavanju globalnog zagrijavanja i negativnih posljedica klimatskih

promjena Gradska skupština Grada Zagreba prihvatila je, 16. ožujka 2009., Deklaraciju o klimatskim promjenama udruge velikih europskih gradova Eurocities o zajedničkoj suradnji u ostvarivanju održive budućnosti i borbe protiv klimatskih promjena.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// velik udio energetskeg sektora u emisijama stakleničkih plinova
- /// značajan udio industrijskog sektora i poljoprivrede u emisiji stakleničkih plinova
- /// značajan udio sektora gospodarenja otpadom u emisijama stakleničkih plinova
- /// loša energetska svojstva sektora zgradarstva
- /// značajan udio sektora prometa u emisijama stakleničkih plinova

RAZVOJNE POTREBE

- /// redovito izrađivati registar emisija CO₂ za Grad Zagreb
- /// smanjivati emisije CO₂ u svim sektorima provedbom mjera energetske učinkovitosti
- /// koristiti obnovljive izvore energije i ekološko prihvatljiva goriva
- /// racionalno koristiti energiju
- /// kontinuirano educirati građane
- /// provoditi preventivne i zaštitne mjere za smanjenje emisije CO₂ podizanjem energetske učinkovitosti u zgradarstvu i industrijskim procesima
- /// unapređivati sustav gospodarenja šumama i šumskim zemljištem
- /// unapređivati sustav gospodarenja otpadom i sustav upravljanja vodama
- /// povećavati korištenje javnoga gradskog prijevoza
- /// poticati pješaćenje, korištenje bicikla i električnih vozila

5. Komunalna infrastruktura

5.1. Vodno gospodarstvo

5.1.1. Opskrba pitkom vodom

Pojedini dijelovi grada (brdski dio gradske četvrti Sesvete) nisu u sustavu vodoopskrbe Grada Zagreba, nego se opskrbljuju lokalnim vodovodom.

Pojedine gradske četvrti (Brezovica, Novi Zagreb – zapad, Peščenica, Sesvete) nemaju dobru opskrbljenost.

Voda se zahvaća iz kopanih i bušenih zdenaca, te pod tlakom transportira u vodospreme, uglavnom bez daljnje dorade osim preventivne dezinfekcije plinovitim klorom: od 8 vodocrpilišta, voda se dorađuje na crpilištima Sašnik, gdje se od 1987. pročišćava voda uz pomoć aktivnog ugljena i Petruševac, gdje je 2003. ugrađen uređaj za demanganizaciju. Vodocrpilište Stara Loza nije u funkciji, na Maloj Mlaci zbog atrazina ne rade dva bunara, a na Strmcu jedan zbog mangana.

Prosječna starost cjevovoda je 38 godina.

Raspoloživi kapacitet je 4975 l/s, a gubici su oko 40% zahvata.

Sigurnosni vodospremnik imaju ukupni volumen 114.560 m³, što je oko 39% dnevne potrošnje, te ne zadovoljavaju sigurnosne standarde (50% dnevnih potreba).

Razina podzemne vode na prilivnim područjima javnih vodocrpilišta ovisi o vodostaju Save. U zadnjih 20-ak godina razina podzemnih voda pala je više od 3m.

5.1.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Kanalizacijskim sustavom pokriveno je približno 88 % površine; 120.000 građana nema priključak za odvod otpadnih voda (podsljemenska naselja, rubna naselja na istočnom i zapadnom dijelu grada, te zapadni i jugozapadni dijelovi Novog Zagreba i Brezovice, od koji su neki uzvodno poostojjećih crpilišta i u vodozaštitnom području).

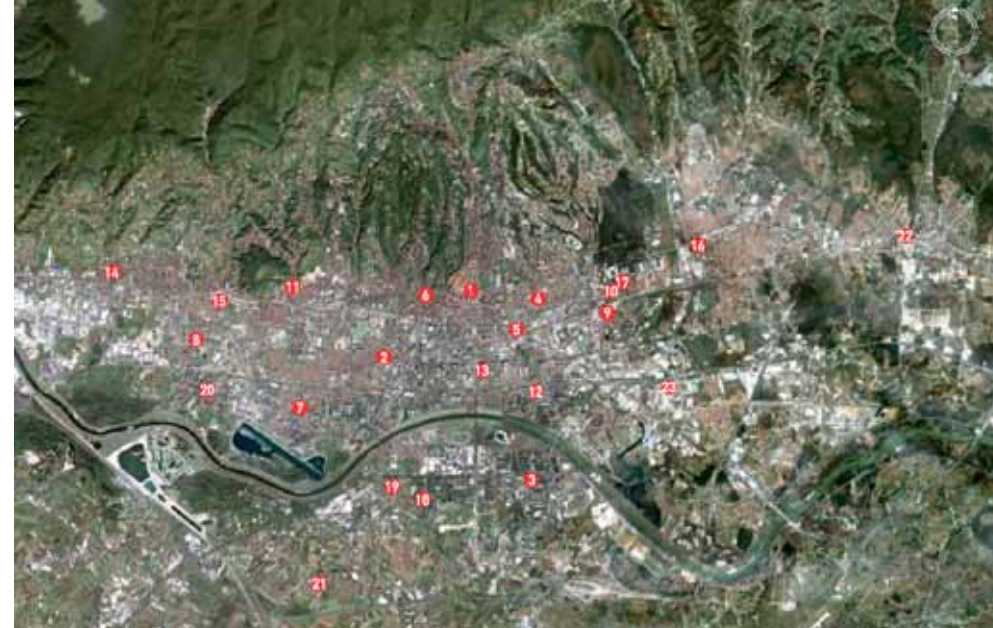
Kanalizacijska mreža je djelomično oštećena, uništena, a neki su hidraulički kanalizacijski kolektori preopterećeni.

Sigurnosni ispusti, rasterećenja i odušni kanali ne osiguravaju sigurnost u slučaju elementarnih nepogoda.

Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba izgrađen je 2007., ali nisu dovršeni glavni odvodni kanal i glavni dovodni cjevovod kojima se otpadne vode dovode do centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda.

RAZVOJNI PROBLEMI

- neki dijelovi grada nisu u sustavu vodoopskrbe Grada Zagreba
- neki dijelovi grada nemaju dobru opskrbljenost vodom
- nepotpuna pokrivenost kanalizacijskom mrežom, osobito rubnih dijelova grada i područja uzvodno od vodocrpilišta, te na vodozaštićenom području
- od 9 vodocrpilišta, na 3 postoje zagađenja zbog kojih su bunari zatvoreni
- stari cjevovodni sustav (vodovod i odvodnja) i veliki gubici u sustavu (40%)
- nedovoljni sigurnosni kapaciteti vodospremnika
- velika potrošnja u prvoj vodoopskrbnoj zoni
- smanjivanje nivoa podzemnih voda
- nezadovoljavajuće funkcioniranje kanalizacijskog sustava i sigurnost u slučaju elementarnih i drugih nepogoda
- dotrajnost kanalske mreže

▲ PRIKAZ 9. | LOKACIJE ZAGREBAČKIH TRŽNICA

RAZVOJNE POTREBE

- dovršiti vodoopskrbni sustav kako bi se osigurala vodoopskrba i njezina kvaliteta na području Grada
- predložiti i provesti mjere za osiguravanje kvalitete voda te uklanjanje zagađenja
- obnoviti cjevovodni sustav i zasune te sanirati priključke radi smanjivanja gubitaka
- povećati sigurnost vodoopskrbe gradnjom vodospremnika
- proširiti sustav odvodnje na cijelo područje grada
- poboljšati funkcionalnost sustava u standardnim i ekstremnim uvjetima
- optimizirati upravljanje vodoopskrbnim i kanalizacijskim sustavom

5.2. Gradske tržnice

28 Zagrebačkih tržnica sa svojih 2500 komitenata su nedovoljno iskorišten, te nedovoljno održavan resurs, posebice obzirom na njihov značaj u naglašavanju vrijednosti domaćeg proizvoda. Potrebna su prilagođavanja radnog vremena načinu života većine korisnika, prostorna preuređenja, te sadržajno aktiviranje svih.

Najstarije tržnice (Dolac, Britanski trg, Branimirova, Kvaternikov trg, Trešnjevka) relevantne su za identitet Grada, a male zapuštene tržnice (Trnje, Kažotičev trg, Savski gaj, Botinec) potrebno je dodatnim ulaganjima ponovo učiniti konkurentnima.

RAZVOJNI PROBLEMI

- tržnice su prostorno i sadržajno nedovoljno održavane
- samo najstarije tržnice su prepoznatljive
- nemogućnost parkiranja
- radno vrijeme neprilagođeno korisnicima

RAZVOJNI PROBLEMI

- održavati i pružati dodatne usluge
- profilirati i sadržajno aktivirati identitete tržnica
- omogućiti gradnju parkirališnih kapaciteta za potrebe tržnice gdje je to moguće

6. Prometna infrastruktura

6.1. Uvod

Zagreb je čvorište europskih prometnih koridora; kroz Zagreb prolazi paneuropski cestovni i željeznički koridor x: Salzburg – Ljubljana – Zagreb – Beograd – Thesaloniki i paneuropski cestovni i željeznički koridor vb: Rijeka – Zagreb – Budimpešta.

Kroz središte Zagreba prolaze željezničke pruge kojima se odvija putnički i cjelokupni teretni promet; prigradski, gradski i međunarodni željeznički promet nisu međusobno odvojeni.

Autocestovni državni i međunarodni pravci imaju ishodište na Zagrebačkoj obilaznici: A1 Zagreb – Split, A2 Zagreb – Macelj, A3 Bregana – Zagreb – Lipovac, A4 Zagreb – Goričan, A6 Zagreb – Rijeka i A11 Zagreb – Sisak / u izgradnji.

Prostori Zagrebačke županije nisu dobro povezani međusobno što uzrokuje povećani tranzit kroz područje Grada Zagreba

Osnovnu uličnu mrežu Grada karakterizira nedovoljna propusna moć u vremenima vršnog opterećenja, nedostatak mostova preko rijeke Save, veći broj započetih i nedovršenih gradnji i rekonstrukcija kao i nepostojanje sustava cjelovite koordinacije semaforских uređaja.

Javni prijevoz karakterizira proces modernizacije autobusnog i tramvajskog voznog parka, ali i male putne brzine, dok je putna brzina u željezničkom gradskom i prigradskom prometu na prihvatljivoj razini, ali je stajališta premalo, neadekvatno su opremljena, a vozni park je nedostatan i zastario. Proces prilagodbe cjelokupnog prometnog sustava za nesmetano korištenje od strane osoba s teškoćama u kretanju je u tijeku.

Prometni problemi Grada Zagreba odraz su relativno visokog stupnja motorizacije i nedostatnih ulaganja u javni promet i prometnu infrastrukturu kao i izostanak konsenzusa oko starteških pravaca razvoja prometnog sustava.

6.2. Načinska raspodjela

Prema anketi domaćinstava provedenoj 1998. za potrebe izrade Prometne studije grada Zagreba (Prometna studija grada Zagreba, MVA, Zagreb, 1999.) utvrđeno je da se od svih dnevnih putovanja u gradu obavlja:

- 25,4% pješice,
- 36,8% javnim prijevozom,
- 37,1% automobilom i
- 0,7% biciklom.

Procjenjuje se da je u proteklom desetgodišnjem razdoblju blago porastao automobilski i biciklistički promet, a stagnirao javni prijevoz.

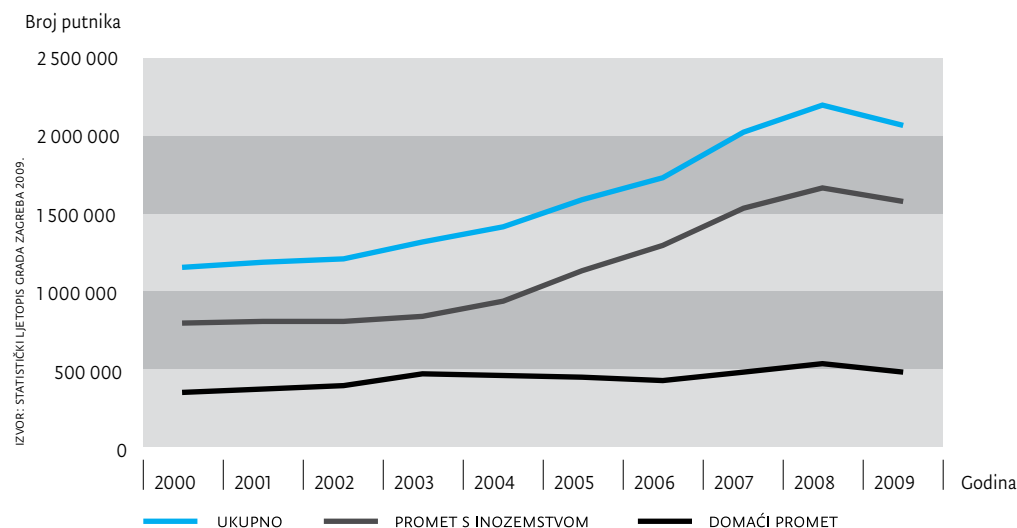
Načinska raspodjela pokazuje kojim se sredstvima obavljaju putovanja na nekom području. Kroz planiranu načinsku raspodjelu iskazuju se strateški ciljevi prometne politike, a praćenje promjena u određenim vremenskim razmacima omogućuje vrednovanje postignutih rezultata. Prikupljanje podataka je relativno skupo i ne provodi se često, a poseban problem je komparacija podataka ako metodologije prikupljanja i obrade podataka nisu jedinstvene. Nužno je utvrđivanje jedinstvene metodologije prikupljanja i obrade podataka kao i vremenskog razmaka u kojem će se podaci prikupljati.

6.3. Zračni promet

Međunarodna zračna luka Zagreb značajna je za razvoj na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Smještena je izvan administrativnih granica Grada Zagreba, na području Zagrebačke županije (grad Velika Gorica).

Putnički promet kontinuirano raste od 1999. godine, pri čemu je dominantan utjecaj prometa s inozemstvom (od 1,1 mil. putnika ukupno 1999. godine do 2,2 mil. 2008. godine).

Usko grlo u daljem razvoju zgrada je putničkog terminala, a nezadovoljavajuća je i prometna povezanost Grada Zagreba sa Zračnom lukom. Osim

GRAFIKON 14. PROMET PUTNIKA U ZRAČNOJ LUCI ZAGREB 2000.–2009.

osobnim automobilom i taksijem, do Zračne luke Zagreb može se doći isključivo autobusnom linijom.

6.4. Javni promet

Javni prijevoz čine tramvajski, autobusni, željeznički promet te žičara i uspinjača.

TRAMVAJ

Dužina tramvajске mreže je 58 km dvokolosiječnih pruga na kojima je organizirano 15 dnevnih i 4 noćne linije. Oko 50% pruga nije fizički odvojeno od individualnog prometa pa brzina i točnost u velikoj mjeri ovise o gustoći individualnog prometa. Za brzinu i redovitost tramvajskog prometa značajna je i činjenica da na semaforски reguliranim raskrižjima tramvaji nemaju prednost. U razdoblju 2000.–2009. povećan je broj tramvajskih motornih vozila s 254 na 297, s tim da gotovo polovicu (142) čine suvremeni niskopodni tramvaji.

AUTOBUS

Autobusni promet odvija se na 140 dnevnih i 4 noćne linije. Broj autobusa je u razdoblju 2000.–2009. povećan sa 337 na 464, a od toga je 385 suvremenih

niskopodnih autobusa. Od 2007. postupno se uvodi korištenje biodizela i plina za pogon autobusa u gradskom prijevozu.

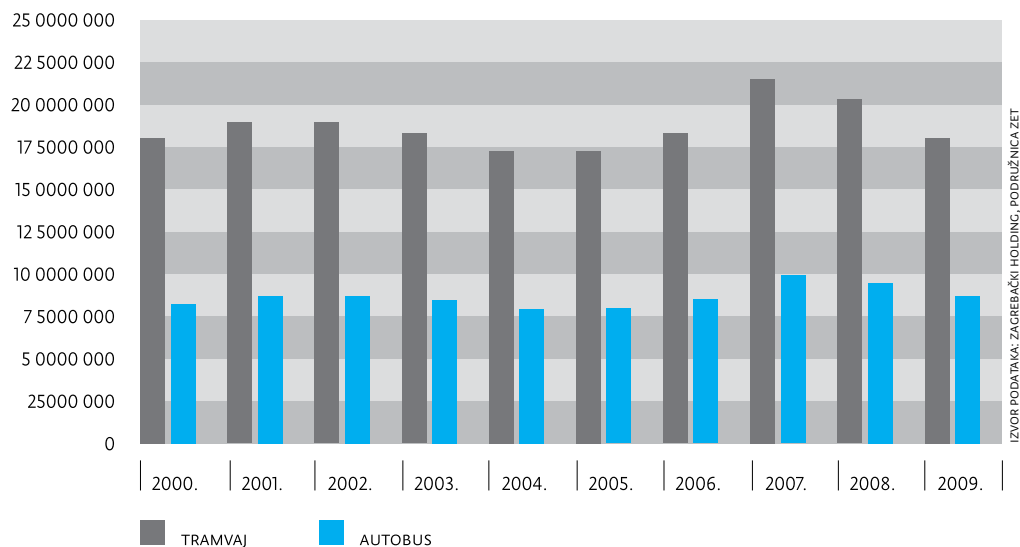
Broj prevezenih putnika u tramvajskom i autobusnom prometu u razdoblju 2000.–2009. nije se značajnije promijenio, no u pojedinim godinama u tom razdoblju bilo je značajnijih oscilacija.

Postupno se eliminiraju barijere za kretanje osoba s posebnim potrebama u javnom prijevozu, na javnim pješačkim površinama i parkiranju vozila (modernizacija voznog parka ZET-a niskopodnim tramvajima i autobusima, posebna vozila za prijevoz osoba u invalidskim kolicima, spuštene rabnjaci, zvučna i taktilna signalizacija za slijepu i slabovidne osobe, uklanjanje barijera na stajalištima i terminalima autobusnog tramvajskog i željezničkog prometa, u zračnoj luci i drugo).

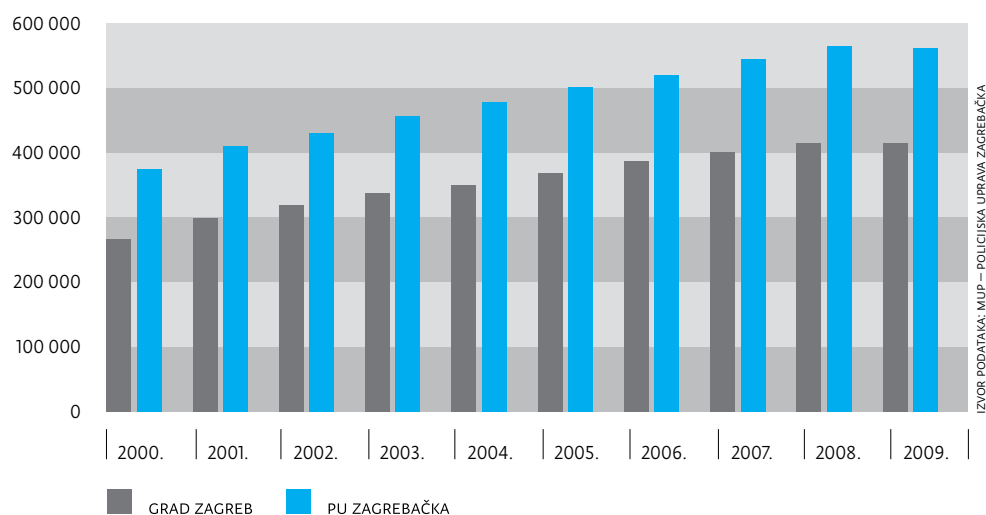
ŽELJEZNICA

Od 1992. počeo je intenzivniji prigradsko-gradski prijevoz željeznicom. Opseg prometa je u kontinuiranom porastu, od 4000 prevezenih putnika na dan u 2009. godini promet je porastao na oko 100.000 prevezenih putnika dnevno u gradskom i prigradskom prometu.

Putna brzina u prigradskom i gradskom željezničkom prometu je oko 40 km/h, no usko grlo su

▲ GRAFIKON 15. | BROJ PREVEZENIH PUTNIKA 2000. – 2009.

▲ GRAFIKON 16. | BROJ REGISTRIRANIH VOZILA U GRADU ZAGREBU I POLICIJSKOJ UPRAVI ZAGREBAČKOJ OD 2000. – 2009.

nedovoljan broj i neadekvatno opremljena stajališta kao i nedostatan i zastarjeli vozni park. Ugovorena je gradnja prototipa gradsko-prigradskog vlaka, čijom bi se nabavom povećala kvaliteta i kapacitet gradsko-prigradskog prijevoza.

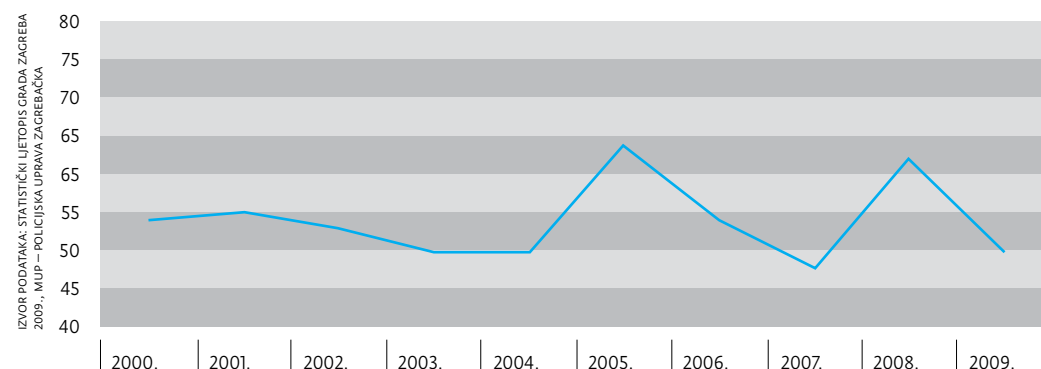
ŽIČARA

Žičara koja povezuje Dolje sa Sljemenom od 2007. godine je izvan funkcije (očekuje se izgradnja

nove) pa je javni prijevoz na Sljeme organiziran autobusom.

USPINJAČA

Uspinjača spaja zagrebački Gornji i Donji grad. Pruga (66 metara) je najkraća žičana željeznica na svijetu namijenjena javnom prometu. Zadržala je prvobitni vanjski izgled i građevnu konstrukciju, a i većinu tehničkih svojstava koja su joj dali graditelji

▲ GRAFIKON 17. BROJ SMRTNO STRADALIH U PROMETNIM NESREĆAMA U ZAGREBU

krajem 19. st, pa je zagrebačka Uspinjača zakonski zaštićena kao spomenik kulture.

TAKSI

Taksi prijevoz čine privatni koncesionari udruženi u Udruženje taxi prijevoznika. Broj koncesija za taxi prijevoz se smanjuje se iz godine u godinu (2009. bilo ih je 1056). Zbog relativno visokih cijena taxi prijevoz ne učestvuje u značajnijoj mjeri u ukupnom javnom prijevozu i uglavnom se koristi za specifične potrebe.

6.5. Cestovni promet

Međunarodni i regionalni cestovni pravci pokriiveni su autocestama osim smjera Sisak na kojem je autocesta u izgradnji. Zagrebačka obilaznica dio je autoceste A3. Na administrativnom području Grada Zagreba ukupna duljina autoceste iznosi 33 km. Prometno opterećenje na najopterećenijoj dionici zagrebačke obilaznice je u srpnju 2008. iznosilo 66 997 vozila prosječno dnevno, što je na granici propusne moći.

Većina općinskih i gradskih središta Zagrebačke županije međusobno nije povezano. Procjenjuje se da se oko 20% prometa odvija preko područja Grada Zagreba da bi se iz jednog došlo u drugo središte. Posebno su neodržive slabe ili nepostojeće veze: Zaprešić – Samobor – Jastrebarsko, Jastrebarsko – Velika Gorica i Mracilin, Velika Gorica – Dugo Selo. Broj motornih vozila u Gradu Zagrebu u razdoblju

2000. – 2009. bio je u kontinuiranom porastu osim stagnacije u 2009. koja je uzrokovana gospodarskom recesijom. Od ukupnog broja motornih vozila oko 82% su osobna vozila. Stupanj motorizacije je također u porastu tako da je broj osobnih automobila na 1000 stanovnika porastao s 309 u 2000. na 429 u 2008., a u 2009. je minimalno smanjen (na 426).

Ulična mreža na području Grada Zagreba ne zadovoljava prometnu potražnju, posebno u vršnim vremenima opterećenja. Prometnice su nedovoljne propusne moći i neredovito održavane a u cijeloj mreži nedostaju spojevi (uključivo i mostove preko rijeke Save) koji bi omogućili brži protok vozila. Ne postoji centralni sustav koordinacije i upravljanja semaforiziranim raskrižjima.

Veći broj započetih i nedovršenih gradnji i rekonstrukcija ulica ne daje odgovarajuće rezultate u smislu poboljšanja propusne moći ulične mreže. Izgradnju novih stambenih, poslovnih, kulturnih, trgovačkih i drugih objekata ne prati dovoljno kapacitirana cestovna mreža, mreža javnog prometa i dovoljan broj parkirališno-garažnih kapaciteta.

SIGURNOST U PROMETU

Na području Grada Zagrebu u razdoblju 2000. – 2009. broj prometnih nesreća kao i nastradalih osoba u tim nesrećama izrazio je varirao na godišnjoj razini. Posebno zabrinjava broj ozlijeđenih osoba koji se kretao od 3046 do 3 882 i broj smrtno stradalih osoba koji se kretao od 48 – 64 godišnje. Navedeni podaci indikator su nezadovoljavajućeg stanja sigurnosti u prometu.

BICIKLISTIČKI PROMET

Od 2000. do 2009. višestruko je povećana dužina biciklističkih staza, a biciklistički promet je u kontinuiranom porastu. Ukupna dužina staza i traka 2009. iznosila je oko 190 km. Iako je povećana dužina biciklističkih staza i traka biciklistička mreža nije međusobno dovoljno povezana niti unutar grada niti sa okolnim prostorima. Primjerice, na potencijalno zanimljivim smjerovima prema Velikoj Gorici i Samoboru nedostaju biciklističke staze, pa prijevoz biciklom u tim smjerovima nije siguran. Mreža javnih bicikala za iznajmljivanje nije organizirana.

6.6. Promet u mirovanju

Koncept vremenskog i zonskog ograničenja uličnog parkiranja prvi put je primijenjen 1995. godine. Sustav naplate je u 2010. obuhvaćao 25 646 uličnih parkirališnih mjesta, od toga u crvenoj zoni 6598 mjesta, u žutoj 13356 mjesta i u zelenoj 4245 mjesta. Proteklih godina sustavno je širen obuhvat crvene i žute zone, a smanjivan obuhvat zelene zone. U Gradu Zagrebu postoji 8 javnih garaža sa 2.314 parkirališna mjesta kojima upravlja Zagrebački holding, podružnica Zagrebparking. Osim ovih postoji i 9 većih garaža u privatnom vlasništvu koje se u cijelosti ili djelomično koriste kao javne. Relativno visokom cijenama, vremenskim ograničenjem trajanja i sustavnom kontrolom parkiranja značajno je smanjen broj ilegalno parkiranih vozila na pješačkim i zelenim površinama.

RAZVOJNI PROBLEMI

- slaba cestovna povezanost pojedinih područja zagrebačke županije međusobno uzrokuje povećani tranzit na području Zagreba
- nedovoljno propusna i nekompletna cestovna mreža Grada, uključujući nedovoljnu povezanost Zračne luke Zagreb s Gradom
- započete i nedovršene gradnje magistralne ulične infrastrukture
- pretežito zastarjela željeznička infrastruktura, sav promet (uključujući teretni) prolazi kroz središte grada, nedovoljno učešće željeznice u

- prigradsko-gradskom prometu
- nepostojanje integriranog sustava javnog prijevoza
- spor javni prijevoz,
- neodgovarajuća regulacija prometa i nekoordinirana semafora signalizacija
- nedovoljno razvijen biciklistički promet
- relativno visok stupanj motorizacije, nedovoljan broj parkirališnih mjesta
- nezadovoljavajuća sigurnost u prometu

RAZVOJNE POTREBE

- rekonstruirati, modernizirati i dograditi zagrebački željeznički čvor
- povećati i modernizirati željeznički vozni park
- graditi i rekonstruirati željeznička stajališta i P&R i B&R kapacitete
- širiti tramvajsku i autobusnu mrežu, reorganizirati postojeće linije i sagraditi terminal javnog prijevoza
- nastaviti modernizaciju voznog parka ZET-a
- uvesti integrirani sustav javnog prijevoza na području grada i okolnih županija
- dovršiti započetu gradnju ulične mreže, spoj na AC ZG – SI, mostove preko Save, nove ulične spojeve
- uvesti sustav AUP za bolju protočnost i sigurnost u prometu
- u novoj gradnji osigurati adekvatan broj parkirališnih mjesta, a u postojećoj, s deficitarnim parkirališnim prostorom, predložiti način rješavanja parkiranja za stanare i posjetioce
- unapređivati biciklistički promet (širenje mreže i povezivanje biciklističkih staza, povećanje sigurnosti, uvođenje javnih bicikala)
- povećati kapacitete Zračne luke Zagreb za prihvati i otpremu putnika, zrakoplova i tereta, te unaprijediti prometnu povezanost sa središtem Zagreba

		2008	2009	2010 (P)
BDP	SVIJET	2.8	-0.6	4.8
	EU 27	0.5	-4.2	1.0
	HRVATSKA	2.4	-5.8	-0.5
UVOZ ROBA I USLUGA	SVIJET	2.9	-11.0	11.4
	EU 27	1.1	-12.4	3.4
IZVOZ ROBA I USLUGA	HRVATSKA	1.7	-16.2	2.4
INFLACIJA	EU27	3.7	1.0	1.8
	HRVATSKA	5.8	2.2	2.0

IZVOR: IMF, EUROSTAT, DZS, HNB

▲ TABELA 4. | KLJUČNI GOSPODARSKI POKAZATELJI OKRUŽENJA – REALNE STOPE RASTA (%)

7. Gospodarstvo

7.1. Gospodarsko okruženje

Razvoj Grada Zagreba pod snažnim je utjecajem kretanja u europskom i svjetskom gospodarstvu, a od velikog su značenja i opći razvojni i makroekonomski procesi u Hrvatskoj.

7.2. Osnovni gospodarski pokazatelji

Grad Zagreb je najjače gospodarsko središte Hrvatske, gdje se ostvaruje gotovo trećina BDP-a Republike Hrvatske. Udjel Zagreba u BDP-u Republike Hrvatske porastao je s 28.7% u 2000. godini na 32.4% u 2005. godini, ali je smanjen na 30.8% u 2007. godini. U razdoblju od 2001. do 2008. godine, BDP Grada Zagreba prosječno je realno rastao 5,1% godišnje, odnosno 0,6 indeksnih bodova iznad stope gospodarskog rasta Hrvatske. BDP Grada Zagreba iznosi gotovo 100 milijardi kuna, uz BDP po stanovniku na razini 16,766 €, što je 73,6% iznad prosjeka Hrvatske. Ovaj pokazatelj ne oslikava izravno razinu razvijenosti odnosno relativnog bogatstva nego je riječ o pokazatelju

gospodarskih aktivnosti koja se obavlja u poduzećima lociranim u Gradu Zagrebu, čemu doprinosi i znatan broj dnevnih migranata iz županija užeg i šireg okruženja te dijelom i gospodarskih aktivnosti u manjim dislociranim jedinicama poduzetnika registriranih u Zagrebu. Odnos BDP-a po stanovniku u metropoli prema nacionalnom prosjeku u pravilu je između 1,5 i 2 puta veći u zemljama Europske unije.

U 2009. najveći udio u bruto-dodanoj vrijednosti Grada Zagreba ostvaruje se u poslovnim uslugama – djelatnostima financijskog posredovanja, poslovanja nekretninama, iznajmljivanju i drugim poslovnim uslugama udio kojih je povećan sa 18% u 2002. na gotovo 30% u 2007. Slijede industrijske djelatnosti udio kojih je smanjen sa 24% na 18% tijekom promatranog razdoblja. Na trećem mjestu po značenju su javne i osobne usluge sa smanjenjem udjela sa 24% na 18%. Trgovina i servisi održali su udio na visokih 17%. Udvostručen je udio građevinarstva na razmjerno visokih 6%, a turizam je pao sa 2.1% na 1.8% udjela. Udio poljoprivrede i srodnih djelatnosti smanjen je sa 0.44% na 0.17%. Zagreb ima vrlo visok udio u bruto-dodanoj vrijednosti Hrvatske u djelatnosti trgovine (41,7%), u financijskom sektoru (40,3%), te u djelatnostima javne uprave, obrazovanja, zdravstva i srodnih djelatnosti (33,6%), a udio industrije, rudarstva i vađenja sirovina je 27,4%. U kontekstu nepovoljnih ekonomskih kretanja u Hrvatskoj nepodmirene su obveze povećane za 47%

u prosincu 2009. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine. Promet u trgovini na malo smanjen je u 2009. za 13% (nominalno), a broj noćenja turista smanjen je za 11,4% u odnosu na 2008..

U zadnje dvije godine zabilježen je snažan pad industrijske proizvodnje te je u 2009. proizvodnja smanjena za 5,6%, odnosno kumulativno više od 10% u usporedbi sa 2007..

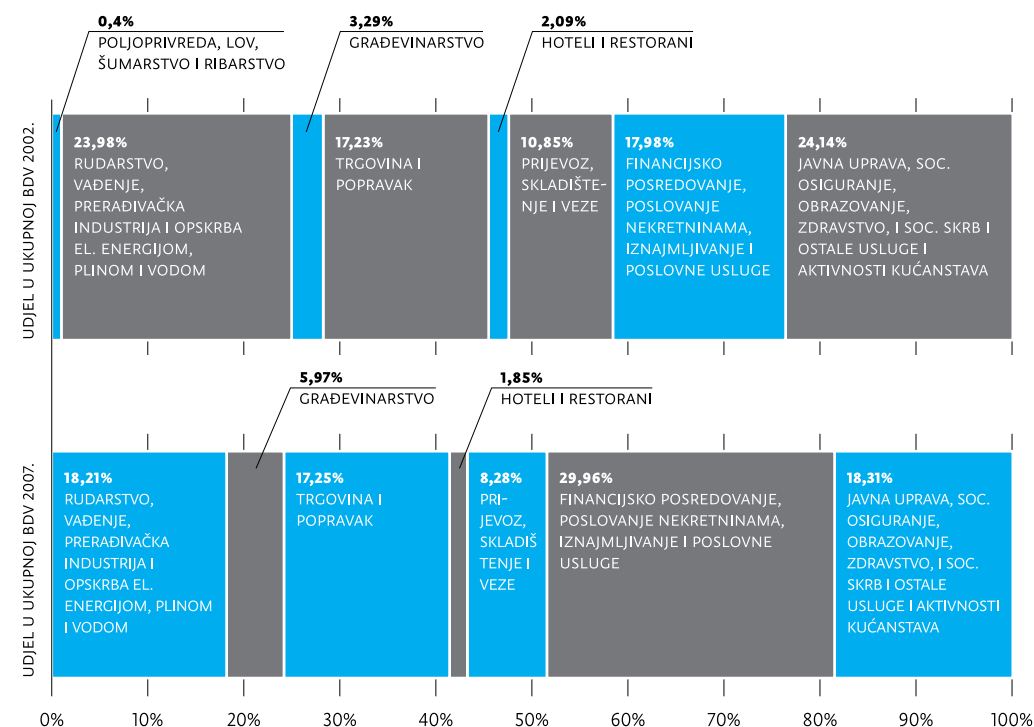
▲ **TABELA 5. | BRUTO DOMAĆI PROIZVOD – REPUBLIKA HRVATSKA, SJEVEROZAPADNA HRVATSKA I GRAD ZAGREB, 2007.**

PROSTORNE JEDINICE ZA STATISTIKU 2. RAZINE I ŽUPANIJE	REPUBLIKA HRVATSKA	SJEVEROZAPADNA HRVATSKA	GRAD ZAGREB
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD, MIL. KN	314 223	147 012	96 658
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD, MIL. EUR	42 833	20 040	13 176
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD, MIL. USD	58 558	27 397	18 013
STRUKTURA PO ŽUPANIJAMA, % (HRVATSKA = 100)	100,0	46,8	30,8
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO STANOVNIKU, KN	70 835	88 109	122 995
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO STANOVNIKU, EUR	9 656	12 010	16 766
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO STANOVNIKU, USD	13 201	16 420	22 921
INDEKS HRVATSKA = 100	100,0	124,4	173,6

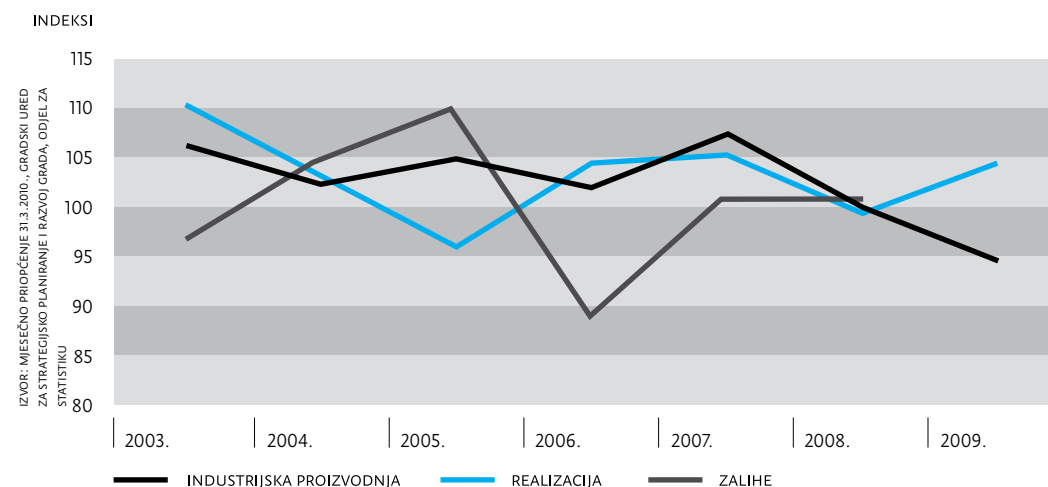
IZVOR: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU RH

7.3. Strukturni pokazatelji gospodarstva

Osnovni trend strukturne promjene u gospodarstvu Grada Zagreba je deindustrijalizacija, odnosno velik pad udjela industrije. U usporedbi sa 1989., u 2009. je broj zaposlenih u industriji gotovo prepolovljen (smanjenje sa 108 000 na 56 000 zaposlenih). Udio prerađivačke industrije u ukupnoj zaposlenosti smanjen je sa 29,8% u 1989. na 15,9% u 2009.. Udio industrije, građevinarstva i proizvodnog obrta u ukupnoj zaposlenosti u Zagrebu smanjen je sa 42,2% u 1989. na 23,9% u 2009. zbog istodobnih procesa tranzicije u tržišno gospodarstvo, dinamičnog razvitka finansijskih, trgovinskih i komunikacijskih djelatnosti, preseljenja proizvodnih kapaciteta

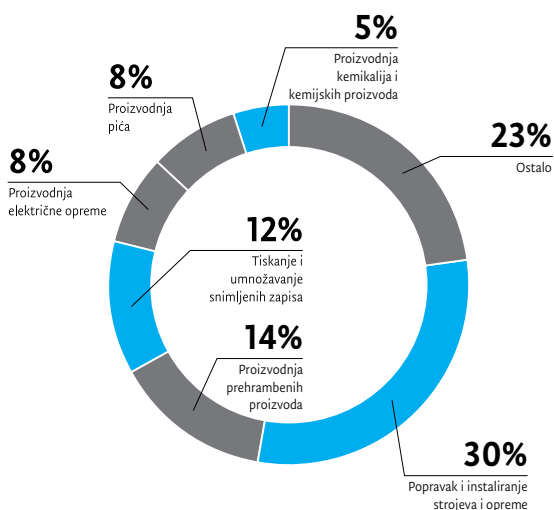
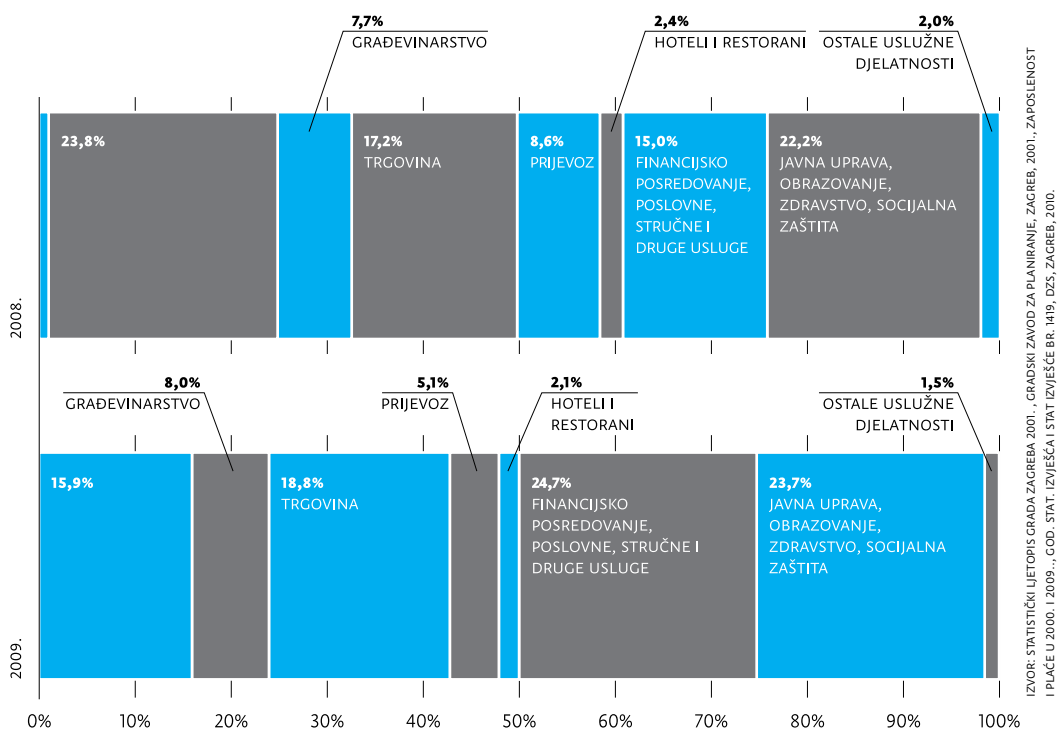

▲ **GRAFIKON 18. | UDIO DJELATNOSTI U UKUPNOJ BRUTO-DODANOJ VRIJEDNOSTI ZAGREBA 2002. I 2007.**

▲ **GRAFIKON 19. | INDEKSI INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE, REALIZACIJE I ZALIHA PROIZVODA**

GRAFIKON 20. | STRUKTURA GOSPODARSTVA GRADA ZAGREBA PREMA ZAPOSLENOSTI

GRAFIKON 20. STRUKTURA PRERAĐIVAČKE INDUSTRIJE ZAGREBA (PREMA FIZIČKOM OBUJMU)

iz Zagreba u susjedne županije zbog visokih troškova proizvodnje i neodgovarajućih poticaja za razvitak i ulaganje te zbog pada konkurentnosti i gubitka koraka s tehnološkim razvitkom unutar industrijskih djelatnosti.

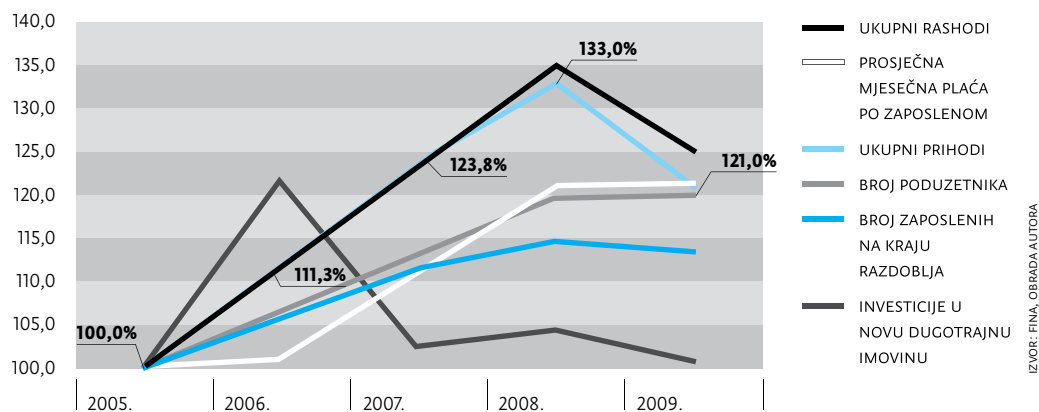
Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. Čak 58 000 zaposlenih (15% zaposlenosti Zagreba) registrirano je u pravnim osobama u djelatnostima usluga temeljenim na znanju. Udio zaposlenosti u navedenim djelatnostima veći je nego u prerađivačkoj industriji, što sugerira potrebu posebne pozornosti na te djelatnosti u strateškim dokumentima Grada Zagreba.

Udio stručnih, znanstvenih i tehničkih usluga u zaposlenosti je 7.4%, a udio Zagreba u tim djelatnostima u Hrvatskoj je čak 52.4%. Nadalje, informacijske i komunikacijske djelatnosti čine 5.6% zaposlenosti u Zagrebu te gotovo 2/3 zaposlenosti u toj djelatnosti u RH. Djelatnosti umjetnosti,

IZVOR: STATISTIČKI LIETOPIS GRADA ZAGREBA 2001., GRADSKI ZAVOD ZA PLANIRANJE, ZAGREB, 2001.

	HRVATSKA BROJ ZAPOSLENIH	GRAD ZAGREB BROJ ZAPOSLENIH	UDJEL ZAGREBA U HRVATSKOJ	UDJEL DJELATNOSTI U ZAGREBU
UKUPNO	1 216 930	378 938	31.14%	100.00%
TRGOVINA I SERVISI	203 857	74 812	36.70%	19.74%
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	238 579	47 305	19.83%	12.48%
JAVNA UPRAVA I OBRANA, OBVEZNO SOC. OSIGURANJE	106 295	33 732	31.73%	8.90%
GRAĐEVINARSTVO	107 653	30 921	28.72%	8.16%
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	53 535	28 030	52.36%	7.40%
OBRAZOVANJE	103 918	26 889	25.88%	7.10%
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA I SOCIJALNA SKRB	80 595	24 992	31.01%	6.60%
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	32 373	21 289	65.76%	5.62%
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	37 977	19 293	50.80%	5.09%
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	65 827	19 218	29.19%	5.07%
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	32 401	14 903	46.00%	3.93%
PRUŽANJE SMJEŠTAJA I UGOSTITELJSTVO	41 086	8 442	20.55%	2.23%
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	20 631	8 407	40.75%	2.22%
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	13 807	6 105	44.22%	1.61%
OPSKRBA VODOM, ODVODNJA, GOSPODARENJE OTPADOM I SANACIJA OKOLIŠA	21 453	4 067	18.96%	1.07%
OPSKRBA EL. ENERGIJOM, PLINOM, PAROM	16 893	3 643	21.57%	0.96%
RUDARSTVO I VAĐENJE	8 619	3 097	35.93%	0.82%
POSLOVANJE NEKRETNINAMA	5 843	2 883	49.34%	0.76%
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	25 588	910	3.56%	0.24%

◀ **TABELA 6. | STRUKTURA GOSPODARSTVA GRADA ZAGREBA PREMA ZAPOSLENOSTI U PRAVNIM OSOBAMA**

Δ **GRAFIKON 22. | OSNOVNI PODACI POSLOVANJA PODUZETNIKA GRADA ZAGREBA (2005.=100)**

zabave i rekreacije zapošljavaju 2.2% ukupnog broja zaposlenih u Zagrebu i imaju 40.7% udio u zaposlenosti u RH.

Ako se uračuna i zaposlenost u financijskim djelatnostima, informacijsko-komunikacijskim djelatnostima, transportu i drugim poslovnim uslugama i obrazovanju, udio u ukupnoj zaposlenosti u Zagrebu dostiže visokih 40%.

Na ustanovama visokog obrazovanja u Zagrebu studiraju studenti iz susjednih županija, ali i iz cijele Hrvatske. Poduzetnici iz cijele Hrvatske koriste poslovne usluge poduzetnika registriranih u Zagrebu, a u velikoj mjeri to vrijedi i za djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije.

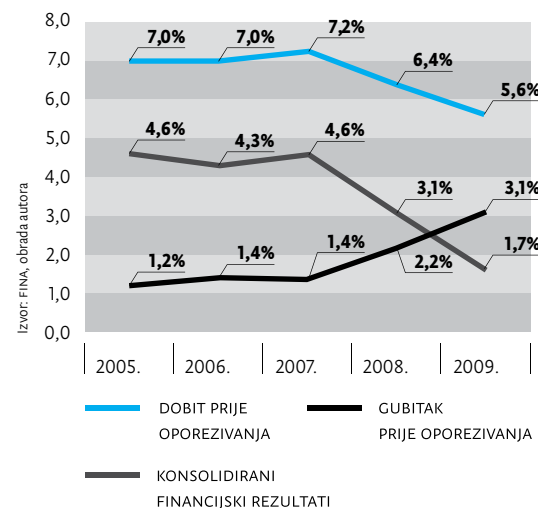
Značenje Zagreba kao znanstveno-tehnološkog središta oslikava podatak kako je od ukupnog broja zahtjeva za zaštitu patenata podnesenih u razdoblju 1997. – 2008. Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo, čak 46% prijavljeno s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Od ukupno 1806 podnesenih zahtjeva priznato je 216 pojedinačnih patenata i 23 konsenzualna patenta, što je gotovo polovica ukupno priznatih patenata s područja RH.

7.4. Analiza poslovanja poduzetnika u razdoblju 2005. – 2009.

Podaci o dinamici i uspješnosti poslovanja poduzetnika Grada Zagreba mogu se najbolje prikazati korištenjem podataka iz financijskih izvještaja koje obrađuje Financijska agencija (FINA). Ipak, pri interpretaciji je nužan oprez jer poduzetnici izvještaje prikazuju prema administrativnoj jedinici svog sjedišta, bez obzira na to gdje su obavljali gospodarske djelatnosti, te prema pretežitoj djelatnosti, a ne alociraju aktivnosti u drugim djelatnostima. Ipak, ti su podaci najbolji za oslikavanje uspješnosti poslovanja te je iz njih moguće očitati utjecaj recesije na zagrebačko gospodarstvo.

Primjetno je veliko smanjenje ukupnih prihoda poduzetnika u Zagrebu u 2009., nominalno za 9%, što je u realnim terminima (deflacijom) pad za čak 11.1%. Iako je zaposlenost pala za samo 1%, jer je utjecaj recesije djelomično kompenziran smanjenjem realnih plaća za 2%, u 2010. može se očekivati i zamjetni pad zaposlenosti.

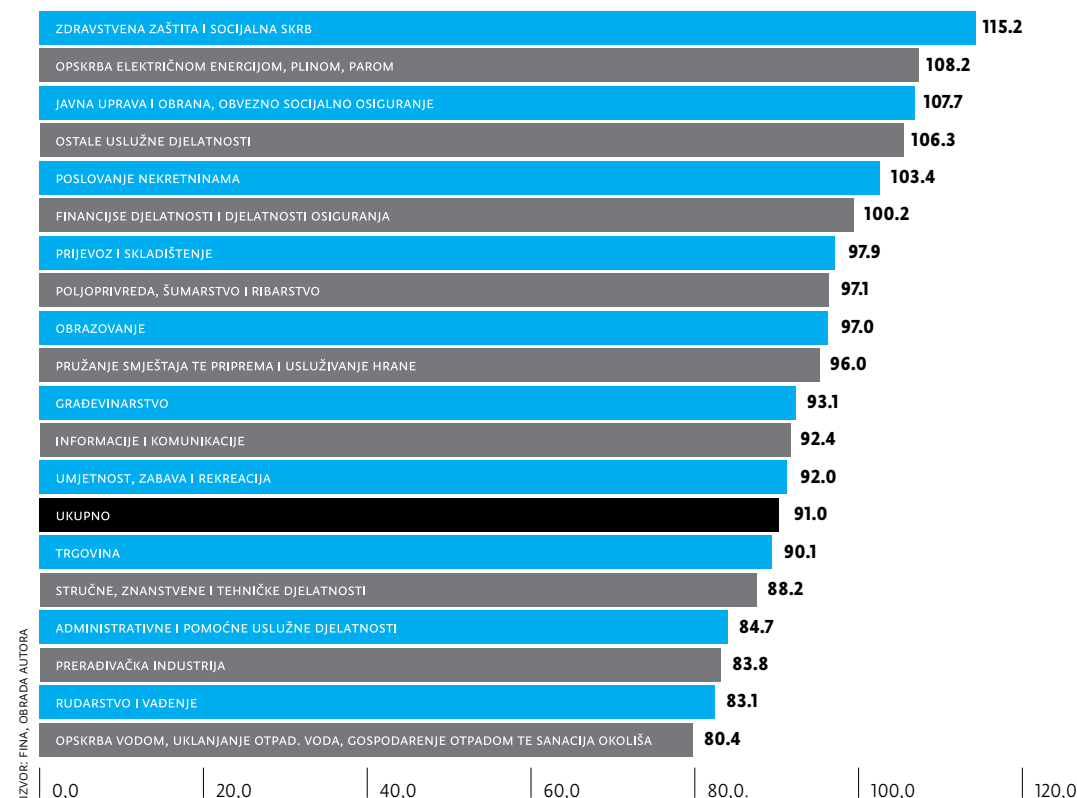
Financijski rezultati poslovanja zagrebačkih poduzetnika, koji su bili u razdoblju 2005. – 2007. vrlo

solidni i stabilni, s konsolidiranim financijskim rezultatima na razini oko 4.5% ukupnih prihoda, u posljednje dvije godine izrazito su pogoršani jer je umjereno smanjenje dobiti i veliko povećanje gubitaka umanjilo konsolidirani financijski rezultate na samo 1.7% ukupnih prihoda, što indicira kako bi u 2010. godini, nakon dugog razdoblja pozitivnom poslovanju, zagrebačko gospodarstvo moglo zabilježiti negativne financijske rezultate poslovanja. Od drugih indikatora uspješnosti poslovanja valja izdvojiti kako se koeficijent tekuće likvidnosti (omjer kratkoročne imovine i obaveza) pogoršao na 1,16, a koeficijent vlastitog financiranja se smanjio na 0,44. Unatoč znatnom pogoršanju produktivnosti (ukupni prihodi po zaposlenom), u Zagrebu

Δ **GRAFIKON 23. | OSNOVNI POKAZATELJI USPJEŠNOSTI POSLOVANJA PODUZETNIKA GRADA ZAGREBA (% UKUPNOG PRIHODA)**

▽ **GRAFIKON 24. UKUPNI PRIHODI PODUZETNIKA GRADA ZAGREBA U 2009. (2008.=100)**

je produktivnost i dalje 33% viša od hrvatskog prosjeka.

Utjecaj recesije je donekle umanjila struktura gospodarstva Grada Zagreba. Zabilježen je vrlo velik pad ukupnog prihoda poduzetnika u industriji za 16.2%, uz znatan pad prihoda trgovine (9.9%), rudarstva i vađenja (16.9%) kao izravni utjecaj pada potražnje i prometa. Izrazito velik pad ukupnih prihoda poduzetnika u komunalnim uslugama (19.6%) vjerojatno je posljedica otežane naplate potraživanja, dok je znatan pad prihoda stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti, te administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti posljedica smanjenja troškova poduzetnika. S druge strane, nastavljen je dinamičan rast prihoda poduzetnika u zdravstvu i socijalnoj skrbi i opskrbi energentima jer je potražnja za tim uslugama manje elastična s dohotkom. Isto tako, recesija nije znatno utjecala na pad prihoda u financijama, osiguranju i poslovanju nekretninama i društvenim djelatnostima.

NAZIV	31.12.2008.	31.12.2009.	INDEKS
ZANATLIJE	10 126	9 413	92,96
TRGOVCI	3 580	3 029	84,61
UGOSTITELJI	2 192	1 968	89,78
PRIJEVOZNICI I TAKSISTI	1 687	1 570	93,06
UKUPNO ZAGREB	17 585	15 980	90,42

▲ **TABELA 7. | PREGLED KRETANJA BROJA OBRITNIKA U ZADNJE DVIJE GODINE PO STRUKAMA U GRADU ZAGREBU**

7.5. Obrtništvo

Prema statističkim podacima za 2009. u Gradu Zagrebu registrirano je 15 980 obrtnika (oko 17% ukupno registriranih obrtnika u Republici Hrvatskoj) koji zapošljavaju 15,2 % svih zaposlenih u obrtu (20992 zaposlenih u Gradu Zagrebu). Usprkos brojnim poticajima, od 2003. kontinuirano se smanjuje broj obrta.

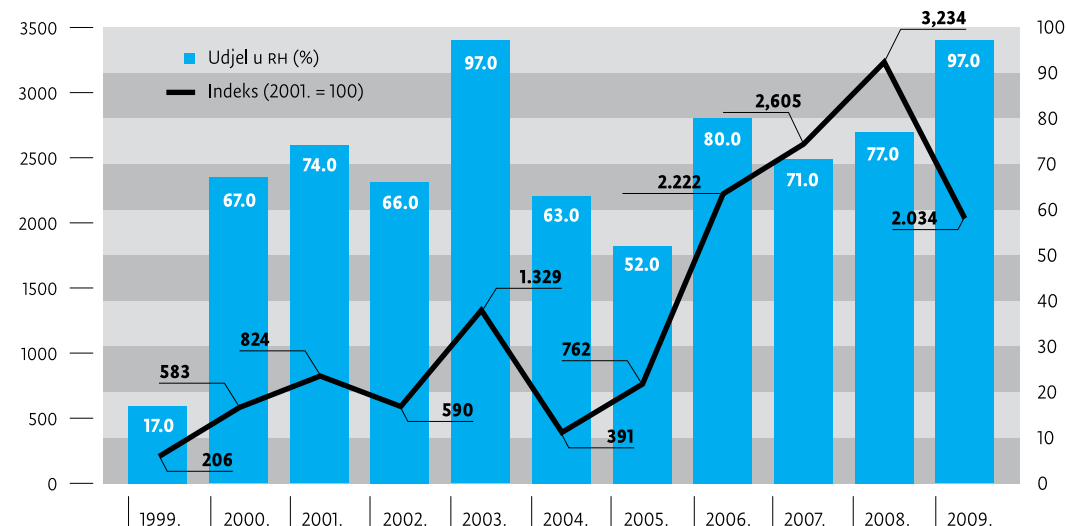
Uz posljedice globalne ekonomske krize broj obrta u Gradu Zagrebu uglavnom se smanjuje zbog njihova preseljenja na područje Zagrebačke županije (ova konstatacija se izvodi iz porasta broja obrta u Zagrebačkoj županiji u istom razdoblju). Također se dio obrta preoblikovao u mala trgovačka društva. Razlog tome su postignuti rezultati poslovanja u skladu sa Zakonom o porezu na dobit i sa Zakonom o stečaju.

7.6. Ulaganja u fiksni kapital i strana ulaganja

Investicije u fiksni kapital, posebice u opremu, osnova su restrukturiranja i podizanja konkurentnosti. Udio Grada Zagreba u ukupnim ulaganjima u novu dugotrajnu imovinu u Hrvatskoj u razdoblju 2005. – 2008. bio je 34.6%, odnosno veći je od udjela Zagreba u BDP-u Hrvatske, što znači da su u navedenom razdoblju investicijske aktivnosti u Zagrebu bile relativno veće nego na razini hrvatskog prosjeka. To oslikava i podatak o dvostruko većim ulaganjima po stanovniku u Zagrebu nego na razini prosjeka Hrvatske.

Nadalje, u Zagrebu investicijska oprema ima udio čak 58.2% ukupne vrijednosti ulaganja u 2008., na razini Hrvatske taj je udio 43.5%, a pretežiti dio ulaganja čine građevinski radovi. Udio uvozne opreme u ukupnoj vrijednosti ulaganja u Zagrebu bio je na visokoj razini od 42.4%.

Izravna strana ulaganja u Grad Zagreb su u razdoblju 2006. – 2008. bila na visokoj razini te su rasla na razinu 3.2 mlrd € u 2008., a u 2009. zabilježen

▲ **GRAFIKON 25. | IZRAVNA STRANA ULAGANJA U GRADU ZAGREBU, MLN € I % STRANIH ULAGANJA U HRVATSKU**

je pad na razinu 2 mlrd €. Izravna ulaganja na području Grada Zagreba imaju iznimno visok udio u ukupnim stranim ulaganjima u Hrvatsku, pogotovo zadnjih godina, na razini između 71% u 2007. do čak 97% u 2009..

7.7. Poslovno okruženje u Gradu Zagrebu

Iako je Grad Zagreb atraktivan kao poslovna lokacija zbog svog značenja gospodarskoga, administrativnog i znanstveno-poslovnog središta Hrvatske, potrebno je poticati razvitak neposrednoga poslovnog okruženja koje će olakšati ulaganje i svakodnevno poslovanje poduzetnika. Kao i većina svjetskih metropola, Grad Zagreb ima razmjerno visoke osnovne troškove poslovanja kao što su cijene nekretnina, komunalnih naknada i cijena infrastrukturnih usluga. Navedena lokacijska ograničenja onemogućuju formiranje poslovnih zona s bitno povoljnijim troškovima poslovanja. Osim toga, fiskalno opterećenje je veće jer je stopa prireza 18%, a prosjek Hrvatske je 8%.

Poslovna infrastruktura podrazumijeva postojanje, među ostalim, poduzetničkih centara i zona. Grad Zagreb nema odgovarajuće razvijenu poslovnu infrastrukturu. Ima samo jedan tehnološki park

koji je istodobno regionalna razvojna agencija, četiri poduzetnička centra (od ukupno 47 u RH) i samo jedan centar za transfer tehnologije. Dok u svim hrvatskim županijama postoje poduzetničke zone, u Zagrebu ih nema. Skupština Grada Zagreba je, 2005., donijela Program razvoja poduzetničkih zona na području Grada Zagreba kojim su definirana područja na kojima je moguće locirati zone infrastrukturno opremljenog zemljišta s mogućnostima povoljnije gradnje, kupnje ili zakupa poslovnog prostora. Međutim, poduzetničke zone za sada nisu formirane zbog nedostatka, odnosno visoke cijene građevinskog zemljišta pa je pokrenuta inicijativa za sufinanciranje poduzetničkih zona na području Zagrebačke ili Krapinsko-zagorske županije koje bi koristili i poduzetnici iz Grada Zagreba. Velika prednost Zagreba je blizina zračne luke s dinamičnim dnevnim prometom i razvijene transportne usluge s brojem teretnih vozila po stanovniku četiri puta većem od hrvatskog prosjeka. Toliko je veći i broj osobnih vozila. Međutim, problem parkiranja nije, za sada, adekvatno riješen za poslovne subjekte koji su locirani u širem središtu Zagreba, što umanjuje lokacijsku atraktivnost. Cijene infrastrukturnih usluga nisu bitno više nego na razini Hrvatske, a cijene stanova su umjerenih 27% više od hrvatskog prosjeka, što je razmjerno mala razlika u usporedbi s drugim europskim

	GRAD ZAGREB	SJEVEROZAP. HRVATSKA	REPUBLIKA HRVATSKA
PROSJEČNA STOPA PRIREZA U ŽUPANIJI 2010.	18.0	11.2	8.0
CIJENA STANOVA U ŽUPANIJSKOM SREDIŠTU, PO M ² , 2010.	15 225	11 759	11938
KOMUNALNE NAKNADE ZA POSLOVNI OBJEKT, I. ZONA (NAJVIŠA TARIFA; KN/M ³)	138	104	107
CIJENA VODE I ODVODNJE	13.7	12.9	13.1
REGISTRIRANA TERETNA I RADNA VOZILA NA 100 ST.	17.0	4.5	3.8
BROJ SUDACA I SAVJETNIKA ŽUPANIJSKIH SUDOVA NA 100 000 ST. 2009.	13.6	12.2	10.8
BROJ RIJEŠENIH PREDMETA PO SUCU 2009.	361	317	299
BROJ NERIJEŠENIH ZK PREDMETA NA 100 000 ST. 2010.	1 890	1 198	1 854
MJESECI ZAOSTATKA RJEŠAVANJA ZK PREDMETA 2010.	2.0	1.4	3.9
RJEŠAVANJE NOVIH ZK PREDMETA U SEDAM DANA (%) 2010.	69	25	64

IZVORI: DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU, HRVATSKE VODE, MINISTARSTVO PRAVOSUDA RH, BURZA NEKRETNOSTI

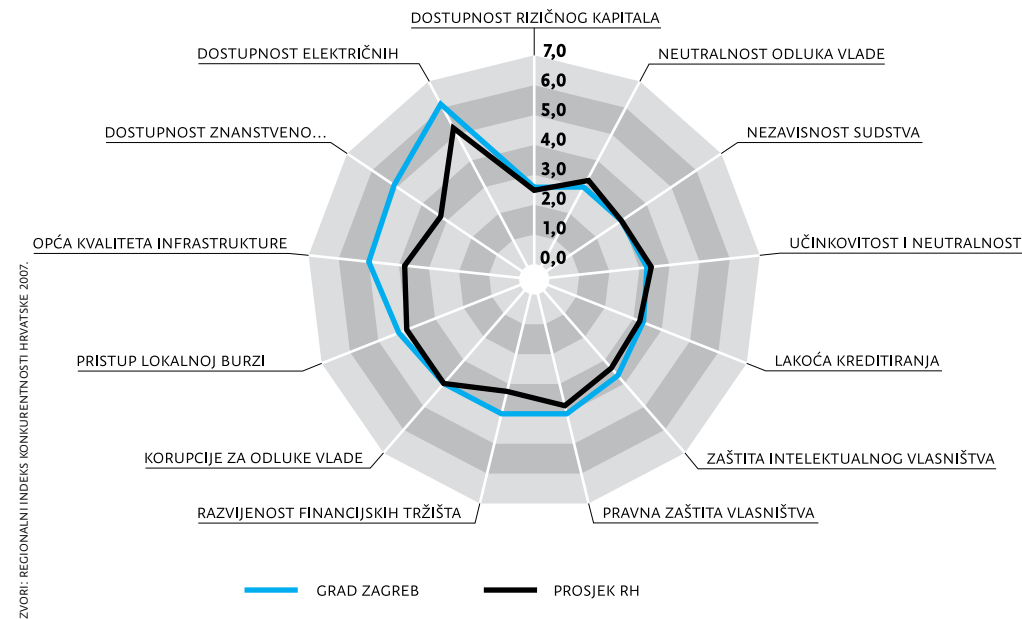
Δ TABELA 8. | POKAZATELJI KVALITETE POSLOVNOG OKRUŽENJA

metropolama. Međutim, cijene građevinskog zemljišta znatno su više od hrvatskog prosjeka, a također i cijene komunalnih naknada i infrastrukturnog opremanja, pri čemu su često diskriminirani poduzetnici, što bitno umanjuje atraktivnost za gradnju poslovnih i proizvodnih kapaciteta u okviru Grada Zagreba u usporedbi s drugim županijama Sjeverozapadne Hrvatske.

S druge strane, poduzetnici u Zagrebu imaju potencijalno velike koristi od blizine raznih obrazovnih i istraživačkih ustanova, velike ponude financijskih i poslovnih usluga te lokacije državnih administrativnih službi. Pokazatelji učinkovitosti sudstva bolji su od hrvatskog prosjeka. Broj neriješених zemljišnoknjižnih predmeta na 100 000 stanovnika smanjen je sa 6 700 na 1 900 u samo tri godine, u sedam dana se rješava 69% novih predmeta, a zaostatak u rješavanju je smanjen na samo dva mjeseca, što

je upola manje od hrvatskog prosjeka.

Prema anketi poduzetnika provedenoj 2007., nema primjetnih prednosti Zagreba u pogledu neutralnosti (otpornosti na korupciju) vlade i sudstva, čak niti u dostupnosti rizičnog kapitala i lakoći kreditiranja. Poduzetnici osjećaju nešto bolju ukupnu razvijenost financijskih tržišta i bolji pristup tržištu kapitala. U Zagrebu je primjetno bolja ocjena opće kvalitete infrastrukture, dostupnosti komunalnim priključcima i dostupnosti znanstveno istraživačkim institucijama.

Δ GRAFIKON 26. | POKAZATELJI POSLOVNOG OKRUŽENJA GRADA ZAGREBA I REPUBLIKE HRVATSKE

7.8. Konkurentnost

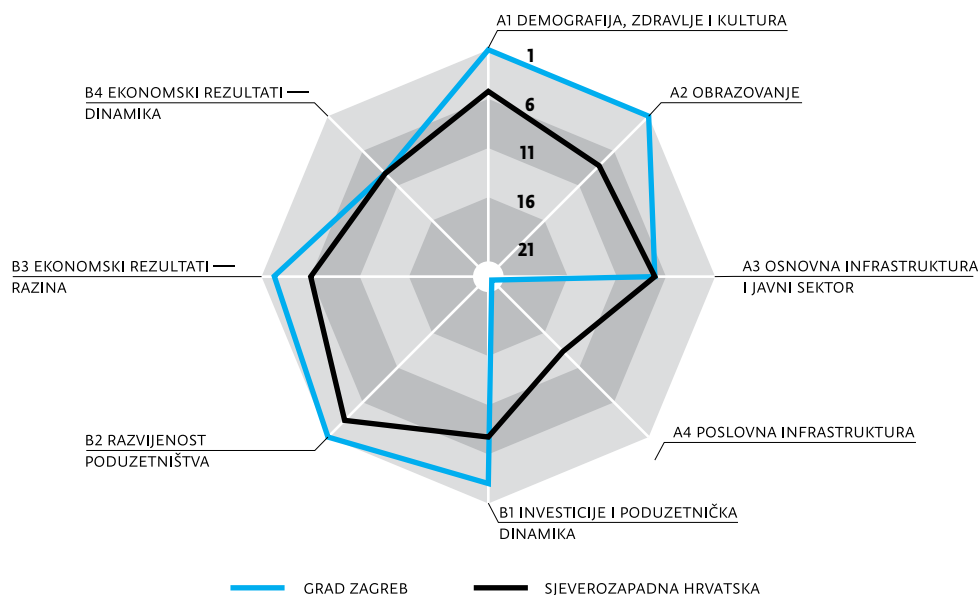
Prema istraživanju 'Regionalni indeksi konkurentnosti Hrvatske 2007.', Grad Zagreb je najkonkurentnija administrativna jedinica u Hrvatskoj zbog visokih vrijednosti indikatora kulture, zdravlja, obrazovanja, ekonomskih rezultata i razvijenosti poduzetništva. Međutim, istraživanje je ukazalo na nedostatke na području poslovnog okruženja, posebice nedostatak poduzetničkih zona, višu cijenu infrastrukture, te visoku stopu prireza, ali i razmjerno nepovoljnih indikatora kvalitete sudstva i javne uprave. Osim toga, slabosti Zagreba vidljive su i u niskom udjelu prerađivačke industrije u zaposlenosti, u ulaganju u obrazovanje u poduzećima i u ulaganju poduzeća u istraživanje i razvoj, što su ključni činitelji industrijske i tehnološke konkurentnosti.

1 REGIONALNI INDEKS KONKURENTNOSTI HRVATSKE 2007, NACIONALNO VIJEĆE ZA KONKURENTNOST, ZAGREB, 2008.

7.9. Vanjskotrgovinska razmjena

Na gospodarstvo Grada Zagreba u 2009. otpada 37,5% ukupnog robnog izvoza te 60,2% ukupnog uvoza Hrvatske. Bitno je naglasiti kako nije riječ samo o izvozu robe proizvedene u okviru gospodarstva Zagreba nego i o izvozniciima registriranim u Zagrebu, bez obzira na to gdje je roba proizvedena. U uvozu je ta napomena još bitnija jer su u Zagrebu registrirani brojni poduzetnici koji uvezene proizvode prodaju u cijeloj Hrvatskoj. Stoga sve podatke o vrijednosti, dinamici i strukturi robne razmjene, a posebice o bilanci, treba promatrati s određenom rezervom. To oslikavaju podaci kako nafta i naftni derivati imaju vodeće mjesto u vanjskotrgovinskoj razmjeni Zagreba s udjelom 33.6% u hrvatskom izvozu i 26.3% u uvozu.

Analitički podaci ukazuju na znatan porast udjela Zagreba u ukupnom uvozu RH sa 52.2% u 2001. na 59.9% u 2009., a istodobno je udio u izvozu porastao sa 33.7% na 37.4%, što znači da zagrebački poduzetnici sve više sudjeluju u ukupnim vanjskotrgovinskim aktivnostima Hrvatske. Tako veliki udjeli

GRAFIKON 29. | PREDNOSTI I NEDOSTACI KONKURENTNOSTI GRADA ZAGREBA U USPOREDBI S HRVATSKOM

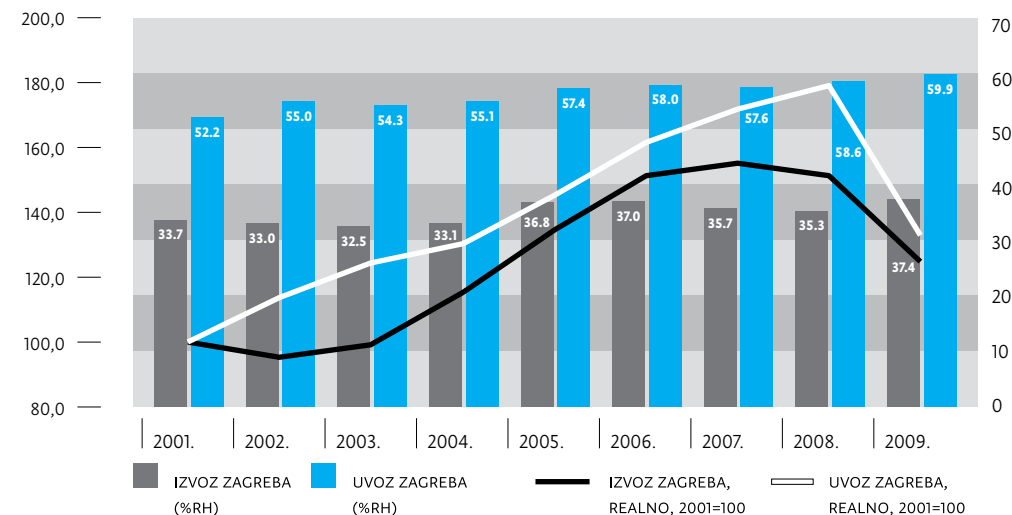
znače i to da dinamika vanjske trgovine Zagreba u velikoj mjeri ovisi o ukupnim makroekonomskim kretanjima u Hrvatskoj. Realni indeksi rasta ukazuju na to da je u 2002. i 2003. dinamika izvoza bila vrlo nepovoljna u uvjetima vrlo visokog rasta uvoza. U razdoblju 2004. – 2006. izvoz Zagreba je realno dinamično rastao, ali u 2007. rast je izrazito usporen te se u 2009. bilježi znatan realni pad izvoza od 17.4% i uvoza od čak 25.7%.

Najveći pad izvoza zabilježen je za kemijske proizvode i naftne derivate, u prehrambenoj i elektro-industriji pad je znatno manji, a za farmaceutske proizvode zabilježen rast izvoza.

RAZVOJNI PROBLEMI

- Grad s dostignutim BDP-om zaostaje u dinamici za rastom i razvojem sličnih gradova u Europi
- nedovoljna konkurentnost
- nedostatna usmjerenost na proizvode i usluge veće dodane vrijednosti i višega tehnološkog stupnja obrade
- nedovoljna razvojna (tehnološka, istraživačka, inovacijska) i poslovna povezanost među poduzećima

- za osmišljavanje klastera nedostatni su kadrovski, stručni, organizacijski potencijali te informiranost, upućenost i motiviranost potencijalnih članova klastera
- nedovoljna suradnja gospodarskih subjekata s razvojnim i istraživačkim institucijama, usprkos njihovu velikom istraživačkom i tehnološkom potencijalu
- nedovoljna podrška razvoju od poduzetničke infrastrukture
- nedostatna suradnja sa Zagrebačkom županijom u poduzetništvu
- programi za razvoj poduzetništva nemaju sustavno praćenje, nadzor i evaluaciju
- nema praćenja i vrednovanja razvojnih učinaka programa i projekata za razvoj poduzetništva
- preseljenje industrijskih poduzeća iz središnjih dijelova Grada Zagreba u okolicu ili iz Grada Zagreba u gradove i općine Zagrebačke županije
- smanjenje broja obrta, broja zaposlenih u obrtu i njihovog udjela u ukupnom broju zaposlenih te u strukturi bruto- dodane vrijednosti
- povećanje prosječne dobi obrtnika, pri čemu

GRAFIKON 28. | ROBNI IZVOZ I UVOZ GRADA ZAGREBA, REALNI INDEKSI (DEFLACIONIRANO, 2001=100) I UDJEL U IZVOZU I UVOZU REPUBLIKE HRVATSKE (%)

stariji obrtnici obično zaostaju u praćenju tehnologija

- nedovoljna povezanost između obrta i ostatka gospodarstva
- nedostatak suvremenih znanja i vještina u obrtništvu
- smanjenje broja učenika u obrtničkim školama
- negativan stav javnosti prema obrtničkim i strukovnim zanimanjima
- otpor i/ili sporost u prihvaćanju promjena i novog te transparentnijeg načina poslovanja u okolnostima ulaska u EU
- dio obrtnika ne prepoznaje ulogu OK – Zagreb u zastupanju njihovih interesa pred gradskim tijelima i nije upoznat s uslugama koje im to udruženje pruža
- otežano poslovanje obrta u recesijskim i postrecisijskim uvjetima zbog lošijeg pregovaračkog položaja od trgovačkih društava (otežan pristup kreditiranju, problemi u pogledu naplate potraživanja, nemogućnost oslanjanja na pomoć od države)
- rad na crno

RAZVOJNE POTREBE

- vrednovati i početi sustavno koristiti sve sadašnje ključne razvojne potencijale Grada Zagreba za njegov ubrzan razvoj
- jačati konkurentnosti gospodarstava, osobito njegovih ključnih djelatnosti temeljenih na znanju, tehnologiji i inovacijama
- poticati razvitak tercijarne ekonomije u gradskom središtu (novi pravci – kreativne industrije, istraživanje i razvoj, ekonomija multimedijalnog prometa informacijama, ekonomija doživljaja za posjetitelje grada...)
- sustavno podržavati stvaranje mladih visokoobrazovnih stručnjaka i menadžera, uz osposobljavanje starijih, za potrebe ključnih djelatnosti
- utvrditi i provoditi učinkovitu politiku privlačenja mladih stručnjaka iz drugih sredina
- izgraditi i razvijati tehnološku i poslovnu infrastrukturu koja će poduprijeti i poboljšati povezivanje poduzetnika, posebno malih i srednjih, s istraživačkim i razvojnim institucijama
- jačati razvojno povezivanje (klastera) pojedinih segmenata industrije oko uspješnih i na tehnologiji zasnovanih poduzeća

(elektrostrojarska, strojarska, elektronska, informatička industrija okupljena oko CROTRAM, alata i dr.)

- /// poticati male i srednje tvrtke koje svoje poslovanje i rast zasnivaju na primjeni znanja, razvoju tehnologija i inovacija i koje su usmjerene na proizvodnje viših tehnoloških razina
- /// jačati poduzetničku i tehnološku infrastrukturu u funkciji jačanja konkurentnosti gospodarstva Grada
- /// razvoj cjelokupnoga gospodarstva Grada temeljiti na suradnji sa Zagrebačkom županijom s obzirom na potencijale i značenje metroplittanske zone, zagrebačkog 'prostora'
- /// uspostaviti praćenje i vrednovanje programa za razvoj poduzetništva
- /// ostvariti prostorno-planske preduvjete poticanja gospodarskog razvitka Grada Zagreba izradom i donošenjem provedbenih planova za gospodarske zone
- /// smanjiti udio proizvodnje niske tehnološke razine u strukturi bruto-dodane vrijednosti obrta unutar prerađivačke industrije
- /// povećati rast izvoza proizvoda i usluga obrta
- /// poticati razvoj strukovnog obrazovanja i upisa u obrtnička zanimanja
- /// jačati poticanje tradicijskih i deficitarnih obrta (smanjenjem zakupnina za poslovni prostor i sl.)
- /// osnovati lokalnu jamstvenu shemu (Grad Zagreb, Udruženje obrtnika grada Zagreba, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, te Razvojna agencija Zagreb)
- /// korištenje sredstava pretprikladnih i strukturnih fondova EU-a za provedbu razvojnih projekata
- /// poticati usavršavanje i učinkovitu primjenu jedinstvenoga informacijskoga sustava
- /// jačati daljnju suradnju Obrtničke komore Zagreb i Gradskog ureda za gospodarstvo na unapređenju statusa obrta i razvoju obrtništva u Gradu Zagrebu
- /// jačati suradnju s Hrvatskom gospodarskom komorom – Komorom Zagreb
- /// učinkovito provoditi mjere protiv rada na crno

8. Turizam

Udjel Grada Zagreba u dolascima turista u Hrvatsku je prilično stabilan, na razini od oko 5.7% ukupnih dolazaka gostiju u Grad Zagreb. Zbog kraćeg prosječnog boravka, udio Zagreba u ukupnim noćenjima je manji na razini nešto ispod 2%. U 2009. godini je zaustavljen raniji blagi trend rasta broja noćenja. Zbog velikog udjela hotela te veće prosječne dnevne potrošnje, realno značenje turizma za gospodarstvo Grada Zagreba znatno je veće nego što to pokazuju podaci o broju noćenja.

Kapacitet za prihvatanje turista u Gradu Zagrebu sastoji se od 9 503 postelje, od čega najviše u hotelima (6657–70,5%), 4 329 sobe, 273 apartmana i 140 mjesta za kampiranje. Iskorištenost kapaciteta je na razini 36% (lipanj 2009).

Za agroturizam u ruralnom prostoru Grada Zagreba postoji svega nekoliko objekata (Vinska cesta Grada Zagreba) koji najčešće nude hranu i pića te puno rjeđe mogućnost noćenja, dok ostalih usluga gotovo da i nema. Međutim, i tako mala ponuda nije odgovarajuće promovirana pa su i učinci puno manji od mogućih.

Agroturizam kao dopunska djelatnost ima perspektivu postati značajan izvor prihoda i zaposlenosti za 'zagrebačke' poljoprivrednike. Veliki je potencijal u proizvodnji tradicionalnih prerađevina, kao što su proizvodnja tradicionalnih suhomesnatih proizvoda, proizvodi od divljači, sirevi, pečenje kruha, peciva i pogača, priprema tjestenina, domaći sokovi, džemovi i pekmezi, zimnica, kolači i sl.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// nedovoljno valorizirani i iskorišteni prirodni, kulturni i drugi potencijali za razvoj turizma
- /// nedostatak kvalitetnog ugostiteljstva i neprimjerena struktura smještajnih kapaciteta za potrebe turističkih aktivnosti
- /// nedovoljna prepoznatljivost i osmišljenost turističkog proizvoda i turističkog brenda
- /// nedovoljna iskorištenost turističkih i kulturnih atrakcija i resursa te za inoviranje turističke ponude

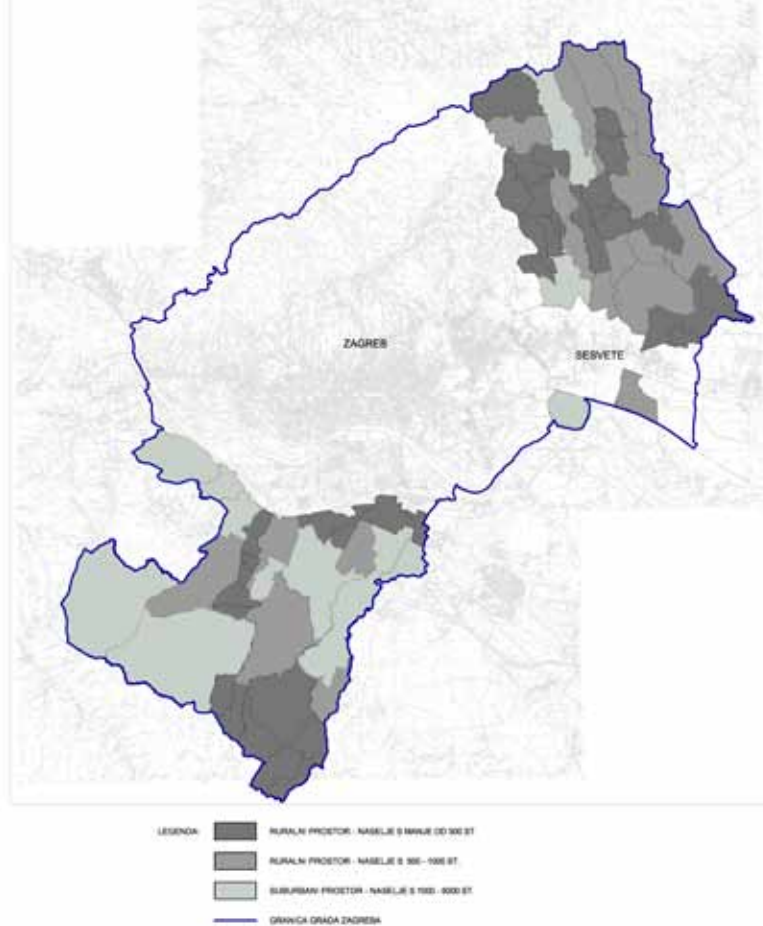
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2009./2005.
DOLASCI – UKUPNO	9995	10385	11162	11261	10935	109,4
DOLASCI – GRAD ZAGREB	505	604	665	705	634	125,5
UDJEL ZAGREBA (U%)	5,1	5,8	5,9	6,2	5,7	5,7
NOĆENJA – UKUPNO	51421	53007	56005	57103	56301	109,5
NOĆENJA – GRAD ZAGREB	934	1019	1153	1189	1048	112,2
UDJEL ZAGREBA (U%)	1,8	1,9	2,0	2,0	1,8	1,9

▲ TABELA 9. | OSNOVNI POKAZATELJI KRETANJA BROJA TURISTA, GRAD ZAGREB, U TISUĆAMA

- /// nedostatan profesionalni kadar, nedovoljno zaposlenih stručnjaka u sektoru turizma i to za razvoj i i noviranje ponude, osobito s obzirom na geoprometni i geopolitički položaj Grada i njegova statusa metropole

RAZVOJNE POTREBE

- /// valorizirati sveukupne turističke potencijale Grada s obzirom na potencijalnu turističku potražnju
- /// unaprijediti postojeće i izraditi nove turističke planove i programe i ojačati njihovu učinkovitu provedbu
- /// dalje jačati i inovirati marketinške aktivnosti za poticanje turističkog razvoja Grada i ZŽ (za sve u „strateškom marketinškom planu turizma” prepoznate vrste turističke ponude: sportsko-rekreativni, kulturno-vjerski, tranzitni, izletnički, edukacijski turizam)
- /// uvesti i provoditi sustavnu edukaciju i osposobljavanje ugostitelja i turističkih radnika i svih uključenih u turističke aktivnosti
- /// unaprijediti kvalitetu i povećati smještajne kapacitete
- /// unaprijediti suradnju u turizmu na području parkova prirode u ZŽ

▲ PRIKAZ 10. | RURALNI PROSTOR GRADA ZAGREBA

9. Poljoprivreda

9.1. Poljoprivredno zemljište

Ruralni i suburban prostor Grada Zagreba, u kojem je znatnije razvijen sektor poljoprivrede, obuhvaća 68 naselja s ukupno 12 146 kućanstava i 42 507 stanovnika, a samo manji broj naselja ima više od 1000 stanovnika¹. U razdoblju između dva popisa stanovništva (1991. – 2001.) područje je imigratorno i broj stanovnika povećao se za 20%. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području Grada Zagreba iznosi 21 732,80 ha ili

¹ IZVOR: STANOVNIŠTVO GRADA ZAGREBA-PREMA DOBNOJ I SPOLNOJ STRUKTURI-PREMA POPISU IZ 2001., GRAD ZAGREB, GRADSKI ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE, ZAGREB, STUDENI 2005.

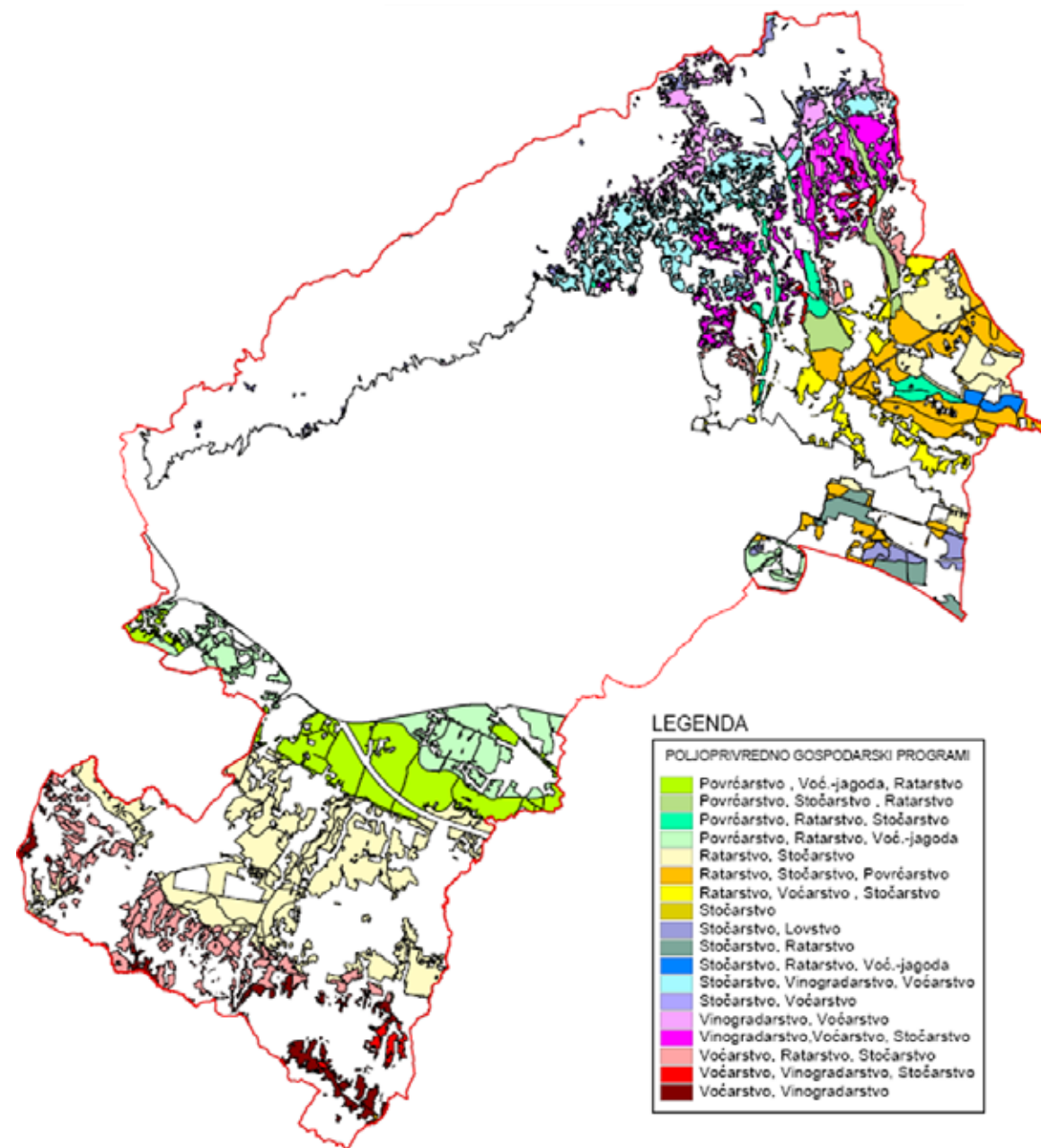
33,9% ukupne površine Grada. Za poljoprivrednu proizvodnju koristi se više od 95% i to za ratarske kulture 64% obradivih površina, za livade u službi stočarske proizvodnje 18%, za povrćarstvo 12,5%, te za voćarstvo i vinogradarstvo 4%.

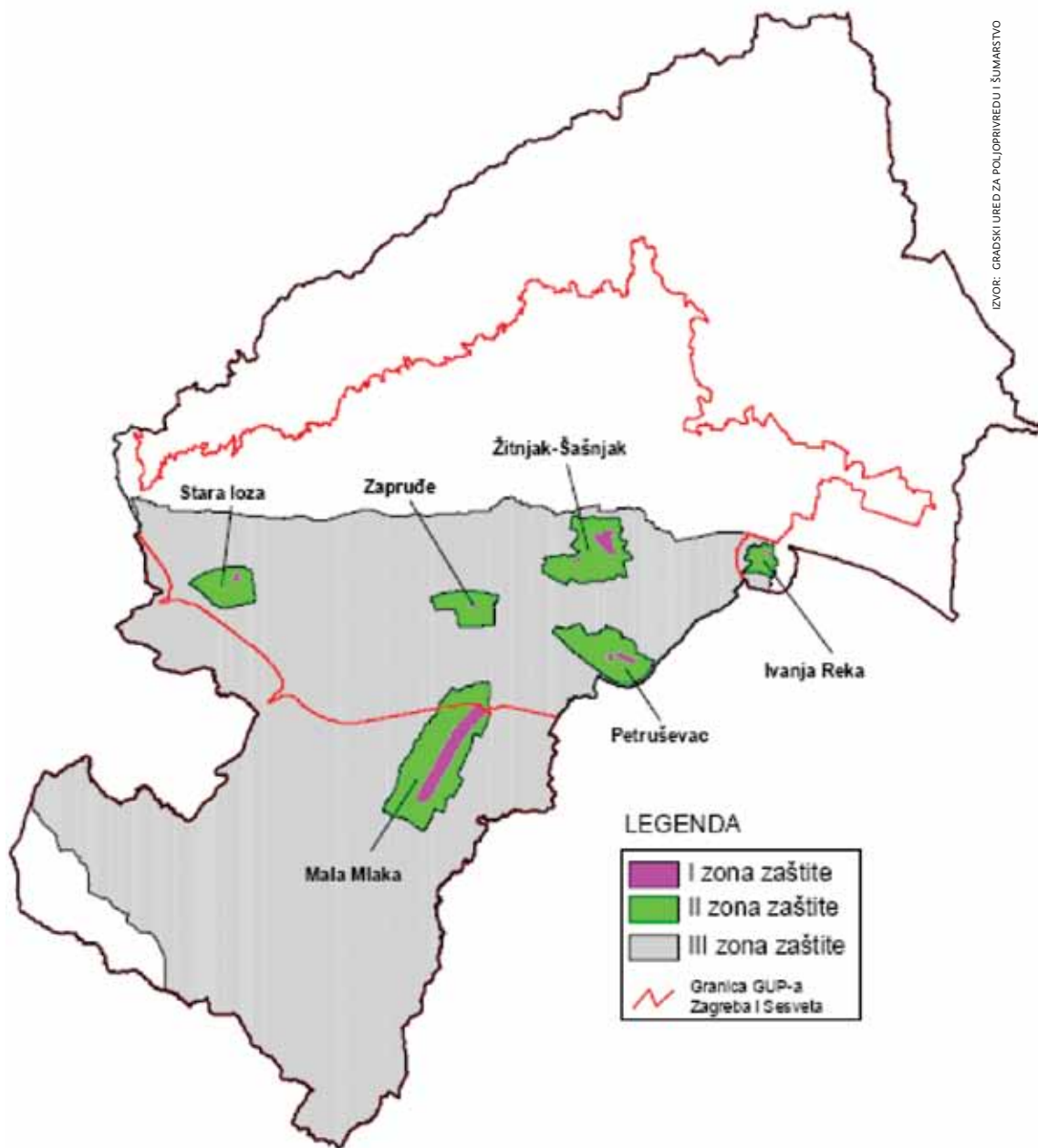
U vlasništvu države nalazi se manji dio zemljišta (oko 20%), a veći je dio u privatnom vlasništvu (oko 80%).

Trenutačna agrarna struktura nije povoljna i predstavlja osnovnu zapreku za razvoj suvremene i specijalizirane poljoprivredne proizvodnje i proizvodnje konkurentne poljoprivredi EU-a.

Iznimno je nepovoljna veličina posjeda (prosječna veličina posjeda je 3,5 ha) i rascjepkanost parcela (velik je broj malih parcela; 1ha = 5 – 8 parcela); 15% poljoprivrednih površina čine parcele manje od 0,1 ha. Gotovo 75 % gospodarstava na području Grada Zagreba ima manje od 5ha zemljišta. Rascjepkanost parcela dodatno otežava primjenu suvremene tehnike i tehnologije u procesu proizvodnje.

▽ PRIKAZ 11. | PRIORITETNI POLJOPRIVREDNO-GOSPODARSKI PROGRAMI

▲ PRIKAZ 12. | VODOZAŠTITNE ZONE NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA

Poljoprivredni prostor Grada Zagreba (izvan generalnih urbanističkih planova Zagreba i Sesveta) na temelju pogodnosti tala za poljoprivrednu proizvodnju podijeljen je u četiri poljoprivredno-gospodarske regije: stočarstvo, povrćarstvo, vinogradarstvo i voćarstvo.

Na temelju detaljnije procjene pogodnosti tala za pojedine namjene u poljoprivredi preporučeno je 18 prioriternih poljoprivredno-gospodarskih programa.

Provedenim valorizacijama (studije, programi, projekti) utvrđene su mogućnosti (definirani poljoprivredno-gospodarski programi i regije, blizina tržišta, tradicija, znanje i dr.) i potrebni preduvjeti (okrupnjavanje posjeda, standardi i mogućnost gradnje poljoprivrednih građevina, davanje prioriteta i potpora poljoprivrednoj proizvodnji i dr.) za razvoj poljoprivrede na rubnim gradskim područjima.

9.2. Navodnjavanje i vodozaštitna područja

Na prostoru Grada Zagreba, ovisno o porijeklu izvora vode (površinske i podzemne) za navodnjavanje, moguće je navodnjavati 1 356,56 hektara poljoprivrednog zemljišta¹.

Na pet postojećih izvorišta predviđene su tri zone njihove zaštite koje definiraju načini korištenja i ograničenja aktivnosti: (I.) prva zona u kojoj se provodi strogi režim zaštite koji ne dopušta nikakve aktivnosti vezane uz poljoprivrednu proizvodnju, (II.) druga zona zaštite u kojoj je dopušten uzgoj poljoprivrednih kultura, odnosno stočarska i peradarska proizvodnja za potrebe seljačkoga gospodarstva samo po propisima ekološke proizvodnje te (III.) treća zona u kojoj nema ograničenja za poljoprivrednu proizvodnju osim primjene herbicida na bazi atrazina.

Nedostaju projektna dokumentacija, pedološke osnove i analize uvjeta navodnjavanja te istraživanja

zahvata vode i motrenja stanja podzemnih voda. Potrebno je sagraditi veći broj hidrotehničkih objekata na vodotocima u cilju integralnog upravljanja vodnim resursima i osiguravanja količine voda potrebnih za navodnjavanje, s mogućnošću zahvaćanja i korištenja površinskih i podzemnih voda širega gradskog područja.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// nedefiniran razvoj ruralnog prostora
- /// mala prosječna površina po gospodarstvu koja ne dopušta brz rast na temeljima ekonomije razmjera te usitnjenost i rascjepkanost posjeda
- /// ubrzana urbanizacija koja nepovratno mijenja vizuru ruralnog prostora te stvara potencijalne konfliktne situacije među starosjediocima i novim stanovnicima
- /// proizvodna i tržišna neorganiziranost proizvođača
- /// potpuna nepripremljenost obiteljskih gospodarstava za konkuriranje za sredstva fondova EU-a
- /// neodgovarajuća tehnologija i oprema
- /// nedostatak kreativnih ideja, loš menadžment i marketing
- /// slaba želja za cjeloživotnim učenjem i usvajanjem novih saznanja
- /// nezainteresiranost mladih za poljoprivredu
- /// neujednačenost kvalitete proizvoda
- /// niska specijalizacija i nedostatak standardizacije kvalitete
- /// nizak udio visokoprerađenih proizvoda i nedostatak brendiranih proizvoda

RAZVOJNE POTREBE

- /// utvrditi ruralni prostor Grada Zagreba u poljoprivredno-gospodarskim zonama te mjere za očuvanje prostora u funkciji poljoprivredne proizvodnje (gradnja farmi, zatvorenih prostora za proizvodnju povrća, prerađivačkih kapaciteta)
- /// povećati sadašnji posjed po gospodarstvima za stočarsku proizvodnju kod komercijalnih proizvođača mlijeka (30 gospodarstava)
- /// privatizirati državno zemljište
- /// prilagođavati prostorno-plansku dokumentaciju

¹ PLAN NAVODNJAVANJA I GOSPODARENJA POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM GRADA ZAGREBA, AGRONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, ZAGREB, 2008.

- uvoiti određene oblike poljoprivredno-okolišnih programa za vodozaštitna područja- promoviranje određenog plodoreda zbog očuvanja oraničnih površina te ekoloških oblika proizvodnje
- unapređivati povezivanje proizvođača radi plasmana na ZG tržištu, s obzirom na porast potražnje za hranom proizvedenom u neposrednoj blizini ili za 'domaćom hranom'
- utvrditi profile gradskih tržnica za plasman svježih poljoprivrednih proizvoda i unaprijediti odnose s kupcima
- poboljšati kapacitete za korištenje fondova EU-a
- povećati specijalizaciju i unapređivati tehnološke procese
- definirati Zagreb kao promotivno središte za lokalne poljoprivredne i šumske proizvode (razvijati i selektivne oblike turizma, posebno s obzirom na potrebe i preferencije stanovnika Grada Zagreba, ali i turista
- razvijati druge djelatnosti u ruralnom prostoru
- poticati mlade ljude da se bave poljoprivredom
- poticati porast kvalitete proizvoda i proizvoda s većom dodanom vrijednošću
- brendirati proizvode
- očuvati tradicionalne oblike proizvodnje zaštituom intelektualnog vlasništva tradicionalnog proizvoda- stvaranje robne marke
- očuvati stare domaće sorte voćnih i povrtnih vrsta (npr. zagrebačka salata) sa zaštitom
- surađivati sa susjednim županijama (upućenost na županijski zeleni prsten)

9.3. Šumarstvo

Na području Grada Zagreba nalazi se 24 968 ha šuma. Državnih šuma kojima uglavnom gospodare Hrvatske šume ima 8 731 ha, drugi vlasnici (razne pravne osobe i državna tijela: MUP, MORH i dr.) posjeduju 9 484 ha, a privatne fizičke osobe posjeduju 6 753 ha šuma.

Hrvatske šume gospodare šumama u državnom vlasništvu na temelju izrađenih i odobrenih Šumskogospodarskih osnova. Te su šume u dobrom stanju i uglavnom nema većih problema jer su pod stalnom stručnom i inspekcijskom kontrolom.

Za privatne šume na području Grada Zagreba trenutno ne postoji niti jedan odobren program gospodarenja (u postupku su odobrenja programa za površinu 5 563,87 ha fizičkih vlasnika, a treba izraditi i odobriti programe za još 7 877,39 ha preostalih vlasnika - pravne osobe, državna tijela i dr.). Karakteristika privatnih šuma je ta da su one vrlo usitnjene, s prosječnom veličinom posjeda 0,43 ha i prosječnom veličinom čestice 0,15 ha. Na području Grada Zagreba postoji ukupno 15 399 šumoposjednika s više od 43 500 čestica.

Korištenje šumskih resursa iz državnih šuma uglavnom se svodi na drvne šumske proizvode (drvnu masu – sirovinu), a nedrvni šumski proizvodi, općekorisne funkcije šume i turizam, zbog nedefiniranog tržišnog proizvoda koji bi se mogao tržišno vrednovati, znatno zaostaju.

Korištenje šumskih resursa iz privatnih šuma, s obzirom na to da se radi o vrlo velikom broju manjih šumskih površina, o velikoj heterogenosti gospodarskih, uzgojnih, sastojinskih oblika na manjim površinama, velikome broju šumovlasnika, različitim interesima i odnosima vlasnika prema šumi i šumarstvu uopće, nepostojanju kontinuiteta uređivanja i gospodarenja šumama, teškoćama i potrebama pomirenja općih interesa i užih interesa pojedinih šumovlasnika svodi se na pojedinačne primjere stvaranja dodane vrijednosti (skupljanje šumskih plodova, vožnja biciklom, golf, trčanje, lov,

ribolov, edukacijske staze, ekoturizam, škole u prirodi, predavanja i seminari o zaštiti okoliša i ulozi šume, izložbe u šumi, itd.).

RAZVOJNI PROBLEMI

- važuća zakonska i podzakonska regulativa iz djelokruga šumarstva nije usklađena s djelokrugom prostornog planiranja, katastrom i potrebama privatnih vlasnika šuma
- postojeća upravna tijela na državnoj i lokalnoj razini i novoosnovane organizacije različito tretiraju šumarstvo i probleme u razvoju privatnih šuma
- isključivanje lokalne samouprave iz postupka provedbe nadzora nad Zakonom o šumama
- slaba dostupnost lokalne uprave i samouprave, interesnih skupina i javnosti u postupcima izrade, odobrenja i dostupnosti podataka iz Šumskogospodarskih osnova i Programa za gospodarenje u privatnim šumama
- netransparentno korištenje sredstava iz postojećih fondova za razvoj šumarstva – OKFŠ
- stalni problemi vezani uz nelegalnu sječu ili želju privatnih vlasnika da se zemljište pod šumom unutar GUP-a promijeni u građevinsko zemljište
- velik broj privatnih šumovlasnika i mala površina privatnoga šumskog posjeda
- vrlo mala povezanost privatnih šumovlasnika u cilju zaštite i provedbe njihovih interesa
- nedovoljno vrednovanje socijalne i ekološke uloge šuma
- nedovoljno znanja o načinu i mogućnostima gospodarenja šumama i o načinu i mogućnostima pružanja socijalnih usluga šuma

RAZVOJNE POTREBE

- zakon o šumama i podzakonske akte treba prilagoditi stanju i gospodarenju privatnim šumama te ih nakon toga uskladiti s postojećom regulativom iz prostornog planiranja i katastra
- koordinirati državne i lokalne službe (upravna tijela, inspekcije, katastar, gruntovnice)
- vratiti šumarske inspekcije u lokalne uprave i samouprave

- još više otvoriti šumovlasnicima i građanima postupke izrade, odobrenja i provedbe planskih akata te dostupnost podataka o tome
- formirati fond za šumarstvo iz kojeg bi se transparentno i ravnomjerno financiralo gospodarenje, prije svega, privatnih šuma
- poticati udruživanje šumovlasnika i okrupnjavanja šumskog posjeda
- udruživati šumovlasnike u udruge, osnivati zadruge i klastere
- osnivati posebne ustanove za gospodarenje park-šumama na području Grada Zagreba s ciljem zaštite šuma kao posebno vrijednog područja
- sustavno educirati o novim znanjima i vještinama
- sustavno informirati i senzibilizirati te podizati svijest građana o potrebi očuvanja šuma od devastacije

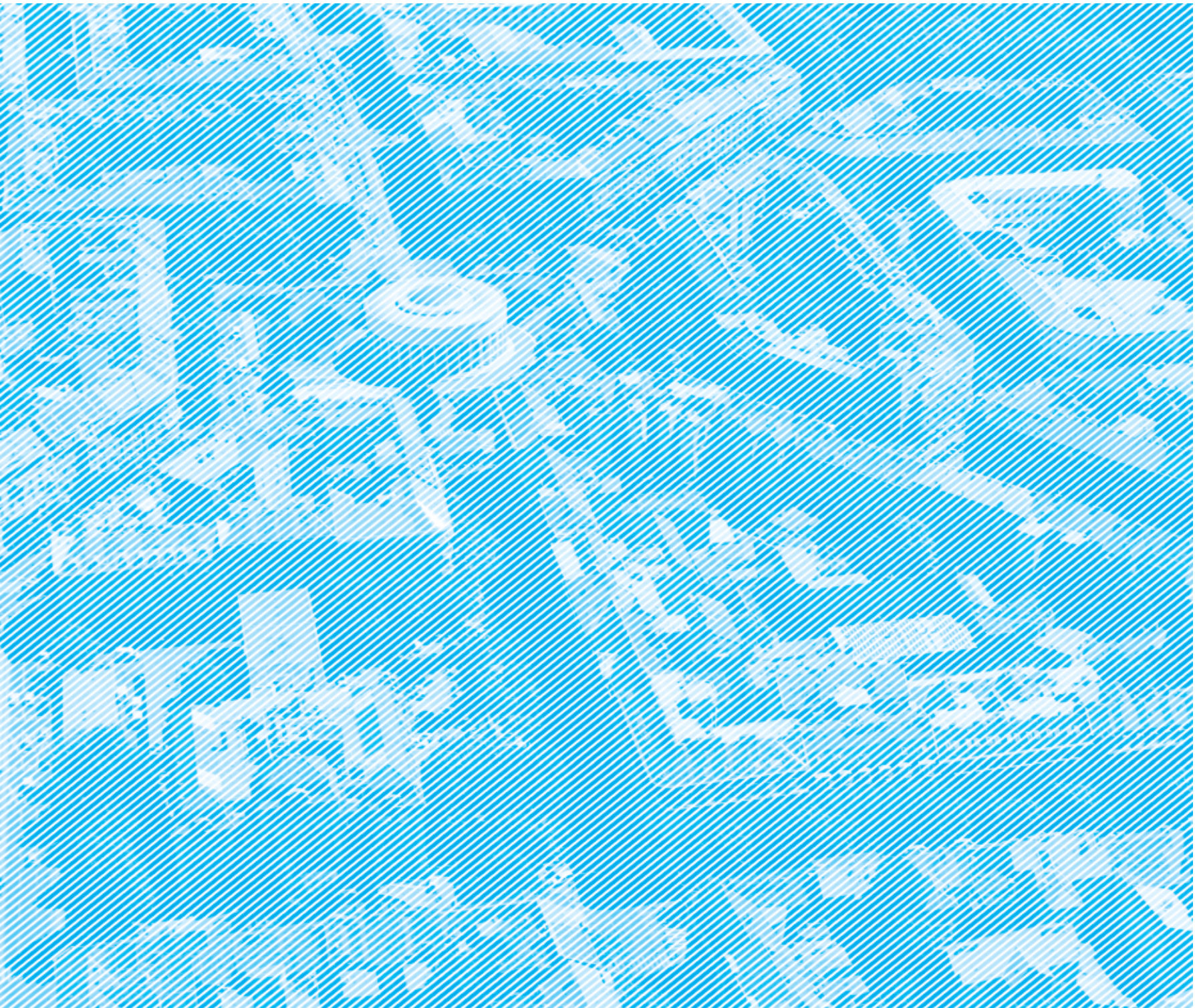
1 POLJOPRIVREDA I ŠUMARSTVO, STANJE, PERSPEKTIVE RAZVOJA, GU ZA POLJOPRIVREDU I ŠUMARSTVO, TRAVANJ 2010. – ELABORAT PRIREĐEN ZA POTREBE IZRADJE ZAGREBLANA

DRUŠTVO

**Preduvjeti osobnog napretka i kvalitete življenja u Gradu, prava
i participacija građana**

1.0. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

1.1. PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

10. Društvene djelatnosti

10.1. Obrazovanje

10.1.1. Predškolske ustanove

Grad Zagreb osnivač je 60 dječjih vrtića – javnih predškolskih ustanova koje su osnovni nositelji gradskog programa javnih potreba u predškolskom odgoju, a od početka pedagoške godine 2010./2011. rade na 204 lokacije i planiraju redoviti cjelodnevni program predškolskog odgoja za 31 877 djece u 1 344 odgojno-obrazovne skupine (8 771 dijete u 432 jasličke skupine i 23106 djece u 912 vrtićkih skupina), program predškole za 798 djece, te niz dodatnih sadržaja u sklopu posebnih cjelodnevnih, poludnevnih i kraćih programa sukladno interesima djece i financijskim mogućnostima roditelja. Uključivanje djece od šest mjeseci u program jaslaca provodi se u dvije gradske predškolske ustanove gdje za to postoje uvjeti.

Mrežu gradskih predškolskih ustanova nadopunjuje 47 vjerskih i privatnih predškolskih ustanova koje organiziraju redoviti cjelodnevni program predškolskog odgoja za 3 046 djece, od kojih je 2 937 djece s prebivalištem u Gradu Zagrebu.

Kapacitet gradskih predškolskih ustanova od 1. rujna 2010. povećan je za 34 nove skupine. U suradnji s gradskim četvrtima uređen je niz dječjih igrališta, a posebno treba naglasiti uređivanje zapuštenih paviljona, školske zgrade, blagovaonice i vanjskih prostora u Gradu mladih Granešina koji je oživljen programom 'Djeca u prirodi'.

Od 204 objekta gradskih predškolskih ustanova većina su namjenski građeni objekti prosječne starosti više od 30 godina, a oko 25% su stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za smještaj djece. Prenamijenjeni prostori u većini slučajeva nemaju odgovarajuću dvoranu za tjelesne aktivnosti, igralište ili neki drugi prostor za dnevni boravak djece na zraku (što je problem i većini privatnih i vjerskih predškolskih ustanova).

Tijekom 2010. nastavljeni su projekti produživanja radnog vremena gradskih predškolskih ustanova, primjene novih normativa za dječju prehranu, a započet je niz aktivnosti radi širenja ponude programa prilagođenih potrebama predškolske djece i obitelji.

RAZVOJNI PROBLEMI

- postojeća mreža gradskih predškolskih ustanova ne zadovoljava potrebe, posebno na području gradskih četvrti Sesvete, Stenjevec, Podsused – Vrapče te na dijelu Črnomerca, Dubrave – Gornje i Donje, Maksimira, Podsljemena, Trešnjevke – sjever i jug, Novog Zagreba – istok i zapad i Brezovice
- većina gradskih predškolskih ustanova su prosječne starosti više od 30 godina, a oko 25% su stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za smještaj djece
- prenamijenjeni prostori u većini slučajeva nemaju odgovarajuću dvoranu za tjelesne aktivnosti te igralište ili neki drugi prostor za dnevni boravak na otvorenom
- stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za smještaj djece nisu odgovarajuće rješenje te smiju poslužiti samo privremeno (do gradnje namjenskih objekata)

RAZVOJNE POTREBE

- poticati gradnju objekata za veći obuhvat djece, ponajprije u novim stambenim naseljima i na područjima s kojih već dugu niz godina djecu svakodnevno organizirano prevoze
- privremeno adaptirati odgovarajuće poslovne i stambene prostore
- poticati osnivanje novih privatnih predškolskih ustanova, pri čemu treba osigurati da svi novi prostori budu građeni u skladu s najnovijim standardima
- razvijati programe za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s teškoćama u razvoju i darovitu djecu
- osigurati investicijsko održavanje i zamjenu dotrajale opreme u predškolskim ustanovama
- osigurati svakom djetetu jednu godinu prije polaska u školu uključivanje u program predškole

- u redoviti cjelodnevni program prioritetno uključivati djecu zaposlenih roditelja i djecu iz obitelji slabijega socijalnog statusa
- radno vrijeme ustanova prilagođavati potrebama obitelji

10.1.2. Osnovnoškolsko obrazovanje

Sustavom odgoja i osnovnog obrazovanja obuhvaćeno je ukupno 66 020 učenika (školska godina 2010./2011.)

Sustav obuhvaća sljedeće ustanove:

A/ USTANOVE OSNIVAČ KOJIH JE GRAD ZAGREB:

- 106 redovnih osnovnih škola u koje su upisana 60 404 učenika u 2 712 razrednih odjela,
- četiri osnovne škole za učenike s teškoćama u razvoju u koje je upisano 765 učenika u 148 razrednih odjela;

B/ PRIVATNE OSNOVNE ŠKOLE S PRAVOM JAVNOSTI:

- šest osnovnih škola u koje je upisan 531 učenik u 46 razredna odjela.

Grad je osnivač i sljedećih osnovnih škola koje ne ulaze u sustav obaveznoga osnovnoškolskog obrazovanja:

- četiri osnovne umjetničke škole od kojih su tri osnovne glazbene škole i jedna plesna osnovna škola,
- osnovno umjetničko obrazovanje provodi se i u pet srednjih glazbenih škola te u dvije srednje plesne škole,
- umjetničkim obrazovanjem obuhvaćeno je 4 260 učenika koji su polaznici i redovnih osnovnih škola, a raspoređeni su u 323 razredna odjela,
- Osnovna škola za mladež i odrasle pri CDO 'Birotehnika' kojom je obuhvaćeno 60 učenika raspoređenih u pet razrednih odjela.

Većina školskih objekata (84) sagrađena je prije 30 i više godina što zahtijeva nužnost obnove i

adaptacije.

Od 106 redovnih osnovnih škola 26 radi u jednoj smjeni, 75 u dvije, a pet u tri smjene. Odgojno-obrazovni rad organiziran je i u 19 područnih objekata od kojih šest radi u jednoj, a 13 u dvije smjene. Premda se organizacijskim promjenama i građevinskim radovima na objektima smanjio broj škola koje rade u tri smjene, problem smjenskog rada nije riješen. Potrebna su znatna financijska sredstva kako bi sve škole mogle prijeći na rad u jednoj smjeni. Školsku sportsku dvoranu nema osam osnovnih škola u matičnim objektima i 16 područnih objekata¹.

Broj privatnih osnovnih škola i škola s posebnim uvjetima obrazovanja također je mnogo manji od potreba. U dijelu gradskih četvrti ima premalo osnovnih škola s obzirom na to da se radi o četvrtima s izraženom stambenom gradnjom te o dijelovima u kojima su migracijska kretanja unutar gradskih područja usmjerena prema rubnim dijelovima grada.

Osnovni trenutno utvrđeni dugoročni ciljevi su:

- gradnja osnovnih škola: Kajzerica, Vrbani III, Sesvetski Kraljevec – Iver, Ivanja Reka, Hrvatski Leskovac, Kustošija – PŠ Gornja Kustošija; Čulinec, Horvati, Centar za autizam, Oporovec – jug Gornja Dubrava, Podbrežje, Markuševac – PŠ Vidovec, Dragutina Kušlana, Staro Brestje – Delec, Čulinec, Centar Goljak, Odgojno-obrazovni centar Kajzerica, oš za balet i ritmiku, Jakuševac;
- nadogradnja, dogradnja i rekonstrukcija objekata osnovnih škola: Brestje, M.J. Zagorke, Remete, Bukovac, A. Mihanovića, Rudeš, Trnsko, Medvedgrad, A.G. Matoša, Sveta Klara, Žitnjak, A.B. Šimića, O. Ivekovića, P. Miškine, dr. V. Žganca, Odra, Vladimira Nazora, dr. Ante Starčevića, Voltino, Luka, Ivana Cankara, Mate Lovraka, Jordanovac – PŠ Kozjak, Ksavera Šandora Gjalskoga, kralja Zvonimira;
- gradnja školskih sportskih dvorana osnovnih škola: Granešina, A. Kovačića, K.Š. Gjalskoga, Jabukovac, T. Ujevića, S. Bencekovića, Odra, D. Domjanića, P. Miškine.

¹ DETALJNIJE O STANJU ŠPORTSKIH OBJEKATA I REKREACIJE OBRAZLOŽENO JE U POGLAVLJU 'ŠPORT I REKREACIJA'.

GRADSKA ČETVRT	REDOVNE OSNOVNE ŠKOLE	PRIVATNE OSNOVNE ŠKOLE	ŠKOLE S POSEBNIM UVJETIMA OBRAZOVANJA	UKUPAN BROJ UČENIKA
DONJI GRAD	7		1	3 345
GORNJI GRAD – MEDVEŠČAK	5		2	1 942
TRNJE	8			2 850
MAKSIMIR	7			3 569
PEŠČENICA – ŽITNJAK	10	1		4 914
NOVI ZAGREB – ISTOK	7	1		3 929
NOVI ZAGREB – ZAPAD	8			4 315
TREŠNJEVKA – SJEVER	6	1		3 306
TREŠNJEVKA – JUG	9			4 583
ČRNomeREC	4		1	2 197
GORNJA DUBRAVA	8			5 524
DONJA DUBRAVA	3			2 607
STENJEVEC	5			3 933
PODSUSED – VRAPČE	6			3 866
PODSLJEME	3	2		1 340
SESVETE	8			7 031
BREZOVIKA	2			1 304
UKUPNO	106	5	4	60 555

▲ TABELA 10. | OSNOVNE ŠKOLE PO GRADSKIM ČETVRTIMA

10.1.3. Srednjoškolsko obrazovanje

Sustav odgoja i srednjeg obrazovanja provodio se u školskoj godini 2009./10. na području Grada Zagreba u:

A/ SREDNJOŠKOLSKIM USTANOVAMA OSNIVAČ KOJIH JE GRAD ZAGREB:

- 64 srednje škole s ukupno 36 648 učenika u 1 405 razrednih odjela (od toga 56 srednjih škola koje pohađa 35 437 učenika u 1 290 razrednih odjela, dvije plesne i pet glazbenih škola koje pohađa 943 učenika u 79 razrednih odjela, te ustanova za djecu s teškoćama u razvoju sa 268 učenika u 36 razrednih odjela),
- 15 učeničkih domova / četiri u sastavu škola / u kojima je smješteno 1 928 učenika i 760 studenata,
- Centar za dopisno obrazovanje 'Birotehnika';

B / VJERSKIM SREDNJIM ŠKOLAMA S PRAVOM

JAVNOSTI:

- četiri srednje škole sa 855 učenika u 35 razrednih odjela od kojih se dvije srednje škole sa 712 učenika u 27 razrednih odjela, na temelju Ugovora Svete Stoline i Republike Hrvatske, financiraju u cijelosti;

C / PRIVATNIM SREDNJIM ŠKOLAMA S PRAVOM

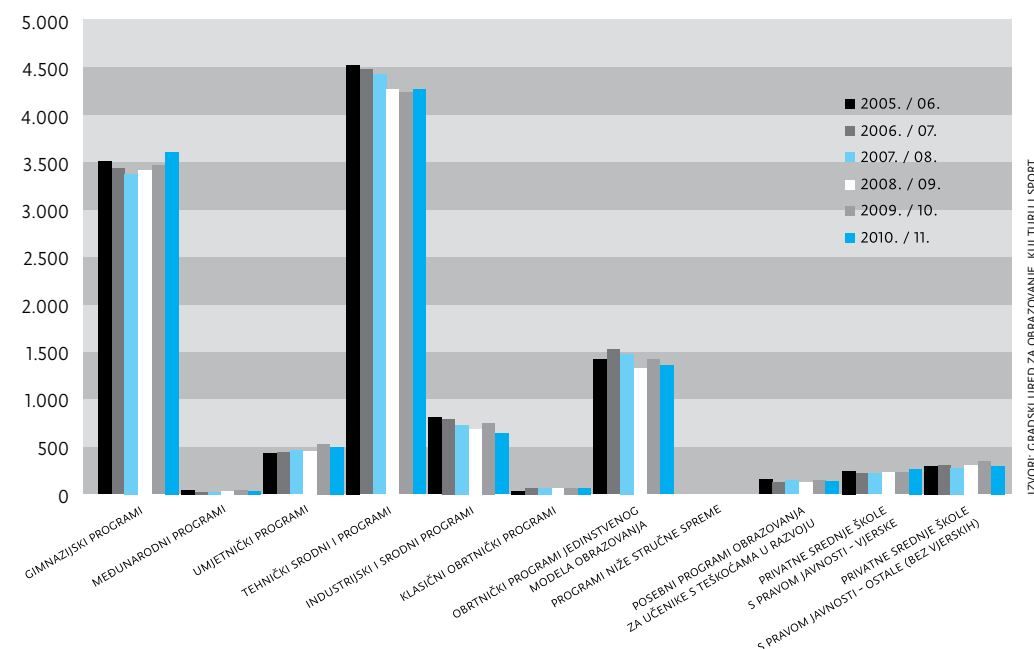
JAVNOSTI:

- 15 srednjih škola s ukupno 1 319 učenika u 93 razredna odjela.

Srednjoškolsko obrazovanje organiziraju i tri ustanove u djelatnosti socijalne skrbi s ukupno 272 učenika u 38 razrednih odjela.

Broj škola i prostorni kapaciteti srednjih škola ne zadovoljavaju u cijelosti potrebe za srednjoškolskim obrazovanjem kako zagrebačke mladeži tako i mladeži s drugih područja Hrvatske koji dolaze na daljnje školovanje u Zagreb. Nedostatak prostora

▼ GRAFIKON 27. | USPOREDNI PODACI O BROJU UPISANIH UČENIKA PO SKUPINAMA PROGRAMA U RAZDOBLJU 2005./06. – 2010./11. ŠKOLSKE GODINE

najčešće se rješava povećavanjem broja učenika u razrednim odjelima što dodatno naglašava postojeći problem i ugrožava kvalitetu nastave.

U svrhu rješavanja problema s prostorom u srednjem obrazovanju planirana su sljedeća kapitalna ulaganja:

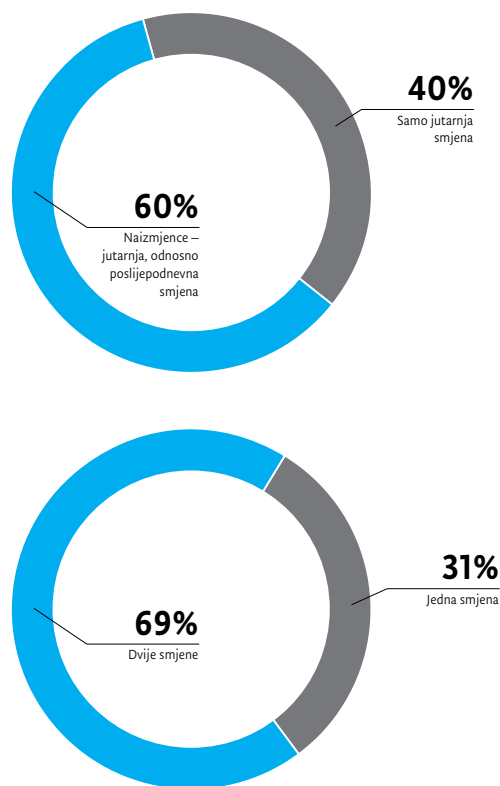
- /// gradnja srednjih škola: XII. gimnazija, Srednja medicinska škola, Glazbeni centar Utrina, Srednja škola Jelkovec, gimnazija u naselju Kajzerica;
- /// uređivanje, prenamjena i drugi radovi: preseljenje Upravne i birotehničke škole na dio prostora Škole za tekstil, kožu i dizajn, Učenički dom Selska uz Sportsku gimnaziju, Učenički dom Novi Zagreb, v. gimnazija (prenamjena tavanskog prostora u učenički i rekonstrukcija podruma).

Osim gimnazijskih programa (opće gimnazije, jezične, prirodoslovno-matematičke, klasične, prirodoslovne i umjetničke gimnazije, međunarodni program IBMYP i međunarodna matura IBDIP), u srednjim školama Grada Zagreba provode se i sljedeći programi:

- /// 62 različita četverogodišnja strukovna programa
- /// jedan petogodišnji program
- /// jedan troipolgodisnji program
- /// 67 trogodišnjih strukovnih programa (obrtnički, industrijski i srodni)
- /// 25 tzv. posebnih (TES) i prilagođenih programa za učenike s teškoćama u razvoju
- /// 41 umjetnički program (likovne umjetnosti i dizajn, glazbeni i plesni).

U prethodnom prikazu vidi se da je u srednjoškolskom obrazovanju najviše učenika upisano u tehničke programe, a slijede gimnazijski. Razvidno je smanjenje broja učenika upisanih u strukovne škole unatoč tome što Grad Zagreb, u kontinuitetu, od 2003./2004. školske godine dodjeljuje stipendije za učenike koji se obrazuju za deficitarna zanimanja za potrebe obrtništva – učenicima I. te učenicima II. i III. razreda upisanim u programe deficitarnih zanimanja ako su ostvarili pravo na nastavak korištenja stipendije.

S obzirom na brze društvene i gospodarske

▲ GRAFIKON 28.

SMJENSKI RAD U SREDNJIM ŠKOLAMA

A) ORGANIZACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA SREDNJIH ŠKOLA KOJE RADE U JEDNOJ SMJENI U ŠKOLSKOJ GODINI 2010./11.

B) SMJENSKI RAD U SREDNJIM ŠKOLAMA U ŠKOLSKOJ GODINI 2010./11.

promjene, što uključuje i promjene na tržištu rada, razvidna je nedovoljna usklađenost broja škola i programa te nedostatak obrazovnih centara izvrsnosti u skladu sa zahtjevima i potrebama mladih ljudi, ali i ostvarivanja ključnih ciljeva strukovnog obrazovanja, kao što su npr. prilagodba profila i zanimanja prema tržištu rada, socijalnim i gospodarskim potrebama, moderniziranje sadržaja i metoda strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, te osiguravanje nastavka obrazovanja nakon završene strukovne škole.

Od ukupno 64 srednje škole osnivač kojih je Grad

Zagreb, 20 škola radi u jednoj smjeni, a 44 u dvije. Ograničavajući faktor smjenskog rada vidljiv je iz priloženih slika:

S obzirom na raspoloživa financijska sredstva upitna je provedba Državnoga pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja sukladno kojem bi srednje škole trebale, do kraja 2017., prijeći na rad u jednoj smjeni s mogućnošću cjelodnevnoga odgojno-obrazovnog rada u školi, a u sklopu dodatne i dopunske nastave i izvannastavnih aktivnosti za učenike i organiziranja aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja.

Grad Zagreb je inicirao te provodi niz programa koji se realiziraju i u osnovnim i srednjim školama. Svakako treba spomenuti: vikend u sportskoj dvorani, natjecanja i smotre učenika, program prve pomoći i dr. te niz izvannastavnih aktivnosti. S obzirom na velik odaziv učenika te uspjeh pojedinih programa i izvannastavnih aktivnosti razvidna je potreba njihova daljnjeg podržavanja, razvoja i iniciranja novih programa, uključujući i one alternativne, te podržavanje postojećih i razvoj novih izvannastavnih aktivnosti.

Od 54 redovne srednje škole, školsku sportsku dvoranu nema 14 srednjih škola¹.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// nedostatak školskog prostora u postojećim osnovnoškolskim i srednjoškolskim objektima, nedostatak sportskih dvorana i igrališta u osnovnim i srednjim školama
- /// nedostatak novih osnovnih i srednjih škola u dijelovima grada s pojačanom stambenom gradnjom
- /// dotrajalost dijela postojećih školskih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama
- /// nedostatak uvjeta za obuhvat učenika osnovnih škola programom produženog boravka
- /// smjenski rad osnovnih i srednjih škola
- /// prilagođavanje strukovnog obrazovanja u srednjim školama potrebama polaznika i tržišta rada i osnivanje centara izvrsnosti
- /// ograničena sredstva za poticanje postojećih te razvoj novih programa i izvannastavnih

¹ DETALJNIJE O STANJU SPORTSKIH OBJEKATA I REKREACIJE U SREDNJIM ŠKOLAMA OBRAZLOŽENO JE U POGLAVLJU „9.4.1. ŠPORT U SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA“.

aktivnosti u osnovnim i srednjim školama

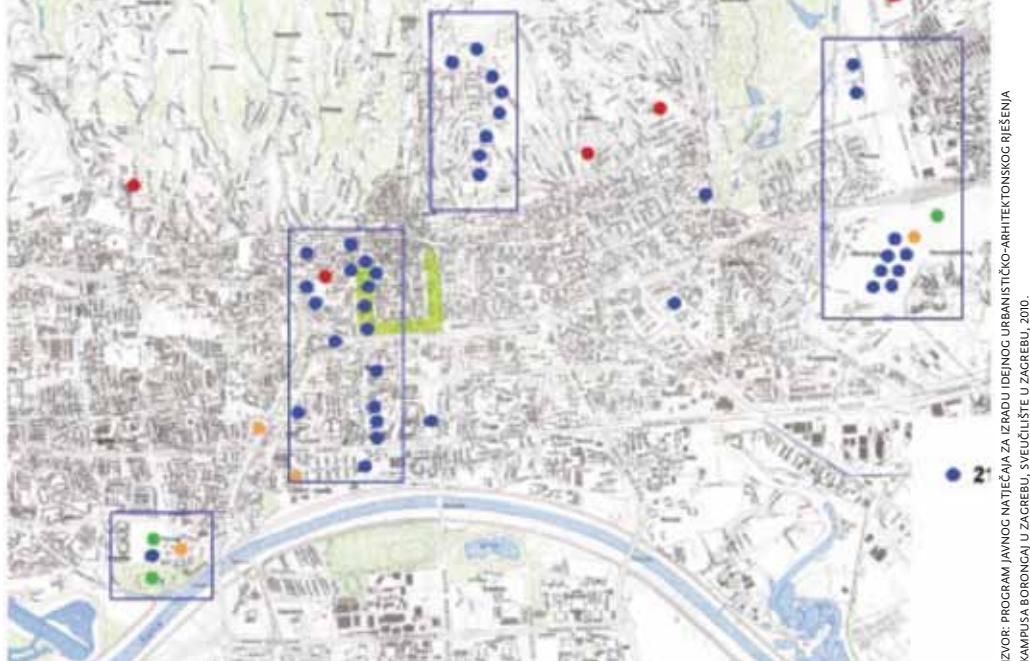
RAZVOJNE POTREBE

- /// poboljšati uvjete rada u osnovnim i srednjim školama te njihovu opremljenost
- /// sagraditi nove škole u dijelovima grada s iznimno jakom stambenom gradnjom i tamo gdje su veća migracijska kretanja unutar gradskih područja usmjerenih prema rubnim dijelovima Grada
- /// adaptirati, rekonstruirati i dograditi osnovnoškolski i srednjoškolski prostor tamo gdje to prostorni i drugi uvjeti dopuštaju
- /// sagraditi sportske dvorane i sportske terene u osnovnim i srednjim školama koje ih još nemaju
- /// osigurati uvjete za prelazak osnovnih i srednjih škola na rad u jednoj smjeni
- /// provesti započete te osmišljavati i podupirati (financijski i dr.) nove programe i projekte na razini Grada radi unapređivanja cjelovitog sustava odgoja i obrazovanja
- /// osigurati potreban broj učitelja za program produženog boravka u osnovnim školama
- /// jačati efektivnu suradnju svih dionika obrazovnog sustava u svrhu postizanja maksimalno mogućeg upisivanja i završavanja srednjoškolskog obrazovanja, a posebice za deficitarna zanimanja

10.1.4. Visokoškolsko obrazovanje

Zagreb je središte znanosti i visoke naobrazbe u državi s obzirom na to da oko 80% studenata u Hrvatskoj studira na Zagrebačkom sveučilištu koje ujedinjuje 34 fakulteta, 17 visokih škola tri akademije i veleučilišta.

Razvoj znanosti i visokog školstva u Zagrebu direktno određuje položaj znanosti u državi. Stoga se program daljnjeg razvoja visokoškolskog sustava odvija u dva pravca: izdvajanje stručnih studija iz Sveučilišta i osnivanje visokih škola (poslovnih, financijskih i inženjerskih), što će omogućiti brže, kraće i konkretnije školovanje za niz zanimanja te gradnju i opremanje Sveučilišta, odnosno već

IZVOR: PROGRAM JAVNOG NATJEČAJA ZA IZRADU IDEJNOG URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKOG RIJEŠENJA KAMPUSA BORONCAJ U ZAGREBU, SVEUČILIŠTE U ZAGREBU, 2010.

▲ PRIKAZ 13. | PLANIRANE KONCENTRACIJE SASTAVNICA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

postojećih fakulteta.

Ukupan broj upisanih studenata u akademskoj godini 2008. / 2009:

- /// 47 920 na fakultetima (40 018 redovnih). Od toga: na sveučilišne studije upisano je 46 479 studenata, a na stručne studije 1 441 student;
- /// 880 studenata upisano je na tri umjetničke akademije (Muzička, Akademija likovnih umjetnosti i Akademija dramske umjetnosti);
- /// 7 635 studenata upisano je na veleučilišta, a 4 457 na 17 visokih škola.

2008.: 13 215 na visokim učilištima, 9 924 na fakultetima, 239 na umjetničkim akademijama, 2 301 na veleučilištima i 751 na visokim školama¹.

S obzirom na demografska kretanja i otvaranje novih visokih učilišta u Republici Hrvatskoj predviđa se da će Sveučilište u Zagrebu imati ukupno oko 50 000 studenata i u sljedećih nekoliko desetljeća. Pri tome će se broj dodiplomskih studenata postupnosmanjivati, prije svega zbog bolje organizacije i učinkovitosti studija, a povećavat će se broj poslijediplomskih studenata i onih koji će doktorirati. Povećavat će se međutim postotak studenata izvan Zagreba i iz inozemstva, za koje će trebati osigurati i smještaj.

¹ IZVOR ZA SVE NAVEDENE PODATKE: STATISTIČKI LJETOPIS GRADA ZAGREBA 2009., ZAGREB, 2009.

Sveučilište u Zagrebu će, kao znanstveno i stručno najjača institucija, imati središnju ulogu u poslijediplomskim i doktorskim studijima i bit će rasadnik znanstvenika, umjetnika i mladih nastavnika za potrebe drugih učilišta, ali i drugih visokostručnih kadrova. To znači povećavanje kapaciteta i opreme za znanstvena i stručna istraživanja i umjetnički rad kako u odnosu na sadašnju situaciju tako i na hrvatski i europski prosjek. Predviđa se i porast značenja uloge Sveučilišta u organizaciji i provođenju trajne naobrazbe svih oblika, uključujući i cjeloživotno učenje, a to će također zahtijevati, osim kadrovskih, i povećane prostorne kapacitete.

Neujednačen je i standard među pojedinim fakultetima, manjak prostora, a nastava se na nekim fakultetima odvija na pet do deset različitih lokacija. Planirano je fizičko organiziranje Sveučilišta u pet prostornih grupacija – kampusa (centar-sjever-jug-istok-zapad), što podrazumijeva zaokruživanje pojedinih postojećih sveučilišnih kompleksa. Na osnovi planiranih površina za svih pet gradskih sveučilišnih područja ima dovoljno prostora za širenje. Međutim, na svim tim područjima nisu isti uvjeti za proširivanje. Svi su sveučilišni objekti smješteni u urbanom dijelu Grada Zagreba, što naglašava nužnost određivanja detaljnijih uvjeta prostornog razvoja Sveučilišta.

10.1.5. Znanost

Znanstveno-istraživačke organizacije su javni instituti u vlasništvu države (u Zagrebu ih je 22), instituti na fakultetima ili znanstvene jedinice u okviru poduzeća.

U Zagrebu je i sjedište HAZU – Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koju je 1866. osnovao đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer.

Unatoč velikom broju znanstvenih institucija i zavidnom znanstvenom potencijalu u Zagrebu, veze između pojedinih znanstvenih institucija te njihove veze sa Sveučilištem i Gradom Zagrebom na zajedničkoj realizaciji strateških razvojnih programa su veoma slabe, kao što je na području Grada slaba i povezanost znanosti i gospodarstva.

Ne postoje specijalizirane znanstvene institucije/centri/tehnološki parkovi i agencije koje bi poticale razvoj pojedinih gospodarskih sektora od strateškog značenja za daljnji razvoj gospodarstva u Zagrebu.

Broj institucija koje potiču cjeloživotno učenje je u porastu proteklih godina, a i novi sadržaji (seminari, radionice, alternativni kolegiji na postojećim veleučilištima i inovativni specijalizirani poslijediplomski studiji). Međutim, u usporedbi s europskim iskustvima i praksom, ali i potrebama na razini Grada i šire, ove su mogućnosti nedostavno iskorištene i promovirane.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// prema organizacijskoj strukturi Zagrebačko je sveučilište konglomerat velikog broja visokih učilišta (više od 30 fakulteta, akademija i drugih jedinica), a fizički je raspršeno po raznim gradskim dijelovima
- /// nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na fakultetima (nastava se na pojedinim fakultetima odvija na pet do deset različitih lokacija)
- /// veze znanosti i industrije su izrazito slabe
- /// suradnja zagrebačkih fakulteta i znanstvenih instituta na projektima od strateškog razvojnog interesa Zagreba i Hrvatske je slaba
- /// suradnja Grada Zagreba i znanstvenih

institucija u Zagrebu u svrhu unapređivanja gospodarskog i društvenog razvoja grada je nedostatna

- /// nedostatan smještaj za studente koji su došli na studij u Zagreb iz drugih mjesta
- /// međunarodna suradnja, iako razvijena na Sveučilištu, te poglavito u okviru pojedinih znanstvenih instituta, nedostatna je s aspekta mogućnosti i potreba
- /// cjeloživotno učenje prepušteno je većim dijelom privatnoj inicijativi, a u gradskim tijelima nije dovoljno razvijena svijest o njegovu značenju i potencijalnom doprinosu razvoju gospodarstva, prekvalificiranju i dodatnom obrazovanju građana

RAZVOJNE POTREBE

- /// predložiti i provesti strateške odluke vezane uz razvoj i budućnost Sveučilišta
- /// graditeljskim i prometnim zahvatima Sveučilište preurediti u skup od četiri ili pet prepoznatljivih policentričnih cjelina (campusa)
- /// izdvojiti stručne studije iz Sveučilišta i osnovati nove visoke škole (poslovne, financijske i inženjerske), u skladu s potrebama gospodarstva
- /// osigurati odgovarajuće prostorne i kadrovske uvjete i kapacitete na zagrebačkim fakultetima
- /// jačati suradnju zagrebačkih znanstvenih instituta, fakulteta i gospodarstva na razvojnim projektima od strateškog interesa za Grad Zagreb i Hrvatsku
- /// poticati razvoj izvrsnosti
- /// jačati međunarodnu suradnju na Sveučilištu
- /// jačati suradnju zagrebačkih fakulteta s onima u drugim županijama te susjednim državama
- /// osigurati smještaj rastućem broju zagrebačkih studenata te osigurati smještaj za studente iz inozemstva kojih se predviđa znatno više u sljedećim godinama zbog očekivane mobilnosti studenata s onima iz zemalja članica EU-a
- /// jačati uključivanje Sveučilišta i znanstvenih institucija na međunarodnim projektima od ključnog značenja za društveni i gospodarski razvitak Grada

- jačati svijest o značenju cjeloživotnog učenja te podržavati razvoj novih i djelovanje postojećih institucija koje ga promoviraju

10.2. Zdravstvo i socijalna skrb

10.2.1. Zdravstvo

Usluge primarne zdravstvene zaštite građani Grada Zagreba ostvaruju u sljedećim ustanovama: Dom zdravlja MUP-a, Dom zdravlja Zagreb Centar, Dom zdravlja Zagreb Istok, Dom zdravlja Zagreb Zapad, Zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, te Zavod za javno zdravstvo 'Dr. Andrija Štampar'.

U primarnu razinu zdravstvene zaštite spada i ljekarnička djelatnost sa 207 ljekarni u Gradu Zagrebu. Zdravstvene ustanove (poliklinike) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti osnivač kojih je Grad Zagreb su: Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora Suvag, Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba, Poliklinika prometna medicina za oftalmologiju, neurologiju, psihijatriju i medicinu rada, Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju 'Dr. Drago Čop', te Poliklinika za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju Srčana, Stomatološka poliklinika Zagreb, Poliklinika za bolesti dišnog sustava.

Zdravstvene ustanove na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti koje je osnovao Grad Zagreb su i sljedeće ustanove (bolnice): Klinička bolnica Sveti Duh, Psihijatrijska bolnica Vrapče, Psihijatrijska bolnica Sveti Ivan, Dječja bolnica Srebrnjak, Specijalna bolnica za plućne bolesti, Specijalna bolnica za psihijatriju djece i mladeži, te Specijalna bolnica za zdravstvenu zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama.

Zdravstvenu djelatnost na tercijarnoj razini obavljaju sljedeće četiri kliničke zdravstvene ustanove osnivač kojih je Republika Hrvatska: Klinički bolnički centar Zagreb, Klinička bolnica Dubrava, Klinička bolnica Merkur, Klinička bolnica Sestre milosrdnice, te Klinika za infektivne bolesti 'Dr. Fran Mihaljević'.

Više od četvrtine kapaciteta zdravstvenih ustanova

u RH otpada upravo na Grad Zagreb, a gotovo se 44% dana bolničkih liječenja u Hrvatskoj 2007. odvijalo u Gradu Zagrebu. Broj kreveta na 1000 stanovnika veći je nego u Hrvatskoj općenito, no taj podatak treba uzeti s rezervom budući da se u bolnicama na području Grada Zagreba liječe i bolesnici iz drugih županija. Nema znatnije razlike u prosječnoj dužini liječenja, iskorištenost kreveta je nešto veća u Gradu Zagrebu, a prosječan broj dana neiskorištenih kreveta između dva pacijenta (interval obrtaja) je manji.

Tri četvrtine svih uzroka smrti u Zagrebu su skupine bolesti kardiovaskularnog sustava i novotvorina. Kardiovaskularne bolesti su vodeći uzrok smrti u Zagrebu (520,6 umrlih na 100 000 stanovnika). Na trećem su mjestu skupine bolesti dišnog sustava, a među uzrocima smrti povećava se udio pneumonije te bronhitisa, emfizema i astme. Skupina mentalnih / duševnih poremećaja sve češći je uzrok hospitalizacija, a najčešće dijagnoze su alkoholizam, shizofrenija, depresivni poremećaji i reakcije na teški stres, uključujući PTSP. Uspoređujući Zagreb s prosjekom EU-a 27, standardizirane stope smrtnosti (sve dobi) od svih uzroka su više za Zagreb, osim za rak vrata maternice.

Od ukupnog broja osoba s invaliditetom u Hrvatskoj (488 312), u Gradu Zagrebu živi oko 89 000, a po broju invalida u odnosu na broj stanovnika spada u sredinu unutar 20 županija.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ne postoji smještaj za bolesnike u terminalnoj fazi bolesti
- dotrajalo zgrada i opreme psihijatrijskih bolnica
- poliklinički kapaciteti Klinike za dijabetes 'Vuk Vrhovec' nisu dostatni
- poliklinički kapaciteti svih bolnica u kojima se liječi rak dojke ne zadovoljavaju potrebe stanovnika Grada Zagreba

RAZVOJNE POTREBE

- sagraditi prvi hospicij u Gradu Zagrebu
- jačati i uspostaviti nove centre za psihijatriju u zajednici
- otvoriti polikliniku za šećernu bolest
- otvoriti polikliniku centar za zdravlje žena

10.2.2. Socijalna skrb

U Gradu Zagrebu 2008. postojala su ukupno 24 doma socijalne skrbi za djecu (obuhvaćaju u stvari tri kategorije domova: domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, domovi za tjelesno i mentalno oštećene osobe i domovi za psihički bolesne odrasle osobe i to s podružnicama), 38 domova socijalne skrbi za odrasle i starije osobe, a centri za socijalnu skrb organizirani su u 11 područnih ureda.

Na području Grada Zagreba djeluje 11 gradskih i 19 privatnih domova za starije i nemoćne osobe. U devet domova provodi se Projekt gerontoloških centara Grada Zagreba.

Nedovoljan broj ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba u javnom sektoru¹ doveo je do proliferacije privatnih ustanova takve vrste. No, velik problem predstavlja cijena za smještaj starijih osoba koja često nadmašuje visinu njihovih mirovina. Na listi čekanja za smještaj u ustanove za starije i nemoćne osobe nalazi se oko 8 000 osoba, što ukazuje na nedostatnost kapaciteta². Ako se razmatra cjelina ustanova socijalne skrbi, u razdoblju 2004. – 2008. najveći je porast novih domova socijalne skrbi za odrasle i starije osobe, broj centara socijalne skrbi ostao je nepromijenjen, a u istom je razdoblju neznatno porastao broj domova socijalne skrbi za djecu.

10.2.3. Prava iz sustava socijalne skrbi

Korisnici su sustava (57 568 ili 7,4% ukupnog stanovništva) socijalne skrbi u Gradu Zagrebu 2008. ostvarili sveukupno 116 484 različita prava. 66,9% su odrasli korisnici, a 33,1% maloljetni korisnici. Usporedimo li podatke s prethodnom godinom, broj jse korisnika blago povećao (za 1,9%), a broj se

ostvarenih prava smanjio, što je ponajprije posljedica smanjenog broja ostvarenih prava na novčanu pomoć i na druge materijalne pomoći (za 18%).

PRAVA IZ NADLEŽNOSTI CENTRA ZA SOCIJALNU SKRB (CZSS)

Stalnu pomoć u 2008. u Gradu Zagrebu ostvarilo je ukupno 8169 osoba, 12,2% manje nego u 2007. (26,5% manje nego 2005., 32,5% manje nego 2004.). Proizlazi da je oko 1,0% stanovnika Grada Zagreba ostvarivalo stalnu pomoć (2004. taj je udio iznosio 1,6%, 2005. 1,4%, 2006. 1,3%, 2007. 1,2%)³. Udio korisnika stalne pomoći u Gradu Zagrebu znatno je manji od prosjeka u Republici Hrvatskoj u kojoj je ovom pomoći obuhvaćen 2,1% stanovnika, a i od većine županija. Usporedbom tih podataka sa stopom siromaštva može se zaključiti da je sustavom socijalne skrbi obuhvaćen mnogo manji broj korisnika te da znatan broj onih u rizičnoj grupi siromašnih ostaje izvan sustava.

Stalnu pomoć prima nešto više muškaraca nego žena – 51,6% muškaraca (usporedbe radi, u Hrvatskoj je udio muškaraca i žena jednak, po 50%). Korisnici su najčešće u dobi između 18 i 50 godina (36,3% u Gradu Zagrebu i 36% u Hrvatskoj), zatim u dobi do 18 godina (33,6% u Gradu Zagrebu i 34,4% u Hrvatskoj), između 50 i 65 godina (19,3% u Gradu Zagrebu i 18,1% u Hrvatskoj), a najmanje ih je starijih od 65 godina (10,8% u Gradu Zagrebu i 11,5% u Hrvatskoj) (MZSS, 2009.).

Korisnici su pretežno nezaposlene radno sposobne osobe (u čak 40,3% slučajeva) te druge ovisne osobe, prije svega djeca i mladeži do završetka redovnog školovanja. U pravilu, radi se o dugotrajnim korisnicima novčanih pomoći.

Nepovoljan faktor je taj što većina radnosposobnih korisnika stalne pomoći u CZ prima stalnu pomoć dugotrajno – 81,1% prima pomoć duže od jedne godine (MZSS, 2009.).

PRAVA IZ NADLEŽNOSTI GRADA ZAGREB

Program socijalne politike Grada Zagreba u segmentu socijalne skrbi uključuje:

1. NA PODRUČJU HRVATSKE, 'ZAKLJUČNO SA 31.12.2007., BILO 18 019 OSOBA NA ČEKANJU ZA SMJEŠTAJ U DOM ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE, A TAJ SE BROJ, DO 31.12.2008., POVEĆAO NA 22 493 OSOBA (MZSS, 2008. A, 2009. B).

2. PROCJENA IZNEŠENA U PRIJEDLOGU PROGRAMA SOCIJALNE POLITIKE GRADA ZAGREBA U RAZDOBLJU 2009. – 2012.

3. PREMA PODACIMA MINISTARSTVA ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI, 2009.

- /// usmjeravanje mehanizama skrbi prema najugroženijim skupinama u zajednici, uz korištenje svih lokalnih resursa;
- /// potporu civilnom sektoru i bržem razvijanju partnerstva između javnog i privatnog;
- /// uvođenje novih tehnologija u rad nositelja socijalne skrbi i pomoći;
- /// poticanje razvoja izvaninstitucionalnih programa skrbi;
- /// uključivanje većeg broja stručnih djelatnika u razna područja edukacije s ciljem usvajanja novih znanja i vještina te njihovu senzibilizaciju za sve složenija i suptilnija područja socijalne problematike i jačanje stručne kompetentnosti.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// porast broja korisnika zbog gospodarske krize
- /// nedovoljan broj ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba
- /// nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini
- /// nedostatak sredstava za povećan broj korisnika sustava socijalne skrbi
- /// visoka cijena za smještaj starijih osoba u privatnim ustanovama koja nadmašuje visinu mirovina korisnika
- /// znatan broj stanovnika u rizičnoj grupi siromašnih izvan je sustava socijalne skrbi
- /// dugotrajni korisnici novčane pomoći su, pretežno, nezaposlene radnosposobne osobe

RAZVOJNE POTREBE

- /// decentralizirati sustav socijalne skrbi
- /// provesti reformu sustava socijalne skrbi
- /// informatički umrežiti sustav
- /// povećati sredstva za sustav socijalne skrbi
- /// sustavno pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi
- /// educirati i informirati stručnjake s područja socijalne skrbi o socijalnom planiranju
- /// dodatno razviti institucionalne, a prije svega izvaninstitucionalne oblike skrbi za starije osobe
- /// razvijati dodatne sadržaje za starije i nemoćne osobe

- /// osigurati dovoljan broj kvalitetnog stručnog kadra za rad u socijalnim ustanovama
- /// jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima
- /// analizirati karakteristike primatelja novčane pomoći (poglavito onih dugotrajnih – radnosposobnih), te predložiti mjere koje bi pridonijele njihovu osamostaljivanju i izlasku iz sustava
- /// informirati građane, poglavito osjetljive skupine, o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu i u 'širem zagrebačkom prostoru'

10.3. Kulturne djelatnosti

Značenje zagrebačke kulture umnogome nadmašuje prostore Grada i čini ga nezamjenjivim uporištem hrvatske kulture. U financijskim pokazateljima sredstva za kulturu Grada Zagreba premašuju sredstva za kulturu svih hrvatskih gradova zajedno. Grad financira 36 kulturnih ustanova i 45 knjižnica, u kulturnim je ustanovama zaposleno oko 1850 djelatnika, godišnje se održava 55 značajnih kulturnih manifestacija. Oko 98% kulturnih industrija Hrvatske djeluje u Zagrebu. Premijerno se odigra oko 100 scenskih predstava, postavi oko 320 izložbi i priredi oko 200 koncerata. Nezavisna umjetnička udruženja (oko 30), samo se djelomično financiraju iz Gradskog proračuna.

Osim javnih gradskih ustanova Grad podupire programe sa svih područja nezavisne kulture (knjižnična djelatnost, glazbena, kazališna, likovna, muzejska, filmska, časopisi, amaterizam, urbana kultura i kultura mladih, djelatnost centara za kulturu, te međunarodna i međužupanijska suradnja) nositelji kojih su razne umjetničke i druge udruge, društva i razne institucije.

Razvidan je neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja u gradskim četvrtima. U novosagrađenim naseljima nedostaju knjižnice i čitaonice, dvorane za izložbe, likovne radionice i drugi prostori nužni za zadovoljavanje kulturnih potreba stanovništva. Kao kulturno središte Hrvatske, a i zbog sve većeg broja turista koji dolaze u Zagreb, grad ima

mogućnost da se snažnije pozicionira na međunarodnom kulturno-turističkom tržištu.

Zagrebačku kulturu u razvojnom smislu potiču nezavisne produkcije (samostalni umjetnici, studenti umjetničkih akademija, brojne umjetničke udruge, te dugogodišnji amateri) s obzirom na to da se mnogo više oslanjaju na nove medije i trendove. Međutim, zbog nedostatka značajnijih sponzora, ne mogu se adekvatno financirati.

U Zagrebu se kulturom upravlja na tradicionalan način financijskim podupiranjem programa dobivenih javnim natječajem i izvršavanjem proračuna za tekuću godinu.

Zagreb je hrvatsko središte kulturnih/kreativnih industrija (procjena je da je 98% filmske i glazbene industrije koncentrirano u Zagrebu, a vidljiv je i velik postotak arhitektonskih, dizajnerskih i oglašivačkih tvrtki koje su ovdje registrirane).

Kulturne / kreativne industrije nisu integrirane u kulturnu politiku Zagreba (osim glazbe, filma, likovnih umjetnosti i nakladništva) pa nije moguće pratiti njihova sustavna kretanja koja bi pomogla razvoju grada u kontekstu ostvarivanja profita i u kontekstu prepoznatljivosti grada.

Privatni sektor na području kulture ne razvija se sustavno i usmjereno u razvojnom pogledu, a donositelji odluka ne percipiraju ga kao sektor koji može pridonositi razvoju grada.

Bez obzira na činjenicu što je kulturno središte Hrvatske, Zagreb još uvijek nema javnu kulturnu politiku koja bi određivala smjer razvoja kulture kako za sam sektor, ali i u smislu doprinosa koji kultura može donijeti drugim sektorima (npr. gospodarstvu, turizmu, obrazovanju, zdravstvu, itd.).

MUZEJSKA DJELATNOST – obuhvaća devet javnih gradskih ustanova (Arheološki muzej, Etnografski muzej, Hrvatski prirodoslovni muzej, Hrvatski školski muzej, Muzej Grada Zagreba, Muzej Prigorja, Muzej suvremene umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt i Tehnički muzej). Oprema prostora dijela muzeja nije adekvatna za primjenu modernih tehničkih dostignuća.

UMJETNIČKE ZBIRKE-DONACIJE GRADU ZAGREBU – Grad Zagreb vlasnik je 29 umjetničkih zbirki i ostavština i pripadajućih im nekretnina koje su, u

razdoblju od 1946. do 2008., Gradu Zagrebu darovali izravno, kao pravnoj osobi, privatni kolekcionari i umjetnici ili njihovi pravni sljednici. Ovim je darovanjima Grad Zagreb postao vlasnikom više od 14 000 predmeta (slika, skulptura, predmeta umjetničkog obrta i dr.), a uključujući knjige (čitave biblioteke), časopise, separate i sl., i više od 37 000 predmeta. Većina zbirki zaštićena su kulturna dobra, suvisle cjeline kojima je ustanovljena kulturno-povijesna i umjetnička relevantnost. U ime Grada Zagreba zbirkami upravljaju pojedine muzejsko-galerijske ustanove u Gradu Zagrebu.

KAZALIŠNA DJELATNOST – obuhvaća sedam javnih gradskih ustanova (Dramsko kazalište Gavella, Zagrebačko gradsko kazalište Komedija, Zagrebačko kazalište mladih, Satiričko kazalište Kerempuh, Gradsko kazalište Trešnja, Zagrebačko kazalište lutaka, Gradsko kazalište Žar ptica).

GLAZBENA DJELATNOST – obuhvaća tri javne gradske ustanove (Zagrebačka filharmonija, KO Vatroslava Lisinskog, Koncertna direkcija Zagreb). Kao što je to slučaj i s kazalištima i muzejima, oprema prostora koncertnih dvorana u mnogim slučajevima nije potpuna i nije adekvatna za primjenu modernih tehničkih dostignuća.

LIKOVNA DJELATNOST – odvija se u 40-tak izloženih prostora, institucija, galerija i udruga. Osim izložbi u velikim i značajnim galerijskim institucijama i muzejima u Gradu Zagrebu, programi likovnih djelatnosti realiziraju se i u centrima za kulturu, manjim galerijama, te značajnim institucijama koje daju velik doprinos kulturi Grada Zagreba u cjelini. I u galerijama je velik problem opremanje prostora s obzirom na nemogućnost primjene modernih tehničkih dostignuća.

PROGRAMI FILMSKE I AUDIO-VIZUALNE KULTURE

– u zadnje je vrijeme uslijedilo znatno proširivanje djelatnosti: Zagreb film djeluje kao gradska kulturna ustanova, a javno gradsko Kino Europa dodijeljeno je na upravljanje Umjetničkoj organizaciji Zagreb film festival. Zagrebački međunarodni filmski festivali preuzeli su važnu ulogu na zagrebačkoj kulturnoj sceni.

KNJIŽNIČNA DJELATNOST I KNJIŽEVNI PROGRAMI obuhvaćaju: jednu javnu gradsku ustanovu – mrežom narodnih knjižnica koje djeluju na 42 lokacije u sklopu Knjižnica grada Zagreba.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima, posebno u novosagrađenim naseljima
- /// nedefinirana strateška uloga kulture i doprinosa razvoju Grada Zagreba
- /// nedostatni poticaji razvoju kulturnih industrija u funkciji razvoja grada
- /// neučinkovito praćenje i vrednovanje kulturnih programa
- /// nedovoljno praćenje stanja kulturnih dobara
- /// neučinkovito i nedovoljno inventivno financiranje kulturnih programa i korištenja kulturnih dobara
- /// oprema prostora muzeja, kazališta, centar za kulturu, galerija, knjižnica, koncertnih dvorana u mnogim slučajevima nije potpuna i nije adekvatna za primjenu modernih tehničkih dostignuća
- /// nedostatak prostora i drugih uvjeta za zadovoljavanje i razvoj kulturnih potreba građana

RAZVOJNE POTREBE

- /// jačati razvoj kulturnih industrija
- /// poticati interes javnosti za sve kulturne djelatnosti povezivanjem obrazovanja i kulturne proizvodnje
- /// predložiti i realizirati alternativne i inovativne načine financijskog podupiranja programa u kulturi dobivenih javnim natječajima
- /// stvoriti kriterije i sustav za vrednovanje javnih ustanova i nezavisne produkcije

- /// osigurati prostore u kojima bi gradsko stanovništvo moglo zadovoljiti svoje kulturne potrebe (knjižnice i čitaonice, dvorane za izložbe, ples, likovne radionice i druge kulturne potrebe) u novosagrađenim naseljima

10.4. Sportske djelatnosti

Sportske aktivnosti Grada Zagreba odvijaju se djelovanjem: 69 sportskih saveza, više od 834 sportske udruge ili kluba, oko 50 000 sportaša natjecatelja, 18 000 učenika uključenih u međuškolska natjecanja, više od 4 000 studenata na sveučilišnim natjecanjima, 830 aktivnih sportaša s invaliditetom i oko 300 gluhih sportaša.

Sportski savezi i klubovi provode programe u 69 sportova. Programi su različiti po programskome opsegu i obuhvatu sudionika i po sportskim rezultatima. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport, odnosno Grad Zagreb, selektivno prati te programe primjenjujući sportske kriterije koji se dopunjuju i djelomice izmjenjuju iz godine u godinu, a koji polaze od osnovnih ciljeva programa – razvoja sporta ulaganjem u programe mlađih dobnih skupina, održanja dostignute visoke rezultatske razine te omasovljavanja sporta poticanjem uključivanja u sport što većeg broja građana, osobito mladeži. Sustavno povećavanje broja saveza i broja klubova, koliko god bilo pozitivno, na neki je način počelo predstavljati i problem, jer sve je više onih koji žele participirati u ograničenim sredstvima namijenjenima programima sporta.

Uzimajući u obzir iznesene činjenice i teškoće uzrokovane ekonomskom krizom pristupilo se izradi novih Kriterija za financiranje sportskih klubova u jedinicama lokalne samouprave i izradi Strategije razvoja sporta Grada Zagreba za razdoblje od 2011. do 2020..

Grad Zagreb raspolaže sa 23 kapitalna sportska objekta (građevine). Ukupna površina zatvorenih sportskih građevina iznosi oko 164 053,30 m², a otvorene sportske građevine zauzimaju oko 4 163 460,35 m². Iskorištenost sportskih građevina u odnosu na ukupan godišnji broj sati kreće se između 80 i 100%.

Ponuda sportskih građevina djelomično udovoljava suvremenim potrebama i vrlo je neujednačeno raspoređena u gradskom prostoru. Stanje 35 sportskih građevina je loše i zahtijeva brzo uređivanje ili sanaciju. Stanje 88 građevina utvrđeno je kao dobro ili jako dobro. Prema pokazateljima opremljenosti građevina u lošem su stanju 42 objekta, a opremljenost na preostaloj 81 građevini zadovoljavajuća je ili dobra.

Unatoč tome što je zadnjih godina u Zagrebu sagrađeno nekoliko reprezentativnih sportskih građevina (bazen u Utrini, skijalište na Sljemenu, Arena Zagreb i nekoliko školskih sportskih dvorana), grad je još uvijek na 50-postotnoj razini izgrađenosti u odnosu na europske standarde i realne potrebe građanstva za bavljenjem sportom.

Budući planovi gradnje, odnosno preuređivanja postojećih građevina usmjereni su na nedostatak sportskih objekata za provedbu vrhunskih sportskih priredbi i za razvoj vrhunskog sporta (plivanje, vaterpolo, stolni tenis, rukomet, košarka, hokej na ledu, klizanje, atletika). Prioriteti u planiranju gradnje sportskih objekata usmjereni su na gradske četvrti koje su najdeficitarnije sportskim objektima u odnosu na broj stanovnika.

U tijeku je izrada Strategije sporta Grada Zagreba za razdoblje 2011. do 2020..

10.4.1. Sport u sustavu odgoja i obrazovanja

PREDŠKOLSKJE USTANOVE U vlasništvu Grada je 60 predškolskih ustanova koje rade na 200 lokacija. Na 103 lokacije postoje polivalentni prostori za sportske aktivnosti, na 19 nema takvih prostora, a preostale lokacije su, u pravilu, stanovi koji se koriste za rad odgojnih skupina. Veličina polivalentnih prostora kreće se od 60 do 250 m², a ukupno iznosi 9 384 m². U prostorima se nalazi osnovna oprema, neki imaju i opremu za senzomotoriku. Od 45 privatnih predškolskih ustanova samo 10 imaju polivalentne dvorane veličine 45 do 200 m².

OSNOVNE ŠKOLE Od 106 osnovnih škola tri nemaju svoju sportsku dvoranu, a od 19 područnih škola čak 11 nema sportsku dvoranu. Grad sufinancira šest privatnih škola od kojih jedna ima sportsku dvoranu i bazen. Tri osnovne škole djeluju u posebnim uvjetima obrazovanja (SUVAG, Centar za autizam, OŠ Nad lipom) i sve tri imaju sportske dvorane.

SREDNJE ŠKOLE Grad Zagreb je vlasnik 56 gimnazija i strukovnih škola. Ukupno 30 škola ima sportske dvorane, osam škola koristi učionice ili neki drugi neadekvatan prostor, a 18 škola koristi sportske dvorane drugih škola ili unajmljuje prostor.

U gradu djeluju četiri vjerske i 15 privatnih srednjih škola koje Grad financira, a od kojih samo dvije vjerske škole imaju sportsku dvoranu.

SPORT NA SVEUČILIŠTU Sustav natjecanja zadnjih godina dopunjen je i međunarodnim natjecanjima u različitim sportovima. Nedostatak sportskih građevina namijenjenih studentima osnovni je ograničavajući faktor razvoja ovog segmenta sporta.

SPORTSKA REKREACIJA: U Zagrebu je u sustav sportske rekreacije uključeno oko 10 000 građana, a u povremenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima (Svjetski dan sporta, Svjetski dan pješčenja i sl.) sudjeluje oko 50 000 Zagrepčana. U usporedbi s gradovima razvijenih europskih zemalja, u kojima je u 'sport za sve' aktivno uključeno od 30–70% građana, Zagreb znatno zaostaje jer je u rekreaciju uključeno samo 20% građana (djeca i odrasli bez sportaša). Samo DŠR Trnje i Medveščak imaju svoje sportske objekte. Druga društva ih nemaju i rade u unajmljenim objektima. Sadašnji objekti ne zadovoljavaju potrebe Zagrepčana ni prostorno niti kvalitetom.

10.4.2. Sport osoba s invaliditetom

U Gradu Zagrebu živi oko 100 000 osoba s raznim kategorijama invaliditeta. U sportskim programima koje Savez invalida provodi u atletici, plivanju, košarci, tenisu, šahu, kuglanju, nogometu, rukometu i sl. sudjeluje oko 11% sportaša-invalida.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// redovitim sportsko-rekreativnim aktivnostima bavi se samo oko 20% gradskog stanovništva
- /// više od 50% osnovnih i srednjih škola u Zagrebu još nema odgovarajuće sportske objekte za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture ni za izvannastavne sportske aktivnosti
- /// broj sportskih objekata je na 50-postotnoj razini izgrađenosti u odnosu na europske standarde i realne potrebe građanstva za bavljenjem sportom
- /// većina DSR-a nema svoje sportske objekte, a postojeći objekti ne zadovoljavaju potrebe ni prostorno ni kvalitetom
- /// neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih terena po gradskim četvrtima, uz evidentno veću potrebu za sportskim objektima u odnosu na njihovu raspoloživost na području cijeloga grada
- /// razvoj sporta na međunarodnoj razini u većoj se mjeri profesionalizirao te stvorio iznimno visoke standarde jednake za sve zemlje i sportaše, a koji iziskuju velika sredstva kako bi se zadržala dostignuta razina europske i svjetske kvalitete, što je dijelom uzrokovalo stagnaciju sportskih rezultata nekih tradicionalnih ekipnih sportova, ali dio zagrebačkih klubova ipak zadržava visoku poziciju na europskim natjecanjima
- /// sustav tzv. profesionalnog sporta u Hrvatskoj nije do kraja definiran i kao takav uzrokuje negativne pojave
- /// što ostavlja određene negativne posljedice i na dio zagrebačkih najkvalitetnijih klubova
- /// porast negativnih pojava vezano uz nasilje i nesportsko ponašanje na sportskim natjecanjima i priredbama

RAZVOJNE POTREBE

- /// povećati broj aktivnih sudionika u sportu do 2013. za dodatnih 100 000 sudionika
- /// učinkovitije organizirati sportske sadržaje za djecu i mladež, pos obuke
- /// razvojnim programima podržavati veći broj perspektivnih sportaša za koje se ocijeni da

u tekućem olimpijskom ciklusu imaju realne izgleda za postizanje vrhunskih sportskih rezultata

- /// povećati broj redovitih sudionika u programima sportske rekreacije 'Šport za sve', uključujući i pripadnike treće životne dobi, te posebice poticati razvojni projekt sportske rekreacije u svim gradskim četvrtima
- /// unaprijediti vrhunsku sportsku kvalitetu u individualnim sportovima
- /// poboljšati uvjete za pripreme sportaša u kolektivnim sportovima, ali uz veću odgovornost klupskih uprava radi postizanja vrhunskih rezultata
- /// osigurati veću skrb o stručnom radu te dovoditi nove, stručno obrazovane trenere u zagrebačke klubove
- /// odgovarajućim sportskim programima i prilagođenom sportskom infrastrukturom omogućiti što većem broju osoba s invaliditetom da se organizirano bavi sportom
- /// osigurati uvjete za kvalitetnu zdravstvenu skrb svim zagrebačkim sportašima (zdravstveno savjetovalište)
- /// promicati ugled Zagreba u svijetu organizacijom međunarodnih sportskih priredaba i time znatno pridonositi turističkoj ponudi grada, a nastupima većeg broja zagrebačkih sportaša na tim natjecanjima poticati mladež da se bavi sportom te razvijati sportsku kulturu gledatelja, posebice mladih, u smislu sportskog navijanja i nenasilja
- /// osigurati gradnju novih te unapređivati kvalitetu postojećih objekata i poticati racionalniju gradnju novih prema načelu 'više vježbališta – manje gledališta'
- /// poticati uključivanje znatno većeg broja zagrebačkih invalida u sportske programe koje provodi Savez invalida
- /// poticati javno-privatno partnerstvo tijekom gradnje sportskih objekata u svim gradskim četvrtima
- /// unapređivati partnerske odnose Zagrebačkog sportskog saveza i Grada Zagreba u svrhu učinkovitijeg funkcioniranja sportskog sustava

11. Prava i participacija građana

11.1. Ravnopravnost spolova

U Europskoj je Uniji ravnopravnost spolova definirana terminom rodno osvijestena politika i jedna je od temeljnih vrednota zemalja članica, uključena je u sve politike na svim razinama i stupnjevima aktera uključenih u donošenje odluka.

Ured gradonačelnika je, raspisivanjem natječaja za dodjelu sredstava programima i udrugama, predvidio programsko područje ravnopravnosti spolova, a na natječaju su, među ostalim, izabrani programi koji se bave podizanjem javne svijesti o ženskim pravima, u skladu s mjerom 1.2. Nacionalne politike.

Neke mjere Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova provode se u Uredu za zdravstvo i branitelje, a vezane su uz žensko zdravlje te u Uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, vezane uz žene s invaliditetom.

RAZVOJNI PROBLEMI

- na nacionalnoj razini nije razvijena jedinstvena metodologija prikupljanja statističkih podataka i pripadajućih rodni istraživanja da bi se osmislila, odnosno procijenila rodna osjetljivost gradskog proračuna
- nema analize pokazatelja ekonomskih ili društvenih kretanja u odnosu na spol
- nema definiranih ciljeva i metoda za njihovu realizaciju

RAZVOJNE POTREBE

- gradska upravna tijela trebaju u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka ili akcija ocjenjivati ili vrednovati učinke tih akata, odluka ili akcija na položaj žena i muškaraca radi njihove stvarne ravnopravnosti
- provoditi programe izobrazbe o ravnopravnosti spolova

- svi podaci koji se prikupljaju trebaju biti iskazani po spolu
- u sve opće akte unijeti administrativne zakonske odredbe i mjere za uspostavljanje ravnopravnosti spolova

11.2. Nacionalne manjine

Prema popisu stanovništva iz 2001. na području Grada Zagreba živjeli su predstavnici 22 nacionalne manjine sa 40 066 pripadnika (5,14 % od ukupnog broja stanovnika Grada).

Najbrojnija su skupina Srbi, a sve druge manjine brojčano su zastupljene s manje od 1% po pojedinoj manjini. Prema udjelu manjina u gradskim četvrtima najviše ih živi u Gradskoj četvrti Peščenica-Žitnjak (13,1%), što se prije svega može pripisati velikom broju pripadnika romske i srpske nacionalne manjine. Zatim slijede četvrti Novi Zagreb-istok (11%) i Trnje (9,8%) u kojima po broju prednjače pripadnici srpske nacionalne manjine.

Pripadnici 17 nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu realizirali su pravo na sudjelovanje u gradskom javnom životu i na upravljanje lokalnim poslovima. Na zadnjim izborima 2007. izabrali su devet vijeća i osam predstavnika nacionalnih manjina:

- izabrana su vijeća: albanske, bošnjačke, crnogorske, češke, mađarske, romske, slovenske i srpske nacionalne manjine;
- izabrani su predstavnici: bugarske, njemačke, poljske, rusinske, slovačke, talijanske, ukrajinske i židovske nacionalne manjine.

U gradskom se proračunu kontinuirano, svake godine, planiraju i osiguravaju sredstva za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (sredstva za obavljanje administrativnih poslova, sredstva za provođenje aktivnosti utvrđenih njihovim programima rada i sredstva za mjesečne nagrade članovima vijeća i predstavnicima). Za 2007. osigurano je 9 499 000,0 kn, a u 2008. godini 10 285 000,0 kn. Za koordinaciju vijeća za nacionalne manjine Gradsko poglavarstvo osiguralo je financijska sredstva, prostor za rad, uredsku i informatičku opremu.

NACIONALNA MANJINA	BROJ PRIPADNIKA	UDJEL U STANOVNIŠTVU GRADA ZAGREBA (%)
ALBANSKI	3 389	0,43
AUSTRIJANSKI	53	0,01
BOŠNJIANSKI	6 204	0,80
BUGARI	110	0,01
CRNOGORCI	1 131	0,17
ČEŠKI	813	0,10
MAĐARI	841	0,11
MAKEDONCI	1 315	0,17
NIJEMCI	288	0,04
POLJAKI	133	0,02
ROMI	1 946	0,25
RUMUNJI	37	0,00
RUSI	250	0,03
RUSINI	123	0,02
SLOVACI	171	0,02
SLOVENCI	3 225	0,41
SRBI	18 811	2,41
TALIJANI	277	0,04
TURCI	65	0,01
UKRAJINCI	333	0,04
VLASI	1	0,00
ŽIDOVI	368	0,05

IZVORI: URED GRADONAČELNIKA

Δ TABELA 11. | PRIKAZ BROJA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U ODNOSU NA UKUPAN BROJ STANOVNIKA GRADA ZAGREBA

Grad Zagreb, preko gradskih ureda, financira i sufinancira programe i projekte udruga koje provode projekte i programe namijenjene pojedinoj manjini. Redovito se sufinanciraju programi:

- šest udruga nacionalnih manjina s područja predškolskog odgoja;
- pet udruga nacionalnih manjina s područja odgoja i obrazovanja;
- financijski se potiče programe i projekte udruga mladih pripadnika nacionalnih manjina;

- sufinancira se i omogućuje rad na razvoju knjižničnih djelatnosti;
- sufinancira se izlaženje pet glasila i časopisa udruga nacionalnih manjina;
- sufinanciraju se programske aktivnosti udruga vezanih uz: likovno stvaralaštvo; kulturno-umjetnički amaterizam, urbanu kulturu mladih i sport;
- surađuje se u provođenju različitih programa na području zdravstva i socijalne skrbi.

DJELATNOST	BROJ UDRUGA
DUHOVNA	94
EKOLOŠKA	105
ETNIČKA	83
GOSPODARSKA	566
HOBISTIČKA	152
HUMANITARNA	119
INFORMACIJSKA	49
KULturna	1 250
NACIONALNA	245
OKUPLJANJE I ZAŠTITA DJECE, MLADEŽI I OBITELJI	148
OKUPLJANJE I ZAŠTITA ŽENA	39
PROSVJETNA	341
SOCIJALNA	270
SPORTSKA	2 822
TEHNIČKA	429
UDRUGE DOMOVINSKOG RATA	177
ZAŠTITA PRAVA	68
ZDRAVSTVENA	526
ZNANSTVENA	190
DRUGE DJELATNOSTI	1 624
UKUPNO	9 297

Izvori: Gradski ured za opću upravu

TABELA 12. | BROJ UDRUGA REGISTRIRANIH U GRADU ZAGREBU PO PODRUČJIMA DJELOVANJA

Grad pomaže u radu i programskim aktivnostima udruga i nematerijalnim oblicima suradnje osiguravanjem odgovarajućih prostora za realizaciju programskih aktivnosti, pružanjem stručnih i savjetodavnih usluga i drugim oblicima suradnje koji su za udruge besplatni.

Nadležnosti gradskih ureda, odnosno služba u vezi s problematikom nacionalnih manjina određuju se prema prirodi konkretnog problema kojega treba riješiti.

11.3. Civilno društvo

Grad Zagreb potiče razvoj civilnog društva i djelovanje udruga. Trenutno je u Gradu Zagrebu registrirano 9 297 udruga koje zastupaju sva ključna područja života i djelovanja.

Nema podataka o omjeru registriranih i stvarno aktivnih udruga. Jedinstvena metodologija praćenja rada udruga koja bi pokazivala koje su udruge stvarno aktivne u planiranju, provedbi i praćenju razvojnih aktivnosti u Gradu, koji su rezultati njihova djelovanja, te u kolikoj mjeri pridonose gospodarskom i drugom napretku nije utvrđena. Ističu se udruge koje godinama svojim projektima pridonose dobrobiti zajednice, primjerice: Hrabri telefon, CESI, Autonomna ženska kuća, Odras, Zagrebački bokci, B.a.B.e..

U 2009. Grad Zagreb je, preko svojih upravnih odjela, organizacijama civilnog društva – udrugama dodijelio 251 528 838,45 kuna. Ne postoje jedinstveni kriteriji dodjele sredstava, niti jedinstvena evidencija o financiranju udruga iz sredstava Grada Zagreba, ali i drugih domaćih i međunarodnih izvora. Na razini Grada i gradskih ureda nema koordinacije rada s civilnim društvom. Aktivnosti i suradnja ovise o djelatnosti i nadležnosti pojedinoga gradskog ureda te sudjelovanje udruga u raspravama o pitanjima od društvenog interesa, odnosno u oblikovanju javnih politika.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ne postoji sustavno obrazovanje službenika u Gradskoj upravi o temi demokratskog društva i ljudskih prava
- nema relevantnih podataka o tome koje su udruge na kojim područjima aktivne i koji su rezultati njihova djelovanja
- nema podataka o doprinosu udruga gospodarskom i drugom napretku
- nema jedinstvenog kriterija za financiranje programa i projekata udruga
- nema podataka o odnosu financiranja udruga iz domaćih i međunarodnih izvora
- nema koordinacije upravnih odjela koji se bave radom i financiranjem udruga

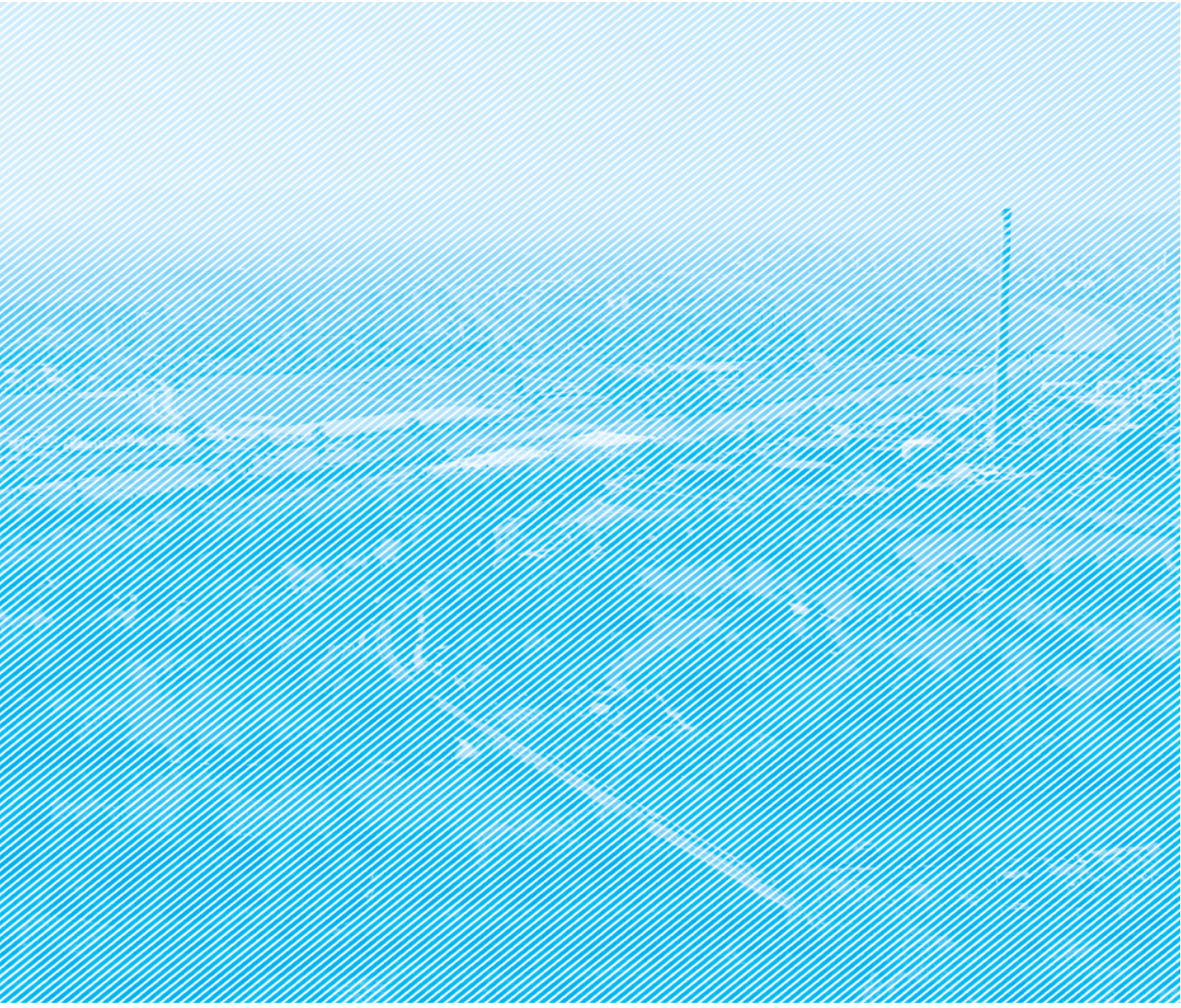
RAZVOJNE POTREBE

- obrazovati gradske službenike za provedbu zajedničkih aktivnosti s civilnim društvom
- uspostaviti koordinaciju rada udruga civilnog društva u Gradu Zagrebu
- uspostaviti i razviti sustav učinkovitog i transparentnog financiranja rada udruga (spriječiti istodobno financiranje istih ili sličnih programa iz različitih gradskih ureda ili drugih izvora)
- osnovati Zakladu za razvoj civilnog društva Grada Zagreba koja bi imala financijsku, informativnu i edukativnu funkciju u poticanju partnerstva s civilnim društvom
- pratiti i vrednovati rad i doprinos udruga u razvojnim projektima Grada Zagreb

UPRAVLJANJE

Planerska i organizacijska osnova Grada

- 1.2. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM
- 1.3. PLANIRANJE PROSTORNOG RAZVOJA GRADA
- 1.4. SIGURNOSNI POKAZATELJI U GRADU ZAGREBU
- 1.5. FINACIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE ŽUPANIJE
- 1.6. MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA
- 1.7. STRATEŠKI RAZVOJNI PLANOV I PROGRAM I PROJEKTI

12. Institucionalni okvir za upravljanje razvojem

Grad Zagreb je kulturno, znanstveno, gospodarsko, političko i administrativno središte Republike Hrvatske sa sjedištem Sabora, Predsjednika i Vlade Republike Hrvatske. Grad Zagreb je glavni grad Republike Hrvatske i ima Ustavom određen poseban status iz kojega proizlazi da obavlja poslove iz samoupravnog djelokruga grada i županije. Grad Zagreb nadležan je i za poslove državne uprave iz djelokruga ureda državne uprave, a obavljaju ih upravna tijela Grada Zagreba.

12.1. Osnovne ustrojstvene jedinice

Osnovne ustrojstvene jedinice su: Gradska skupština kao predstavničko tijelo i Gradonačelnik kao izvršno tijelo. Gradonačelnika i njegova dva zamjenika, te vijećnike Gradske skupštine biraju građani na neposrednim izborima.

Oblici mjesne samouprave u Gradu Zagrebu su gradske četvrti i mjesni odbori. Prvu, gornju razinu mjesne samouprave u Gradu Zagrebu čini 17 gradskih četvrti. Stanovnici svake gradske četvrti biraju vijeće gradske četvrti, a članovi vijeća, iz svojih redova, predsjednika vijeća. Na drugoj razini, u gradskim četvrtima, osnovano je 218 mjesnih odbora. Tijela mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora članove kojega biraju svi građani s pravom glasa koji imaju prebivalište na području mjesnog odbora i predsjednik vijeća mjesnog odbora kojega biraju članovi vijeća iz svojih redova. Gradske četvrti i mjesni odbori su pravne osobe.

Odlukom o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/09, 22/09) ustrojeno je 15 gradskih ureda, jedan gradski zavod i dvije službe, a Odlukom o Stručnoj službi Gradske skupštine Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 19/00) posebno je ustrojena Stručna

služba Gradske skupštine Grada Zagreba. Gradski uredi, zavodi i službe obavljaju administrativne poslove Grada Zagreba. Gradske zdravstvene, socijalne, školske, kulturne i druge ustanove obavljaju društvene i druge djelatnosti u skladu sa zakonom. Gradska trgovačka društva obavljaju komunalne i druge poslove od interesa za Grad Zagreb.

Ključno tijelo za planiranje razvoja Grada jest Gradski Ured za stratejsko planiranje i razvoj Grada. Ured obavlja poslove koji se odnose na: predlaganje stratejskih odluka o razvoju Grada, programa korištenja prostora u vezi sa stratejskim projektima Grada, prioriteta u pripremi prijedloga razvoja Grada i njihovu programiranju, te na prioritete u pribavljanju i gospodarenju građevinskim zemljištem, zaštiti prostora, uređivanju javnih gradskih prostora, vođenju registra podataka o prostoru na području Grada, poslove statistike i demografije, te druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost. Na području poticanja poduzetništva nezaobilaznu ulogu ima Razvojna agencija – Tehnološki park Zagreb. Razvojna agencija ima četiri osnovne organizacijske cjeline: tehnološki park, poduzetnički centar, jamstvenu agenciju i centar za razvojne projekte. Tehnološki je park ostvario niz priznanja za svoj rad kao i poduzeća koja posluju u parku. Posebna je vrijednost agencije što je usmjerena na pružanje podrške za mlada i inovativna poduzeća s velikim izvoznim potencijalom.

12.2. Ljudski potencijali za upravljanje

Plan razvoja ljudskih resursa Gradske uprave nije usvojen, a to otežava vođenje dugoročne kadrovske politike, uključujući i postavljanje i provedbu sustava nagrađivanja zaposlenika sukladno ostvarenim rezultatima.

Iz gradskog je proračuna u zadnje tri godine, u prosjeku, godišnje izdvojeno oko 6,3 milijuna kuna za stručno usavršavanje, što je znatan porast u odnosu na prethodne godine.

12.3. Koordinacija upravnih tijela

Suradnja između i unutar upravnih tijela nije dovoljno učinkovita. Komunikacija i protok informacija više je neformalnog karaktera. Nema detaljno razrađenih standardiziranih pravila za međusobnu suradnju upravnih tijela. Nije dostatna zajednička interakcija i kontinuirana suradnja svih ključnih gradskih tijela u predlaganju, izradi i provedbi razvojnih inicijativa, odnosno projekata te strateških dokumenata i programa.

12.4. Razvojno planiranje, provedba i praćenje rezultata rada

Nisu jasno propisane procedure (metodologije) za strateško planiranje na višegodišnjoj osnovi za pojedina tematska područja (gospodarstvo, obratovanje, prometna infrastruktura, itd.). Praksa integralnog, tj. međusektorskog planiranja, odnosno izrade razvojnih programa je u začetku.

Upravna tijela nemaju definirane konkretne ciljeve i očekivane rezultate rada na godišnjoj razini pa, shodno tome, ne postoji ni sustav praćenja dostizanja postavljenih ciljeva.

Važan napredak na području financijskog planiranja i praćenja postignut je implementacijom novog sustava e-riznice. Riznica je omogućila poslovanje proračunskih korisnika preko jedinstvenog gradskog žiro-računa, čime su ostvarene financijske uštede, a istodobno je poboljšana preglednost i mogućnost kontrole planiranja i trošenja sredstava proračunskih korisnika.

RAZVOJNI PROBLEMI

- ne postoje standardizirani postupci i procedure za strateško planiranje i provedbu po tematskim područjima
- nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju rada unutar i između upravnih tijela
- nisu definirani konkretni očekivani rezultati

rada upravnih tijela na godišnjoj i višegodišnjoj razini

- nema plana upravljanja ljudskim resursima

RAZVOJNE POTREBE

- standardizirati postupke i procedure strateškog planiranja u skladu s najboljom praksom (i što više u skladu s praksom Kohezijske politike Europske Unije) za planiranje i provedbu
- razviti mehanizme za unapređivanje komunikacije i protoka informacija između i unutar odjela
- razviti sustav pokazatelja za mjerenje rezultata rada upravnih tijela i stupanj dostizanja postavljenih ciljeva na pojedinim tematskim područjima
- uvesti sustav nagrađivanja djelatnika ovisno o postignutim rezultatima

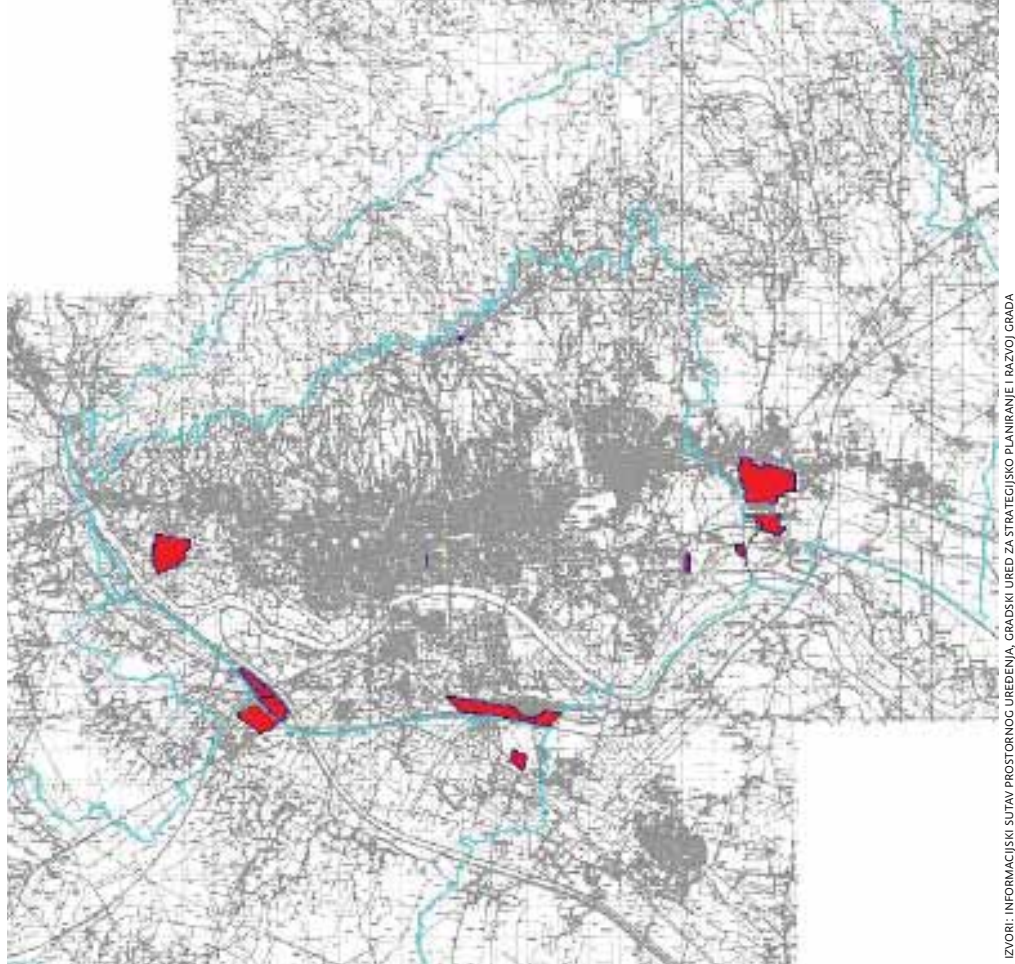
13. Planiranje prostornog razvoja Grada

13.1. Prostorno uređenje

Strateški (razvojni) planovi kojima se regulira prostorni razvoj Grada Zagreba su Prostorni plan Grada Zagreba, Generalni urbanistički plan grada Zagreba i Generalni urbanistički plan Sesveta.

Prostorno-planskom dokumentacijom određena je osnovna namjena površina/prostora područja Grada Zagreba koju čine: šume (28.7%), poljoprivredne površine (24.8%), pretežito stambena namjena (18.1%), javne i zaštitne zelene površine (10.3%), pretežito poslovna i gospodarska namjena (4.8%) i dr..

Za izdvojene dijelove prostora Grada Zagreba na kojima se planira nova regulacija ili potpuna transformacija postojeće sagrađene strukture predviđena je izrada provedbenih planova – urbanističkih planova uređenja i detaljnih planova uređenja – ukupno 201, od kojih su, u razdoblju od 2003. do kraja

▲ PRIKAZ 14. | LOKACIJE OBUHVATA PROVEDBENIH PLANOVA GOSPODARSKIH ZONA USVOJENIH DO KRAJA 2009. GODINE

2009., izrađena i donesena ukupno 72 provedbena plana, od kojih: 57 planova kojima se reguliraju površine pretežno stambene namjene, 13 planova kojima se reguliraju površine pretežito gospodarske namjene i dva detaljna plana uređenja groblja. Do intenzivnih zahtjeva za tzv. prenamjenom planskom dokumentacijom predviđenih negradivih površina dolazi zbog težnje građana za stambenim zbrinjavanjem u kombinaciji s visokim cijenama stanova i zemljišta.

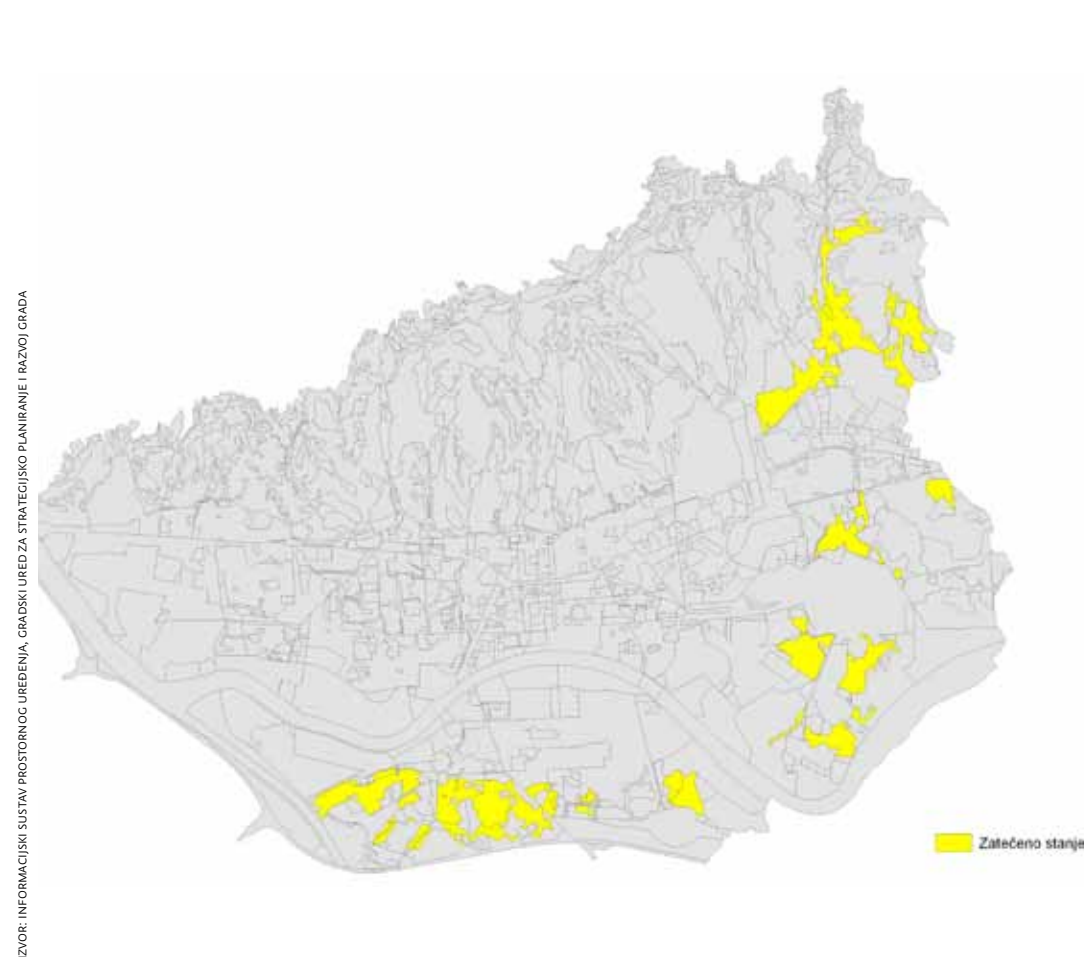
Dugogodišnji nedovoljno učinkovit sustav inspekcijaskog nadzora i sankcioniranja protupravnog postupanja uzrokuje problem nelegalne gradnje koja se na širem gradskom prostoru javlja u svim oblicima: od točkastih iznimki do čitavih enklava – naselja te od slučajeva koji gabaritima i drugim parametrima odstupaju od utvrđenih urbanih pravila do gradnje na površinama koje

su planskom dokumentacijom predviđene kao negradive.

Najveći se dio nelegalne gradnje rješava naknadnom legalizacijom, uvažavanjem zatečenog stanja u prostoru prostorno-planskom dokumentacijom, s ciljem ‘sanacije’ područja, komunalnim opremanjem i unapređivanjem kvalitete života, uz realnu opasnost upućivanja krive poruke budućim bespravnim graditeljima.

Za potrebe planiranja razvoja i praćenje stanja u prostoru razvija se Informacijski sustav prostornog uređenja koji sadrži registre podataka o prostoru organizirane na načelu geoinformacijskih sustava (GIS).

U skladu sa suvremenim načelima upravljanja podacima o prostoru pokrenut je projekt Zagrebačke infrastrukture prostornih podataka – ZIPP kao skup subjekata, skupova podataka, mrežnih usluga,

▲ PRIKAZ 15. | PODRUČJA GRADA S KONCENTRACIJOM BESPRAVNE GRADNJE

tehničkih rješenja i propisa kojima je cilj prikupljanje, vođenje, korištenje, razmjena i distribucija prostornih podataka o administrativnom području Grada Zagreba

RAZVOJNI PROBLEMI

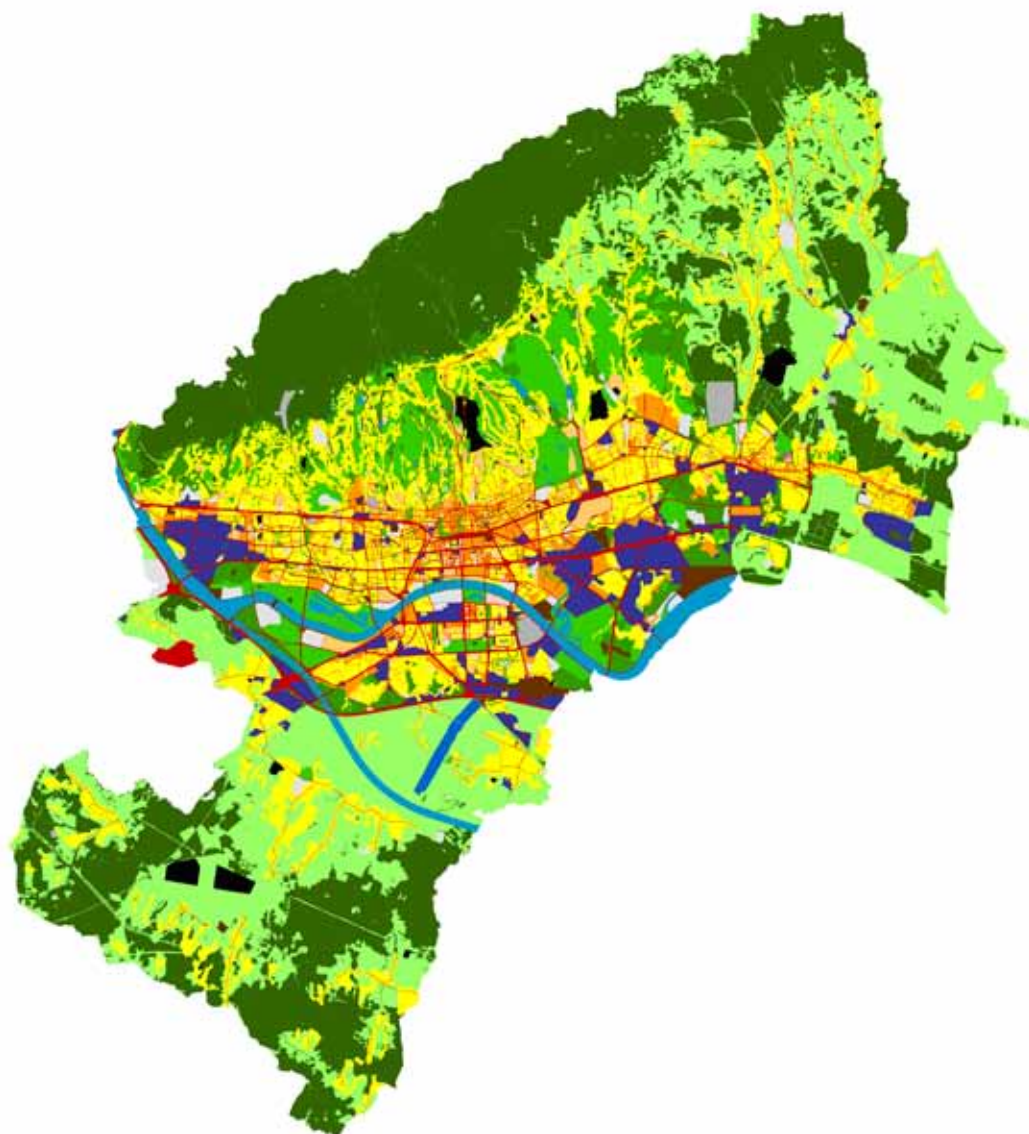
- /// izrada i donošenje provedbenih dokumenata prostornog uređenja za gospodarske sadržaje ne prati dinamiku izrade dokumenata prostornog uređenja za stambena područja
- /// nepostojanje provedbenih dokumenata prostornog uređenja bitan je čimbenik pasivnog gospodarenja zemljištem, pogotovo na lokacijama koje, zbog dotrajalosti i neodržavanja, predstavljaju opasnost za ljude i imovinu (npr. blok Badel u središtu Zagreba)
- /// donošenje odluka o izradi i donošenju provedbenih planova i prostorno širenje

na neuređene gradske prostore ne predstavlja uvijek racionalnu opciju za Grad Zagreb – potrebna ulaganja u infrastrukturu premašuju općedruštvene koristi koje proizlaze iz plana

- /// bespravna gradnja ugrožava javni interes, funkcionalnu i primjerenu upotrebu javnih i privatnih površina, ali i interes graditelja
- /// tijekom donošenja odluka o prostoru ne koriste se dovoljno prostorne analize zasnovane na kvalitetnim prostornim podacima

RAZVOJNE POTREBE

- /// ostvariti prostorno-planske preduvjete poticaja gospodarskog razvitka Grada Zagreba izradom i donošenjem provedbenih planova za gospodarske zone

Skupna namjena površina

Budući razvoj	Posebna namjena
Gospodarska / poslovna namjena	Pretežito poslovna namjena
Groblje	Pretežito stambena namjena
Infrastruktura	Prometne površine
Javna i društvena namjena	Sport i rekreacija
Javne gradske površine	Vode i vodno dobro
Javne zelene površine	Vodocrpilišta
Mješovita namjena	Zaštitne zelene površine
Poljoprivredne površine	Šume

IZVORI: INFORMACIJSKI SUSTAV PROSTORNOG UREĐENJA, GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

▲ PRIKAZ 16. | OSNOVNA NAMJENA PROSTORA / POVRŠINA ODREĐENA GENERALNIM URBANISTIČKIM PLANOVIMA GRADA ZAGREBA I SESVETA TE PROSTORNIM PLANOM GRADA ZAGREBA – GRAĐEVINSKIM PODRUČJIMA NASELJA

- ostvariti prostorno-planske preduvjete zaštite prirodnih vrijednosti izradom i donošenjem planova primarni cilj kojih je očuvanje krajobraznih specifičnosti, promoviranje edukacije o zaštiti okoliša ili uređivanje javnih parkovnih površina značajnih za Grad (npr. zona Grmoščice, Savice i planiranog parka u Novom Zagrebu)
- potrebno je utvrditi razvojne prioritete i pravce te osigurati provedbu mjera aktivne zemljišne politike
- za potpuno neuređene i slabo uređene gradske prostore treba omogućiti uređivanje primjenom urbane komasacije – dokumenti prostornog uređenja trebali bi predvidjeti izradu detaljnih planova uređenja za takva područja
- radi kvalitetnog planiranja potrebnih ulaganja u uređivanje gradskog prostora odlukama o izradi provedbenih planova treba predvidjeti da sastavni dio plana budu i studije troškova gradnje prometne i komunalne strukture, odnosno objekata javne namjene, unutar obuhvata plana.
- zalagati se za potrebu uvođenja i primjene pravnih instrumenata koji omogućuju provedbu urbanističkih planova i uređivanje građevinskog zemljišta (urbana komasacija, uređivanje međa, izvlaštenje)
- intenziviranje razvoja GIS-sustava kao podrške u postupcima donošenja odluka o prostoru

13.2. Urbane gustoće

U Gradu Zagrebu uočava se prostor kompaktnog i gusto naseljenog urbanog tkiva središta grada u kojem se posebno ističu gradske četvrti Donji grad, Trešnjevka – sjever i Trešnjevka – jug, ali i prostor rubnih, slabije urbaniziranih dijelova teritorija Grada Zagreba s najmanjim urbanim gustoćama u gradskim četvrtima Brezovica, Podsljeme i Sesvete. Rubna gradska područja su prostori dinamičnih transformacija u kojima naselja uglavnom gube tradicijski ruralni karakter. Važno je zamijetiti da je na rubnim područjima pretežito zastupljena gradnja

IZVOR: STUDIJA ANALIZA STAMBENIH NASELJA, 2010., ARHITEKTONSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, ZAVOD ZA PROSTORNO PLANIRANJE, URBANIZAM I PEJZAŽNU ARHITEKTURU

▲ PRIKAZ 17. | 3D-MODEL GUSTOĆE STANOVANJA PREMA POPISNIM JEDINICAMA

obiteljskih kuća s okućnicama, dakle zauzimaju se velike površine prostora uz postizanje niskih, sa stajališta isplativosti gradnje javne, prometne i komunalne infrastrukture, neracionalnih urbanih gustoća.

RAZVOJNI PROBLEMI

- razvojni planovi kojima se regulira razvitak Grada Zagreba ne daju precizne upute o urbanom kapacitetu i očekivanim urbanim gustoćama u zonama nove regulacije – rezultat su često velike gustoće u monofunkcionalnim, periferno smještenim stambenim zonama s minimumom pratećih funkcija bez dostupnosti javnom prijevozu
- širenje gradskih rubova gotovo isključivo samostojećom obiteljskom gradnjom niske urbane gustoće, neracionalnom sa stajališta racionalnosti gradnje prometne, komunalne i društvene infrastrukture, odnosno učinkovitosti javnog prijevoza

RAZVOJNE POTREBE

- izraditi katalog urbanih gustoća postojećih urbanih jedinica unutar područja Grada Zagreba
- odrediti planirani kapacitet pojedinih urbanih jedinica – stambenih naselja na područjima nove regulacije

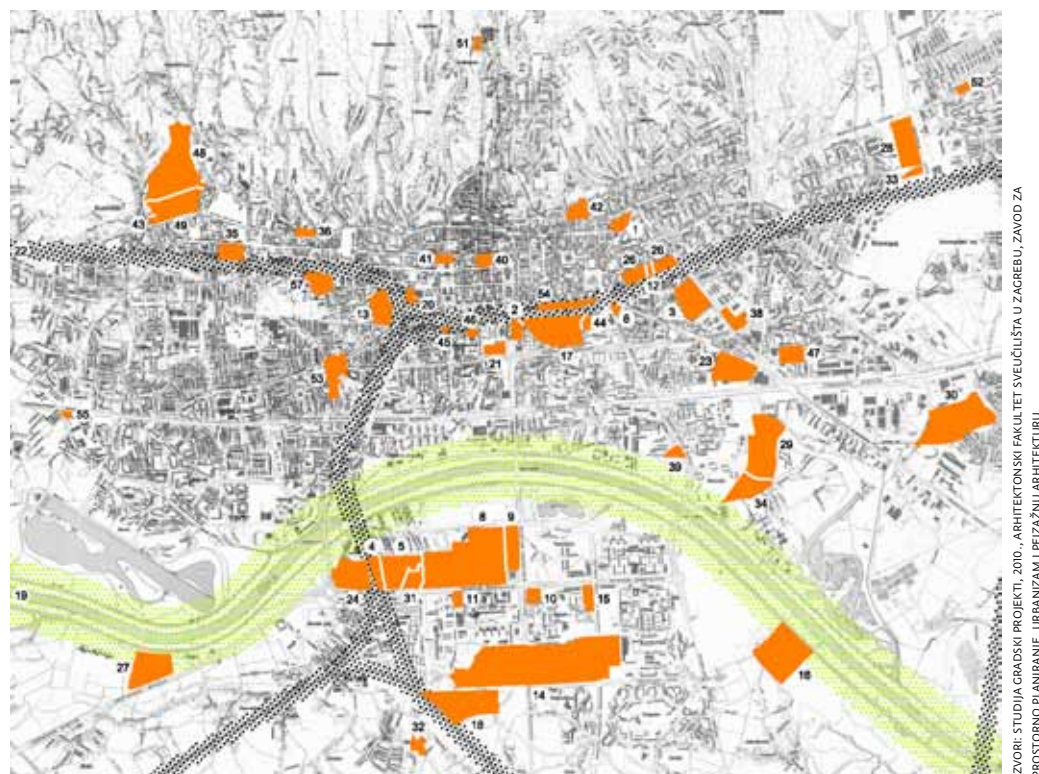
- /// odrediti minimalnu urbanu gustoću koja omogućuje racionalna ulaganja u gradnju prometne i infrastrukturne mreže naselja te pješačku dostupnost nužnim pratećim sadržajima stanovanja

13.3. Gradski projekti

Važećim Generalnim urbanističkim planom grada Zagreba određeno je 57 gradskih projekata prema popisu iz članka 101. Odluke o donošenju, pri čemu se provedba gradskog projekta omogućuje i na svim površinama u vlasništvu države ili Grada, odnosno trgovačkih društava i javnih ustanova u vlasništvu Grada.

Usporedba s europskim gradovima upućuje na prevelik broj zagrebačkih gradskih projekata odabranih prema nejasnim kriterijima izbora. Svaka građevina viša od devet metara ne bi smjela biti gradski projekt. Gradski projekt treba shvatiti kao jedan (ne i jedini) model provedbe GUP-a, jer preveliki broj gradskih projekata i njihov krivi odabir fragmentiraju osnovnu ideju i koncept samoga plana.

Najveći udio u zagrebačkim gradskim projektima

▲ PRIKAZ 18. | PODRUČJA GRADSKIH PROJEKATA – SADAŠNJE STANJE

imaju koncentrirane, točkaste površine, a samo su tri gradska projekta predstavljena pravčasto u obliku značajnijih gradskih poteza – prostor Save, projekt željezničke pruge u Zagrebu i prostor uz produženu Branimirovu ulicu.

Mogući motivi za planiranje gradskog projekta su: potreba novog impulsa razvoju grada, povoljni utjecaj projekta na zatečenu sredinu, potrebna brza intervencija u gradsko tkivo (infrastrukturni projekti) i dugoročno kontrolirana transformacija od interesa za grad.

Potrebno je ponovno definirati što je gradski projekt, koji su kriteriji njegova odabira, koja je planirana korist za Grad i građane od provedbe pojedinačnog gradskog projekta, propisati postupak definiranja i utvrđivanja programa za gradski projekt, odrediti odnos javnog i privatnog u smislu ulaganja i dijeljenja dobiti, odrediti način vođenja provedbe projekta i njegove sudionike, te način kontrole provedbe (izvještavanje, vrednovanje).

Prijedlozi područja za gradske projekte su: obnova gradskog središta s naglaskom na kvaliteti stanovanja, prostori velikog potencijala, središta lokalnog značenja uz koridore gradske željeznice, planirani pejzažno-perivodno-rekreacijski potezi, proizvodne zone važne za razvoj grada i važni infrastrukturni sustavi.

Dodatni kriteriji odabira gradskih projekata mogu biti: značenje prostora za grad ili gradsku četvrt, površina područja gradskog projekta, vlasništvo zemljišta (javno vlasništvo treba imati prednost), planirana novostvorena vrijednost za grad i građane (kad se radi o zemljištu u privatnom vlasništvu), način i trajanje provedbe projekta (potrebno je razlučiti projekte s dugim i kratkim razdobljem realizacije), planirani doprinos formiranju identitetskog sustava (brenda) grada, poznati sudionici – partneri u realizaciji projekta (državna razina, javne tvrtke kao što su Hrvatske željeznice), ravnomjerni raspored gradskih projekata po čitavom gradskom području (svakoj gradskoj četvrti treba omogućiti sudjelovanje u odlučivanju o strateškim razvojnim temama na njenom području).

U odabiru gradskih projekata mora postojati konsenzus svih gradskih upravnih tijela i stručnih službi.

RAZVOJNI PROBLEMI

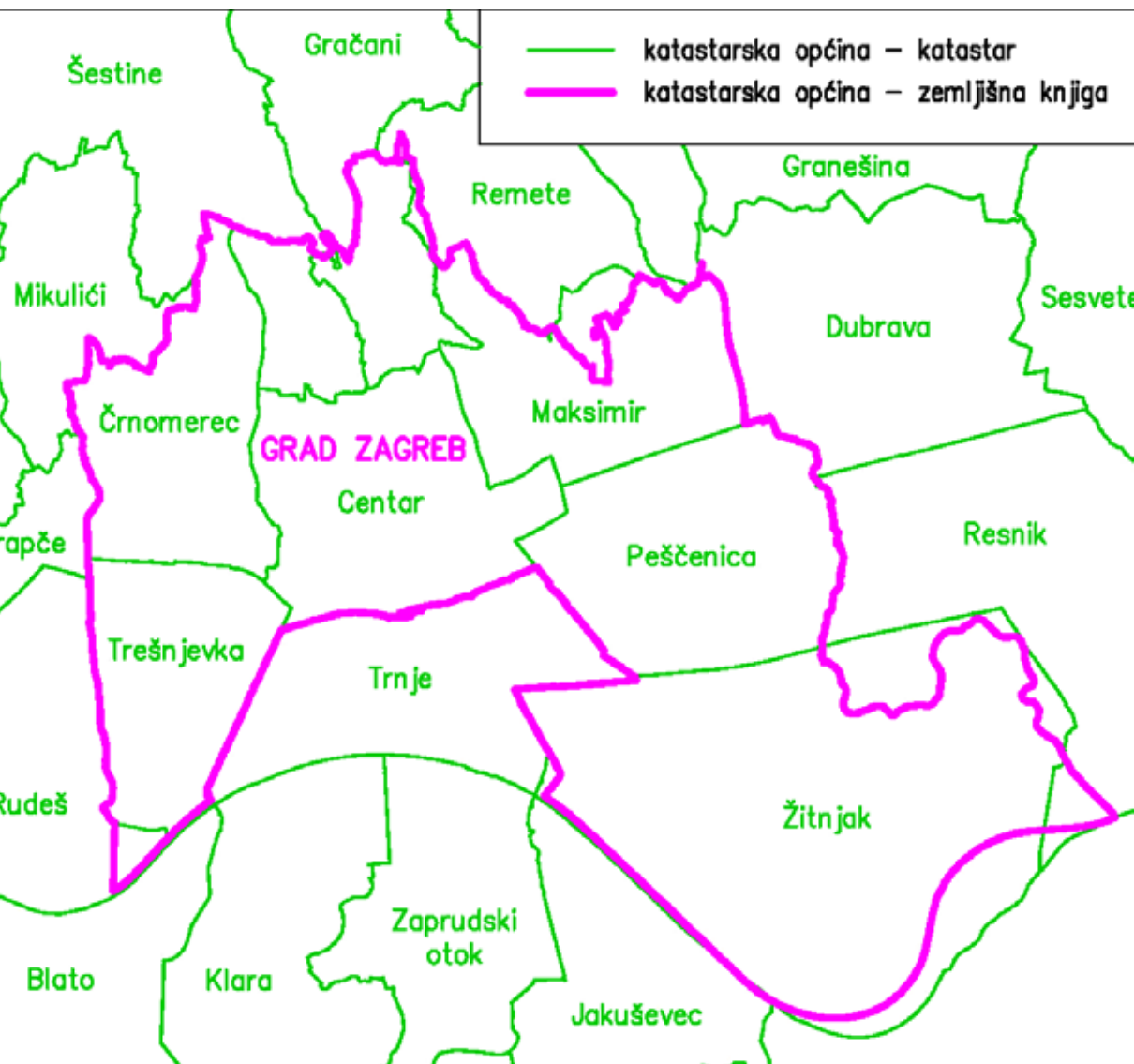
- /// prevelik broj gradskih projekata
- /// nejasni kriteriji izbora
- /// institucijom gradskog projekta moguće je zaobići i izbjeći zakonsku obvezu izrade detaljnijih planova i sudjelovanja javnosti i građanstva po zakonom određenoj proceduri
- /// sustav u kojem zasebno egzistiraju različite liste gradskih projekata i prioriteta vezane uz pojedine sektore

RAZVOJNE POTREBE

- /// ponovno definirati što je gradski projekt, koji su kriteriji njegova odabira, koja je planirana korist za grad i građane od provedbe pojedinačnog gradskog projekta, propisati postupak definiranja i utvrđivanja programa za gradski projekt, odrediti odnos javnog i privatnog u smislu ulaganja i dijeljenja dobiti, odrediti način vođenja provedbe projekta i njegove sudionike, te način kontrole provedbe (izvještavanje, vrednovanje)
- /// utvrditi dinamiku izrade i provedbe gradskih projekata

13.4. Zemljišna politika

Aktivna politika u gospodarenju zemljištem i općenito gradskim prostorom te kvalitetno upravljanje gradskom imovinom predstavlja jedan od važnih poticaja razvoju Grada Zagreba. Provedba takve politike obuhvaća zemljišne evidencije (katastar i zemljišnu knjigu), uređivanje građevinskog zemljišta i gospodarenje zemljištem u vlasništvu Grada. Trenutna je neusklađenost podataka katastra i zemljišnih knjiga u katastarskim općinama za koje je provedena 'nova' izmjera jer podaci izmjere nisu provedeni u zemljišnim knjigama pa je na snazi stara izmjera. Dvojnost podataka uvelike otežava održavanje evidencija i provedbu promjena, a samim tim usporava i poskupljuje postupak registracije nekretnina i stvarnih prava nad njima. Grad Zagreb aktivno sudjeluje u provedbi Projekta

▲ PRIKAZ 19. | NEUSKLAĐENOST PODATAKA KATASTRA I ZEMLJIŠNE KNJIGE

sređivanja zemljišnih knjiga i katastra. (Nositelji projekta su Ministarstvo pravosuđa i Državna geodetska uprava te Grad Zagreb).

Teškoće u uređivanju zemljišta u cilju njegova osposobljavanja za građenje, rekonstrukciju i korištenje zgrada u skladu s dokumentom prostornog uređenja uzrokovane su kompleksnim imovinsko-pravnim odnosima i visokom cijenom zemljišta. Grad Zagreb planira uvesti metodu prvokupa i urbane komasacije te osnivanje zemljišnog fonda.

Grad Zagreb gospodari znatnim fondom građevinskog zemljišta što omogućuje aktivnu ulogu Grada u usmjeravanju i poticanju gospodarskog i prostornog razvoja. Neke od najvažnijih zona u vlasništvu Grada

na kojima se predviđa budući prostorni razvoj su Badel, Zagrepčanka, Gredelj, Paromlin, Sveučilišna bolnica, Jukićeva-Medika i Cementara Podsused.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// neusklađenost podataka katastra i zemljišne knjige
- /// neusklađenost podataka sa stvarnim stanjem na terenu
- /// nemogućnost provedbe planiranog razvoja zbog imovinsko pravnih odnosa na zemljištu
- /// visoka cijena zemljišta za prometnu i komunalnu infrastrukturu te javnu i društvenu namjenu
- /// pasivno gospodarenje zemljištem na lokacijama napuštenih tvornica i drugih objekata

RAZVOJNE POTREBE

- /// obnoviti katastar i zemljišne knjige na temelju katastarske izmjere i tehničke reambulacije
- /// postupno obnoviti katastar i zemljišne knjige (proces pojedinačnog prevođenja katastarskih čestica u katastar nekretnina)
- /// uspostaviti zajednički informacijski sustav i bazu zemljišnih podataka katastra i zemljišne knjige
- /// provesti pravo prvokupa za zemljište za javne potrebe
- /// urediti neuređena i neizgrađena zemljišta komasacijom
- /// osnivati fond za financiranje uređivanja zemljišta za javne potrebe
- /// izraditi detaljne planove uređenja za ta područja
- /// provesti urbanu komasaciju

13.5. Stanovanje

Nedostatak stanova dostupnih po prihvatljivoj cijeni i nizak standard stanovanja širih društvenih skupina konstantan su problem razvoja Zagreba u proteklih 130 godina. Relevantna stambena i istraživanja standarda stanovanja, koja datiraju od početka 70-tih godina, evidentiraju stambenu krizu i niski standard stanovanja kao jedan od ključnih problema razvoja gradova u Hrvatskoj.

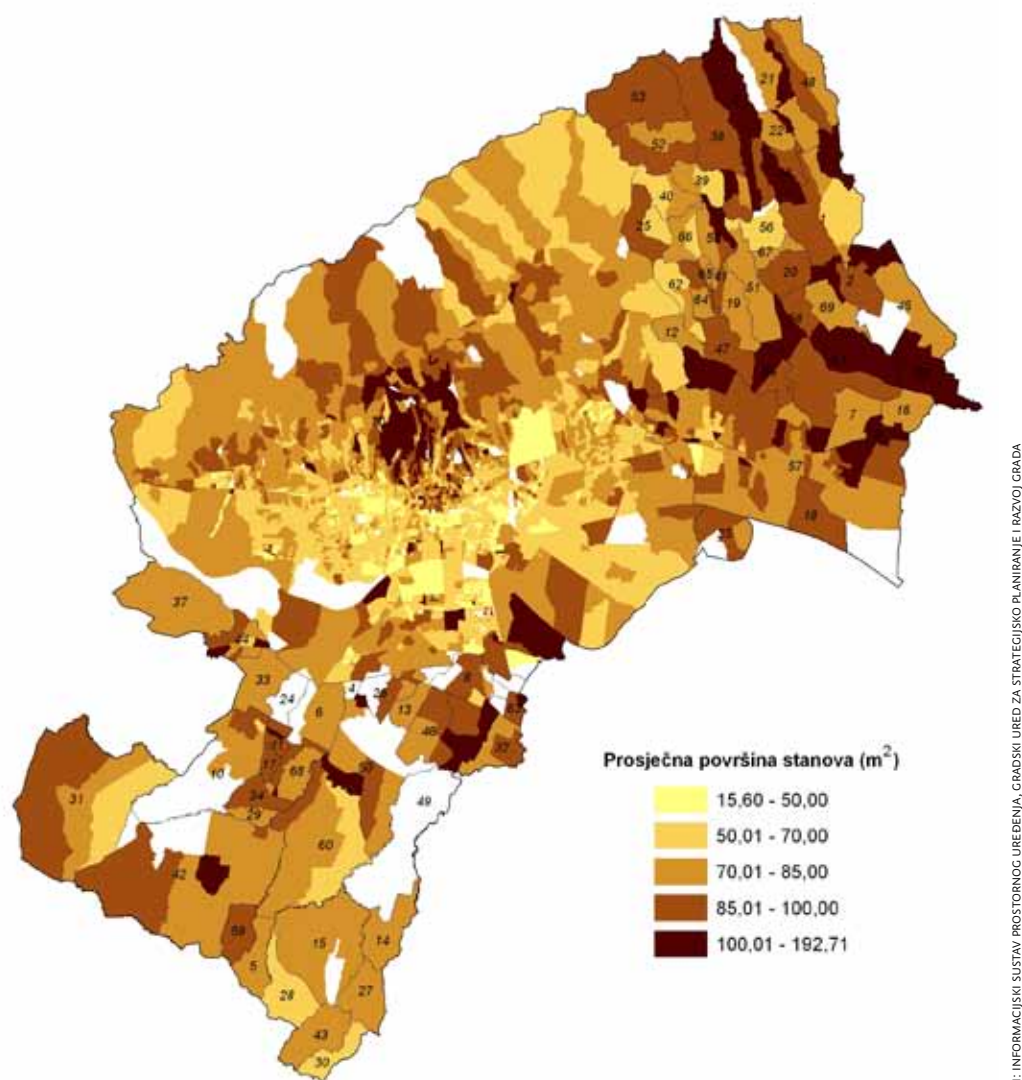
Osim kvantitativnog manjka stanova velik su problem i privatizirani bivši društveni stanovi koji su neodržavani i zapušteni, ili im je istekao vijek trajanja, a njihovi vlasnici nemaju sredstava za obnovu. Ukupan stambeni fond od 1991. do 2001. povećao se za 36 221 stan. Posljedica usporenog rasta je smanjen opseg novosagrađenih stanova u doba rata i gospodarske krize. Fond privremeno nastanjenih stanova povećao se za 19 604 stana, a smanjio se broj stanova za odmor od kojih se dio upotrebljava za stalno stanovanje, a dio ih se prijavljuje zbog uvedenog poreza.

U razdoblju od 2001. do 2008. sagrađeno je oko 40 000 novih stanova u Gradu Zagrebu. Pretpostavlja se da je trenutno na tržištu nekretnina oko 20 000 neprodanih novosagrađenih stanova i starijih stanova koji su oglašeni za prodaju.

32 980, odnosno 10,5% stanova za stalno stanovanje nisu stalno nastanjeni, očito je to dio stambenog fonda za koji vlasnici, ulaganjem u nekretnine, računaju s povećanjem vrijednosti uloženog novca. Mnogi stanovnici žive u dijelovima u kojima je velik nedostatak javnih servisa i sadržaja, mogućnosti zaposlenja u lokalnom okruženju, kvalitetnih javnih prostora, zelenih prostora i prostora za slobodno vrijeme i rekreaciju.

U Gradu Zagrebu je najviše dvoćanih kućanstava 24,5%, zatim samačkih 23,2%, troćanih 20,5%, četveroćanih 20,1% te petoćanih 7,3%. Očekivati je rast udjela samačkih kućanstava koji će u sljedećem popisnom razdoblju vjerojatno premašiti 25%. Veći broj starijih, samačkih kućanstava je u središnjim gradskim dijelovima.

Prosječna površina stana po članu kućanstva znatno se razlikuje po gradskim četvrtima i kreće

IZVORI: INFORMACIJSKI SUSTAV PROSTORNOG UREĐENJA, GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

▲ PRIKAZ 20. | PROSJEČNA POVRŠINA STANOVA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA, PODACI POPISA 2001.

se od 32,21 m² u Gornjem gradu—Medveščaku do svega 20,73 m² u Donjoj Dubravi. 2001. oko 10% stanovništva u Zagrebu, odnosno oko 74 600 stanovnika stanovalo je ispod patološkog praga koji ne omogućuje normalan psihofizički razvoj pojedinca. Prenaseljenost kao obilježje standarda stanovanja u Zagrebu govori o razmjerima stambene krize ilustracija koje se očituje i u tome da predstavnici tri

naraštaja stanuju u prostoru od oko 60 m². Komunalna opremljenost stambenih jedinica je relativno zadovoljavajuća u Gradu kao cjelini, iako nije podjednaka u svim dijelovima. Stanovi u Gradu Zagrebu su u 70% slučajeva opremljeni centralnim grijanjem (toplovod, etažno grijanje) i svim drugim komunalijama u skoro 100% slučajeva. Usporedbom komunalne opremljenost stambenih jedinica Grada Zagreba s prosjekom Hrvatske vidljivo je da je Grad

Zagreb znatno bolje opremljen, posebice kada se radi o centralnom grijanju, ali i o opremljenošću vodovodom i sustavom odvodnje.

Usporedbom Zagreba s deset sličnih europskih gradova s obzirom na veličinu i broj stanovnika (Zagreb je sličan Amsterdamu, Ateni i Stockholmu, od njega su manji Zürich i Dublin, a veći Barcelona, Beč, Budimpešta, Prag i Varšava), utvrđeno je da Zagreb ima najveći prosječan broj članova kućanstva (2,8), a Amsterdam najmanji (1,8). Udio jednočlanih kućanstava najveći je u Stockholmu i Amsterdamu, a najmanji u Varšavi i Zagrebu. U zemljama zapadne Europe s dugogodišnjom stambenom politikom udio kućanstava koja žive u vlastitom stanu iznimno je mali (Zürich 6%, Beč 17%, Amsterdam 20%). Najveći udio stanova u privatnom vlasništvu je u Budimpešti (90%) i Zagrebu (80%).

Jedan od dugogodišnjih prostornih problema Zagreba vezanih uz stambenu politiku i planiranje prostora Grada Zagreba jest dugogodišnji izostanak pripremljenih i uređenih građevinskih čestica za individualnu stambenu gradnju (samostojeće, poluugrađene i ugrađene obiteljske kuće), što je u potpunom nesrazmjeru s bujanjem individualne stambene gradnje na gradskim rubovima.

U dugogodišnjem planiranju Grada postoji niz neloگیčnih odluka kojima je na najkvalitetnijim gradskim zemljištima omogućena gradnja gospodarskih sadržaja i trgovačkih centara (Jankomir), a gradski projekti stanovanja smješteni su na nepovoljnim lokacijama (Sopnica-Jelkovec, 'Munja').

Izrada i donošenje provedbenih urbanističkih planova za nova stambena naselja opterećeni su pritiscima investitora planova za 'prenapuhane' stambene kapacitete i za što veću dobit, a na štetu javnih i društvenih sadržaja naselja, posebice kvalitetnoga javnog otvorenog prostora kao predujeta kvalitetnog stanovanja.

RAZVOJNI PROBLEMI

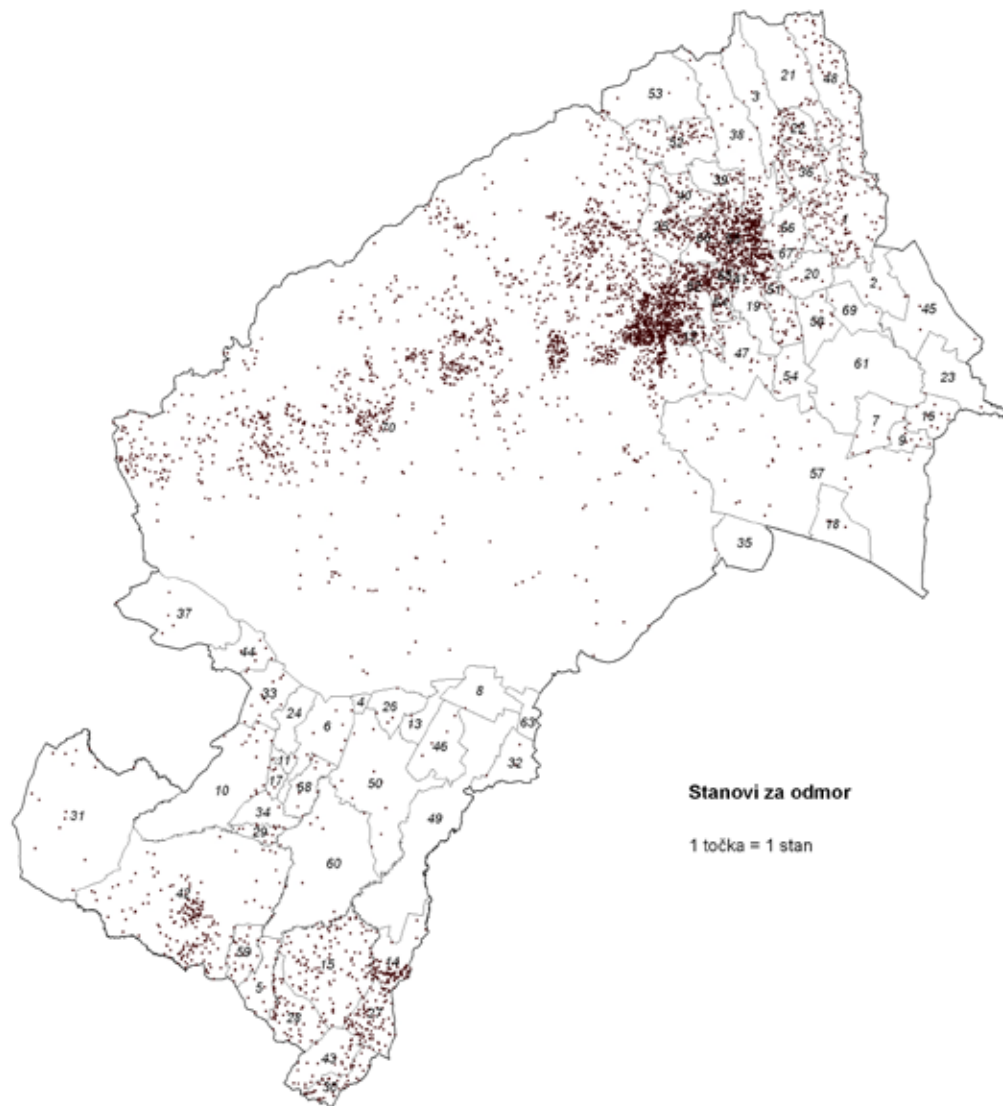
- /// nepostojanje dugoročne nacionalne i gradske stambene politike koja dovodi do oskudice kvalitetnih stanova po prihvatljivim cijenama
- /// nedostatak podataka i procjena o stambenim potrebama
- /// neadekvatno održavanje stambenog fonda
- /// naselja građena od prefabriciranih elemenata

kojima je istekao vijek trajanja i naselja u kojima građevine nisu ekološki održive, a njihovi stanovnici nemaju sredstava za obnovu

- /// smanjivanje broja stanovnika u središnjem gradskom prostoru i prevladavanje starijeg stanovništva
- /// nesolidna gradnja novosagrađenih stanova
- /// brojna stambena područja u kojima je velik nedostatak javnih servisa i sadržaja, mogućnosti zaposlenja u lokalnom okruženju, kvalitetnih javnih prostora, zelenih prostora i prostora za slobodno vrijeme i rekreaciju
- /// prostorna segregacija stanovanja koja dovodi do razvoja socijalnih problema
- /// neuređeno tržište stanova koje je dovelo do vrlo visokih cijena, posljedica je oko 12 000 neprodanih novosagrađenih stanova.
- /// izostanak pripremljenih i uređenih građevinskih čestica za individualnu stambenu gradnju koja buja na gradskim rubovima
- /// nedostatak prostornih standarda za kvalitetno planiranje pratećih sadržaja stanovanja

RAZVOJNE POTREBE

- /// uvesti mjere kojima se lokalnoj zajednici omogućuje da provede, na lokalnoj razini, obnovu, održavanje i efektivnu ekspanziju stambene gradnje (gradnja javnih najamnih stanova, gradnja socijalnih stanova)
- /// voditi registar raspoloživog zemljišta za navedenu gradnju
- /// provoditi nova primjenjiva istraživanja kojima bi se sustavno procjenjivale stambene potrebe u korelaciji s financijskim mogućnostima kućanstava
- /// uvoditi mjere kojima se potiče obnova, modernizacija, obnavljanje i održavanje postojećega stambenog fonda
- /// uspostaviti pravni i institucionalni okvir za očuvanje i reguliranje upotrebe stanova u povijesnoj jezgri Grada (ograničiti prenamjene u poslovne prostore; starijem umirovljenom stanovništvu, koje to želi, omogućiti da založe ili prodaju imovinu-stan uz preseljenje u manja mjesta u kojima je život jeftiniji / udobniji za njihovu dobnu skupinu)
- /// regulirati kvalitetu gradnje stanova

IZVOR: INFORMACIJSKI SUSTAV PROSTORNOG UREĐENJA, GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

▲ PRIKAZ 21 | STANOVI ZA ODMOR U GRADU ZAGREBU – PROSTORNI RAZMJESTAJ, PODACI POPISA 2001.

- /// poboljšati javnu infrastrukturu u stambenim područjima
- /// kreirati poslovne mogućnosti u stambenim područjima (razvijati mogućnosti za zapošljavanje, otvarati servise, javne sadržaje u blizini mjesta stanovanja)
- /// revitalizirati javne prostore u stambenim područjima (poboljšati stanje zelenila, proširiti zelene površine u i u blizini stambenih područja, osiguravati da stambena područja imaju visoku kvalitetu javnih sadržaja)
- /// podržavati socijalnu integraciju i razvoj lokalnih zajednica (udruženja, slobodno vrijeme,...)
- /// omogućavati visoku razinu miješanja različitih socijalnih slojeva na način da se gradski i socijalni stanovi grade ravnomjerno na cijelom gradskom području
- /// regulirati tržište nekretnina
- /// podržati neprofitne organizacije u gradnji i upravljanju relativno jeftinim stambenim fondom

- /// planirati, prometno i komunalno opremiti zone za individualnu stambenu gradnju na gradskim rubovima korištenjem tipologije koja u najvećoj mjeri štedi prostor – stambenoga niza
- /// ugrađivati prostorne standarde za planiranje stambenih naselja (površina javnog zelenila, dječjih igrališta i sl. / po stanovniku) u sve razine prostorno-planske dokumentacije

13.6. Identitetsko-problemska cjelina: Donji grad

Urbana revitalizacija povijesne jezgre, posebice blokovske strukture Donjega grada, od posebnog je značenja za identitet Grada i za uravnoteženi proces urbanog rasta. Donji grad nužno treba redefiniciju vlastitog identiteta i namjene te potrebnu zaštitu i obnovu graditeljskog nasljeđa.

▲ PRIKAZ 22 | NEKI OD ZAKLJUČAKA MAPIRANJA DONJOGRADSKIH BLOKOVA

Najizraženiji problemi Donjega grada su: propadanje korištenja i pročelja gradskih poteza, sagrađenog tkiva i unutrašnjosti blokova, prostorno smanjenje zone trgovine i usluga s koncentracijom javnog i društvenog života, te zasićenje parkiranjem. Uz navedene probleme potencijalne zapreke za revitalizaciju Donjega grada su: kompleksni vlasnički odnosi, nedostatak intersektorske sinergije, populacijska stagnacija, promjene potrošačkih navika i mogući otpor stanovništva prema promjenama. Mogućnosti i smjernice za revitalizaciju trebaju inzistirati na prometnim rješenjima za bolji javni prijevoz, na rasterećivanju prometa smanjivanjem korištenja osobnih automobila, na rješavanju prometa u mirovanju za potrebe stanara, te na povećanju i konsolidaciji zona s centralnim obilježjima.

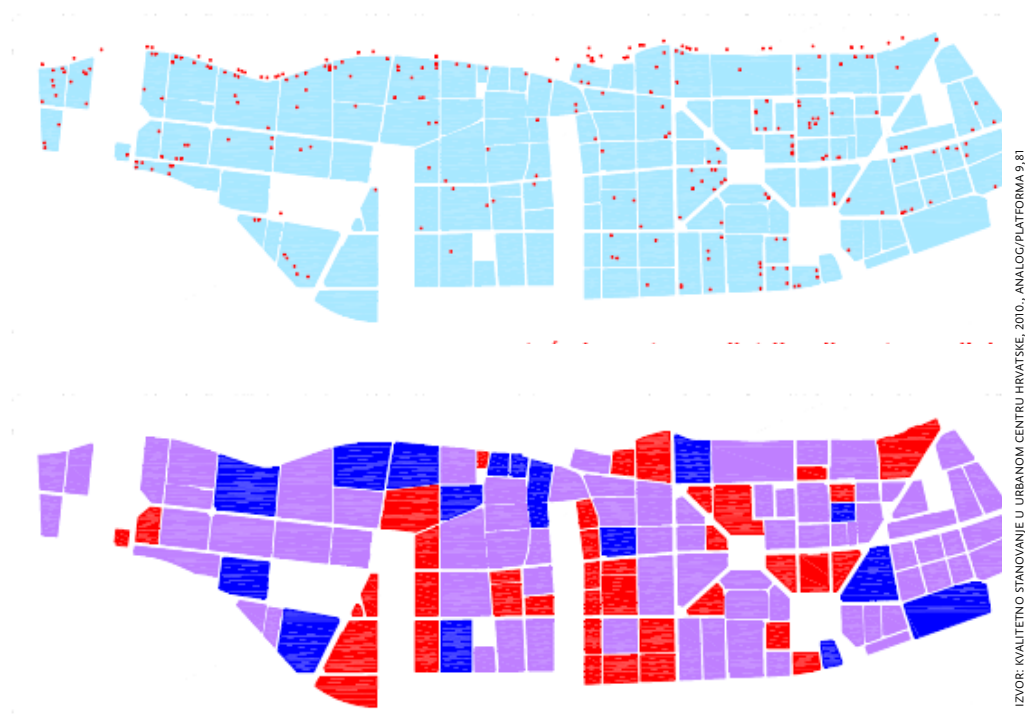
RAZVOJNI PROBLEMI

- /// prostorno smanjenje zone trgovine i usluga s koncentracijom javnog i društvenog života
- /// prometna saturacija
- /// opterećenje javnih površina prometom u mirovanju
- /// zapuštenost građevinskog fonda

- /// nedostatak sportsko-rekreativnih sadržaja
- /// kompleksni vlasnički odnosi i nedostaci legislative
- /// niska razina uključenosti građana u prostorni razvoj

RAZVOJNE POTREBE

- /// konsolidirati i kvalitetno reprogramirati, uz poštivanje uvjeta konzervatorske zaštite
- /// proširiti zone s centralnim obilježjima socijalnog prostora grada
- /// inzistirati na prometnim rješenjima s ciljem rasterećenja prometa osobnim automobilima i poboljšanja efikasnosti javnog prijevoza
- /// rješavati promet u mirovanju za stanare (blokofske garaže manjeg kapaciteta)
- /// omogućiti partnerski odnos s civilnim društvom u promišljanju i provedbi revitalizacije
- /// osigurati suradnju s inspektorima u provedbi zajedničkih strateških ciljeva revitalizacije programskom i institucionalnom prilagodbom

IZVOR: KVALITETNO STANOVANJE U URBANOM CENTRU HRVATSKE, 2010., ANALOG/PLATFORMA 9,81

14. Sigurnosni pokazatelji u Gradu Zagrebu

Brojne su kriminološke analize u mnogim zemljama potvrdile da se kriminalitet po intenzitetu i pojavnim oblicima na specifičan način javlja u gradovima i gradskim četvrtima različite veličine, gustoće naseljenosti, te gospodarskoga, prometnog, kulturnog i infrastrukturnog razvoja. Zagreb je grad koji se dinamično i snažno razvija te iz godine u godinu poprima obilježja suvremenih europskih metropola, što podrazumijeva i pojavu različitih oblika kriminaliteta.

U 2009. sigurnost je bila ugrožena sa 16 583 kaznena djela (45 kaznenih djela dnevno), 11 473 prometne nesreće, 145 265 prometnih prekršaja, 11 868 prekršaja protiv javnog reda i mira i drugih prekršaja i 922 druga događaja po kojima je policija postupala.

Kaznena djela u padu su za 6,1 posto u odnosu na 2008., prekršaji protiv javnog reda i mira za 5,7 posto, prometne nesreće za 7,2 posto, a u porastu su prekršaji u prometu za 0,6 posto i sigurnosni događaji koji nisu kaznena djela za 0,3 posto.

U vezi s posljedicama za sigurnost bilježi se smanjenje u svim događajima – broja smrtno stradalih osoba za 25,6 posto, broja teško ozlijeđenih za 2,1 posto, a broj lakše ozlijeđenih osoba u porastu je za 7,9 posto.

Kriminalitet je u padu za 6,1 posto u odnosu na 2008. i čini najmanji broj kaznenih djela u proteklih pet godina. Općem stanju pridonijela je i pojačana suradnja sa svim čimbenicima sigurnosnog sustava, posebice u suprotstavljanju novim oblicima kriminaliteta koji je najizraženije mogao utjecati na opću sigurnost ljudi i njihove imovine, na ljudska prava i slobode svakog pojedinca, te uopće na gospodarski i sigurnosni sustav zemlje.

Grad Zagreb je osnovao upravno tijelo koje obavlja poslove što se odnose na pripremanje i sudjelovanje sudionika zaštite i spašavanja na nesreće, velike nesreće i katastrofe, te na ustrojavanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite

i spašavanja u prevenciji, reagiranju na nesreće, velike nesreće i katastrofe i na uklanjanje mogućih uzroka i posljedica.

U suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu i sveučilištem Colorado Springs University pokrenut je projekt interdisciplinarnog poslijediplomskog specijalističkog studija, Upravljanje krizama, s ciljem da se osposobe kadrovi u Gradu Zagrebu za upravljanje krizama.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// pojedini društveni čimbenici ponekad djeluju kao promatrači, odnosno samo utvrđuju stanje, a ne rješavaju probleme
- /// rizici i opasnosti Zagreba su potres, bujične vode, tehničko-tehnološke i prometne katastrofe, pandemije, nuklearne i radiološke nesreće, te poplava Save

RAZVOJNE POTREBE

- /// preuzeti socijalno – preventivnu ulogu koja se sve više temelji na suradnji policije i društvene zajednice, čime se jača ugled policije u javnosti i razina uspješnosti
- /// poboljšavati ukupno stanje kriminaliteta njegovim smanjivanjem, a istodobno poboljšavati djelotvornost otkrivanja
- /// poboljšavati odnos broja počinjenih kaznenih djela i broja stanovnika
- /// potrebno je izraditi te donijeti sljedeće dokumente:
 - Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara Grada Zagreba
 - Plan zaštite i spašavanja iz ruševina,
 - Plan zaštite od epidemija i asanacija
 - Plan zaštite i spašavanja na vodi
 - Odluku o ustrojavanju postrojbi zaštite i spašavanja (timovi)

15. Financijski izvori za razvojne projekte i za funkcioniranje Grada Zagreba

Analiza financijskih izvora obuhvaća samo podatke koji se odnose na gradski proračun. Podaci za Zagrebački holding nisu uključeni, osim u dijelu koji se odnosi na izdana jamstva Grada prema Holdingu. Kako bi dobili jasniju sliku financijskih izvora Grada Zagreba u analizi će se, gdje god je moguće i ima smisla, koristiti usporedni podaci za tri druga velika grada: Split, Rijeku i Osijek.

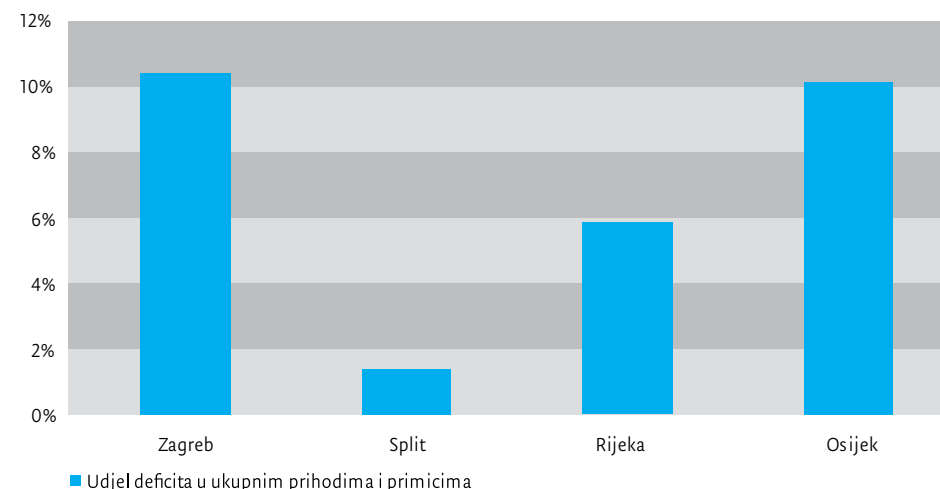
Grad Zagreb ima najveći fiskalni kapacitet u usporedbi s drugim jedinicama područne (regionalne) i lokalne samouprave. Veličinu fiskalnih kapaciteta Grada Zagreba najbolje oslikava podatak da su njegovi proračunski prihodi poslovanja u 2009. iznosili 29,8% prihoda svih županija i jedinica lokalne samouprave. Fiskalni kapacitet Grada Zagreba

znatno nadmašuje prihode drugih vodećih gradova i u relativnom pogledu.

Grad Zagreb ima veće mogućnosti za ubiranje poreznih prihoda koje proizlaze iz činjenice da on istodobno ima i status županije pa ima i širu poreznu osnovicu. Ipak, ključni faktor većih fiskalnih kapaciteta su veće prosječne plaće u odnosu na druge gradove te nešto veća stopa zaposlenosti.

Nakon niza godina kontinuiranog rasta, proračun Grada Zagreba u 2009. prvi put bilježi pad prihoda. 2002. prihodi poslovanja Grada iznosili su 4,0 milijarde kuna, u 2008. su iznosili 7,1 milijardu kuna, a u 2009. pali su na 6,7 milijardi kuna. Relativni porast prihoda poslovanja Grada Zagreba u razdoblju rasta 2002. – 2008. bio je manji od porasta prihoda na razini svih jedinica lokalne i područne samouprave (77,6% za Grad Zagreb prema 99,4% na razini cijele Hrvatske), što se može povezati s nešto slabijom dinamikom gospodarskih aktivnosti u Zagrebu u odnosu na druga područja RH.

Ključno obilježje gradskog proračuna u 2009. je visoki deficit, odnosno negativna razlika između prihoda i primitaka, s jedne strane, i rashoda i izdataka, s druge strane. Deficit je iznosio 717 milijuna kuna i prema svojoj visini predstavlja rekordni deficit u zadnjih desetak godina. Prema udjelu deficita u

GRAFIKON 30. | DEFICIT GRADSKOG PRORAČUNA U 2009.

ukupnim prihodima Zagreb je vrlo sličan Osijeku, a znatno je lošiji od Rijeke i, osobito, od Splita.

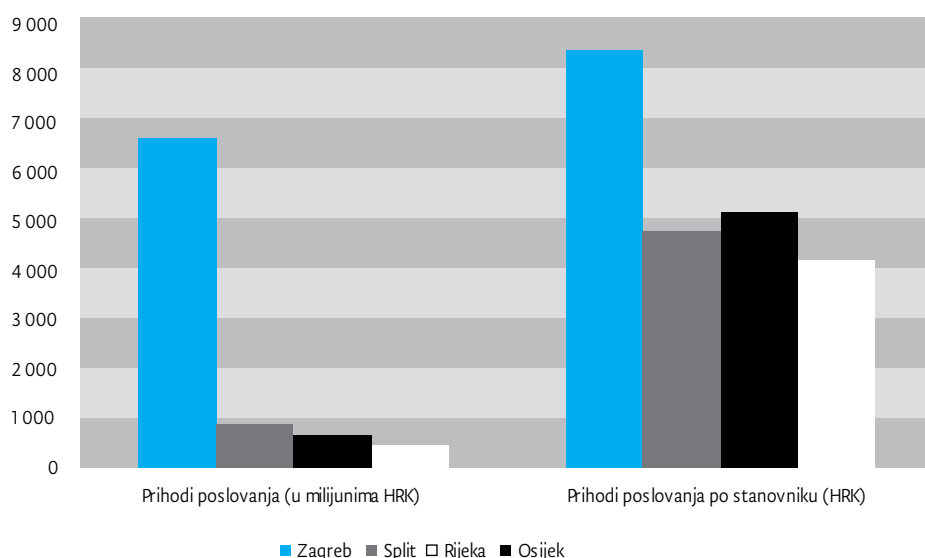
Porezni prihodi su u kriznoj 2009. zabilježili minimalni pad u odnosu na 2008., što je umnogome pridonijelo ukupnoj stabilnosti proračuna. Naime, struktura gradskog proračuna pokazuje kako su porezni prihodi najvažniji pojedinačni izvor prihoda s udjelom od čak 72,9% u 2009.. S druge strane, najveći je izazov za proračun predstavljao pad prihoda od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima sa 1,67 na 1,24 milijarde kuna. Taj je pad uglavnom posljedica smanjene investicijske aktivnosti te, posljedično, manjih prihoda od komunalnih doprinosa i drugih naknada. Prihodi od imovine zadržali su sličnu razinu u 2009. kao i u prethodnoj godini, čime su također pomogli ublažavanju pada prihoda na drugim područjima.

Na rashodovnoj strani rashodi za zaposlene nastavili su svoj rast i u kriznoj 2009., a, prema planu, i u 2010. se očekuje daljnje povećanje rashoda. Tako se za 2010. planiraju gotovo 12% veći rashodi u odnosu na (pretkriznu) 2008.. Materijalni rashodi kao najveća stavka također su nastavili rasti te je za 2010. planirano povećanje od čak 12,2% u odnosu na 2008.. Najveći porast materijalnih rashoda u 2009. u odnosu na 2008. bilježe rashodi za zakupnine i najamnine te rashodi za energiju. Rashodi za zakupnine i najamnine zadnjih godina bilježe ekstremni rast. Dok su u 2007. ti rashodi

iznosili svega 17,2 milijuna kuna, u 2009. njihov se iznos povećava na čak 221 milijun kuna. S druge strane, najveća stavka materijalnih rashoda, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, bilježi pad od 7,9% u 2009. u odnosu na 2008..

Stavka rashoda koja se najčešće veže uz razvojne projekte su rashodi za nabavu nefinancijske imovine koji se prvenstveno odnose na gradnju građevinskih objekata i kupnju zemljišta. Radi se o jednoj od najvećih rashodovnih stavki na koju je u 2009. otpadalo oko 21% ukupnih rashoda. U odnosu na 2008. bilježi se pad rashoda za 4,4%, a u 2010. je planiran daljnji pad za čak 16% u odnosu na 2009.. Očito je da se upravo smanjivanjem investiranja u nove građevinske objekte pokušava najviše uštedjeti na rashodovnoj strani proračuna.

Vrlo značajna stavka na rashodovnoj strani su izdaci za subvencije koji su u 2009. iznosili 0,95 milijardi kuna, odnosno 16% ukupnih rashoda poslovanja. U odnosu na 2008., u 2009. zabilježen je porast od 9,3%, a za 2010. planira se daljnji porast za 4,9%. Financijska slika Grada Zagreba bila bi bitno bolja da se poboljša naplata potraživanja. Prema podacima iz 2009. obračunana, a nenaplaćena potraživanja iznosila su 1,6 milijardi kuna, odnosno 25% ukupnih prihoda poslovanja. Također je primjetan brzi porast nenaplaćenih potraživanja nakon 2004.. Tako su u razdoblju 2005. – 2009. nenaplaćena potraživanja porasla za visokih 61%.

GRAFIKON 29. | POKAZATELJI FISKALNOG KAPACITETA

	2008.	2009.	2010.*
1. PRIHODI POSLOVANJA	7 108 553 152	6 678 326 427	7 067 200 000
PRIHODI OD POREZA	4 877 303 157	4 870 086 513	5 217 200 000
POREZ I PRIREZ NA DOHODAK	4 472 153 734	4 518 153 922	4 820 000 000
PRIHODI OD IMOVINE	512 286 061	506 873 573	522 100 000
PRIHODI OD ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI I PO POSEBNIM PROPISIMA	1 677 306 054	1 238 409 389	1 267 900 000
2. RASHODI POSLOVANJA	5 707 506 009	5 947 186 650	5 937 134 002
RASHODI ZA ZAPOSLENE	1 409 744 477	1 487 878 173	1 577 091 128
MATERIJALNI RASHODI	1 966 219 587	2 110 007 776	2 196 127 923
SUBVENCIJE	869 679 184	950 924 282	997 661 000
TEKUĆE I KAPITALNE DONACIJE	613 774 193	615 996 549	573 811 402
KAPITALNE POMOĆI TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA U JAVNOM SEKTORU	381 187 022	334 283 659	154 500 000
3. RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	1 612 452 905	1 540 894 568	1 293 928 275
GRAĐEVINSKI OBJEKTI	1 326 114 352	1 249 191 498	1 023 091 422
DODATNA ULAGANJA NA GRAĐEVINSKIM OBJEKTIMA	95 998 679	115 417 928	115 417 928
4. TRANSAKCIJE NA FINANCIJSKOJ IMOVINI I OBVEZAMA			
PRIMICI OD ZADUŽIVANJA (PRIMLJENI ZAJMOVI)	100 000 000	150 000 000	200 000 000
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	169 453 832	130 389 265	168 937 723
UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	7 547 227 288	6 901 451 190	7 400 000 000
UKUPNI RASHODI I IZDACI	7 489 412 746	7 618 470 483	7 400 000 000
OBRAČUNATI PRIHODI - NENAPLAĆENI	1 503 592 939	1 636 315 847	N/A
IZDANA JAMSTVA TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA U VLASNIŠTVU GRADA	1 635 054 159	N/A	N/A-

IZVOR: MINISTARSTVO FINANCIJ, DRŽAVNA REVIZIJA / NAPOMENA: PODACI ZA 2010. SU PLANIRANE VRIJEDNOSTI

▲ PRIKAZ 13. | PRORAČUN GRADA ZAGREBA 2008. – 2010., NAJVAŽNIJE STAVKE (HRK)

	ZAGREB	SPLIT	RIJEKA	OSIJEK
UDIO POREZNIH PRIHODA U PRIHODIMA POSLOVANJA	72,9	55,1	51,0	54,6
UDIO PRIHODA OD IMOVINE U PRIHODIMA POSLOVANJA	7,6	6,6	25,6	13,5
UDIO PRIHODA OD ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI I DRUGIH POSEBNIH PROPISA U PRIHODIMA POSLOVANJA	18,5	33,3	20,9	24,6
UDIO NENAPLAĆENIH POTRAŽIVANJA U PRIHODIMA POSLOVANJA	24,5	46,7	35,3	29,6
UDIO RASHODA ZA ZAPOSLENE U RASHODIMA POSLOVANJA	25,0	26,9	31,5	25,7
UDIO MATERIJALNIH RASHODA U RASHODIMA POSLOVANJA	35,5	34,7	35,9	33,5
UDIO SUBVENCIJA U RASHODIMA POSLOVANJA	16,0	0,7	5,0	12,6
UDIO RASHODA ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE U RASHODIMA POSLOVANJA	20,6	24,8	12,9	21,6

IZVOR: MINISTARSTVO FINANCIJ, DRŽAVNA REVIZIJA

▲ PRIKAZ 14. | SLIČNOSTI I RAZLIKE U STRUKTURI PRORAČUNA ZAGREBA, SPLITA, RIJEKE I OSIJEKA, 2009. (U %)

Grad Zagreb je u 2008. izdao jamstva u vrijednosti 1,6 milijardi kuna za zaduživanje Zagrebačkog holdinga. Ako Zagrebački holding ne bi bio u stanju vratiti svoja dugovanja, financijska stabilnost gradskog proračun bila bi znatno narušena. Da se radi o velikom problemu potvrđuje činjenica da je, u razdoblju od 2004. do 2008., za podmirenje dospjelih anuiteta Grad već doznačio Zagrebačkom holdingu 438 milijuna kuna. U odnosu na druge najveće gradove Zagreb ima niz sličnosti, ali i bitnih razlika prema strukturi

proračuna. Sljedeća tabela prikazuje osnovne sličnosti i razlike. U Zagrebu gotovo tri četvrtine ukupnih prihoda poslovanja čine porezni prihodi, a u drugim je gradovima taj udio osjetno manji i kreće se između 51 i 55%. Tako visok udio poreznih prihoda daje Zagrebu stabilniju financijsku osnovicu u odnosu na druge gradove. Udio prihoda od imovine u Zagrebu iznosi samo 7,6%, a Rijeka tako ostvaruje čak četvrtinu ukupnih prihoda. Čak i Osijek bilježi gotovo dvostruko veći

udio prihoda od imovine od Zagreba. Zagreb bilježi najmanji udio prihoda od administrativnih pristojbi i drugih posebnih propisa, što se u najvećoj mjeri odnosi na komunalne doprinose. Premda bilježi vrlo visoke apsolutne iznose nenaplaćenih potraživanja Zagreb se, u odnosu na druge gradove, ipak nalazi u najpovoljnijem položaju kada se promatra udio nenaplaćenih potraživanja u ukupnim prihodima poslovanja.

Zagreb bilježi sličan udio rashoda za zaposlene u odnosu na druge gradove koji se u 2009. kretao na razini od oko 25%, osim za Rijeku koja bilježi nešto veći udio od 31,5%. Međutim, s obzirom na planirano povećanje rashoda za ovu stavku, taj će se udio za Zagreb u 2010. sigurno povećati. Također, Zagreb bilježi i vrlo sličnu razinu udjela materijalnih rashoda u ukupnim rashodima poslovanja kao i drugi gradovi.

Zagreb bilježi najveći udio subvencija (trgovačkim društvima) u ukupnim rashodima poslovanja, a posebno u odnosu na Split i Rijeku, što potvrđuje da postoje velike financijske teškoće u poslovanju trgovačkih društava u vlasništvu Grada.

Udio rashoda za nabavu nefinancijske imovine sličan je onome u drugim gradovima, što znači da svi gradovi približno jednako troše na investicije u odnosu na ukupne rashode proračuna.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// visoki deficit gradskog proračuna
- /// slabi udio prihoda od imovine
- /// visoki udio rashoda za subvencije trgovačkim društvima
- /// visoki iznos izdanih jamstava Zagrebačkom holdingu te smanjena sposobnost Holdinga da samostalno vraća dugove
- /// visoki iznos nenaplaćenih potraživanja
- /// visoki rast troškova za zakupnine

RAZVOJNE POTREBE

- /// smanjiti deficit gradskog proračuna
- /// povećati prihode od gradske imovine
- /// smanjiti rashode za subvencije trgovačkim društvima
- /// poboljšati naplatu potraživanja
- /// smanjiti rashode za zakupnine optimalnijim korištenjem gradske imovine

- /// zadržati što veću razinu investicija za gradnju potrebnih građevinskih objekata i druge vrste rashoda povezane s razvojnim projektima
- /// smanjiti razinu financijske izloženosti prema Zagrebačkom holdingu, odnosno smanjiti rizike za eventualno dodatno financijsko opterećenje Grada zbog smanjene mogućnosti Holdinga da vraća dospjela zaduženja
- /// više koristiti proračun kao instrument razvoja Grada Zagreba

16. Međuregionalna i međunarodna suradnja

16.1. Međužupanijska suradnja

Grad Zagreb graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom, s kojima je funkcionalno povezan. Od strateškog je značenja upravo povezanost i suradnja sa Zagrebačkom županijom. U Zagrebačku se županiju u novije vrijeme svake godine iz Zagreba slijeva desetak tisuća novih stanovnika. Za njih, kao i za druge stanovnike Zagrebačke županije, Zagreb predstavlja realnu mogućnost zapošljavanja. Osim radnog mjesta, građani Zagrebačke županije u Zagrebu ostvaruju velik dio svojih socijalnih, zdravstvenih i obrazovnih potreba.

Suradnja s ove dvije županije, premda formalno definirana, nije dostatna, prije svega zbog nepostojanja konsenzusa o razvojnim prioritetima šire regije te nepostojanja funkcionalnih partnerskih vijeća koja se, osim političkih predstavnika, trebaju sastojati i od predstavnika drugih zainteresiranih čimbenika (gospodarstva, stručne zajednice i građanstva). Blizina, funkcionalna povezanost i mnogobrojni zajednički problemi naglašavaju, u prvom redu, nužnost suradnje na cjelokupnom 'zagrebačkom prostoru' u svim segmentima razvoja.

Suradnja sa Zagrebačkom županijom u cjelini je vrlo slaba, dijelom i zbog toga što, unatoč nekolicini dobrih inicijativa, u cjelini nema dovoljno volje ključnih aktera za uporno i učinkovito rješavanje svih problema i za realizaciju učinkovitije suradnje. Grad Zagreb (ZG) potpisnik je sporazuma o suradnji sa Zagrebačkom županijom (ZŽ) temeljni ciljevi kojega su utvrđivanje područja zajedničkog interesa za gospodarski, socijalni i drugi razvitak, te unapređivanje i osiguravanje ostvarivanja međusobne suradnje. Utvrđena su sljedeća područja zajedničkog interesa: prostorno uređenje, zaštita okoliša, vodoopskrba, opskrba energijom, promet, te druga područja komunalnoga gospodarstva/

infrastrukture, poljoprivreda, zdravstvo i socijalna skrb, predškolski odgoj i naobrazba, školstvo, kultura i sport.

Grad Zagreb i Zagrebačka županija potpisali su, 2005., Sporazum o suradnji u poljoprivredi. Suradnja se ostvaruje:

- /// subvencioniranjem poljoprivredne proizvodnje na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije;
- /// zajedničkim pilot-projektom Otvaranje ogledne prodavaonice i kušaonice, proizvodi hrvatskog sela u Gradu Zagrebu;
- /// vikend-prodajom posebno vrijednih i sezonskih seljačkih proizvoda te organiziranjem sezonske seljačke tržnice jagoda i cvijeća;
- /// zajedničkim gospodarskim manifestacijama u Gradu Zagrebu;
- /// uspostavljanjem Distributivnog centra voća i povrća;
- /// suradnjom na drugim programima i projektima zajedničkog interesa za razvoj poljoprivrede na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije.

Grad Zagreb i Zagrebačka županija potpisali su, potkraj 2005., Sporazum o suradnji na izradi Prostornog plana grada Zagreba i Prostornog plana Zagrebačke županije.

Pokrenut je niz zajedničkih razvojnih inicijativa, a među prioritetnim potencijalnim projektima zajedničkog interesa Grada Zagreba i Zagrebačke županije na području infrastrukture valja izdvojiti:

- /// gradnju postrojenja za termičku obradu otpada;
- /// uspostavu prometnog saveza i tarifne unije kojom bi se riješila pojedina pitanja javnog prijevoza putnika na prostoru Grada Zagreba i Zagrebačke županije;
- /// regionalni vodoopskrbni sustav.

RAZVOJNI PROBLEMI

- /// nedovoljno razvijena svijest o značenju i smislu razvoja cjelokupnoga 'zagrebačkog prostora' i šire regije te odsustvo cjelovitog sagledavanja i korištenja njegova razvojnog potencijala

- ❖ odsustvo strateškog razvojnog dokumenta koji bi cjelovito sagledao problematiku metropolitanskog razvoja, utvrdio osnovna razvojna ograničenja i predložio dugoročne strateške razvojne smjernice
- ❖ nisu definirane prioritete teme za dugoročnu suradnju u zagrebačkom metropolitanskom prostoru
- ❖ ne postoji trajna koordinacija međužupanijske suradnje niti sustavni plan rada na razini upravnih tijela
- ❖ nedostatak protoka informacija među upravnim tijelima vezano uz suradnju s drugim županijama te nepostojanje baza podataka o programima i suradnji s drugim županijama
- ❖ nedostadni ljudski resursi (visoko obrazovanje) za realizaciju aktivnosti suradnje

RAZVOJNE POTREBE

- ❖ jačati razumijevanje i opredjeljenje nositelja razvoja o međuovisnosti Grada Zagreba i županija s kojima graniči
- ❖ uspostaviti redovitu koordinaciju razvojnih aktivnosti Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije (partnerskih vijeća) radi definiranja zajedničkih ciljeva i prioriteta i kontinuirane suradnje na razini upravnih tijela
- ❖ jačati međužupanijsku suradnju na zajedničkoj pripremi i provedbi projekata preko partnerskih vijeća i neposredno
- ❖ definirati subjekte za provedbu međužupanijske suradnje te izraditi precizne operative hodograme
- ❖ kadrovski osnažiti, omogućiti stručno usavršavanje te financijski i tehnički ojačati upravu za provedbu složenih programa i projekata međužupanijske suradnje
- ❖ predložiti strategiju suradnje zž i GZ te model upravljanja cjelokupnim 'zagrebačkim prostorom'

16.2. Međunarodna suradnja

U sklopu međunarodnih i međugradskih odnosa Grad Zagreb surađuje s nizom inozemnih gradova, institucija i udruga. Prioriteti su suradnja Grada s glavnim gradovima država članica Europske Unije, s glavnim gradovima država pristupnica i kandidatkinja za članstvo u Europskoj Uniji, s gradovima s kojima je Grad Zagreb potpisao sporazum o prijateljstvu i suradnji, s glavnim gradovima zemalja predsjedateljica Europskom Unijom, te sa svjetskim metropolama.

Posebne veze Grad Zagreb razvija s gradovima – prijateljima (Beč, Bologna, Budimpešta, Krakow, Kyoto, Lisabon, Ljubljana, Mainz, Pittsburgh, Sarajevo, Shangaj, St. Petersburg i Tromsø). Povijesne veze, sličnost u značenju, prisutnost iseljenika iz Hrvatske i uspostavljena suradnja u nizu tema glavni su razlozi za suradnju. Od osamostaljenja RH Grad Zagreb je ostvario stručnu suradnju s gradskim upravama Beča, Münchena i drugih gradova, a posebnog je značenja suradnja na području urbanističkog i strategijskog planiranja, održive mobilnosti, biološke raznolikosti.

Grad Zagreb je član mnogih međugradskih i međunarodnih organizacija kao što su Skupština europskih regija (AER), Metropolis, Eurocities, Impacts, Unija glavnih gradova srednje i jugoistočne Europe, Međunarodna asocijacija gradova nosilaca poruke mira, Mreža održivih gradova ICLEI-ja, Unija povijesnih gradova, Forum za urbanu sigurnost i drugi. Od 2007. Grad Zagreb aktivno sudjeluje u Europskoj inicijativi Civitas za održivu mobilnost u gradovima.

16.3. Projekti međunarodne suradnje

Za poslove praćenja stanja i propisa s područja europskih integracija i fondova Europske Unije, poslove u vezi s aktivnostima za sudjelovanje Grada Zagreba u projektima EU-a i za suradnju s gradskim upravnim tijelima u poticanju sudjelovanja u projektima EU-a nadležan je Ured gradonačelnika.

U pripremi projektnih prijedloga za potrebe kandidiranja Grada Zagreba za korištenje sredstava iz fondova EU-a i provedbi projekata financiranje kojih je odobreno, sudjeluju i drugi gradski uredi.

Premda je u Gradu Zagrebu u provedbi ili je već završena provedba projekata financiranih sredstvima EU-a, dosadašnje povlačenje sredstava sufinanciranja EU-a nije zadovoljavajuće. Ovo je dijelom posljedica nedostatnih kapaciteta u okviru Gradske uprave, ali i efektivne suradnje među uredima i djelatnicima.

Osim projekata koji se provode ili su završeni, Grad Zagreb je Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, u suradnji sa SDURF-om, prijavio prijedloge za sufinanciranje više od 80 razvojnih projekata nužnih za funkcioniranje grada i podizanje kvalitete života u Gradu Zagrebu, za financiranje iz strukturnih instrumenata kohezijskog fonda EU-a, a u tijeku je razrada tehničkog dijela projekata (rok za završetak 1. siječnja 2012.).

RAZVOJNI PROBLEMI

- ❖ nedostatna koordinacija, protok informacija i suradnja s nacionalnim odgovornim tijelima (resorno ministarstvo) vezano za međuregionalnu i međunarodnu suradnju
- ❖ neusklađen sustav planiranja i operative provedbe međuregionalne i međuregionalne suradnje
- ❖ slaba koordinacija i komunikacija sa ustanovama i subjektima bitnim za međuregionalnu i međunarodnu suradnju
- ❖ nepostojanje definiranih dugoročnih razvojnih prioriteta za međuregionalnu i međunarodnu suradnju
- ❖ nedovoljno znanje i iskustvo upravnih tijela u pripremi prijedloga za EU natječaje (a

proračuni ne predviđaju sredstva za plaćanje konzultantskih usluga pripreme projekata za natječaje)

- ❖ nedovoljna informiranost o prijavljenim i započetim projektima koji su u ingerenciji pojedinih ureda, što udvostručuje napore njihove pripreme i praćenja
- ❖ nedovoljna uključenost javnosti (civilnog društva) u predlaganje prioriteta područja, te pripremu i provedbu projekata
- ❖ nedovoljno izražen interes od strane gospodarstva za međuregionalnu suradnju

RAZVOJNE POTREBE

- ❖ definirati razvojne prioritete i stvoriti bazu podataka o prioritetnim projektima međuregionalne i međunarodne suradnje
- ❖ podići razinu osposobljenosti svih djelatnika gradske uprave za pripremanje projekata koji uključuju međuregionalnu i međunarodnu suradnju
- ❖ poboljšati kapacitete uprave i drugih nositelja Grada Zagreba za korištenje sredstava iz fondova EU
- ❖ osigurati dostupnost podataka o projektima koji se pripremaju i provode kako bi se ostvarila interakcija, uspješna koordinacija i kvalitetna suradnja sa svim relevantnim akterima
- ❖ formirati timove za rad na projektima kako bi se osigurao kontinuitet na izradi bez obzira na fluktuaciju osoblja
- ❖ podići razinu osposobljenosti vlastitih djelatnika za kompetentnu suradnju s konzultantskim tvrtkama koje su nužne prilikom pripreme projekata za EU natječaje (vss obrazovanje, motivacija, aktivno znanje engleskog jezika)
- ❖ dodatno stimulirati djelatnike angažirane na pripremi i provedbi razvojnih projekata međuregionalne i međunarodne suradnje

NOSITELJ/ GRADSKI URED	GU za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Autonomna ženska kuća Zagreb	GU za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Udruga za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga	GU za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Ured gradonačelnika Hrvatska gospodarska komora – Komora Zagreb	GU za obrazovanje, kulturu i šport Udruga IDEM	GU za obrazovanje, kulturu i šport Forum za slobodu odgoja
NAZIV PROJEKTA	Žensko sklonište i savjetovalište pružanje i osnaživanje servisa i potpore ženama i njihovoj djeci koja su preživjela nasilje u obitelji	Ojačajmo najslabije karike u svijetu rada	Volonterski servis	Partners 2 - Partners for Investment Promotions	Professional mobile team – support for educational inclusion of children with special educational needs	Kultura komunikacije i nenasilno rješavanje sukoba
NAZIV EU- FONDA	CARDS 2004. (program Europske unije)	PHARE 2006. (program Europske unije)	PHARE 2006. (program Europske unije)	CARDS 2005. – regionalni program za privlačenje stranih ulaganja u regiju zapadnog Balkana	PHARE 2006. (program Europske unije), Broj Ugovora: 2006- 0202-020311	PHARE 2006. (program Europske unije), Br.Ugovora: 2006-0202- 020306
UKUPAN IZNOS PROJEKTA (€)	230 126 €	100 967 €	90 716 €	2 000 000 €	101 690 €	82 679 €
SUFINAN- CIRANJE GRADA ZAGREBA (€)	27 315,96	10 601,57	10 622,00	0 €	0 €	66 053 €
STATUS PROJEKTA	ZAVRŠEN (provodio se od 27.7.2007. do 26.7.2009.)	ZAVRŠEN (provodio se od 28.11.2008. do 28.11.2009.)	ZAVRŠEN (provodio se od 29.11.2008. do 28.11.2009.)	PROVODI SE do rujna 2010.	ZAVRŠEN (provodio se od 29.11. 2008. do 28.11.2009.)	ZAVRŠEN (provodio se od 29.11.2008. do 29.11.2009.)

▲ TABELA 15. | PREGLED EU-PROJEKATA GRADA ZAGREBA / STANJE 1.7.2010.

GU za strategijsko planiranje i razvoj Grada	GU za strategijsko planiranje i razvoj Grada	GU za imovinsko- pravne poslove i imovinu Grada	GU za poljoprivredu i šumarstvo, GU za obrazovanje, kulturu i šport Poljoprivredna škola Zagreb	GU za obrazovanje, kulturu i šport Elektrotehnička škola Zagreb	GU za obrazovanje, kulturu i šport	GU za obrazovanje, kulturu i šport Veterinarska škola Zagreb
City-VITALity- Sustainability Elan	Presto – promoting cycling for everyone as daily transport mode	PROMISE –Property Management in South-Eastern Cities	Agroturistički edukativni poligon – hrvatski model	S modernim didaktičkim pristupima prema primjenjivim kompe- tencijama	Revitalizacija vinograda na Griču i uređenje tunela Grič za javnu namjenu – Tunel osjeta Grič	Development of new curricula and capacity building of veterinary teachers at Veterinarska škola Zagreb – VETVET
7. Okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj / program 'Suradnja', podtema 'Promet' (program Europske zajednice)	CIP – IEE –Intelligent Energy Europe (program Europske zajednice)	IPA iz Trans- nacionalnog programa za jugoistočnu Europu (SEE)	CARDS 2003 (program Europske unije). Broj Ugovora: 2003- 02-03-01-02-13	CARDS 2003. Br.Ugovora: 2003-02- 03-010205 EuropeAid/ 122435/C/ACT/ HR	PHARE 2005. (program Europske unije)	IPA program (program Europske Unije)
18.000 000 €	1 400 000 €	1 700 000 €	35 600 €	299 700 €		294 430 €
3 089 680 €	97 000 €	15 000 €	10 000 €	26.730 €, odnosno 10% sufinancira Grad Zagreb	nepoznat	10 000 €
PROVODI SE trajanje projekta 4 godine (48 mj.), od 15.9.2008. do 15.9.2012.	PROVODI SE trajanje projekta 32 mj. svibanj 2009. do veljača 2012.	PROVODI SE trajanje projekta 3 god.	ZAVRŠEN; trajanje: 1.6 .2006. do 31.5.2007	ZAVRŠEN 31.5.2007	ZAVRŠEN	PROVODI SE

IZVOR: URED GRADONAČELNIKA, SLUŽBA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE I FONDove EU-A

		MRRŠVG, BR.PROJEKTA	UKUPAN IZNOS
1	Tunel osjeta Zagreb (revitalizacija postojećeg tunela Grič)	105	4 000 000 €
2	Obnova fasada u povijesnoj jezgri	106	7 000 000 €
3	Muzej za umjetnost i obrt (dogradnja i rekonstrukcija postojećeg objekta)	107	7 000 000 €
4	Dom za starije osobe Markuševac	108	5 500 000 €
5	Branimirova ulica, od Zavrtnice do Heinzelove ulice	109	4 200 000 €
6	Samoborska cesta, od Oranica do Zagrebačke ceste	110	12 000 000 €
7	Šarengradaska ulica, od Zagrebačke avenije do Ulice grada Vukovara	111	10 000 000 €
8	Gradnja III. odjela psihijatarske bolnice "Sveti Ivan" Zagreb	118	4 134 910 €
9	Gradnja VI. odjela psihijatarske bolnice "Sveti Ivan" Zagreb	119	8 269 821 €
10	Sportska polivalentna dvorana Špansko (gradnja objekta i uređivanje trga)	123	5 000 000 €
11	Sportski centar Grana Klaka (gradnja novog objekta)	124	15 000 000 €
12	Dječji vrtić Vrbani II. (gradnja novog objekta)	125	2 900 000 €
13	Dječji vrtić Vrbani III. (gradnja novog objekta)	126	3 900 000 €
14	Dječji vrtić Borovje (gradnja novog objekta)	127	5 000 000 €
15	Dječji vrtić Zvončić (gradnja zamjenskog objekta)	128	1 600 000 €
16	Osnovna škola Stjepana Bencekovića (igradnja sportske dvorane)	129	900 000 €
17	Osnovna škola Pavleka Miškine (dogradnja škole i gradnja sportske dvorane)	130	4 200 000 €
18	Osnovna škola Horvati (gradnja novog objekta)	131	11 000 000 €
19	Osnovna škola Čulinec (gradnja novog objekta sa sportskom dvoranom)	132	11 000 000 €
20	Osnovna škola Ante Kovačića (gradnja sportske dvorane)	133	1 900 000 €
21	Osnovna škola Granešina (gradnja sportske dvorane)	134	1 900 000 €
22	Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskiog (dogradnja i gradnja sportske dvorane)	135	5 000 000 €
23	Osnovna škola Vrbani III. (gradnja novog objekta)	136	7 000 000 €
24	Osnovna škola Ivanja Reka (gradnja novog objekta)	137	13 000. 00 €
25	Osnovna škola Ivanja Rudeš (dogradnja postojećeg objekta)	138	950 000 €
26	Osnovna škola Dragutina Domjanića (gradnja dvorane)	139	1 800 000 €
27	Osnovna škola Remete (gradnja zamjenskog objekta)	140	2 300 000 €

IZVOR: URED GRADONAČELNIKA, SLUŽBA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE I FONDOWE EU-A

		MRRŠVG, BR.PROJEKTA	UKUPAN IZNOS
28	Osnovna škola Antuna Mihanovića (gradnja objekta)	141	800 000 €
29	Osnovna škola Tina Ujevića (gradnja nove sportske dvorane)	142	850 000 €
30	Osnovna škola Jabukovac (gradnja sportske dvorane)	143	1 700 000 €
31	Gradnja regionalne infrastrukture digitalnih prostornih podataka	144	
32	Gradska plinara Zagreb (gradnja plinoopskrbnih objekata 2010.-2013.)	145	30 800000 €
33	Postrojenje za termičku obradu otpada		170 000 000 €
34	Obrtnički centar		40 000. 00 €
35	Novi tehnološki park Zagreb		30 000 000 €
36	Športsko-rekreacijska zona Zagreb		50 000 000 €
37	Kongresni centar Zagreb		18 000 000 €
38	Park and Ride		27 000 000 €
39	URIHO		35 000 000 €
40	Radnička cesta od Koledovčine do Domovinskog mosta		60 000 000 €
41	Sarajevska avenija		50 000 000 €
42	Održivost vrtića i škola u GZ, edukacija (energetskaučinkovitost)		80 000 €
43	Modernizacija i obnova gradske rasvjete		72 000 000 €
44	Implementacija solarnih termalnih kolektora i PV u javnim vrtićima, OŠ,SŠ i dr.		28 000 000 €
			770 684 731 €

▲ PRIKAZ 16. | TABELA 16. PREGLED RAZVOJNIH PROJEKATA KANDIDIRANIH NA STRUKTURNE INSTRUMENTE KOHEZIJSKOG FONDA EUROPSKE UNIJE EU-PROJEKTI U IZNOSU DO 10 MIL. € (GRAD ZAGREB)

		UKUPAN IZNOS	IZVOR: URED GRADONAČELNIKA, SLUŽBA ZA EUROPSKE INTEGRACIJE I FONDVE EU
1	Nabava 40 niskopodnih autobusa s pogonom na CNG	18 000 000 €	
2	Gradnja tramvajske pruge u Jadranskoj aveniji	7 000 000 €	
3	Tramvajska remiza Blato	60 000 000 €	
4	Šaregradska ulica		
5	Avenija Većeslava Holjevca		
6	Metro ili LRT		
7	Željeznička pruga od Glavnog kolodvora do novoga aerodromskog terminala		
8	Jarunski most i pristupne prometnice		
9	Smanjenje gubitaka vode, sanacije i izgradnje vodoopskrbne mreže	160 000 000 €	
10	Postrojenje za uklanjanje atrazina na vodocrpilištu Mala Mlaka	1 000 000 €	
11	Dovod otpadnih voda Sesveta - istok na C.S.Vuger potok	11 500 000 €	
12	Dovod otpadnih voda Sesveta - istok na CUPOVGZ	2 500 000 €	
13	Transportni kanali Sesvete - istok i retencijski bazeni	3 000 000 €	
14	Naselje "Resnik" transportni kolektor Resnik sa retencijsko-preljevnim objektom	2 000 000 €	
15	Naselje "Jakuševac" sa Crpnom stanicom	1 000 000 €	
16	Sabirni kanal "Čulinečka" - sjever	1.000.000 €	
17	Sabirni kanal Pantovčak - Zelengaj	700 000 €	
18	Sabirni kanal "Dubravica"	1 600 000 €	
19	Ispust Horvaćanska - potok	2 000 000 €	
20	Kolektor "Islandska"	1 600 000 €	
21	Kanalizacijska mreža uzvodnog sliva potoka Lomnica	2 100 000 €	
22	Kanalizacijska mreža Kupinečkog kraljevca sa 4 precrpne stanice I etapa	6 000 000 €	
23	Kanalizacijska mreža Lučko – Ježdovec	2 500 000 €	
24	Kanalizacijska mreža Hrvatskog Leskovca - jug i sliv potoka "Potok"	3 000 000 €	
25	Žičara "Sljeme"	40 000 000 €	
26	Sustav daljinskog nadzora i upravljanja ispravljačkim stanicama - tramvajski promet	2 000 000 €	
27	Sustav skladištenja povratne energije elektrovoće - proces kočenja tramvaja na mreži	3 000 000 €	
28	Razvoj tramvajske mreže Grada Zagreba	30 500 000 €	
29	Nabava 58 niskopodnih tramvaja	90 000 000 €	
30	Odvojeno prikupljanje otpada	20 000 000 €	

		UKUPAN IZNOS
31	Energetski učinkovite zgrade i korištenje obnovljivih izvora energije	5 000 000 €
32	Proizvodnja bioplina iz komunalnog bio otpada	13 000 000 €
33	Održivi vrtići u Gradu Zagrebu – edukacija	20 000 €
34	Korištenje otpadne topline u sustavu daljinskog grijanja	3 500 000 €
35	Pilot projekt 'F–N elektrana' na deponiju Jakuševac	2 000 000 €
36	Zatvaranje odlagališta Jakuševac	25 000 000 €
37	Generator br 3 – Jakuševac	1 000 000 €
38	Plan razvoja sustava daljinskog očitavanja na postojećim brojilima distribucijskog sustava GPZ	28 031 000 €
39	Učinkovita rasvjeta na odlagalištu otpada Jakuševac	60 000 €
		542 611 000 €

▲ TABELA 17. | PREGLED RAZVOJNIH PROJEKATA KANDIDIRANIH NA STRUKTURNE INSTRUMENTE KOHEZIJSKOG FONDA EUROPSKE UNIJE EU (ZAGREBAČKI HOLDING)

17. Strateški razvojni planovi, programi i projekti

Grad Zagreb ima u provedbi niz strateških razvojnih dokumenata za različita područja i sektore. To su višegodišnji programi koji obuhvaćaju različita razdoblja. Pregled strateških programa, razvojnih planova i projekata prikazan je tabelarno.

Dokumenti koji su u provedbi ne obuhvaćaju sva područja i sektore koji su bitni za razvoj Grada Zagreba kao što su povećanje konkurentnosti grada, jačanje kapaciteta za upravljanje razvojem i upravljanje projektima i dr.

Većina dokumenata ima dužinu trajanja i vremenska razdoblja koja se ne poklapaju. Neki programi su za razdoblje od 3 godine neki za 5 i više godina. Razdoblja na koje se odnose programi variraju, od 2010. do 2012 ili 2013, pa do 2020. Malo je postojećih strateških programa Grada koji se poklapaju s proračunskim razdobljem EU koje traje do 2013., a koje je i razdoblje izrade županijskih razvojnih strategija.

Programi nisu izrađeni na istovrstan način, pa onda i njihova razrada nije ujednačena. Posebno se to odnosi na razradu mjera kao okvira, polja, s pomoću kojih se utvrđuju konkretni razvojni projekti. Većina strateških programa nije rađena po metodologiji koja bi odgovarala ili bila sukladna onoj koja se koristi u programiranju u institucijama EU.

Provedba se kod većine postojećih strateških programa ne prati na zadovoljavajući način. Isto vrijedi za izvještavanje. Posebno je uočljiv nedostatak vrednovanja rezultata i razvojnih učinaka, kako onog ex ante za velike i složene programe, tako i onog ex post.

U izradi i provedbi strateških programa, praktično osim u izuzetnim slučajevima kao što su prostorni planovi, ne prakticira se sudjelovanje javnosti na principima i praksi partnerstva, koje je jedan od standarda programiranja i upravljanja lokalnim razvojem u EU.

Postojeći strateški razvojni (sektorski) dokumenti su korišteni u pripremi Osnovne analize.

Sukladno Smjernicama gospodarskog oporavka i zaštite standarda građana Grada Zagreba planirane zajedničke investicije Republike Hrvatske i Grada Zagreba su:

- Terme Zagreb
- Sveučilišna bolnica
- Glazbena akademija
- Regulacija rijeke Save
- Zračna luka Zagreb
- Studentski domovi
- Škole i ateljei (Vlaška)

REZULTATI I UČINCI PRETHODNE GENERACIJE RAZVOJNIH STRATEGIJA

Razvojne aktivnosti Grada Zagreba su zadnjih godina usmjeravane prema programskom dokumentu 'Vizija Zagreba u 21. stoljeću' koji je gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić predstavio u Gradskoj skupštini Grada Zagreba 13. srpnja 2005. Radi se o ambicioznom i dugoročnom programu kojim je predviđena reorganizacija gradske uprave i trgovačkih društava u vlasništvu Grada; razvitak mjesne samouprave; obzirno upravljanje gradskim proračunom; povećanje komunalnog standarda i razvoj komunalnih programa; unapređivanje gospodarenja prostorom i gradskom imovinom; urbanizam velikih, organiziranih i kompetentno vođenih poteza; gospodarski razvitak; izuzeno osjetljiv sustav socijalne politike; razvoj zagrebačkog modela stanogradnje; izgradnja javnih garaža i izuzetno ambiciozni zahvati u gradskom prometnom sustavu (4 nova mosta, ispitivanje potrebe i mogućnosti gradnje 'Sjeverne tangente' i tunela kroz Medvednicu); novi ciklus gradnje građevina nacionalne kulture; oblikovanje međunarodnog identiteta Zagreba; povezivanje Zagreba s njegovim regionalnim prostorom; suradnja sa znanstveno-stručnom zajednicom u ubrzanju razvitka Zagreba; te informatizacija Zagreba.

Premda su realizacije pojedinih segmenata programa 'Vizija Zagreba u 21. stoljeću' očigledne, poput reorganizacije uprave i gradskih trgovačkih društava, razvoja sustava mjesne samouprave,

izgradnje značajnih objekata nacionalnog značaja (MSU, Arena Zagreb), modernizacije voznog parka ZET-a itd., potrebno je naglasiti da se radilo o dugoročnoj viziji razvoja koja vremenski pokriva razdoblje od najmanje 50 godina, unutar koje nije bilo moguće precizno odrediti rokove, nositelje, pa tako niti pokazatelje uspješnosti realizacije i načine vrednovanja. To, dakako, ne umanjuje vrijednost postavljenih ciljeva, već upućuje na potrebu planiranja u kraćim vremenskim razdobljima i planiranja 'korak po korak'. Tu ulogu preuzima ZagrebPlan – razvojna strategija Grada Zagreba, kojim će se u okvirima zacrtanih strateških ciljeva, za sedmogodišnja razdoblja određivati prioriteta i konkretne mjere provedbe, s identificiranim nositeljima, potrebnim financijskim sredstvima i izvorima financiranja.

Grad Zagreb nije do sada imao razvojni program – dokument izrađen prema konceptu regionalne politike EU, usmjeren, među ostalim, i jačanju apsorpcijskog kapaciteta za primanje i korištenje sredstava EU (npr. regionalni operativni program). Nedavno utvrđeni sustav planiranja regionalnog razvoja utvrdio je obvezu i metodologiju izrade županijskih razvojnih strategija. Metodologija koja uključuje partnerski pristup i obvezne sastavnice određene Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/2010), po prvi puta je u Gradu Zagrebu korišten u pripremi ZagrebPlana.

RAZVOJNI PROBLEMI

- strateški programi za pojedina područja često su sektorski fragmentarna bez nedovoljne međusobne povezanosti
- nema dovoljno osmišljenog i usuglašenog koncepta razvoja grada kao osnove za razvoj pojedinih područja i izradu strateških programa i dokumenata
- nema jedinstvene metodologije izrade strateških programa pa oni često ne mogu dati rješenja za razvojne probleme velike kompleksnosti
- nema razrađenih kriterija i postupaka za utvrđivanje razvojnih prioriteta Grada
- nema sinergije u planiranju i provedbi razvojnih aktivnosti

- neujednačena su vremenska razdoblja strateških programa, a onda i planiranih aktivnosti i njihove provedbe
- nema dovoljno učinkovitog praćenja provedbe strateških programa
- nema vrednovanja outputa, rezultata, učinaka provedenih aktivnosti koje su utvrđene strateškim programima
- nema dostatnog izvještavanja stručne i šire javnosti o provedbi strateških programa

RAZVOJNE POTREBE

- izraditi konceptualnu osnovu za dugoročni integralni i održivi razvoj grada
- primjenjujući partnerski pristup, izraditi razvojnu strategiju Grada Zagreba, kao okvira i osnove za razradu strateških dokumenata za sva područja i sektore
- postojeće strateške razvojne (sektorske) dokumente na prikladan način ugraditi u razvojnu strategiju Grada Zagreba
- izraditi i osigurati primjenu jedinstvene metodologije izrade svih strateških dokumenata razvoja grada
- uvesti učinkovito praćenje i izvještavanje o provedbi strateških programa
- provoditi vrednovanje outputa, rezultata, učinaka provedenih aktivnosti koje su utvrđene strateškim programima
- uspostaviti institucionalni okvir za provedbu za provedbu strateških programa
- razviti partnerstvo u izradi i provedbi razvojne strategije i strateških programa grada

BR.	SEKTOR / PODRUČJE	NAZIV	RAZDOBLJE	NOSITELJ PROVEDBE	PRAĆENJE, VREDNOVANJE I IZVJEŠTAVANJE
1.	Prostor	Prostorni plan Grada Zagreba		Gradska upravna tijela, Zagrebački holding	četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru (izrađuje Zavod za prostorno uređenje GZ)
2.		Generalni urbanistički plan grada Zagreba	do 2017.	Gradska upravna tijela, Zagrebački holding	četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru (izrađuje Zavod za prostorno uređenje GZ)
3.		Generalni urbanistički plan Sesveta	do 2017.	Gradska upravna tijela, Zagrebački holding	četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru (izrađuje Zavod za prostorno uređenje GZ)
4.		Provedbeni planovi (72 od 201)		Gradska upravna tijela Zagrebački holding,	četverogodišnje izvješće o stanju u prostoru (izrađuje Zavod za prostorno uređenje GZ)
5.	Okoliš	Akcijski plan energetski održivog razvitka Grada Zagreba (SEAP)	do 2020.	Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj	
6.		Program zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u Gradu Zagrebu 2009. – 2012.	do 2012.	Nositelji pojedinih mjera navedeni u programu	Polugodišnji ili godišnji izvještaji o provedbi što su ih dužni izrađivati nositelji mjera
7.	Ljudski resursi	Strategija za razvoj ljudskih potencijala Grada Zagreba	2011. – 2013.	Upravni odbor Lokalnog partnerstva za zapošljavanje	Godišnja izvješća nositelja provedbe pojedinih mjera, koja objedinjuje UO LPZ-a
8.	Gospodarstvo	Plan navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem Grada Zagreba		Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo	
		Ocjena postojećeg stanja ruralnog prostora, istraživanje i utvrđivanje prioriteta i ciljeva razvitka ruralnog prostora na području Grada Zagreba za razdoblje 2009. – 2016.	2009. – 2016.	Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo	
9.	Energetika	Strategija održivog korištenja energije za osnivače (Zagrebačka, Karlovačka i Krapinsko-zagorska županija te Grad Zagreb)		Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj	

BR.	SEKTOR / PODRUČJE	NAZIV	RAZDOBLJE	NOSITELJ PROVEDBE	PRAĆENJE, VREDNOVANJE I IZVJEŠTAVANJE
10.	Socijalna skrb	Zagrebačka strategija za djecu od 2008. do 2012.	2008. – 2012.	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Godišnja izvješća nositelja provedbe pojedinih mjera
		Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2007. do 2010.	2007. – 2010.	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Godišnja izvješća nositelja provedbe pojedinih mjera
		Zagrebačka strategija jedinstvene politike za zaštitu od nasilja u obitelji u razdoblju od 2008. do 2010.	2008. – 2010.	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Godišnja izvješća nositelja provedbe pojedinih mjera
		Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2015.	2011. – 2015.	Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom	Godišnja izvješća nositelja provedbe pojedinih mjera
11.	Šport	Program razvoja športa Grada Zagreba 2006. – 2010. godine	2006. – 2010.	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport	

GLAVNI STRATEŠKI PROGRAMI GRADA ZAGREBA U PRIPREMI				
Okoliš	Program zaštite okoliša Grada Zagreba 2010. – 2014.	2010. – 2014.	Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj	
	Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba do 2015. godine	do 2015.	Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj	
Šport	Strategija športa Grada Zagreba za razdoblje 2011. – 2020.	2011. – 2020.	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport	
Kultura	Strategija kulturnog razvoja Grada Zagreba 2011. – 2020.	2011. – 2020.	Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport Ustanova za strategijsko planiranje Zagrebačkoga športskog saveza	

Δ TABELA 18. | PREGLED DOSADAŠNJIH I AKTUALNIH GLAVNIH STRATEŠKIH RAZVOJNIH DOKUMENATA GRADA ZAGREBA

SWOT ANALIZA

Prema rezultatima radionice provedene 6. prosinca 2010.
u Tribini Grada Zagreba

Sudionici radionice:

ZAMJENICA GRADONAČELNIKA
Jelena Pavičić Vukičević

URED GRADONAČELNIKA
Tatjana Dalić
Marko Helfrih

GRADSKI URED ZA GOSPODARSTVO,
RAD I PODUZETNIŠTVO
Nela Jurić

GRADSKI URED ZA SOCIJALNU ZAŠTITU
I OSOBE S INVALIDITETOM
Marinka Bakula Anđelić

GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO
PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA
Nada Antić
Iva Bedenko
Višnja Bedenko
Vladimir Beštak
Karolina Bui
Vojna Celio Cega
Mirela Grabundžija
Stjepan Kelčec-Suhovec
Valerija Kelemen-Pepeonik
Milena Kuhta
Jasna Mandić
Irena Matković
Mirna Meštrović
Neda Rački
Darko Šiško
Jadranka Veselić Bruvo
Marijana Vučetić

GRADSKI URED ZA POLJOPRIVREDU
I ŠUMARSTVO
Biserka Petošić
Vlasta Ranogajec
Emil Tuk

GRADSKI URED ZA IMOVINSKO PRAVNE
POSLOVE I IMOVINU GRADA
Martina Bamburač
Mirna Rudan

GRADSKI URED ZA ENERGETIKU,
ZAŠTITU OKOLIŠA I ODRŽIVI RAZVOJ
Melita Borić
Marijan Maras
Sandra Tucak Zorić

GRADSKI URED ZA PROSTORNO UREĐENJE,
IZGRADNJU GRADA, GRADITELJSTVO,
KOMUNALNE POSLOVE I PROMET
Mijo Bezer

Dinko Bilić
Ančica Kačić

GRADSKI URED ZA FINACIJE
Ksenija Pražić

SLUŽBA ZA MJESNU SAMOUPRAVU
Zvonko Filipčić

GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA
KULTURE I PRIRODE
Zrinka Paladino

GRADSKI KONTROLNI URED
Biljana Kršić

GRADSKI URED ZA UPRAVLJANJE
U HITNIM SITUACIJAMA
Zrinko Rebrina

GRADSKI URED ZA ZDRAVSTVO I BRANITELJE
Nada Brkljačić
Ivana Portolan Pavić

GRADSKI URED ZA OPĆU UPRAVU
Asja Ettinger
Dragica Kovačić

GRADSKI URED ZA KATASTAR
I GEODETSKE POSLOVE
Blanka Lozo

MINISTARSTVO REGIONALNOG RAZVOJA,
ŠUMARSTVA I VODNOG GOSPODARSTVA
Ines Franov Beoković

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Bojan Baletić
Martina Cvitanović
Silvana Čubrić

RAZVOJNA AGENCIJA ZAGREB
Marijan Ožanić

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
— KOMORA ZAGREB
Zlatan Frohlich
Krešimir Opić

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE
— PODRUČNA SLUŽBA ZAGREB
Vesna Matijašević

INSTITUT 'IVO PILAR'
Vladimir Lay

U sklopu provedbe projekta izrade ZagrebPlana – Razvojne strategije Grada Zagreba, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada Zagreba je, uz savjetničku podršku Instituta za međunarodne odnose, 6. prosinca 2010. u prostorijama Tribine Grada Zagreba na Kaptolu 27 proveo cjelodnevnu radionicu za izradu nacрта SWOT analize.

SWOT analiza je člankom 4. Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10) predviđena kao obvezni dio sadržaja strategije i njena provedba prethodi određivanju vizije i strateških ciljeva županije (Grada Zagreba).

Svrha provedbe radionice i izrade nacрта SWOT analize bila je utvrđivanje i ocjena snaga i slabosti te prilika i prijetnji svakog od segmenata sveukupnog razvoja Grada Zagreba, a nastavno na ranije provedeno prikupljanje podataka, ocjenu aktualnog stanja i utvrđivanje razvojnih problema i potreba, u prethodnom koraku Osnovne analize.

Jedan od ciljeva radionice bio je i pridonijeti da se kod sudionika radionice ojača orijentacija na budućnost, odnosno sposobnost razvijanja sofisticiranog mentalnog odgovora na pitanja 'što ako', da se poboljša motivacija i opredjeljene za strateško promišljanje razvoja te svestrano korištenje planiranja, programiranja, praćenja te vrednovanja rezultata i dugoročnih učinaka projekata po razvoj Grada Zagreba. U tom se smislu radionica može smatrati iznimno uspješnom, barem prema komentarima sudionika – specijalista iz pojedinih područja i nadležnosti, jer im je omogućila otvoreno i nadsektorsko promišljanje sveukupnog razvoja.

Treba naglasiti da je radionica bila organizirana tako da se radom u grupama i sintezom zaključaka pojedinih grupa u najvećoj mjeri umanjio utjecaj subjektivne, osobne prosudbe snaga i slabosti te prilika i prijetnji i da se se dobije što objektivniji nacrt SWOT analize, kao polazište za daljnje planiranje.

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
/// Povoljan geoprometni i geopolitički položaj u Hrvatskoj i Europi /// Administrativno, političko, gospodarsko i društveno središte Hrvatske /// Položaj u najrazvijenijoj i najkonkurentnijoj NUTS2 regiji, Sjeverozapadnoj Hrvatskoj /// Očuvani prirodni resursi: savski vodonosnik, šume, poljoprivredno tlo, geotermalni izvori /// Raznovrsnost, očuvanost i znatna i prostorna zastupljenost prirodnih i krajobraznih vrijednosti: Park prirode Medvednica, aluvijalna ravnica Save, Vukomeričke gorice, park-šume urbanog područja Grada /// Relativno dobri pokazatelji kvalitete okoliša, u cjelini i pojedinih sastavnica, tradicija brige za okoliš /// Integriranost ruralnog prostora kao poljoprivrednog, ekološkog, krajobraznog i turističkog potencijala u područje Grada /// Raznovrsna kulturna baština i kulturno-povijesni identitet /// Koncentracija i pozitivna dinamika općeg kretanja stanovništva /// Dugoročno pozitivan saldo ukupnih migracija /// Najveći stupanj urbaniziranosti /// Visoka koncentracija obrazovanog stanovništva u odnosu na prosjek Hrvatske /// Zemljišta u vlasništvu Grada kao razvojni potencijal: Badel, Zagrepčanka, Gredelj, Paromlin i dr.	/// Nedovoljno iskorišten geoprometni i geopolitički položaj kao resurs za razvoj /// Ugroženost prirodnih resursa prenamjenom i eksploatacijom /// Nedovoljno učinkovito provođenje mjera zaštite okoliša /// Nepovoljna vlasnička struktura poljoprivrednog zemljišta kao razvojnog resursa obodnog ruralnog prostora Grada /// Slaba percepcija o vrijednosti kulturne i prirodne baštine kao resursu za razvoj /// Nedovoljno održavanje graditeljske baštine, posebice povijesne jezgre grada /// Gubitak identiteta povijesnih naselja integriranih u Grad /// Negativan prirodni prirast, niske stope fertiliteta /// Rastući proces starenja stanovništva

PRIJEDLOZI (O)	PRIJETNJE (T)
/// Nova pozicija Grada Zagreba ulaskom Hrvatske u EU, afirmacija u mreži europskih metropola /// Rastuća globalna svijest o zaštiti okoliša i prirode i međunarodni programi i projekti kao izvori financiranja /// Uključivanje u fondove potpore i proširivanje tržišta za ekološku proizvodnju, agroturizam, ruralni kulturni krajobraz i sl. /// Jačanje svijesti o vrijednosti nasljeđa prve modernizacije u Zagrebu: revitalizacija vrijednih građevina industrijske arhitekture i njihovo uključivanje u kulturnu i turističku ponudu grada /// Razvoj jedinstvenog pristupa promicanju identiteta Grada Zagreba - sustavna i kontinuirana promocija u svrhu jačanja razmjene pojedinačnog i kolektivnog identiteta	/// Urbanizacija šuma u privatnom vlasništvu /// Nedjelotvorna suradnja sa susjednim županijama u zaštiti izvorišta, vodnih i drugih resursa /// Neracionalno širenje grada na neizgrađena područja, bez urbanističke i ekonomske opravdanosti /// Pritisci za prenamjenu poljoprivrednog prostora /// Tretiranje cijelog prostora Grada Zagreba kao urbanog, od strane EU - onemogućavanje korištenja fondova za razvoj ruralnog prostora Grada /// Visok stupanj rizika od potresa /// Klizišta u podsljemenskom području /// Gradnja HE na Savi uzvodno od Zagreba /// Nuklearna elektrana Krško /// Nedostatna financijska sredstva za zaštitu i obnovu povijesnoga grada /// Razvoj bez identiteta: Grad Zagreb kao nezamjetljiv i „običan“ grad ujedinjene Europe

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
- Prostorna pokrivenost javnim prijevozom - Kvalitetan vozni park u tramvajskom i autobusnom prometu - Pokrivenost komunalnom infrastrukturom urbanog gradskog područja - Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda - Koncentracija znanstvenih i tehnoloških resursa za razvoj - Najveće poslovno središte u Hrvatskoj - Snažan bankarski, financijski i osiguravateljski sektor - Razvijen IT sektor - Koncentracija poslovnih subjekata/ poduzetnika i zaposlenosti - Tržište s najvećom kupovnom snagom - Raznovrsna ponuda specijaliziranih poslovnih usluga Tradicija, kontinuirani razvoj te dobra konkurentnost nekih grana industrije (elektroindustrija, farmaceutska, telekomunikacije, građevinarstvo) - Najveće turističko središte kontinentalne Hrvatske - Bogato povijesno nasljeđe, kulturna baština i geografski položaj kao preduvjeti razvoja turizma, posebno kongresnog - Tradicijski obrti i ponuda domaćih proizvoda na gradskim tržnicama - Povoljna obrazovanost, posebno mlađe radne snage	- Nedostatna intermodalnost prometnog sustava – nedovoljno korištenje željezničkog, P&R i B&R prometa - Nedovoljno razvijena ulična i šinska mreža, slaba protočnost individualnog i javnog prometa - Zastarjela infrastruktura Zračne luke Zagreb (niska kvaliteta prihvata i otpreme i zastarjeli kapaciteti) - Zastarjela mreža komunalne infrastrukture (veliki gubici vode, troškovi održavanja i dr.) - Nedovoljna razvijenost vodoopskrbe i kanalizacijske mreže u rubnim, ruralnim gradskim područjima - Nedovoljan udio korištenja obnovljivih izvora energije - Niska energetska učinkovitost sveukupnoga postojećega građevinskog fonda - Necjelovit sustav gospodarenja otpadom - Nedovoljna povezanost gospodarstva i znanosti/ istraživanja - Nedovoljna dinamika investicija u gospodarstvo - Opadanje udjela industrije u BDV-u i zaposlenosti - Nedovoljna usmjerenost industrije na proizvode veće dodane vrijednosti - Nepovoljan omjer izvoza i uvoza (pokrivenost uvoza izvozom) - Nedovoljno razvijena suvremena poslovna infrastruktura (poduzetničke zone, tehnološki parkovi, poduzetnički inkubatori) - Nepostojanje prometno i komunalno opremljenih poslovnih zona spremnih za ulaganja - Nerazvijeno poduzetništvo u kulturi i društvenim djelatnostima - Nedostatna suradnja s drugim županijama u pripremi zajedničkih razvojnih gospodarskih projekata - Visoke cijene zemljišta i komunalnog doprinosa - Neusklađenost ponude i potražnje za radnom snagom i prema opsegu i prema kvalitativnoj strukturi; nedostatak pojedinih stručnih profila - Nepostojanje politike upravljanja raspoloživim ljudskim resursima u cilju smanjivanja nezaposlenosti - Niži BDP per capita u usporedbi s glavnim gradovima EU-a - Nepostojanje cjelovite strategije razvoja turizma

PRILIKE (O)	PRIJETNJE (T)
- Prirodni potencijal za korištenje obnovljivih izvora energije - Planovi i programi gradnje infrastrukture (prometne, energetske) na međunarodnoj i nacionalnoj razini - Planovi za razvoj integriranoga javnog prijevoza Grada Zagreba i okolnih županija - Unapređivanje sustava prigradske željeznice u funkciji javnoga prijevoza - Razvoj Zračne luke kao čvorišta (hub) jugoistočne Europe - Razvoj Aerodroma Lučko kao poslovnog/ turističkog/sportskog aerodroma - Razvoj i dostupnost informacijskih i komunikacijskih tehnologija - Bolji pristup tržištu proizvoda i usluga ulaskom u EU - Izrada i provedba programa cjelovite politike za poticanje zapošljavanja - Svjetski trendovi rasta poduzetništva u kulturi, sportu, medicini i dr. područjima u kojima Grad Zagreb ima kvalitetne ljudske resurse i priznate stručnjake - Svjetski trendovi porasta potražnje za urbanim, kulturnim, kongresnim i agro-turizmom - Korištenje resursnih prednosti Zagreba u cjelovitoj nacionalnoj i regionalnoj turističkoj ponudi - Bolji pristup tržištu proizvoda i usluga ulaskom u EU - Mogućnost smještaja sjedišta europskih institucija / sjedišta multinacionalnih kompanija za područje regije u Gradu Zagrebu	- Administrativne barijere prilikom ulaganja u razvoj poduzetništva - Jačanje trenda odljeva visokostručne radne snage - Globalna i nacionalna gospodarska kriza te opća kriza vrijednosti - Neusklađenost gruntovno-katastarskih evidencija - Centralizacija na državnoj razini u upravljanju infrastrukturom, zaštiti okoliša, obrazovanju i javnim uslugama i dr. - Nesređena porezna politika i ovlasti jedinica lokalne samouprave

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
/// Koncentracija i raznovrsnost kulturnih, obrazovnih i znanstveno-istraživačkih institucija /// Koncentracija zdravstvenih i bolničkih kapaciteta /// Razvijena kulturna ponuda (muzeji, kazališta, galerije, kina, knjižnice, itd.) /// Kulturne manifestacije međunarodnog i nacionalnog karaktera /// Razvijene kulturne i kreativne industrije (arhitektura, dizajn, glazba, izdavaštvo, moda, film i video, softver, itd.) /// Poticanje vrhunskog sporta, velik broj sportskih manifestacija /// Dvoranski kapaciteti za vrhunska kulturna i sportska događanja /// Socijalno osjetljiva politika Grada	/// Neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima, osobito u novosagrađenim naseljima /// Nedovoljno praćenje i vrednovanje kulturnih programa /// Nedostatak kapaciteta za kongresni turizam /// Nedovoljni kapaciteti predškolskih i osnovnoškolskih ustanova, dotrajalost postojećih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama /// Nedovoljan broj ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba /// Nedostatak ustanove za palijativnu skrb /// Nedovoljni kapaciteti pojedinih bolničkih ustanova /// Nedostatan broj i dotrajalost postojećih sportskih i rekreativnih objekata te njihova neravnomjerna raspodjela po gradskim četvrtima /// Nedovoljno poticanje amaterskog sporta i rekreacije građana /// Nedovoljna transparentnost sustava za praćenje korisnika socijalne skrbi /// Nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi

PRIJEDLOZI (O)	PRIJETNJE (T)
/// Međunarodna suradnja u provedbi programa kulturnih aktivnosti /// Organizacija međunarodnih sportskih i kulturnih događanja koji pozicioniraju Zagreb na međunarodnoj sceni /// Razvoj Sveučilišta u Zagrebu, realizacija novoga kampusa u Borongaju: Zagreb – Sveučilišni grad /// Europski programi cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije	/// Nedostatak financijskih sredstava za izgradnju utvrđenih prostornih potreba društvenih djelatnosti i realizaciju planiranih programa /// Odljev najkvalitetnijeg stručnog kadra u kulturi, kreativnim industrijama, zdravstvu i sportu

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
- Velik broj i raznovrsnost udruga i organizacija civilnog društva - Relativno snažan financijski kapacitet Grada - Članstvo u brojnim međunarodnim udrugama i mrežama europskih gradova - Stručni kapaciteti Gradske uprave i Zagrebačkog holdinga - Informatizacija Gradske uprave	- Nepostojanje kriterija vrednovanja rada, rezultata i razvojnih učinka udruga civilnog društva - Nepripremljenost gospodarskih i drugih razvojnih projekata za financiranje iz EU-a i drugih međunarodnih fondova - Neprimjereno upravljanje ulaganjima u razvojne projekte (dugoročno nedovršeni veliki strateški razvojni projekti: bolnica, gradski stadion i dr.) - Dugoročno veliki iznosi nenaplaćenih potraživanja Grada - Nedovoljna sinergija djelovanja gradskih predstavničkih i izvršnih tijela i trgovačkih društava u vlasništvu Grada - Niska apsorpcija sredstava iz predpristupnih EU- fondova - Nejasni kriteriji odabira i procedure provedbe velikih gradskih urbanističkih projekata

PRILIKE (O)	PRIJETNJE (T)
- Korištenje EU fondova i programa te drugih inozemnih financijskih izvora za razvoj Grada - Partnerski programi i projekti saeuropskim gradovima i regijama - Međužupanijska suradnja na svim područjima strateškog značenja za gospodarski i društveni razvoj - Korištenje i transfer znanja - Jačanje civilnog društva i razvoj partnerskog odnosa u procesima pripreme i provedbe odluka o razvoju Grada - Razvoj Zagrebačke infrastrukture prostornih podataka (ZIPP) i Informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU)	- Konkurencija drugih europskih gradova u apliciranju i korištenju sredstava EU fondova - Ovisnost razvojnih strategija, programa i projekata o političkim promjenama i političkoj volji u gradu i državi - Gubitak dijela proračunskih prihoda zbog promjene porezne politike na državnoj razini - Odsustvo zajedničke strategije razvoja Grada Zagreba i zagrebačke regije - Nedovoljne ovlasti Grada u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa kod pripreme zemljišta za realizaciju projekata od gradskog interesa - Međunarodni kriminal i terorizam

Prema rezultatima radionice provedene 2. veljače 2011. u Tribini Grada Zagreba

Sudionici radionice:

URED GRADONAČELNIKA
Marko Helfrih

STRUČNA SLUŽBA GRADONAČELNIKA
Dianora Kobia-Lulić

GRADSKI URED ZA GOSPODARSTVO,
RAD I PODUZETNIŠTVO
Goran Šarić

GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO
PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

Nada Antić
Iva Bedenko
Vladimir Beštak
Karolina Bui
Vojna Celio Cega
Stjepan Kelčec-Suhovec
Valerija Kelemen-Pepeonik
Milena Kuhta
Jasna Mandić
Irena Matković
Mirna Meštrović
Neda Rački
Darko Šiško
Jadranka Veselić Bruvo
Marijana Vučetić
Matija Vuger

GRADSKI URED ZA POLJOPRIVREDU
I ŠUMARSTVO
Biserka Petošić
Vlasta Ranogajec

GRADSKI URED ZA IMOVINSKO
PRAVNE POSLOVE I IMOVINU GRADA
Martina Bamburač

GRADSKI URED ZA ENERGETIKU,
ZAŠTITU OKOLIŠA I ODRŽIVI RAZVOJ
Melita Borić
Marijan Maras
Vesna Vugec

GRADSKI URED ZA PROSTORNO UREĐENJE,
IZGRADNJU GRADA, GRADITELJSTVO,
KOMUNALNE POSLOVE I PROMET
Milivoj Kotrla

GRADSKI URED ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I SPORT
Mirjana Berislavić
Milan Čolić
Štefica Mišalić
Ankica Pavlović
Božica Šimleša

GRADSKI URED ZA FINACIJE
Marija Čikeš

SLUŽBA ZA MJESNU SAMOUPRAVU
Zvonko Filipčić

GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA
KULTURE I PRIRODE
Zrinka Paladino

URED ZA UPRAVLJANJE U HITNIM SITUACIJAMA
Mario Hrgović

GRADSKI URED ZA ZDRAVSTVO I BRANITELJE
Nada Brkljačić

GRADSKI URED ZA OPĆU UPRAVU
Darinka Lakuš
Jozefina Šuker

GRADSKI URED ZA KATASTAR
I GEODETSKE POSLOVE
Blanka Lozo

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE GRADA ZAGREBA
Ivica Fanjek
Ivan Lončarić

MINISTARSTVO REGIONALNOG RAZVOJA,
ŠUMARSTVA I VODNOG GOSPODARSTVA
Ines Franov Beoković

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Bojan Baletić

RAZVOJNA AGENCIJA ZAGREB
Marijan Ožanić

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
— KOMORA ZAGREB
Zlatan Frohlich
Krešimir Opić

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE
— PODRUČNA SLUŽBA ZAGREB
Vesna Matijašević

INSTITUT 'IVO PILAR'
Vladimir Lay

Cilj druge cjelodnevne radionice provedene u sklopu provedbe projekta izrade ZagrebPlana - Razvojne strategije Grada Zagreba, održane 2. veljače 2011., uz moderiranje i savjetničku podršku Instituta za međunarodne odnose, bio je određivanje nacrt vizije i strateških ciljeva razvoja Grada Zagreba, s naznakom razvojnih prioriteta.

Sinteza rezultata rada po grupama ukazala je da je u mentalnim mapama sudionika radionice Grad Zagreb predstavljen kroz sve svoje aspekte: prirodnu baštinu, kulturne spomenike i kulturno stvaralaštvo, stoljetnu tradiciju industrijskog središta te nadasve kroz znanje. U predstavljenim prijedlozima vizije razvoja potpuno su ravnopravno bili zastupljeni koncepti usmjereni ka 'Gradu znanja i poduzetništva', 'održivom Gradu—Gradu pitke vode, očuvanog okoliša i prirode', 'Gradu tradicije i kulture', 'Gradu ugodnom za život i rad', ali i prema 'prepoznatljivom', 'sigurnom' i 'vzabavnom' Gradu. Posebno su zanimljivi bili prijedlozi koji su u viziji predviđali razvoj Grada Zagreba temeljen na vodi i oko vode (zagrebački vodonosnik kao prirodna zaliha pitke vode, 'probuđena Sava' i jezera uz Savu...), kao i 'Zagreb zelenih krugova' ('zeleno gospodarstvo', 'zelen energija', 'zeleni turizam'...). Naoko raznorodni koncepti potvrdili su potrebu sveobuhvatnog sagledavanja razvoja Grada, u kojem se pojedini koncepti međusobno potiču i nadopunjuju. Iz takvog sveobuhvatnog sagledavanja proizašla je i vizija razvoja Grada Zagreba:

GRAD ZAGREB — URBANI INKUBATOR ODRŽIVIH KONCEPATA, PODUZETNIŠTVA I NOVIH VRIJEDNOSTI

Vizija Grada Zagreba kao Urbanog inkubatora ostvaruje se pomicanjem granica u svim, za Grad značajnim područjima rada i djelovanja, primjenom poduzetničkog pristupa—pristupa koji se ne zadovoljava s postojećim, koji u kreativnom procesu

traži nove ideje i teži stvaranju novih vrijednosti. Vizija se također ostvaruje sinergijskim djelovanjem na ostvarivanju šest zacrtanih strateških ciljeva razvoja:

1. Konkurentno gospodarstvo
2. Razvoj ljudskih potencijala
3. Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom
4. Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada
5. Unapređivanje kvalitete življenja
6. Unapređivanje sustava upravljanja razvojem

STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. RAZVOJ POTICAJNOG PODUZETNIČKOG OKRUŽENJA	1.1.1. JAČANJE POSLOVNE INFRASTRUKTURE
		1.1.2. RAZVOJ PODUZETNIČKIH KLASTERA
		1.1.3. RAZVOJ POVOLJNOG FINANCIJSKOG OKRUŽENJA ZA MALO/SREDNJE PODUZETNIŠTVO I OBRTNIKE
		1.1.4. POTPORA RAZVOJU EDUKACIJE ZA PODUZETNIKE
	1.2. RAZVOJ GOSPODARSTVA TEMELJENOG NA ZNANJU, INOVACIJAMA I KVALITETI PONUDE ROBA I USLUGA	1.2.1. JAČANJE TEHNOLOŠKE INFRASTRUKTURE
		1.2.2. RAZVOJ BIOZNANOSTI, PRIMJENA I KOMERCIJALIZACIJA ZNANJA I TEHNOLOGIJE
		1.2.3. POTICANJE KREATIVNIH INDUSTRIJA
		1.2.4. RAZVOJ TURIZMA
		1.2.5. RAZVOJ POLJOPRIVREDNO- PREHRAMBENE PROIZVODNJE
2. RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	2.1. ZAGREB – GRAD ZNANJA I SVEUČILIŠNI GRAD	2.1.1. POTPORA PROJEKTA SVEUČILIŠNOG KAMPUSA U BORONGAJU
	2.2. RAZVOJ I UNAPREĐIVANJE TRŽIŠTA RADA	2.2.1. PRILAGODBA OBRAZOVNIH PROGRAMA I PROVOĐENJE AKTIVNIH MJERA ZAPOSŁJAVANJA
		2.2.2. RAZVOJ MODELA DOSTUPNOG CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA I PREKVALIFIKACIJE
		2.2.3. JAČANJE KOMPETENCIJA I POVEĆANJE POSLOVNIH MOGUĆNOSTI ZA RANJIVE GRUPE KROZ PROGRAME SOCIJALNE EKONOMIJE

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
3. ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM	3.1. ZAŠTITA PRIRODE, OČUVANJE I UNAPREĐIVANJE OKOLIŠA	3.1.1. USPOSTAVLJANJE JEDINSTVENOG INFORMACIJSKOG SUSTAVA I KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE O OKOLIŠU
		3.1.2. ODRŽIVO GOSPODARENJE GRADSKIM ŠUMAMA
		3.1.3. VREDNOVANJE, ZAŠTITA I ODRŽIVI RAZVOJ KONSTITUCIJSKIH PRIRODNIH ELEMENATA GRADA: MEDVEDNICE I SAVE
		3.1.4. GEOTEHNIČKA I SEIZMIČKA MIKROZONACIJA GRADA ZAGREBA
		3.1.5. RAZVIJANJE MEHANIZAMA PROVEDBE ZAŠTITE BIOLOŠKE RAZNOLIKOSTI
		3.1.6. IZRADA I STAVLJANJE U FUNKCIJU KRAJOBRAZNE OSNOVE GRADA ZAGREBA
		3.1.7. ZAŠTITA I POBOLJŠANJE KAKVOĆE ZRAKA
		3.1.8. PROVEDBA MJERA ZA ZAŠTITU VODA
		3.1.9. IZRADA STRATEŠKE KARTE BUKE I AKCIJSKIH PLANOVA
		3.1.10. UNAPREĐIVANJE SUSTAVA CJELOVITOG GOSPODARENJA OTPADOM
	3.2. ODRŽIVO GOSPODARENJE ENERGIJOM, POVEĆANJE UDJELA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, SMANJENJE EMISIJE STAKLENIČKIH PLINOVA I SVJETLOSNOG ONEČIŠĆENJA	3.2.1. POTICANJE KORIŠTENJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, KOGENERACIJE I EKOLOŠKI PRIHVATLJIVIH GORIVA

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
		3.2.2. POVEĆANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI U PROIZVODNJI ENERGIJE, SEKTORIMA INDUSTRIJE, ZGRADARSTVA, PROMETA I JAVNE RASVJETE
		3.2.3. SIGURNOST I DIVERZIFIKACIJA ENERGETSKE OPSKRBE GRADA
		3.2.4. SMANJENJE SVJETLOSNOG ONEČIŠĆENJA
		3.2.5. USPOSTAVLJANJE ENERGETSKOG INFORMACIJSKOG SUSTAVA GRADA ZAGREBA I KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE O ENERGIJI I KLIMI
4. UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA	4.1. ODRŽIVO KORIŠTENJE CJELOKUPNOG PROSTORA GRADA	4.1.1. CJELOVITO PLANIRANJE PROSTORNOG RAZVOJA
		4.1.2. ZELENA INFRASTRUKTURA GRADA
	4.2. UNAPREĐIVANJE NASELJENIH DIJELOVA GRADA	4.2.1. OČUVANJE, OBNOVA I ODRŽIVO KORIŠTENJE KULTURNE BAŠTINE
		4.2.2. URBANA REGENERACIJA DONJEGA GRADA
		4.2.3. POVEĆANJE KVALITETE POSTOJEĆIH I UREĐENJE NOVIH JAVNIH GRADSKIH PROSTORA
		4.2.4. PROFILIRANJE, SADRŽAJNO I OBLIKOVNO UNAPREĐENJE I AKTIVIRANJE ZAGREBAČKIH TRŽNICA
		4.2.5. UTVRĐIVANJE SUSTAVA 'GRADSKIH PROJEKATA', REDEFINIRANJE POJMA I PLANIRANJE DINAMIKE IZRADE I PROVEDBE
		4.2.6. OČUVANJE TRADICIONALNIH OBILJEŽJA I UREĐIVANJE NASELJA RURALNOG I SUBURBANOG KARAKTERA I NEKADAŠNJIH SEOSKIH NASELJA UKLOPLJENIH U GRAD ZAGREB

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
	4.3. UNAPREĐENJE INFRASTRUKTURNIH I PROMETNIH SUSTAVA	4.3.1. RAZVOJ ZRAČNOG PROMETA
		4.3.2. INTEGRACIJA I POBOLJŠANJE KVALITETE ULIČNE I CESTOVNE MREŽE
		4.3.3. UNAPREĐIVANJE JAVNOG PUTNIČKOG PROMETA
		4.3.4. POBOLJŠANJE PROMETA U MIROVANJU
		4.3.5. RAZVOJ SUSTAVA ZA UPRAVLJANJE I NADZOR PROMETA (ITS)
		4.3.6. UNAPREĐENJE BICIKLISTIČKOG PROMETA
		4.3.7. POBOLJŠANJE KOMUNALNE OPREMLJENOSTI GRADSKOG PODRUČJA
	4.4. UNAPREĐENJE REGIONALNE PROMETNE POVEZANOSTI	4.4.1. MODERNIZACIJA ŽELJEZNIČKOG PRIGRADSKO-GRADSKOG PROMETA
		4.4.2. RAZVOJ INTEGRIRANOG JAVNOG PRIJEVOZA
5. UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVLJENJA	5.1. UNAPREĐIVANJE KVALITETE STANOVANJA	5.1.1. POTICANJE OBNOVE, MODERNIZACIJE I ODRŽAVANJA STAMBENOG FONDA TE SUSTAVA NAJMA STANOVA U VLASNIŠTVU GRADA
		5.1.2. RACIONALNO PLANIRANJE I UREĐIVANJE PODRUČJA ZA OBITELJSKU STAMBENU GRADNJU
	5.2. SOCIJALNA INTEGRACIJA LOKALNIH ZAJEDNICA, SIGURNOST I KVALITETNO SLOBODNO VRIJEME	5.2.1. RAVNOMJERNO RASPOREĐENA GRADNJA GRADSKIH I SOCIJALNIH STANOVA NA ČITAVOM PODRUČJU GRADA
		5.2.2. UČINKOVITI SUSTAV ZAŠTITE I SPAŠAVANJA STANOVNIŠTVA, ZAŠTITE OD POŽARA I ELEMENTARNIH NEPOGODA

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
		5.2.3. UNAPREĐIVANJE SKRBI O STARIJOJ POPULACIJI U OKVIRIMA LOKALNE ZAJEDNICE
		5.2.4. KVALITETNIJE UKLJUČIVANJE OSOBA S INVALIDITETOM U ŽIVOT ZAJEDNICE
		5.2.5. KVALITETNIJE UKLJUČIVANJE DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU U ŽIVOT ZAJEDNICE
	5.3. POBOLJŠAVANJE DRUŠTVENE INFRASTRUKTURE	5.3.1. UNAPREĐIVANJE UVJETA ZA RAD, KVALITETE I RAZNOLIKOSTI U KULTURI I KULTURNOJ PONUDI
		5.3.2. UNAPREĐIVANJE UVJETA ZA RAD, KVALITETE I RAZNOLIKOSTI U SUSTAVU ODGOJA I OBRAZOVANJA
		5.3.3. UNAPREĐIVANJE UVJETA ZA PRUŽANJE VISOKO-KVALITETNIH ZDRAVSTVENIH USLUGA
		5.3.4. RAZVOJ ŠPORTSKE INFRASTRUKTURE I KULTURE NA SVIM RAZINAMA
		5.3.5. JAČANJE STANDARDA SOCIJALNIH USLUGA
		5.3.6. RAZVOJ TEHNIČKE KULTURE
	6.1. RAZVOJ PARTNERSTVA S GRAĐANIMA I DIONICIMA RAZVOJA	6.1.1. RAZVOJ PARTNERSTVA SA CIVILNIM DRUŠTVOM
		6.1.2. RAZVOJ PARTNERSTVA S NACIONALNIM MANJINAMA
6. UNAPREĐENJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM		

STRATEŠKI CILJEVI	PRIORITETI	MJERE
	6.2. UNAPREĐENJE ZNANJA I VJEŠTINA ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM	6.2.1. RAZVOJ SUSTAVA STRATEŠKOG PLANIRANJA
		6.2.2. JAČANJE KAPACITETA ZA KORIŠTENJE SREDSTAVA EU I DRUGIH FONDOVA
		6.2.3. PROMOVIRANJE GRADA ZAGREBA KAO LOKACIJE ZA ULAGANJA
	6.3. UČINKOVITO UPRAVLJANJE GRADSKIM PROSTOROM I GRADSKOM IMOVINOM	6.3.1. UNAPREĐIVANJE ZEMLJIŠNIH EVIDENCIJA
		6.3.2. PRIMJENA MJERA AKTIVNE ZEMLJIŠNE POLITIKE GRADA
		6.3.3. UNAPREĐIVANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA PODACIMA O PROSTORU I STANOVNIŠTVU GRADA
	6.4. POBOLJŠANJE RADA GRADSKJE UPRAVE, INSTITUCIJA I JAVNIH PODUZEĆA	6.4.1. IZRADA I PROVEDBA PLANOVA ZAPOSŁJAVANJA, OBRAZOVANJA I VREDNOVANJA EFIKASNOSTI RADA DJELATNIKA U GRADSKOJ UPRAVI
		6.4.2. UNAPREĐENJE KOMUNIKACIJE I PROTOKA INFORMACIJA IZMEĐU ODJELA GRADSKJE UPRAVE, INSTITUCIJA I JAVNIH PODUZEĆA
	6.5. JAČANJE MEĐUŽUPANIJSKE SURADNJE, TE MEĐUNARODNE POVEZANOSTI I PREPOZNATLJIVOSTI GRADA	6.5.1. KOORDINACIJA ZAJEDNIČKIH RAZVOJNIH AKTIVNOSTI I PROGRAMA GRADA ZAGREBA, ZAGREBAČKE ŽUPANIJE I KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE
		6.5.2. IDENTIFIKACIJA, UNAPREĐENJE I RAZVOJ JEDINSTVENOG PRISTUPA KOMUNIKACIJI IDENTITETA (POSEBNOSTI) GRADA ZAGREBA